

O MIE
ȘI UNA
DE NOPTI

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturi, Moskva, 1959.

O MIE ȘI UNA DE NOPTȚI

Volumul XIII
(Noptile 869-922)

Text integral
Traducere și note de Haralambie Grănescu

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

© 2010 Editura Erc Press, pentru prezenta ediție

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
Tel. comenzi: 021.317.90.48
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
O mie și una de nopți / trad.: Haralambie Grănescu. –
București : Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 13. - 2009. - ISBN 978-973-157-749-4

I. Grănescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactori: Mihaela Pogonici, Daniel Adrian Olaru
Consilier literar: Mihail Grănescu
DTP: Silvia Ilie
Corectori: Raluca Sălcudean, Ana-Maria Nedelea

ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAȘID PE PODUL DIN BAGDAD

(continuare)

După care, Al-Rașid se întoarse înspre cel de al treilea ins, care era preacinstitul șeic cel cu mâna darnică, și îi spuse:

– O, șeicule, te-am întâlnit ieri pe podul Bagdadului, și ceea ce am văzut din filotimia, din chibzuința și din umilința ta dinaintea lui Allah, m-a îmboldit să te cunosc mai de aproape. Și sunt încredințat că mijloacele de care i-a plăcut Atoateîmpărtătorului să se slujească spre a te cinsti cu darurile sale trebuie să fie cu totul osebite. Sunt ispitit până peste poate a le afla chiar de la tine; și anume spre a mă împărtăși din această plăcere am poruncit să vii aici. Vorbește-mi, așadar, cu inima deschisă, spre a mă bucura și eu, luând parte la fericirea ta cu mai deplină cunoaștere. Și să fii încredințat că, orice-ar fi să spui, ești dintru început coperit de năframa ocrotirii și a oblăduirii mele!

Iar șeicul cel cu mâna darnică răspunse, după ce sărută pământul dintre mâinile califului:

– O, emire al drept-credincioșilor, am să-ți deștern istorisirea întocmai a tot ce este vrednic de istorisit din viața mea. Iar dacă povestea mea este uluitoare, puterea și slava Stăpânului lumii este încă și mai uluitoare!

Și istorisi precum urmează:

POVESTEA ȘEICULUI CU MÂNA DARNICĂ

Află, o, doamne al meu și doamne al tuturor facerilor de bine, că eu, la viața mea, am meșterit în meseria de biet frânghier, răsucind cânepa, așa cum o răsuciseră înainte de mine tătânele meu și moșii mei. Iar ceea ce dobândeam din meșteșugul acela de-abia ajungea să mă ajute a ne hrăni pe mine, pe soția mea și pe copiii mei. Ci, din lipsă de pricepere la altă meserie, mă mulțumeam, fără să prea cârtesc, cu puținul pe care ni-l menea Atoateîmpărțitorul și nu dam vina sărăciei mele decât pe lipsa mea de pricepere și pe neiscusița minții mele. Și, în privința aceasta, nu mă înșelam; sunt dator să mărturisesc cu toată umilința dinaintea Stăpânului înțelepciunii. Ci, o, doamne al meu, înțelepciunea nu a fost vreodată harul frânghierilor, care răsucesc cânepa, iar locașul ei de seamă nu putea să fie sub turbanul unui frânghier, care răsucește cânepa. Pentru aceea, oricum ar fi fost, nu aveam decât să mănânc pâinea lui Allah fără a mă ispiți de doruri mai de neîmplinit decât de-a pași dintr-o săritură peste vârful muntelui Kaf.

Or, într-o bună zi, cum stam în dugheana mea, cu o funie de cânepă prinsă pe după degetul cel gros de la picior, și pe care tocmai o isprăvisem de răsucit, văzui doi oameni bogați din mahala, care aveau obiceiul de-a veni să stea pe lavița de dinaintea prăvăliei mele spre a tăifăsuși de una și de alta, bucurându-se de reveneala serii. Iar acești doi fruntași din mahalaua mea erau buni prieteni și le plăcea să tănuiască între ei ba de una, ba de alta, depănându-și mătăniile de chihlimbar. Ci nicio dată nu li se întâmplase, în focul taifasului lor, să rostească vreo vorbă cu glas mai tare, ori să se depărteze de buna-cuviință pe care, în legăturile vieții, prietenii sunt dator să o aibă față de prietenii lor. Ba chiar dimpotrivă! Când unul vorbea, celălalt asculta, și tot așa

mereu. Ceea ce făcea ca tăifăsuiala lor să fie totdeauna cuminte, și până și eu, cu toată puținătatea deșteptăciunii mele, izbuteam să mă aleg cu un ce câștig de la niște vorbe atâta de cumiști.

Iar în ziua aceea, de îndată ce îmi deteră salamalecul lor, iar eu li-l întorsei precum se cuvenea, își luară locul obișnuit, dinaintea dughenei mele, și își urmară o tăinuială pe care o începuseră încă de pe când se preumblau. Și unul dintre ei, pe care îl chema Si Saad, îi spuse celuilalt, pe care îl chema Si Saadi:

— O, prietene Saadi, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! un om nu poate fi fericit în lumea aceasta decât numai atâta cât are niște bani și niște avuții mari spre a trăi slobod de orice neajuns. Și-apoi, săracii nu sunt săraci decât numai pentru că s-au născut în sărăcie, din tată în fiu, ori pentru că, născuți în avuții, le-au pierdut în risipe, în chiolhanuri, în vreo daravelă proastă ori numai în vreo năpastă dintre acelea față de care omul este neputincios. Oricum, o, Saadi, părerea mea este că săracii nu sunt săraci decât din pricină că nu izbutesc să adune o sumă de bani îndeajuns de mare ca să le îngăduie, prin vreo treabă negustorească pornită la vreme prielnică, să se îmbogățească pe totdeauna. Iar socotința mea este că dacă, ajungând în felul acesta bogați, ar da avuției lor o folosință potrivită, nu numai că ar rămâne bogați, ci ar ajunge chiar nemărginit de bogați, cu timpul.

La care Si Saadi răspunse, zicând:

— O, prietene Saad, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! îmi pare rău că nu sunt de părerea ta. Și-apoi, este neîndoielnic că-i mai bine, îndeobște, să trăiești în avuție decât în sărăcie. Însă avuția, prin ea însăși, nu are nimic ce ar putea să ispitească un suflet lipsit de patimi. Ea cel mult este de folos spre a face filotimii împrejurul nostru. Da câte neajunsuri nu are! Au nu știm noi, pe chiar pielea noastră, vreo câteva, noi, care în fiecă zi

avem atâtea necazuri și atâtea supărări? Iar soarta prietenului nostru, Hassan, frânghierul de coala, nu-i ea, oare, mai de dorit decât a noastră, la urma urmei? Și-apoi, o, Saad, calea pe care o arăți tu spre a face ca un sărac să ajungă bogat nu mi se pare tot atâta de limpede ca ție. Socot, într-adevăr, că această cale este tare supusă întâmplării, întrucât ține de o mulțime de împrejurări și de niște noroace tot atâta de întâmplătoare ca și ea, și despre care ar fi cam prea mult de vorbit. Din parte-mi, socot că un om sărac, lipsit de la început de orice bun, are măcar tot atâtea puțințe de a ajunge bogat ca și când ar avea ceva parale; vreau să zic că ar putea, fără vreun cheag bănesc dintr-un început, să ajungă nemăsurat de bogat de la o zi la alta, fără a se trudi deloc, numai dacă așa i-a fost scrisă lui ursita. Drept aceea, găsesc că este tare zadarnic să agonisești mereu, cu gândul la niscaiva zile rele, întrucât zilele cele rele, ca și cele bune, tot de la Allah ne vin, și-i foarte rău a căuta să te zgârcești cu bunurile pe care ni le menește Atoatedătătorul zi de zi, străduindu-te să pui prisosul de-o parte. Prisosul, o, Saad, dacă este, trebuie să meargă la sărmanii lui Allah; iar a-l păstra numai pentru tine înseamnă a fi lipsit de credință în dărnicia Atoateîmpărțitorului. În ceea ce mă privește, o, prietene, nu se află zi să nu mă scol din somn zicându-mi: „Bucură-te, ya Saadi, căci cine știe care va să fie astăzi binefacerea Stăpânului tău!“ Și niciodată credința în Atoatedătătorul nu mi-a fost înșelată. Și, drept aceea, niciodată în viața mea nu am muncit și nici nu m-am îngrijat de ziua de mâine. Și-aceasta-i socotința mea.

Auzind vorbele prietenului său, preacinstul Si Saad răspunse:

– O, Saadi, văd bine că astăzi ar fi cu adevărat zadarnic să stăruiesc a-mi sprijini părerea împotriva ta. Drept aceea, în loc de-a ne ciorovăi fără de nădejde, mai

degrabă am să fac o încercare ce poate că are să te încredințeze de temeinicia felului meu de a privi viața. Vreau, așadar, să pornesc fără de zăbavă în căutarea unui om într-adevăr sărac, născut dintr-un părinte tot atâta de calic ca și el, căruia să-i dau, ca dar necântărit, o sumă mare de bani, care să-i slujească de cheag pentru început. Și, întrucât omul pe care am să-l aleg va trebui să-și fi dovedit cinstea, încercarea mea va să ne dovedească cine dintre noi doi are dreptate: dacă vei avea tu, cel care aștepți toate numai de la noroc, ori dacă voi avea eu, cel care socot că trebuie să-ți zidești singur casa.

Și Si Saadi răspunse:

– Chiar așa, o, prietene! Și, spre a-l găsi pe insul cel sărac și cinstit despre care vorbești, nu avem trebuință să mergem prea departe. Iacătă-l pe prietenul nostru, Hassan frânghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

... Hassan frânghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic.

Iar Si Saad răspunse:

– Pe Allah! drept spui. Și numai uitarea din parte-mi a făcut să vreau a căuta aiurea ceea ce aveam la îndemână.

Pe urmă se întoarse înspre mine și îmi spuse:

– Ya Hassan, cunosc că ai o casă grea, cu multe guri și cu mulți dinți, și că niciunul dintre cei cinci copii cu

care te-a hărăzit Atoatedătătorul nu este încă la vârsta de a te ajuta nici cât de cât. Cunossc, pe de altă parte, că și în cazul în care nu este prea scumpă cânepa, la prețurile de-acuma din suk, tot trebuie să ai ceva parale ca s-o cumperi. Și, ca să ai parale, trebuie să le fi agonisit. Iar agoniselile nu sunt cu puțință la o gospodărie ca a ta, unde veniturile sunt mai slabe decât cheltuielile. Așa că, ya Hassan, spre a te ajuta să ieși deasupra nevoii, vreau să-ți dăruiesc două sute de dinari din aur, care să-ți slujească de cheag spre a-ți lărgi neguțătoria de frânghier. Spune-mi, dar, dacă socoți că ai putea, cu acești două sute de dinari, s-o scoți la capăt, făcând să rodească banul cu dibăcie și cu chibzuință!

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei:

– O, stăpâne al meu, alungească-ți Allah viața și facă El să capeți însutit îndărăt ceea ce îmi dăruie mărinimia ta! Și, întrucât te îndupleci a mă întreba, cutez să-ți spun că sămânța, pe pământul meu, cade într-un ogor al rodniciei și că, fără a mă umfla prea tare în pene asupra puțințelor mele, chiar și cu mult mai puțini bani în mână, mi-ar fi destul nu numai să ajung tot atâta de bogat ca și cei mai de vază frânghieri din isnaful meu, da și să ajung mai bogat, eu însumi, decât sunt laolaltă toți frânghierii din ceratea Bagdadului, cât de plină de lume și cât de mare este ea – dacă și Allah m-o ajuta, de bună seamă – inșallah!

Iar Si Saad, tare mulțumit de răspunsul meu, îmi spuse:

– Am mare nădejde în tine, ya Hassan!

Și scoase din sân o pungă pe care mi-o înmână și îmi zise:

– Ia punga aceasta. În ea se află cei două sute de dinari. Și ajute-ne Allah să le dai folosință norocită și chibzuită, și să găsești în ei sămânța bogăției! Și să știi bine că eu și cu prietenul meu, Si Saadi, am fi peste măsură de bucuroși

să auzim într-o zi că ai ajuns, în îmbelșugare, mai fericit decât ești în neajutorințe!

Eu atunci, o, doamne al meu, luând punga, fusei până peste marginile năboiurilor de bucurie. Iar tulburarea mea fu atâta de mare, că nici nu mai izbutii să-mi fac limba a rosti vorbele de mulțumire, ce era de cuviință să le rostesc într-o împrejurare precum aceea; și abia dovedii să am baremi atâta minte cât să mă plec până la pământ și să iau pulpana mantii binefăcătorului meu și să mi-o duc la buze și la frunte. Ci el se grăbi s-o tragă îndărăt cu gingășie și să-și ia rămas-bun de la mine. Și, însoțit de prietenul său, Si Saadi, se ridică spre a-și urma preumblarea.

În ceea ce mă privește, după ce ei se depărtară, gândul cel dintâi, care îmi veni în chip firesc în minte, fu să caut unde aş putea să pun mai bine punga cu cei două sute de dinari, ca să fie în deplină pază. Și, întrucât în căsuța mea amărâtă, alcătuită numai dintr-o odaie, nu aveam nici dulap, nici mirosnă de dulap, nici sipet, nici ladă, nici nimic de soiul acesta unde să ascund un lucru de ascuns, rămăsei cu totul nedumerit și mă gândii o clipă să mă duc și să îngrop banii aceia în vreun loc pustiu, afară din cetate, până oi găsi mijlocul de a-i face să rodească. Da mă răzgândii, cugetând că s-ar putea ca ascunzătoarea, din vreo năpastă, să fie dibuită de careva, ori chiar eu s-ar putea să fiu văzut de vreun plugar. Și numaidecât îmi veni gândul că tot ce îmi rămânea mai bun de făcut era să ascund punga aceea în răsuciturile de la turbanul meu. Și, pe clipă pe dată, mă sculai, închisei ușa de la dugheană și îmi desfășurai turbanul cât era de lung. Și, dintru-ntâi, scosei din pungă zece gălbiori, pe care îi pusei deoparte spre cheltuială, iar pe ceilalți, cu pungă cu tot, îi învâluii în răsuciturile cearceafului, punându-i taman la capătul lui. Și strângând capătul acela, cu punga înnodată în

el, împrejurul cealmalei, îmi întocmii turbanul la loc, în patru rotocoale desăvârșit răsucite. Și-atunci, putui să răsufliu mai în largul meu.

Or, după ce sfârșii treaba, deschisei iarăși ușa de la dugheană și zorii să mă duc la suk ca să mă rostuiesc cu toate de câte aveam trebuință. Începui dintru-ntâi cu a cumpăra o grămadă strașnică de cânepă, pe care o adusei la dugheană. După care, cum trecuse o bună bucată de vreme de când în casa mea nu se mai pomenise pic de carne, mă dusei la măcelărie și cumpărai o spată de miel. Și luai calea către casă, spre a-i duce nevesti-mii spata aceea de miel, să ne-o gătească deci cu pătlăgele roșii. Și mă bucuram mai dinainte de bucuria copiilor când au să vadă bucatele acelea gustoase.

Ci, o, doamne al meu, mândria mea era prea făloasă ca să rămână nepedepsită. Căci îmi pusesem spata aceea pe cap și mergeam bălăbănind din mâini, cu gândurile răpite de visele mele de bogăție. Și iacătă că un erete flămând se repezi deodată pe spata de miel și, până să apuc eu să ridic mâna ori să fac vreo mișcare, mi-o și înșfăcă, dimpreună cu turbanul și cu tot ce se afla în turban, și își luă zborul, ducând spata în plisc și turbanul în gheare.

Iar eu, când văzui așa, începui să scot niște țipete atât de înfricoșate, încât și oamenii, și muierile, și copiii de prin preajmă fură cuprinși de tulburare și își adăugară răcnetele lor la ale mele, spre a-l speria pe tâlhar și a-l face să lase prada. Ci țipetele noastre, în loc de-a izbândi, nu făcură decât să-l stârnească pe erete a-și spori bătăile din aripi. Și pieri numaidecât în văzduhuri, cu avutul și cu norocul meu.

Iar eu, tare păclișit și mohorât, fusei nevoit a mă hotărî să cumpăr alt turban, lucru care aduse încă un scăzământ în dinarii din aur, pe care avusesem grijă să-i scot din pungă, și care acuma erau toată averea mea.

Or, cum și apucasem să cheltuiesc o bună parte din ei cu târguiala cânepii, ceea ce îmi mai rămăsese era departe de a-mi ajunge spre a mă îmbia să visez de aci înainte vreo nădejde mai temeinică în privința îmbogățirii mele de mâine. Ci, hotărât, ceea ce îmi pricinui necazul cel mai mare și îmi înnegură lumea dinaintea ochilor fu gândul că binefăcătorul meu, Si Saad, jalnică mulțumire are să mai încerce că și-a ales atâta de rău omul căruia să-i încredințeze rodirea banului său și izbânda cercetării râvnite. Și îmi ziceam, pe deasupra, că atunci când are să afle de nenorocirea pășaniei mele, are s-o socotească, poate, ca pe o născocire din parte-mi și are să mă învăluie cu dosada lui.

Oricum, o, doamne al meu, atâta cât mă mai ajută cei câțiva dinari ce-mi rămăseseră de la furțișagul eretelui, nu avuserăm ce ne plânge prea tare în casă. Da când și cei mai de pe urmă gologani se sfârșiră, repede căzurăm iarăși în sărăcia de mai înainte și mă pomenii iar în neputință de a mai scăpa din starea mea. Ci mă păzii cu mare grijă să cârtesc împotriva județelor celui Preaînalt și gândeam: „O, bietule, Atoateîmpărțitorul ți-a dăruit avere într-un ceas când o așteptai cel mai puțin și ți-a luat-o aproape tot atunci, întrucât așa i-a plăcut lui și întrucât averea aceea era a lui! Pleacă-te dinaintea județelor sale și supune-te vrerii lui!” Și pe când eu rumegam asemenea gânduri, femeia mea, față de care nu putusem a mă opri să-i destăinuiesc pierderea ce-o avusesem și pe ce cale îmi venise, era cu totul de neîmpăcat. Și ca vârf la toată pacostea, întrucât, tot așa, în tulburarea în care mă aflam, scăpasem să le spun și vecinilor că odată cu pierderea turbanului pierdeam și prețul a o sută nouăzeci de dinari din aur, vecinii mei, care îmi știa de multă vreme sărăcia, nu făcură decât să-și râdă de vorbele mele, dimpreună cu copiii lor, încredințați că pierderea turbanului îmi scrântise mințile. Iar muierile,

la trecerea mea, rosteau răsând: „Ia uite-l pe ăla care a lăsat să-i zboare și mințile odată cu turbanul!“

Și-așa!

Or, o, emire al drept-credincioșilor, trecuseră vreo zece luni din ziua în care eretele îmi pricinuisă nenorocirea aceea, când cei doi prealuminați prieteni, Si Saad și Si Saadi, socotiră să vină și să-mi ceară vești despre folosința pe care o dasem celor două sute de dinari. Și pe când veneau înspre mine, Si Saad îi spunea lui Si Saadi:

– Mă gândeam mai în urmă cu vreo două zile la prietenul nostru, Hassan, făcându-mi o mare plăcere de mulțumirea pe care o voi avea când am să te pun martor la izbânda cercetării noastre! Ai să vezi la el o schimbare, de de-abia avem să-l mai cunoaștem.

Și cum și ajunseră aproape de tot de dugheană, Si Saadi răspunse, zâmbind a râde:

– Mi se pare, pe Allah! o, prietene Saad, că mănânci cam de crud castravetele. În ceea ce mă privește, eu cu chiar ochiul meu îl și zăresc pe Hassan stând, ca de obicei, cu cânepa dată pe după degetul cel gros de la picior, ci niciun fel de schimbare vădită nu-mi bate la ochi în făptura lui. Întrucât iacă-l tot atâta de sărăcăcios îmbrăcat ca și în trecut, și singura osebite pe care o văd la el este că turbanu-i ceva mai grețos și mai jegos decât acum șase luni. De altminteri, uită-te și tu și ai să vezi că ceea ce spun nu poate fi tăgăduit.

Cu asta, Si Saad, care se și afla dinaintea prăvăliei mele, mă cercetă și văzu și el că starea mea era fără de nicio schimbare, și că înfățișarea mea era fără de nicio îmbunătățire. Iar cei doi prieteni intrară la mine și, după salmalecurile obișnuite, Si Saadi îmi spuse:

– Ei, Hassane, pentru ce ai fața aceasta abătută și chipul posomorât? Fără de îndoială că daravelile îți aduc zbucium, și schimbarea vieții te mohorăște oleacă!

Iar eu, cu ochii în pământ, răspunsei:

– O, stăpânii mei, Allah alungească-vă viața! ci ur-sita-i vrăjmașa mea neconținut, iar năprasnele vremii de-acuma sunt mai rele decât ale trecutului. Cât despre încrederea pe care stăpânul meu, Si Saad, și-a pus-o în robul său, apoi aceea a fost înșelată, nu, ce-i drept, din vina robului, ci din vina potrivniciei ursitei!

Și le istorisii pățania mea pe de rost, așa precum ți-am istorisit-o, o, emire al drept-credincioșilor. Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem încă o dată.

Când sfârșii cu povestea, văzui că Si Saadi mustăcea viclean, uitându-se la Si Saad cel tare dezamăgit. Și urmă un răstimp de tăcere, după care Si Saad îmi spuse:

– Hotărât, izbânda nu este aceea la care mă așteptam. Ci nu am a-ți face nicio muștrare, măcar că povestea cu eretele este cam ciudată, și aș putea, pe drept temei, să n-o cred și să te bănuiesc a te fi veselit, a fi benchetuit și a te fi ospătat cu banii pe care ți-i dasem spre cu totul altă folosință. Oricum, vreau să mai fac o dată încercarea cu tine și să-ți mai dau alți dinari, tot atâția cât și întâia oară. Căci nu vreau ca prietenul meu, Saadi, să mă învingă chiar de la cea dintâi ispitire!

Și, rostind acestea, îmi numără două sute de dinari, spunându-mi:

– Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban...

În clipita această a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezecă noapte

Urmă:

– Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban.

Și cum îl și prinsesem de mâini spre a le duce la buzele mele, mă părăsi și plecă împreună cu prietenul său.

Or, eu nu mă mai apucaii de lucru după plecarea lor, ci încuiai degrabă prăvălia și mă întorsei la mine acasă, știind că la ceasul acela nu era primejdie s-o găsesc pe nevastă-mea sau pe copii acolo. Și pusei deoparte zece dinari din aur, din cei două sute, iar pe ceilalți o sută nouăzeci îi înfășurai într-o basma pe care o înnodai. Și nu mai urma decât să găsesc un loc temeinic unde să ascund comoara. Și-așa că, după ce chibziiu îndelung, mă hotărâi s-o pun în fundul unei oale cu tărâțe, în care chitii că nimănuia nu are să-i dea prin cap să caute. Și, după ce așezai găvanul la loc în ungherul lui, plecai, pe când nevastă-mea se întorcea acasă să gătească de cină. Și îi spusei, la plecare, că mă duc să târguiesc niște câne-pă, da că am să mă întorc până la ceasul mesei.

Or, pe când eu mă aflam la suk spre a face târguia, un negustor de prafuri, din cele cu care își spală părul muierile când se duc la hammam, tocmai trecea pe uliță și făcea zarvă cu strigătele lui. Iar muiera mea, care de multă vreme nu se mai lăiasc, îl chemă pe neguțator. Ci, întrucât nu avea niciun gologan, nu știa cum să facă să plătească și gândi, zicându-și în sinea ei: „Oala ceea de tărâțe, care zace coala de multă vreme, nu ne este de niciun folos până una alta. Așa că am să i-o dau neguțatorului în schimb pe praful de spălat pe cap.“ Și-așa făcu. Iar neguțatorul, învoindu-se cu trocul, tocmeala fu încheiată. Și luă găvanul, cu tot ce se afla în el.

Iar eu, la vremea cinei, mă întorsei împovărat cu cânepă, atâta câtă puteam să car, și o pusei într-o chițimie pe care anume o întocmisem în casă. Pe urmă mă repezii, fără a mă da de gol, să arunc o otheadă înspre chiupul în care se aflau noroacele mele. Și văzui ce văzui. Și o întrebai cu năprasnă pe muiera mea pentru ce luase chiupul de la locul lui obișnuit. Iar ea îmi răspunse

liniștită, istorisindu-mi schimbul cu pricina. Și, dintr-odată, moartea cea roșie intră în sufletul meu. Și căzui lat la pământ, ca un om cuprins de amețală. Și strigam:

– Alungat să fie Cel-bătut-cu-pietre, o, femeie! Ai schimbat și soarta mea, și soarta ta, și soarta copiilor noștri, pe oleacă de praf de lăiat pe cap. De data aceasta suntem pierduți fără de mântuire!

Și în puține vorbe îi povestii cum sta treaba. Iar muieră, în deznădejdea ei, începu să se văicărească, să se bată peste piept, să-și smulgă părul și să-și rupă hainele.

Și țipa:

– O, nenorocirea noastră din vina mea! Am vândut norocul copiilor noștri neguțătorului de prafuri de lăut, și de care habar nu am cine e. Întrucât acum a trecut întâia oară pe ulița noastră și nu am cum să-l mai găesc vreodată, mai ales că o fi și dat de punga noastră.

Pe urmă, chibzuind oleacă, începu să mă mustre pentru lipsa mea de încredere în ea, într-o treabă atâta de grea ca aceea, spunându-mi că nenorocirea de bună seamă că ar fi fost ocolită dacă i-aș fi împărtășit taina. Și, de altminteri, ar fi prea lung, o, doamne al meu, să-ți deapăn ție, care prea bine știi ce iscusită-i limba muierilor la necaz, toate câte i le aducea durerea atuncea în gură. Și nu știam ce să mai fac ca s-o potolesc. Și-i zisei:

– O, fiică a socrului meu, domolește-te, rogu-te! Nu vezi că ai să-i stârnești pe toți vecinii cu țițele și cu bocetele tale, și chiar că nu este de nicio trebuință să mai afle și ei de-a doua năpastă a noastră, când și așa nu le mai ajung vorbele de batjocură și hlizelile de zeflema și de luat peste picior, din pricina eretelui? Și, de data aceasta, chiar că are să li se facă de două ori mai mare bucuria de a-și râde de prostia noastră! Încât este mai bine pentru noi, care am și gustat din râsetele lor, să ținem tănuită pierderea de-acuma și s-o îndurăm plini

de răbdare, supunându-ne județelor celui Preaînalt. Și-apoi să-l binecuvântăm că a binevoit să ne ia îndărăt din darurile sale numai o sută nouăzeci de galbeni, lăsându-ni-i pe aceștia zece, a căror folosință nu are să zăbovească a ne aduce oareșicare ușurare.

Ci, oricât de bune să fi fost judecățile mele, muierea degeaba se tot străduia să se lase în seama lor. Și numai încetișor-încetișor izbutii s-o alin, spunându-i:

– Suntem săraci, dreptu-i! Ci, la urma urmei, bogații ce au de la viață mai mult ca noi? Au nu răsuflăm și noi tot din aburul pe care îl sorb ei? Au nu ne bucurăm tot de un cer și tot de o lumină ca și ei? Și nu mor și ei, până la urmă, ca și noi?

Și tot vorbind așa, o, doamne al meu, izbutii nu numai s-o liniștesc, ci să mă liniștesc și pe mine. Și îmi văzui de munca mea, cu un cuget tot atâta de limpede ca și cum cele două afurisite de năpaste nici nu ni s-ar fi întâmplat.

Ci tot mai rămânea un lucru ce mă râcâia: mă cuprindea spaima ori de câte ori mă întrebam cum am să dau față cu Si Saad, binefăcătorul meu, atunci când avea să vie și să-mi ceară samă de cum am folosit cei două sute de dinari din aur. Iar gândul acesta înnegura lumea și viața dinaintea ochilor mei.

Într-un sfârșit, sosi și ziua cea atâta de înfricoșată, care mă puneă de față cu cei doi prieteni. Iar Si Saad, dacă zăbovise atâta să vină și să afle vești despre mine, fără de nicio îndoială că, pesemne, i-o fi zis lui Si Saadi: „Să nu ne grăbim a merge la Hassan frânghierul. Căci cu cât avem să amânăm aceasta, cu atât are să fie el mai bogat și cu atâta mulțumirea mea are să fie mai mare.” Iar Si Saadi presupun că trebuie să-i fi răspuns: „Pe Allah! nu doresc nimic mai mult decât să fiu de un gând cu tine. Numai că tare socot că bietul Hassan are

să mai aibă cale lungă de străbătut până ce să ajungă la locul unde îl așteaptă belșugul. Da iacătă-ne că am ajuns. Și are să ne spună chiar el cum stă cu daravelile!“

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, eram atâta de năuc, încât nu aveam decât un dor, și-anume acela de-a o lua la fugă spre a mă ascunde de ochii lor; și do-ream din toate puterile să văd pământul cum se cascade și cum mă înghite. Așa că, atunci când ajunseră dinaintea prăvăliei, mă prefăcui că nu-i văd și lăsaî mai departe să se pară că aș fi tare prins cu munca de frânghier. Și nu ridicaî ochii să mă uit la ei decât după ce îmi deteră salamalecul și fusei nevoit să le răspund. Și pentru ca ocară și osânda mea să nu dureze mai mult, nu vrusei nici măcar să aștept ca ei să mă întrebe, ci mă întorsei înspre Si Saad și îi istorisii, dintr-o răsuflare, cea de-a doua năpastă pe care o pățisem, adică trocul pe care femeia mea îl făcuse cu oala de tărâte în care ascunseseam punga, pe oleacă de praf de lăut. Și, după ce mă ușurai întrucâtva astfel, lăsaî ochii în jos, mă așezai la locul meu și mă apucaî iar de munca mea, petrecând iarăși sculul de cânepă pe după degetul cel gros de la piciorul meu cel stâng. Și gândeam: „Am spus ce aveam de spus. Și numai Allah știe ce are să urmeze!“

Or, departe de a se supăra sau de a mă afurisi, făcându-mă de mincinos și de om de rea-credință, Si Saad izbuti să se stăpânească, fără a da în vileag nimica din ciuda ce-l fierbea văzând că ursita îi făcea în necaz cu atâta dârzie. Și se mulțumi să-mi spună:

— La urma urmei, Hassane, este cu puțință ca tot ceea ce îmi băsești să fie adevărat, și-i chiar cu puțință ca și punga cea de-a doua să se fi dus, întocmai așa cum s-a dus și sora ei. Ci chiar că este oarecum de mirare că eretele și neguțătorul de praf de lăut s-au brodit taman la ceasul anume când tu erai pierdut în visare ori taman când lipseai de acasă, spre a înșfăca astfel ceea ce era

ascuns atâta de bine. Oricum, eu de-acuma mă las păgubaș de-a mă mai ispiti cu vreo altă încercare!

Pe urmă se întoarse spre Si Saadi și îi spuse:

– Ci, o, Saadi, nu stăruiesc mai puțin a gândi că fără de bani nimica nu este cu putință, și că un sărac tot sărac rămâne, câtă vreme cu munca lui n-a silit ursita să-i fie prielnică.

Ci Si Saadi răspunse:

– Mare greșală săvârșești, o, preadarnicule Saad! Nu ai șovăit, spre-a face să izbândească părerea ta, să arunci patru sute de dinari, jumătate la un erete și jumătate la un neguțător de prafuri de spălat pe cap. Ei bine, din parte-mi, eu nu am să fiu tot atâta de darnic ca tine. Ci nu vreau decât, la rândul-mi, să încerc a-ți dovedi că singur numai jocul ursitei este legea vieții noastre, și că singure numai județele soartei sunt temeiurile norocului ori ale nenorocului, pe care putem noi să ne bizuim.

Pe urmă se întoarse înspre mine și, arătându-mi o bucătoaică de plumb, pe care o ridicase mai înainte de pe jos, îmi spuse:

– O, Hassane, tu cel de care norocul a fugit până acuma, tare aș vrea să-ți vii în ajutor, așa cum a făcut prietenul meu cel darnic, Si Saad. Ci Allah nu m-a blagoslovit cu atâtea averi, și tot ceea ce pot să-ți dau este bucata aceasta de plumb, pe care fără de îndoială că a pierdut-o vreun pescar târându-și pe jos năvoadele.

La vorbele lui Si Saadi, prietenul său, Si Saad, începu să râdă cu hohote, gândind că acela vrea să-mi facă vreo șolticărie. Ci Si Saad nu luă seama și îmi întinse cu un chip falnic bucata de plumb, zicându-mi:

– Ia-o, și lasă-l pe Si Saad să râdă. Întrucât are să vină o zi când bucata aceasta de plumb, dacă așa are să fie voia soartei, ți se va dovedi mai de folos decât tot argintul din zăcători.

Iar eu, știindu-l ce om de bine era Si Saadi, și cât de mare era înțelepciunea lui, nu vrusei să-l supăr cumva

facând vreo împotrivire cât de cât. Și luai bucata de plumb, pe care mi-o întindea, și o băgai cu grijă la chimirul meu gol de orice gologan. Și nu pregetai să-i mulțumesc fierbinte și pentru urările, și pentru gândurile lui bune. Și-apoi cei doi prieteni mă părăsiră, spre a-și urma preumblarea, pe când eu mă apucam iarăși de munca mea.

Și seara, când mă dusei acasă și când după cină mă dezbrăcai să mă culc, simții deodată ceva care se rostogoli pe jos. Și, după ce îl căutai și îl găsii, văzui că era bucata de plumb, care alunecase din chimir. Și fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întâmplare unde nimerii și mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și una noapte

Urmă:

... și mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce să adorm.

Or, în noaptea aceea, trezindu-se la un ceas tare de vreme, cum îi era obiceiul, un pescar dintre megieșii mei, când își cercetă năvoadele, până a le lua în spinare, văzu că le lipsea o bucată de plumb, tocmai într-un loc unde lipsa plumbului era o lipsă tare păcătoasă pentru buna folosire a sculei lui de muncă. Și cum nu avea alta la îndemână de pus în loc, și cum nu era nici vreme de mers să cumpere din suk, dat fiind că toate prăvăliile erau închise, se văzu la mare ananghie, gândind că, dacă nu pleacă la pescuit cu două ceasuri până în ziuă, nu o să aibă cu ce să-și îndestuleze a doua zi casa. Și-atunci, se hotărî a-i spune nevesti-sii să se ducă, în pofida ceasului

nepotrivit și a supărării ce avea s-o pricinuiască, să-i scoale pe vecinii mai apropiați și să le arate care-i necazul, rugându-i să-i caute vreo bucată de plumb, ca s-o pună în locul celei ce lipsea de la năvodul lui.

Și cum noi eram taman vecinii cei mai apropiați ai pescarului, femeia veni să bată mai întâi la poarta noastră, gândind în sine-și, de bună seamă: „Hai să încerc să cer plumb de la Hassan frânghierul, măcar că știu de amar de vreme că anume chiar la el trebuie să te duci atunci când nu ai trebuință de nimic.“ Și bătu la poartă mai departe, până ce mă deșteptai. Și strigai:

– Cine-i la poartă?

Ea răspunse:

– Eu sunt, fata socrului pescarului *Cutare*, vecinul tău! O, Hassane, mi-e obrazul mohorât că te scol în felul acesta din somn, da-i vorba de unealta de muncă a tatălui copiilor mei și mi-am silit sufletul la fapta aceas-ta lipsită de cuviință. Iartă-ne, rogu-te! și spune-mi, ca să nu te țin prea mult afară din patul tău, nu cumva ai vreo bucată de plumb s-o împrumuți soțului meu ca să-și dreagă năvoadele?

Și pe dată îmi adusei aminte de plumbul ce mi-l dăduse Si Saadi, și gândii: „Pe Allah, n-aș avea cum să mă folosesc mai bine de el decât făcându-i un bine vecinului meu, tatăl copiilor.“ Și-i răspunsei vecinei că aveam chiar o bucată ce s-ar putea potrivi, și mă dusei să caut pe pipăite bucata cu pricina, și o dădui nevesti-mii ca să i-o ducă chiar ea vecinei.

Și biata femeie, bucuroasă că nu venise degeaba și că nu se întorcea acasă fără de izbândă, îi spuse femeii mele:

– O, vecină a noastră, mare bine ne-a făcut în noaptea aceasta șecul Hassan. Încât, în schimb, tot peștele pe care omul meu are să-l tragă la cea dintâi aruncătură a năvoadelor are să fie scris într-un norocul vostru, și-avem să vi-l aducem mâine. Pe capul nostru!

Și dete fuga să-i ducă bucata de plumb vecinului nostru pescarul, care numaidecât își dresese cu el năvoadele și plecă la pescuit, cu două ceasuri până-n ziuă, după obiceiul lui.

Or, cea dintâi aruncătură de năvod într-un norocul nostru nu-i aduse decât numai un pește. Da peștele acela era lung de mai bine de un cot, și gras pe măsură. Și ni-l puse deoparte în coșul lui și își văzu mai departe de pescuit. Ci, dintre toți peștii pe care îi mai scoase, niciunul nu fu pe potriva celui dintâi, ca frumusețe și ca mărime. Și-așa că, atunci când își isprăvi pescuitul, grija lui cea dintâi, până a se duce să vândă în suk roada pescuitului, fu de a pune pe un strat de iarbă înmiresmată peștele menit nouă și de a ni-l aduce, spunându-ne:

– Facă-vi-l Allah cât mai plăcut și cât mai gustos!

Și adăugă:

– Mă rog vouă să primiți darul acesta, măcar că nu este destul de falnic și de potrivit. Și iertați-ne pentru puținătatea lui, o, vecinilor! Întrucât acesta-i norocul vostru și-atâta a fost aruncătura mea dintâi de năvod.

Iar eu răspunsei:

– Acesta-i un târg din care tu ieși păgubit, o, vecine! Întrucât acumai-i întâia oară când se vinde un pește de frumusețea și de prețul acesta pe o bucată de plumb, care de-abia dacă face un gologănuț de aramă. Ci îl primim ca pe un dar din partea ta și ca să nu te supărăm, întrucât ni-l aduci cu inima prietenoasă și darnică.

Și mai schimbaram câteva politețuri de-acestea, apoi se duse. Iar eu îi dădui soției mele peștele de la pescar, spunându-i:

– Vezi tu, o, femeie, că Si Saadi n-a greșit când mi-a spus că o bucată de plumb ar putea să-mi fie mai de folos, dacă vrea Allah, decât tot aurul din Sudan? Ia uite un pește cum nici emirii și nici sultanii n-au văzut vreodată pe tablalele lor!

Iar soția, măcar că tare bucuroasă la vederea peștelui, nu mă lăsa fără răspuns:

– Așa-i, pe Allah! Dar cum să fac să-l gătesc? Că noi nu avem nici grătar, și nu avem nici baremi vreun vas îndestul de mare spre a-l găti întreg.

Iar eu zisei:

– Nu este nimica, noi tot avem să-l mâncăm, fie întreg, fie bucătit! Așa că nu-ți mai face griji să-i jertfești înfățișarea cea de pe dinafară, și nu te sfii să-l tai în bucăți ca să ni-l gătești cu sos.

Iar femeia, după ce îl despică pe din două, îi scoase măruntaiele și văzu în mijlocul lor ceva ce strălucea cu o lumină vie. Și scoase lucrul acela de acolo, îl spală în găleată și văzurăm că era o bucată de sticlă, mare cât un ou de porumbel, și străvezie ca apa de izvor. Și după ce ne uitarăm la ea o vreme, o dete copiilor, să se joace cu ea și ca să n-o mai stânjenească pe mama lor, care gătea peștele cel minunat.

Or, seara, la ceasul cinei, femeia mea băgă de seamă că, măcar că încă nu aprinsese opaițul, o lumină, pe care nu ea o aprinsese, lumina odaia. Și se uită în toate părțile să vadă de unde venea lumina aceea, și văzu că se revărsa din oul de sticlă, pe care copiii îl lăsaseră pe jos. Și luă oul acela și-l puse pe marginea prichiciului, la locul obișnuit al lămpii. Și stam până peste fire de minunați, când văzurăm puterea luminii ce se revărsa din ea, și strigai:

– Pe Allah! o, fică a socrului meu, iacătă că bucata de plumb a lui Si Saadi nu doar că ne hrănește, dar ne și luminează, și are să ne cruce de-acuma înainte de cumpăratul uleiului pentru opaiț.

Și, la lumina vrăjită a oului de sticlă, mâncărăm peștele cel gustos, sporovăind despre îndoitul chilipir din ziua aceea binecuvântată, și preamărindu-l pe Atoate-împărțitorul pentru binefacerile sale. Și ne culcărăm, în

noaptea aceea, mulțumiți de soarta noastră și nedorindu-ne nimic mai mult decât ca lucrurile să ție tot așa.

Or, a doua zi, zvonul despre sticla luminătoare, pe care o găsisem în pânțelele peștelui, nu zăbovi, datorită limbii celei lungi a fiicei moșului meu, să se împrăștie în mahala. Și nu peste mult soția mea se pomeni că vine la ea o evreică, vecină de-a noastră, al cărei soț era giuvaiergiu în suk. Și, după salamalecurile și urările de dătină dintr-o parte și din cealaltă, evreica, după ce măsură îndelung oul de sticlă, îi spuse nevastă-mii:

– O, vecină Aișah, mulțumește lui Allah că m-a abătut azi pe la tine. Căci, dat fiind că îmi place bucata aceasta de sticlă, și că mai am una aproape la fel cu care mă împodobesc uneori și care ar face pereche cu aceasta de-aici, aș dori să ți-o cumpăr, și îți dau pe ea, fără a mă precupeți, o grămadă de bani: zece dinari din aur noi!

Ci copiii noștri, când auziră că e vorba să li se vândă jucăria, se puseră pe plâns, rugându-se de mama lor să țină oul pentru ei. Iar ea, ca să-i potolească și întrucât, de asemenea, oul acela ne ținea loc de lampă, nu primi prețul cel atât de ispititor, spre marea ciudă a evreiceii, care plecă tare mohorâtă.

Estimp, mă întorsei și eu acasă de la munca mea, iar soția îmi povesti toate câte se petrecuseră. Și-i răspunsei:

– Hotărât, o, fiică a lui moșu-meu, dacă oul nostru de sticlă nu ar avea un anume preț, fiica aceea de evrei nu ne-ar fi ispitit cu cei zece dinari ai ei. Așa că mie mi se năzare gândul că are să se întoarcă iar cu ispita și are să ne dea și mai mult. Ci, urmând cele ce am să văd, am să mă țin tare, ca să facă să ridice prețul.

Și acestea mă făcură să mă gândesc la vorbele lui Si Saad, care îmi prorocise că o bucată de plumb ar putea împlini neabătut avuția unui om, dacă așa i-ar fi ursita. Și așteptai cu toată nădejdea ca ursita mea să se arate, într-un sfârșit, după ce fugise de la mine atâta amar de vreme.

Or, chiar în seara aceea, întocmai precum prepusesem, evreica, soția giuvaiergiului, veni iarăși la soția mea; și, după salamalecturile și urările îndătinate, îi zise:

– O, vecină Aișah, cum de poți să arunci darurile Atoateîmpărțitorului? Că oare nu-i a le arunca, dacă nu vrei să primești pâinea pe care ți-o întind pentru o bucată de sticlă? Ci întrucât este spre binele copiilor tăi, află că i-am spus soțului meu despre oul vostru, iar el, întrucât sunt însărcinată și nu se cade ca dorința unei femei însărcinate să se întoarcă în ea neîmplinită, s-a învoit să mă lase a-ți plăti douăzeci de dinari din aur, din aur nou, ca preț pe bucata ta de sticlă!

Ci soția mea, pe care o povățuisem în privința aceastei, răspunse:

– Eh, uallah! o, vecină, tu mă faci să mă întorc eu în mine. Ci eu nu am niciun cuvânt în casă, numai fiul so-crului meu este stăpân aici, și peste tot ce se află aici, și cu el se cade să vorbești. Așteaptă-l, dară, să se întoarcă și să-i spui prețul tău!

Și-așa că, atunci când mă întorsei acasă, evreica îmi spuse și mie ceea ce îi spusese soției mele, și adăugă:

– Îți aduc pâinea copiilor tăi, bre omule, pentru o bucată de sticlă. Ci dorința mea de femeie însărcinată se cuvine să fie împlinită, iar soțul meu nu vrea să-și împovăreze cugetul cu dorința unei femei însărcinate. Pentru aceea s-a învoit să mă lase a face târguiala și vânzarea aceasta, cu așa o pierdere mare pentru el.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce o lăsai pe femeie să-mi înșiruie tot ce avusese de înșiruit, îmi luai un răgaz spre a-i răspunde și sfârșii, drept orice răspuns, cu a mă uita la ea fără să rostesc vreo vorbă, clătînând numai din cap.

Când văzu așa, femeia se îngălbeni de tot la obraz, se uită la mine cu niște ochi plini de iscodeli și îmi zise:

– Roagă-te întru Profetul tău, o, musulmanule!

Iar eu răspunsei la fel:

– Asupra-i fie rugăciunea și pacea, o, necredincioaso, și milele cele mai alese ale unuia singur Dumnezeu!

Și ea iarăși:

– Pentru ce ochiul acesta gol, o, părinte de copii, și clătinarea aceasta din cap a neprimirii, dinaintea dărniciiilor Atoateîmpărtitorului asupra casei tale, prin mijlocirea noastră?

Eu răspunsei:

– Dărniciiile lui Allah asupra drept-credincioșilor lui, o, fiică de necredincioși, sunt de mult dincolo de orice preț! Preamărit fie El, fără de mijlocirea aceloră ce răătăcesc afară din calea cea dreaptă!

Iar ea îmi zise:

– Atunci, nu vrei cei douăzeci de dinari din aur?

Și, după ce eu făcui iarăși semnul de nevrere, îmi spuse:

– Atunci, o, vecine, îți dau pentru sticla ta cincizeci de dinari din aur! Ești mulțumit?

Și iarăși, cu chipul meu cel mai senin, dădui din cap a neprimire. Și mă uitai...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

... și din nou, cu chipul meu cel mai senin, dădui din cap a neprimire. Și mă uitai în altă parte.

Atunci, soția giuvaiergiului își strânse vâlurile, ca a plecare, porni înspre ușă, făcu mișcarea de a deschide și, parcă răzgândindu-se dintr-odată, se întoarse înspre mine și îmi zise:

– Ultimul cuvânt! O sută de dinari din aur! Și nici baremi nu știi dacă soțul meu are să vrea să-mi dea atâta amar de bănet!

Iar eu, atunci, catadicsii a-i răspunde și îi spusei, nu fără o strâmbătură de adâncă nepăsare:

– Nu că vreau să te văd cum pleci nemulțumită, o, vecină, da ești tare departe de socoteală. Întrucât oul acesta de sticlă, pe care îmi dai prețul acela de răs, de o sută de dinari, este un lucru năzdrăvan, iar povestea lui este tot atâta de năzdrăvană ca și el. Drept aceea, și numai ca să vă fac plăcere, ție și vecinului nostru, și ca nu care cumva să întorc dorința unei femei însărcinate, mă mărginesc să cer, ca preț pentru oul de lumină, numai o sută de mii de dinari din aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și nu ai decât să-l iei ori să-l lași, întrucât alți giuvaiergii au să-mi dea și mai mult, fiind mai știutori decât soțul tău asupra prețului adevărat al lucrurilor frumoase fără de pereche. Iar în ceea ce mă privește, mă jur dinaintea lui Allah Atoateștiutorul că nu am să mai întorc prețaluirea de-acuma, fie spre-a o spori, fie spre-a o scădea. Uassalam!

Când auzi vorbele mele și când le pricepu tâlcul, femeia nu mai găsi nimic de răspuns și îmi zise, plecând:

– Eu nu vând și nici nu cumpăr. Ci bărbatul meu este capul. Dacă târgul o să-l ispitească, are să-ți vorbească. Numai făgăduiește-mi că o să ai răbdare, mai înainte de-a porni vreo tocmă cu alții, să aștepți până vede și el oul de sticlă!

Și îi dădui făgăduința. Și plecă.

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, după tocmela aceea, nu mă mai îndoi că oul, pe care îl socoteam a fi de sticlă, n-ar fi vreo gemmă de mare, căzută din cununa vreunui sultan de sub ape. Și, de altminteri,

știam și eu, ca toată lumea, ce comori zac în adâncuri, cu care se împodobese fetele mării și domnițele mării. Și chilipirul ce nimerise peste mine era spre a mă întări în credința mea. Și îl preamări pe Atoateîmpărțitorul carele prin mijlocirea peștelui pescarului pusese în mâinile mele acel lucru minunat din podoabele copilelor mărilor. Și hotărâi să nu mă clintesc de la prețul de o sută de mii de dinari, pe care i-l hotărâsem soției evreului, da gândeam că mai bine aș fi făcut să nu mă fi grăbit a hotărî așa prețaluiala mea, când poate că aș fi izbutit să dobândesc și mai mult de la giuvaergiu. Ci întrucât hotărâsem prețul cu atâta juruință, nu vrusei să mă dezic cumva și mă legai să mă țin de ceea ce hotărâsem.

Și, așa cum socotisem, însuși giuvaiergiul nu zăbovi să se înfățișeze acasă la mine. Și avea un chip mohorât, care chiar că nu-mi prorocea nimica bun, și mai degrabă mă prevestea că puiul de lele avea să se slujească de toată viclenia lui spre a-mi fitui gemma ca pe nimica. Iar eu, la rându-mi, stam cu ochii în patru, da cu chipul cel mai zâmbitor și cel mai binevoitor, și îl rugai să șadă jos pe rogojină. Și, după salamalecurile și urările îndătinate, îmi zise:

– Nădăjduiesc, o, vecine, că la vremea aceasta cânepa nu este prea scumpă și că neguțatoriile prăvăliei tale sunt binecuvântate!

Iar eu, pe același glas, răspunsei:

– Binecuvântarea lui Allah nu este de lipsă la dreptcredincioșii săi, o, vecine. Ci nădăjduiesc că neguțatoriile din sukul giuvaiergiilor îți sunt prielnice.

Iar el îmi spuse:

– Pe viața lui Ibrahim și a lui Iacub, o, vecine, se clatină! se clatină! Și de-abia dacă avem cu ce să mâncăm o bucată de pâine și-un pic de brânză.

Și vorbirăm mai departe așa, o bună bucată de vreme, fără a pomeni de lucrul care numai la el ne era gândul,

până ce evreul, văzând că nu scoate nimic de la mine pe calea aceasta, sfârși cu a-mi spune, el cel dintâi:

– Fiica socrului meu, bre vecine, mi-a vorbit despre un oarecare ou de sticlă, de altminteri fără mare preț, ce slujește de jucărie copiilor tăi, și știi și tu că unei femei, când este însărcinată, așa cum este a mea, îi vin niște dorințe așa ciudate și anapoda. Ci beleaua-i că suntem nevoiți a îndeplini asemenea marafeturi, măcar și când ar fi de neîmplinit, altmintrelea lucrul jinduitor ar putea să se pecetluiască pe trupul copilului și să-l pocească. Și, la întâmplarea de față, întrucât pofta soției mele s-a îndreptat asupra oului vostru de sticlă, tare mă tem că dacă nu i-o împlinesc am să văd oul cum se tipărește cu toată grosimea lui asupra nasului copilului nostru, la naștere, ori asupra altei *cutare* părți încă și mai gingașe, și pe care buna-cuviință nu-mi îngăduie să-i zic pe nume. Mă rog, dar, ție, o, vecine, să-mi arăți mai întâi oul de sticlă și, dacă am să văd că nu îmi este cu putință să cumpăr unul la fel din suk, să binevoiești a mi-l vinde, plătindu-ți-l cu un preț cumpătat, pe care să mi-l spui, fără a te bucura prea tare de împrejurare.

Iar eu, la vorbele giuvaiergiului, răspunsei:

– Ascult și mă supun.

Și mă sculai și mă dusei la copiii mei, care se jucau pe bătătură cu oul, și li-l luai din mâini, în pofida țipetelor și a plânsetelor lor. Pe urmă mă întorsei în odaie, unde giuvaiergiul mă aștepta stând jos pe rogojină, și închisei ușa și ferestrele, așa fel ca să fac un întuneric cât mai deplin, da cerându-mi iertăciune pentru purtarea mea. Și după ce făcui așa, scosei oul din sân și îl pusei cât mai la vedere pe un tăbuiăș, dinaintea evreului.

Și pe dată odaia se lumineă, de parcă s-ar fi aprins patruzeci de făclii. Iar evreul, la priveliștea aceea, nu se putu opri să nu strige:

– Asta-i gemma lui Soleiman ben Daud, una dintre cele ce-i împodobesc cununa!

Și după ce se minună în felul acesta, își dete seama că spusese prea mult și o întoarse, adăugând:

– Da am mai avut una la fel în mâinile mele. Și întrucât nu era lesne de vândut, m-am grăbit s-o dau în pierdere! Oh, vai, de ce-o fi trebuind acum ca fiica socrului meu să fie însărcinată și să mă silească să târguiesc un lucru care nu se poate vinde?

Pe urmă îmi spuse:

– Cât ceri, bre vecine, spre vânzarea oului acesta de mare?

Și răspunsei:

– Nu este de vânzare, bre vecine! da aș putea să ți-l dau, spre a nu o face cumva pe fiica socrului tău să se întoarcă în sineși! Și am și hotărât prețul de vânzare. Și nu am să-l mai întorc, martor mi-e Allah!

Iar el îmi spuse:

– Fii om cuminte, bre fecior de oameni de treabă, și nu-mi prăpădi casa! Că de mi-aș vinde eu și prăvălia, și casa, și de m-aș vinde și pe mine în sukul telalilor, cu nevasta și cu copiii mei la un loc, și tot n-aș ajunge să încherb așa o groază de bănet cât ai hotărât tu, de bună seamă că numai în chip de glumă! O sută de mii de dinari din aur, ya Allah? o sută de mii de dinari din aur, o, șeicule, nici unul mai mult, nici unul mai puțin? Păi tu ceri moartea mea!

Iar eu, deschizând iarăși ușa și ferestrele, răspunsei liniștit:

– O sută de mii de dinari, nici unul mai mult! de-aș ridica prețul, ar fi necinstit. Dar nici unul mai puțin! Ori ieși oul, ori îl lași!

Și adăugai:

– Ba, de știam că oul acesta minunat este o gemmă dintre gemmele de mare din cununa lui Soleiman ben

Daud – asupra-le fie rugăciunea și pacea! –, nu o sută de mii de dinari ți-aș fi cerut, ci de zece ori o sută de mii și, pe deasupra, și niscaiva gherdane și giuvaieruri din prăvălia ta, ca dar pentru soția mea, care a stârnit daravela dând în vileag lucrul găsit de noi. Așa că socotește-te tare norocos că scapi cu prețul acesta de râs, bre omule, și du-te de adu aurul!

Iar giuvaiergiul, cu nasul tare alungit, văzând că nu mai are nimic de făcut, chibzui o vreme, pe urmă se uită la mine cu hotărâre și spuse, scoțând un oftat lung:

– Aurul este la poartă! Dă-mi gemma!

Și, rostind acestea, scoase capul pe fereastră și strigă la un rob arap, ce sta în uliță ținând de căpăstru un câr târ încărcat cu niște saci:

– Hei, Mubarak! suie sacii și cântarul aici!

Iar arapul sui în casa mea sacii plini cu dinari, și evreul îi spintecă unul după altul și îmi cântări cei o sută de mii de dinari, atâta cât cerusem, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Iar fiica socrului meu goli lada noastră cea mare de scândură, că numai atâta aveam, de toate catrafusele ce se aflau în ea, și ne-o umplurăm cu aurul de la evreu. Și-atunci numai scosei din sân, unde o pusesem în bună pază, gemma cea solomonică și i-o dădui evreului, spunându-i:

– Deie Allah s-o vinzi de zece ori mai scump decât ai cumpărat-o!

Iar el începu să râdă cu gura până la urechi, spunându-mi:

– Pe Allah! o, șeicule, nu este de vânzare. Este menită să împlinească pofta soției mele însărcinate.

Și își luă rămas-bun de la mine și îmi arată numai-decât lățimea spetelor.

Și-atâta cu el!

Dar în ceea ce îi privește pe Si Saad, pe Si Saadi și norocul meu prin mijlocirea peștelui, iacătă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

... Dar în ceea ce îi privește pe Si Saad, pe Si Saadi și norocul meu prin mijlocirea peștelui, iacătă!

Când mă văzui așa, de la o zi la alta, cu mult mai bogat decât și-ar fi jinduit sufletul meu, și înotând în aur și în îmbelșugare, nu uitai nicidecum că nu eram, până la urma urmei, decât un fost frânghier sărac, fiu de frânghier, și mulțumii Atoateîmpărtitorului pentru darurile sale, și cugetai ce folosință se cădea să dau de aci înainte bogățiilor mele. Ci dintru-ntâi aș fi vrut să mă duc și să sărut pământul dintre mâinile lui Si Saadi, spre a-i dovedi îndatorința mea, și tot așa să fac și față de Si Saad, căruia, la urma urmelor, și măcar că nu izbutise ca Si Saadi în gândurile cele bune, pe care mi le nutrise, tot lui îi datoram a fi ceea ce eram. Ci mă opri sfiala; și, de altminteri, nici nu știam tocmai bine unde ședeau cu casa niciunul dintre ei doi. Fapt pentru care lăsați să-i aștept a veni aduși de chiar îndemnul inimii lor spre a afla vești despre frânghierul Hassan cel sărac – aibă-l Allah într-o milă să pe acela, dat fiind că iacătă-l răposat și dat fiind că tinerețea lui a fost tare ticăloasă!

Și așteptându-i, hotărâi să dau cea mai bună întrebuințare cu puțință averii ce-mi fusese scrisă. Iar fapta mea cea dintâi nu fu de a-mi cumpăra niscaiva haine făloase, ci de a mă duce să-i strâng pe toți frânghierii cei săraci din Bagdad, care trăiau tot în starea de ticăloșie în care trăisem și eu atâta amar de vreme, și după ce îi adunai la un loc, le spusei:

– Iacătă că Atoateîmpărtitorul mi-a scris belșug și mi-a trimis milosârdiile sale, atunci când eram cel mai nevrednic de ele. Și drept aceea, o, fraților musulmani, țin ca huzmeturile celui Preaînalt să nu rămâie strânse numai asupra unui cap, ci să puteți a vă bucura și voi de ele, după trebuințele voastre. Încât, începând de astăzi, vă iau pe toți în slujba mea, punându-vă să lucrați pentru mine la treburile de frânghierie, încredințându-vă că aveți să fiți plătiți larg, după iscusința voastră, la sfârșitul zilei de muncă. În felul acesta, aveți încredințarea de-a câștiga din belșug pâinea alor voștri, fără a fi vreodată înfricoșați de ziua de mâine. Și iacătă pentru ce v-am strâns aici. Și aceasta-i ceea ce aveam a vă spune. Ci cel mai darnic și cel mai filotim numai unul Allah este!

Iar frânghierii îmi mulțumiră și mă preamăriră pentru gândurile mele bune față de ei și primiră cele ce le făgăduiam. Și de-atunci trudesco pe seama mea netulburați și bucuroși că viața lor și a copiilor lor este la adăpost. Iar eu însumi, datorită isnafului acesta al nostru, nu făcui decât să-mi sporesc câștigurile și să-mi chibzuiesc și mai temeinic starea.

Or, trecuse oarecare vreme din ziua în care părăsisem căsuța mea cea veche și săracă spre a mă așeza în alta pe care o ridicasem cu multă cheltuială în mijlocul unor grădini, când Si Saad și Si Saadi se gândiră, într-un sfârșit, să vină să mai afle vești despre săracul de frânghier Hassan pe care îl știau. Iar uimirea lor fu până peste poate când îi întrebă pe vecinii noștri, văzând prăvălia mea închisă, de parcă aș fi murit, și când aceștia îi vestiră că nu numai că sunt tot în viață, ci și că ajunsese unul dintre neguțătorii cei mai bogați din Bagdad, că stau într-un sarai minunat, împrejmuit de grădini, și că nu mi se mai spune Hassan frânghierul, ci Si Hassan cel Măreț.

Atunci, după ce dobândiră știrile de trebuință despre locul unde se afla satul meu, porniră într-acolo și nu peste mult ajunseră dinaintea porții celei mari, care da înspre grădini. Iar portarul îi pofti să străbată un crâng de portocali și de lămâi împovărați de roadă și care își aveau rădăcinile scăldate într-o apă vie, ce curgea necurmat printr-un șanțuleț ce-și avea obârșia la pârâu. Iar când ajunseră în sala de primire, se și aflau sub vraja revenelii, a umbrei de frunzare, a susurului de apă și a cântecului de păsări.

Iar eu, de îndată ce unul dintre robii mei mă vesti despre venirea lor, dădui fuga să le ies înainte și vrusei să-i apuc de pulpana mantiei și să le-o sărut. Ci nu mă lăsară și mă sărutară de parcă aș fi fost frate cu ei, iar eu îi poftii atunci să ia loc în chioșcul ce se alungea înspre grădină, rugându-i să șadă la locul de cinste, ce le era datorat. Iar eu șezui mai la o parte, așa cum se cuvine.

Și după ce poruncii să li se aducă sorbeturi și răcoritoare, le povestii tot ce mi se întâmplase, punct cu punct, fără a uita nici cel mai mic amănunt. Ci nu este de folos să le mai spunem pe toate încă o dată. Și Si Saadi, peste măsură de bucuros, se întoarse înspre prietenul său și îi spuse:

– Iacătă, o, Si Saad!

Și nu-i mai zise nimic.

Și încă nu se desmeticiseră din minunarea în care îi aruncase istorisirea mea, când doi dintre copiii mei, ce se jucau prin grădină, intrară deodată ținând în mâini un cuib mare de pasăre, pe care îl dăduse jos, la rugămintea lor, din vârful unui curmal, robul ce le veghea jocurile. Și rămaserăm tare uimiți când văzurăm că acel cuib, în care se aflau câțiva pui de erete, era întocmit într-un turban. Iar eu, după ce cercetai mai îndeaproape

turbanul, cunoscul, fără putință de îndoială, că era chiar turbanul pe care mi-l șterpелise odinioară eretele cel hoț. Și mă înturnai înspre oaspeții mei și le spusei:

– O, stăpânii mei, mai țineți minte turbanul pe care îl purtam în ziua în care Si Saad mi-a dăruit cele dintâi două sute de dinari?

Iar ei răspunseră:

– Nu, pe Allah! nu prea-l mai ținem minte!

Iar Si Saad adăugă:

– Da eu hotărât că am să-l cunosc dacă cei o sută nouăzeci de dinari s-ar afla în el!

Iar eu răspunsei:

– O, stăpânii mei, să n-aveți nicio îndoială!

Și ridicai pușorii, pe care îi dădai copiilor, și desprinsei cuibul, și desfășurai turbanul în toată lungimea lui. Și la capăt de tot, neatinsă și înnodată întocmai cum o înnodasem eu, atârna punga lui Si Saad cu dinarii în ea.

Și cei doi oaspeți ai mei încă nu-și veniseră în fire din uluială, când unul dintre grăjdarii mei intră ținând în mâini o oală de tărâțe, pe care o cunoscul numai decît a fi oala pe care soția mea o dăduse odinioară neguțatorului de prafuri de lăut pe cap. Și grăjdarul îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, oala aceasta, pe care am cumpărat-o astăzi din suk, din pricină că uitasem să iau cu mine tainul calului pe care călăream, are în ea un săcuț înnodat, pe care îl aduc în mâinile tale.

Și cunoscurăm cea de-a doua pungă a lui Si Saad.

Și din ziua aceea, o, emire al drept-credincioșilor, trăim tustrei ca prieteni, încredințați de aci înainte de puterea ursitei și minunați de căile de care se slujește ea spre a-și împlini județele.

Și întrucât bunurile de la Allah se cuvine să ajungă la săracii săi, nu pregetai să mă folosesc de ele spre a face milele și pomenile arătate la *Sfânta Carte*. Și drept

aceea m-ai văzut dând pomană cerșetorului, pe podul Bagdadului.

Și-aceasta-i povestea mea!

După ce califul auzi istorisirea aceasta a șeicului cel filotim, îi spuse:

– Hotărât, o, șeicule Hassan, căile ursitei sunt pline de minuni și, ca dovadă în sprijinul celor ce mi-ai istorisit, vreau să-ți arăt ceva!

Și se întoarse înspre vizirul vistieriei și îi spuse câteva vorbe la ureche. Și vizirul ieși, ci spre a se întoarce iar peste câteva clipe, cu o cutioară în mână. Și califul luă cutioara, o deschise și îi arată ce se afla în ea șeicului, care cunoscă pe dată gemma cea solomonică, pe care o vânduse giuvaiergiului. Și Al-Rașid îi spuse:

– Gemma a intrat în vistieria mea, chiar în ziua în care i-ai vândut-o giuvaiergiului.

Pe urmă se întoarse spre al patrulea ins, care era dascălul de școală cel beteag și cu gura ruptă, și îi spuse:

– Povestește ceea ce ai să ne povestești.

Și omul, după ce sărută pământul dintre mâinile califului, spuse:

POVESTEA DASCĂLULUI DE ȘCOALĂ OLOG ȘI CU GURA RUPTĂ

În ceea ce mă privește, află, o, emire al drept-credincioșilor, că eu am intrat în viață ca dascăl de școală și aveam sub mâna mea optzeci de băieți. Iar pățania mea cu băieții aceia este de-a mirările.

Sunt dator să încep cu a-ți spune, o, doamne al meu, că eram aspru față de ei până peste marginile asprimii, și crunt, și neînduplecat, până într-atâta, încât chiar și în recreație le ceream să-și urmeze munca și nu le dam drumul acasă decât la vreme de un ceas după asfințitul

soarelui. Și chiar și-atunci nu pregetam să-i priveghez, ținându-mă pe urmele lor prin sukuri și prin mahalale, spre a nu-i lăsa să se joace cu haimanalele care să-i fi stricat.

Or, tocmai asprimea aceea fu pricina ce trase asupra capului meu năpastele, precum ai să vezi, o, emire al drept-credincioșilor.

Într-adevăr, într-o bună zi, intrând în sala de cetire, la ceasul când toți școlarii mei erau strânși acolo, îi văzui deodată cum se ridică toți în picioare și cum se minunează într-un glas:

– O, învățătorule, ce galben ești astăzi la chip!

Iar eu rămăsei tare nedumerit; ci întrucât nu simțeam niciun rău lăuntric, ce-ar fi putut să-mi gălbenească chipul, nu fusei tulburat prea peste măsură de știrea aceea și începui lecția ca de obicei, strigând la copii:

– Începeți, o, pușlamalelor! este ceasul de muncă!

Ci iacătă că școlarul priveghetor veni la mine cu o față tare îngrijorată și îmi zise:

– Pe Allah! o, învățătorule, ești tare galben la obraz astăzi, și alunge Allah orice rău! Mai bine să țin eu lecția în locul tău astăzi, dacă ești bolnav rău.

Și, totodată, școlarii toți, cu chipurile pline de mare îngrijorare, se uitau la mine cu milă, de parcă stam să-mi și dau sufletul. Iar eu, până la urmă, mă simții tare tulburat și îmi zisei în sine-mi: „O, *Cutare*, pesemne că trebuie să-ți fie tare rău fără să-ți dai seama. Iar bolile cele mai rele sunt tocmai acelea ce intră în trup pe furiș, fără ca ivirea lor să se dea în vileag cu vreo greutate prea vădită.” Și mă ridicai pe clipă pe dată, încredințai clasa școlarului priveghetor și intrai în haremul meu, unde mă culcai iar, spunându-i soției mele:

– Pregătește-mi ceea ce se pregătește spre a mă doftorici de boala gălbenelii!

Și rostii acestea scoțând niște ofuri amarnice și gemând, de parcă chiar aș fi fost sub puterea tuturor ciu-melor și a tuturor bolilor năprasnice.

Estimp, școlarul priveghetor bătu la ușă și ceru îngăduință să intre. Și îmi înmână optzeci de drahme, spunându-mi:

– O, învățătorule, școlarii tăi cei cumiști au pus mână de la mână spre a-ți face darul acesta, pentru ca dascălița noastră să poată să te îngrijească în toată înlesnirea, fără a se gândi la cheltuială.

Iar eu mă simții tare înduioșat de purtarea învățăceilor mei și, spre a le arăta mulțumirea mea, le dădui o zi de vacanță, negândind că povestea are să mai fie ticluitoare și altă dată. Da cine poate să ghicească toată răutatea ce se ascunde în inima copiilor?

În ceea ce mă privește, îmi petrecui toată ziua în spaime, măcar că vederea banilor ce-mi veniseră într-un chip atâta de neașteptat îmi aducea oarecare mângâiere. Iar a doua zi școlarul priveghetor veni iar să mă vadă și, când mă zări, strigă:

– Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru! Da tu ești încă și mai galben astăzi decât ieri! Odihnește-te! odihnește-te! Și nu te mai îngrija de nimic!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

– Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru! Da tu ești încă și mai galben astăzi decât ieri! Odihnește-te! odihnește-te! Și nu te mai îngrija de nimic!

Iar eu, tare tulburat de vorbele ticălosului de copil, îmi zisei în mine: „Îngrijește-te bine, o, dascăle, îngrijește-te bine, pe cheltuiala învățăceilor tăi!“ Și cugetând așa, îi spusei monitorului:

– Ai să ții tu lecția, ca și cum aș fi eu acolo!

Și mă pornii să gem și să mă văicăresc de mila mea. Iar băiatul, lăsându-mă în starea aceea, dete fuga la ceilalți școlari ca să le spună cum stă treaba.

Iar starea aceea de lucruri dăinui o săptămână întreagă, după care privighetorul îmi mai aduse alte optzeci de drahme, spunându-mi:

– Iacătă obolul școlarilor tăi cei cuminți, pentru ca dascălița noastră să poată să te îngrijească bine.

Iar eu mă simții încă și mai înduioșat decât întâia oară și zisei în sine-mi: „O, *Cutare*, boala ta este boală binecuvântată, într-adevăr, dacă îți aduce atâta bănet fără de trudă și fără de necaz, și dacă, la urma urmei, nu te face să înduri nimic. Deie Alllah s-o ții cât mai mult, spre folosul tău cel mai mare!“

Și din ceasul acela hotărâi să mă prefac cuprins de boală, încredințat în cele din urmă că lăuntrurile mele nu erau cu adevărat atinse, și zicându-mi: „Niciodată lecțiile tale nu au să-ți aducă atâta cât boala de-acum.“ Și, începând din clipita aceea, fu rândul meu să-i fac pe ceilalți să creadă în ceea ce nu era. Și de fiecare dată când priveghetorul venea să mă vadă, îi spuneam:

– Am să mor de nemâncare, întrucât stomahul meu nu vrea să primească hrana!

Or, lucrul nu era deloc adevărat, întrucât niciodată nu mai mâncasem cu atâta poftă și nu-mi fusese mai bine.

Și trăii mai departe așa un răspas de vreme, până când un școlar intră peste mine taman în clipita în care mă pregăteam să mănânc un ou. Și cea dintâi mișcare a mea, când îl văzui, fu aceea de a ascunde oul în gură,

de teamă că, găsimdu-mă taman mâncând, să nu dibăcească adevărul și să-și dea seama de fățarnicia mea. Iar oul, care era fierbinte, mă făcea să îndur niște dureri de neîndurat. Iar afurisitul de copil, care fără de nicio îndoială că trebuia să fi priceput cum stă treaba, în loc să plece, stăruia să se uite la mine cu o privire plină de milă și spunându-mi:

– O, învățătorule, ce umflat ești la obraz și ce rău trebuie să te doară! De bună seamă că acolo trebuie să fie un buboi.

Pe urmă, cum îmi ieșeau ochii din cap de-atâta chin, și nu răspundeam nimic, îmi zise:

– Trebuie să-l spargem! Trebuie să-l spargem!

Și se repezi la mine, dând să-mi înfingă un ditamai acul în obraz. Ci eu atunci sării degrabă în picioare și o luai la fugă înspre bucătărie, unde scuipai oul, care îmi și arsesse năprasnic obrazul. Și ca urmare a arsurii aceleia, o, emire al drept-credincioșilor, se îmboboti o umflătură de-adevăratelea în obrazul meu, de mă făcu să văd moartea roșie. Și trimisei după bărbier, care îmi creștă obrazul, ca să stoarcă bășica. Și în urma acelei tăieturi am rămas cu gura ruptă și strâmbă.

Și-așa a fost cu această ruptură și cu poceala gurii mele. Da în ceea ce privește ologirea mea, iacătă!

Când mă mai întremai oleacă de urmările arsurii, mă întorsei la școală, unde, mai abitir ca oricând, fusei aspru și crâncen față de școlarii mei, a căror răzmeriță trebuia curmată. Și când purtarea vreunuia dintre ei lăsa cât de cât de dorit, nu pregetam să-l pedepsesc cu bătaia cu varga. Așa că sfârșii prin a-i deprinde să mă cinstească până într-atâta, încât, dacă mi se întâmpla să strănut, își lăsau numaidecât cărțile și caietele, ridicându-se smirnă în picioare, cu mâinile încrucișate, și se temeneau dinaintea mea până la pământ, strigându-mi într-un glas:

– Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Iar eu răspundeam, cum se cuvine:

– Iar asupra-vă iertarea! Iar asupra-vă iertarea!

Și-i mai învățai, tot așa, o mulțime de alte lucruri, care de care mai de folos și tot pe atâta de pilduitoare. Căci nu voiam ca să se cheltuiască zadarnic banii pe care părinții mi-i dădeau pentru dascălirea lor. Și nădăjduiam că astfel am să fac din ei oameni de treabă și neguțatori de vază.

Or, într-o zi îi dusei la preumblare, în ziua menită preumblării, oleacă mai departe decât de obicei. Și dat fiind că umblasem cam mult, eram toți amarnic de însetați. Și cum tocmai ajunsesem la un puț, mă hotărâi să cobor spre a-mi stinge setea cu apa proaspătă din fântână și să scot, dacă voi putea, și o găleată pentru școlari.

Și-așa, dat fiind că puțul nu avea frânghie, luai toate turbanele învățăceilor și, întocmind o frânghie îndeajuns de lungă, mă legai cu ea pe după mijloc și le poruncii școlarilor să mă coboare în fântână. Iar ei mă ascultară numaidecât. Și mă văzui atârnat la gura puțului. Iar ei mă coborâră cu grijă mare, de frică să nu mă lovesc de ghizduri cu capul. Și iacătă că trecerea de la căldură la răcoare și de la lumină la întuneric mă făcu să strănut! Și nu putui să-mi opresc strănutul. Iar învățăceii mei, fie fără de voie, fie din deprindere, fie din răutate, dădură toți deodată drumul coardei și, așa cum făceau la școală, își încrucișară brațele pe piept și strigară toți laolaltă:

– Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Ci eu nu putui să le mai răspund, în împrejurarea aceea, dat fiind că mă prăbușeam greu în afundul puțului. Și cum apa nu era prea adâncă, nu mă înecai, da îmi frânsei picioarele amândouă și umărul, pe când școlarii, înspăimântați de fapta lor rea sau de necugetarea lor, nu știu bine, o luară la fugă slobozindu-și picioarele în vânt. Iar eu scoteam niște urlete de durere atâta de năprasnice, încât niște drumeți, abătându-se înspre partea aceea, mă traseră afară din puț. Și cum

eram într-o stare jalnică, mă puseră pe un măgar și mă aduseră acasă, unde gogii vreme multă. Ci nu mă mai zviduii de betegelile mele. Și nu putui să mă mai apuc de meseria de dascăl de școală.

Și pentru aceea, o, emire al drept-credincioșilor, am fost nevoit să cerșesc, spre a-i ajuta să-și ție zilele femeia și copiii mei.

Și-așa ai putut să mă vezi tu și să mă miluiești atâta de darnic pe podul Bagdadului.

Și-aceasta-i povestea mea!

Și după ce dascălul de școală cel calicit și cu gura pocită sfârși de istorisit pricina ologirii și a betesugurilor sale, Massrur spătarul îl ajută să se întoarcă la locul lui. Iar orbul care cerea să fie bătut pe pod veni pe pipăitele dinaintea califului și, la porunca ce i se dete, istorisi și el ceea ce avea de istorisit. Și spuse:

POVESTEA ORBULUI CARE CEREA SĂ FIE PĂLMUIT PE POD

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ceea ce mă privește, eu, pe vremea tinerețelor mele, eram cămilar. Și, datorită trudei și a strădaniilor mele, izbutisem să ajung stăpân pe optzeci de cămile, toate bunuri ale mele. Și le dam cu chirie în caravane, pentru daraveli neguțătorești prin țări străine, ori la vremea hagiălăcului, ceea ce îmi aducea câștiguri mari și făcea să-mi sporească an de an averea și câștigurile. Și, zi de zi, dorința mea de a ajunge și mai bogat creștea odată cu agoniselile, și nu mă mai gândeam la nimic decât cum să ajung cămilarul cel mai bogat din Irak.

Or, într-o bună zi, pe când mă întorceam de la Bassra fără nimic pe cele optzeci de cămile ale mele, cu care drumetisem la cetatea aceea, ducând mărfuri către

țara Indului, și făcând popas la o oază spre a le adăpa și a le lăsa să pască prin preajmă, văzui că vine înspre mine un derviş. Și dervişul acela mă întâmpină cu o față prietenoasă și, după salamelecurile dintr-o parte și din cealaltă, șezu jos lângă mine. Și puserăm merindele noastre laolaltă și, după datinile pustiei, luarăm cina împreună. După care ne apucarăm să tăifăsuim ba de una, ba de alta, și să ne cercetăm asupra drumurilor noastre și unde ne călătoream. Și îmi spuse că se ducea la Bassra, iar eu îi spusei că mă duceam la Bagdad. Și, când încrederea se înstăpâni între noi, îi spusei despre rosturile și despre agoniselile mele, și îi povestii despre visurile mele de bogăție și de îmbelșugare.

Iar dervişul, lăsându-mă să vorbesc până la capăt, se uită la mine zâmbind și îmi zise:

– O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, câte strădanii mai risipești spre a ajunge la un cap atâta de puțin pe măsura sudorilor, când uneori este destul o cotitură de drum pentru ca ursita să te facă, într-o clipeală de ochi, nu doar mai bogat decât toți cămilarii din Irak, ci mai puternic decât toți sultanii de pe pământ la un loc!

Pe urmă adăugă:

– O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, ai auzit vreodată povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pământ?

Iar eu răspunsei:

– De bună seamă, o, dervișule, am auzit ades povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pământ. Și toți știm că oricare dintre noi poate într-o zi, dacă așa-i județul soartei, să se trezească mai avut decât toți sultanii. Și nu se află plugar care, plugărindu-și ogorul, să nu viseze că are să vie o zi când să nimerească și el peste piatra pecetluită a vreunei comori strașnice, și nu se află pescar care să nu știe, când își aruncă în apă năvoadele, că are să vie o zi când are să

scoată și el mărgăritarul ori gemma de mare, ce are să-l facă să răzbată până peste marginile belșugului. Așa că, o, dervișule, nu sunt nicidecum neștiutor, dar sunt încredințat, de altminteri, că oamenii din breasla ta cunosc taine și vorbe de o putere mare!

Iar dervișul, la vorbele acestea, încetă de a mai răscoli nisipul cu cârja lui, se uită iarăși la mine și îmi spuse:

– O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, mă cam chitesc că astăzi nu ai avut o întâlnire tocmai proastă, când m-ai întâlnit, și socot că ziua aceasta este pentru tine chiar ziua întorsăturii de drum când te afli dinaintea ursitei.

Iar eu îi spusei:

– Pe Allah! o, dervișule, am s-o întâmpin cu dârjie și cu ochii plini și, orice-ar fi să-mi aducă, am să primesc cu inimă mulțumitoare!

El îmi spuse:

– Atunci, ridică-te, o, săracule, și vino după mine!

Și se sculă în picioare și porni înaintea mea. Iar eu mă luai după el, gândind: „Hotărât, chiar că aceasta este ziua soartei mele! De când o tot aștept!“ Și ajunserăm, peste un ceas de mers, într-o vale destul de lungă, cu o intrare atâta de strâmtă, încât cămilele mele de-abia puteau să treacă prin ea una câte una. Ci în curând locul se lărgi odată cu valea și ne pomenirăm la poalele unui munte atâta de peste puțină de trecut, încât nu era a ne teme că vreo făptură omenească ar putea vreodată să ajungă la noi prin partea aceea. Iar dervișul îmi spuse:

– Iacătă-ne că am ajuns acolo unde trebuia să ajungem. Oprește-ți cămilele și pune-le să se culce pe burtă, pentru ca, atunci când are să vină ceasul de a le împovăra cu ceea ce ai să vezi, să nu ne mai canonic cu ele.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și mă apukai să îndemn cămilele să se culce pe burtă, toate, una câte una, în ocolul cel larg, ce se întindea la poalele

muntelui. După care pornii după derviș și îl găsii cu un amnar în mână, dând foc la o grămadă de vreascuri uscate. Și, de îndată ce flacăra izbucni din grămada de vreascuri, dervișul aruncă în foc un pumn de tămâie tare, rostind niște vorbe din care nu înțelesei niciun tâlc. Și numaidecât se ridică în văzduh un stâlp de fum, pe care dervișul îl despică în două cu cârja. Și pe dată o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

... o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt.

Iar înlăuntru se înșiruiau niște movile din aur bătut de nestemate, ca movilele de sare ce se văd pe malul mării. Iar eu, la vederea acelei comori, mă repezii la cel dintâi morman de aur, cu iuțeala șoimului când se repede pe porumbel, și începui să umplu un sac pe care îl și înșfăcasem. Ci dervișul începu să râdă și îmi zise:

– O, săracul de tine! te apuci de o treabă nu tocmai bine răsplătită! Au tu nu vezi că dacă îți umpli sacii cu bani din aur ai să-i faci prea grei ca povară pentru cămilele tale? Umple-i mai degrabă cu grămezile acelea de nestemate, pe care le vezi ceva mai încolo, și din care numai una prețuiește mai mult decât fiecare dintre

mormanele de aur, fiind totodată de o sută de ori mai ușoară decât un galben de acesta.

Iar eu spusei:

– Nu am nimica împotriva, o, dervişule!

Întrucât văzusem cât era de întemeiată mustrarea lui. Și, unul câte unul, îmi umplui sacii cu nestematele acelea și-i încărcai doi câte doi pe spinarea cămilelor mele. Și, după ce încărcai în felul acesta optzeci de cămile, dervişul, care se uita zâmbind la ce făceam, fără a se clinti din loc, se ridică și îmi zise:

– Nu mai avem decât să încuiem vistieria și să plecăm.

Și, rostind acestea, intră pe după stâncă și îl văzui cum se îndreaptă înspre un chiup mare din aur meșteșugit, ce se afla pe un sprijin din lemn de sandal. Și în sinea mea îmi ziceam: „Pe Allah! mare păcat că nu am cu mine optzeci de mii de cămile, să le încarc pe toate cu nestematele și cu galbenii, și cu argintăriile de aici, în locul celor numai optzeci câte am!”

Or, așadar, îl văzui pe derviş că se apropie de chiupul cel scump și îi saltă capacul. Și ia din el o ulcică din aur, pe care și-o pune în sân. Și, întrucât mă uitam la el cu un fel de întrebare în ochi, îmi spuse:

– Asta-i un nimic! E niște alifii pentru ochi!

Și nu-mi mai spuse altceva. Și, întrucât îmboldit de ispită voiam la rându-mi să mă duc să iau și eu din alifia aceea bună pentru ochi, el mă opri, spunând:

– Pentru astăzi, este destul, și-i vremea să ieșim de aici.

Și mă împinse înspre ieșire, și rosti niște vorbe pe care nu le pricepui. Și numaidecât cele două părți ale stâncii se alipiră iar și, pe locul deschizăturii căscate, se făcu un perete tot atâta de neted, de parcă ar fi fost tăiat chiar din piatra muntelui.

Și dervişul se întoarse înspre mine și îmi spuse:

– O, Baba-Adballah, acum avem să ieșim din valea aceasta. Și, de îndată ce avem să ajungem la locul unde ne-am întâlnit, avem să împărțim pleanul între noi, după deplină dreptate, și avem să ne luăm fiecare partea frățește.

Și cu asta îmi îndemnai cămilele să se scoale. Și ne strecurarăm în bună rânduială pe acolo pe unde intrasem în vâlcea, și meraserăm împreună până la drumul de caravane, unde urma să ne despărțim spre a pleca fiecare în drumul său, eu înspre Bagdad, iar dervişul înspre Bassra. Ci, pe drum, îmi ziceam, gândindu-mă la împărțeala cu pricina: „Pe Allah! dervişul acesta cere cam prea mult pentru cât a făcut. Dreptu-i că el mi-a dezvăluit comoara și că el a deschis-o, mulțumită științei lui vrăjitoarești, pe care *Sfânta Carte* o afurisește! Da fără cămilele mele ce-ar fi putut să facă? Ba poate că și fără mine de față treaba nu ar fi izbândit, întrucât comoara de bună seamă că trebuie să fie scrisă întru numele, întru norocul și întru ursita mea! Mă gândesc, dar, că, dacă-i dau patruzeci de cămile încărcate cu nestematele acestea, sunt pungășit de chilipirul meu, eu, care m-am ostenit să încarc sacii, pe când el se hodinea zâmbind; și, până la urma urmelor, eu sunt stăpânul cămilelor. Nu sunt dator, așadar, să-l las să facă împărțeala cum vrea el. Și-am să mă cam pricep eu să-i bag mințile în cap.“

Încât, atunci când veni ceasul împărțelii, îi spusei dervişului:

– O, sfinte dervişule, tu, cel care, după chiar poruncile isnafului tău, trebuie să te îngrijezi tare puțin de bunurile lumești, ce-ai să faci cu patruzeci de cămile încărcate cu povara pe care o ceri cam pe nedrept ca preț pentru călăuzelile tale?

Și dervişul, departe de a se supăra de vorbele mele, sau a se mohorî, cum mă așteptam, îmi răspunse cu glas liniștit:

– Baba-Abdallah, adevăr grăiești când spui că sunt dator a fi un om ce se îngrijește tare puțin de bunurile acestei lumi. Încât, nu pentru mine cer partea ce mi se cade dintr-o împărțeală dreaptă, ci spre a o dăruî, străbătând lumea, pe la toți săracii și pe la toți dezmoșteniții. În ce privește ceea ce numești nedrept, cugetă, ya Baba-Abdallah, că, și cu de-o sută de ori mai puțin decât ceea ce ți-am dat, tot ai fi omul cel mai bogat din Bagdad. Și uiți că nimica nu mă silea să-ți pomenesc despre comoară, și că puteam să țin taina numai pentru mine? Lasă, dar, la o parte lăcomia și mulțumește-te cu ce ți-a dat Allah, fără a căuta să mai cârtești asupra înțelegerii noastre!

Eu atunci, măcar că încredințat de strâmba temeinicie a lăcomiei și neîndoindu-mă de urâciunea jindurilor mele, schimbai tâlcul și la față, și la dos, și răspunsei:

– O, dervișule, m-ai dumirit în ceea ce privește greșeala mea. Ci îngăduie-mi a-ți aduce aminte că tu ești un derviș desăvârșit, care nici habar nu ai de meșteșugul de a mâna cămilele, și nu știi decât să-l slujești pe cel Preaînalt. Uiți, dar, la ce năpaste te primejduiești voind să mâni atâtea cămile dedate cu glasul stăpânului lor. Dacă mi-ai da crezare, ai lua cât mai puține cu puțință, chiar de-ar fi să te întorci mai târziu la comoară, și să le încarci iar cu nestemate, de vreme ce poți să descui și să încui intrarea în peșteră când îți place. Așa că ascultă-mi sfatul și nu-ți primejdui sufletul cu osteneli și cu griji cu care nu ești deprins.

Iar dervișul, de parcă nu s-ar fi văzut în stare să nu-mi îndeplinească vreo voie, răspunse:

– Mărturisesc, o, Baba-Abdallah, că nu m-am gândit deloc dintru-ntâi la ceea ce îmi aduci tu aminte acuma, și iacătă-mă până peste poate de îngrijorat asupra urmărilor acestei călătorii, singur cu toate cămilele acelea. Alege, dar, dintre cele patruzeci de cămile ce mi se cuvin,

pe cele douăzeci pe care ți-o plăcea să le alegi și lasă-mi-le pe celelalte douăzeci care rămân. Apoi du-te sub ocrotirea lui Allah!

Iar eu, măcar că tare uluit de-a vedea la derviş o atâta de mare ușurință în a se lăsa dus cu vorba, mă repezii să aleg mai întâi cele patruzeci de cămile ce mi se cuveneau de la împărțeală, apoi pe celelalte douăzeci pe care dervişul îmi îngăduia să le iau. Și, după ce îi mulțumii pentru tot binele ce-mi făcuse, îmi luai rămas-bun de la el și pornii la drum înspre Bagdad, pe când el își îndemna cele douăzeci de cămile înspre Bassra.

Or, nici nu făcusem câțiva pași pe drumul Bagdadului, că Șeitan îmi și suflă zavistia și cârteala în inimă. Și începui să deplâng pierderea celor douăzeci de cămile, și încă și mai mult avuțiile ce le aveau încărcate pe spinările lor. Și îmi zisei: „Pentru ce mă păgubește de cele douăzeci de cămile ale mele dervişul acesta afurisit, când este stăpân pe comoară și când poate să scoată din ea toate bgățiile pe care le dorește?” Și, dintr-odată, îmi oprii vitele și o luai la fugă după derviş, strigându-l din toate puterile, și făcându-i semne să-și oprească vitele și să mă aștepte. Iar el îmi auzi glasul și se opri. Și, când ajunsei lângă el, îi spusei:

– O, dervișule, fratele meu! nu pot să te las așa de ușor, întrucât sunt mohorât foarte în privința ta, din pricina grijii ce-o am pentru tihna ta. Și nu am vroit a mă hotărî să mă despart de tine fără a te ruga să mai chibzuiești încă o dată cât de anevoie sunt de mânat douăzeci de cămile încărcate cu povară, mai cu seamă atunci când ești, ca tine, o, dervișule, fratele meu, un om nedeprins cu meseria și cu astfel de treburi. Crede-mă, mult mai bine ți-ar veni dacă nu ai păstra cu tine decât cel mult zece cămile, descotorosindu-te de celelalte zece asupra unui ins ca mine, care nu trudește mai mult dacă are grijă de o sută ori numai de una!

Iar vorbele mele chiar că dobândiră tocmai izbânda la care jinduiam, întrucât dervișul, fără de nicio împotrivire, îmi îngădui să iau cele zece cămile pe care i le ceream, în așa fel că nu-i mai rămaseră decât zece, iar eu mă văzui stăpân pe șaptezeci de cămile cu poverile lor, care întreceau ca bogății averile tuturor sultanilor de pe pământ la un loc.

Or, după asta, s-ar socoti, o, emire al drept-credincioșilor, că ar fi urmat să am de ce să fiu mulțumit. Eh, ba deloc! Iar ochiul meu rămase gol ca și mai înainte, dacă nu și mai rău, iar lăcomia mea nu făcu alta decât să sporească odată cu agoniselile. Și mă apukai să-mi îndoiesc cererile, rugămințile și sâcăielile, spre a-l dăuli pe derviș să pună capac dărniceii sale, înduplecându-l să-mi lase și cele zece cămile ce-i mai rămăseseră. Și îl îmbrățișai, și îi sărutai mâinile, și făcui atâtea și-atâtea, până ce el nu avu tăria să se împotrivească și mă vesti că sunt ale mele toate, spunându-mi:

– O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întâlnit la cotitura soartei tale...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

– O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întâlnit la cotitura soartei tale.

Or, eu, o, doamne al meu, în loc de a fi până peste poate de mulțumit că ajunseseam stăpân pe toată saxanaua de nestemate, fusei îmboldit de lăcomia ochiului meu să mai cer încă și altceva. Și tocmai altceva acesta avea să-mi prilejuiască prăpădul. Într-adevăr, îmi veni în minte că ulcica de aur în care se afla alifia și pe care dervișul, înainte de a ieși din peșteră, o scosese din chiu-pul cel scump, trebuia să fie și ea, ca toate celelalte, tot a mea. Întrucât îmi ziceam: „Cine știe ce puteri o avea alifia aceea! Și-apoi am tot dreptul să iau ulcica, întrucât dervișul poate să-și ia din peșteră altele la fel oricând i-o plăcea!“ Și gândul acesta mă hotărî să-i vorbesc. Și-așa că, pe când venea să mă sărute luându-și bun-ră-mas de la mine, îi zisei:

– Allah fie cu tine! o, fratele meu, dervișule, da ce vrei tu să faci cu ulcica aceea de alifie, pe care ți-ai ascuns-o în sân? Și cam ce-ar putea face cu alifia aceea un derviș care, de obicei, nu se folosește nici de alifii, nici de mireasmă de alifii, nici de umbră de alifii? Dă-mi mai bine ulcica aceea mie, ca s-o duc laolaltă cu celelalte, drept amintire de la tine!

Or, de data aceasta, mă așteptam ca dervișul, înciudat de stăruința mea, să nu mai vrea a-mi da și ulcica. Iar eu stam gata să mă prilejuiesc de nevrerea lui spre a i-o lua cu sila, dat fiind că eram mai tare decât el, și încă cu mult. Iar dacă s-ar fi împotrivit, îl zdrobeam numaidecât acolo în pustietatea aceea. Ci, împotriva oricărei așteptări, dervișul îmi zâmbi cu bunătate, scoase ulcica din sân și mi-o întinse cu gingășie, spunându-mi:

– Ține, iacă-tă ulceaua, o, Abdallah, fratele meu, și deie Allah ca ea să izbutească a-ți sătura dorința cea de pe urmă! De altminteri, dacă socoți că mai pot face și altceva pentru tine, nu ai decât să vorbești, și iacă-tă-mă-s gata să te mulțumesc.

Or, eu, de cum mă văzui cu ulceaua în mână, o deschisei și, privind ce se află în ea, îi spusei dervişului:

– Allah fie cu tine, o, dervişule, fratele meu, împlinește-ți dărniciile și spune-mi care-s foloasele și însușirile alifiei acesteia, pe care eu nu o cunosc!

Și dervişul răspunse:

– Cu tot dragul inimii!

Și adăugă:

– Află, dar, de vreme ce așa îmi ceri, că alifia aceasta a fost plămădită de degetele ginnilor cei de sub pământ, care au pus în ea o vrajă năzdrăvană. Într-adevăr, dacă se unge cineva cu oleacă din alifie împrejurul ochiului stâng și pe pleoapă, unsoarea face ca să i se arate dinainte toate tainițele în care se află comorile pământului. Da dacă ungerea cu alifia s-a făcut, din nenorocire, pe ochiul cel drept, dintr-odată insul acela rămâne orb de amândoi ochii deodată. Iacătă care este puterea și care este folosința acestei alifii, o, Baba-Abdallah, fratele meu! Uassalam!

Și, grăind așa, dete iarăși să-și ia bun-rămas de la mine. Ci eu îl prinsei de mânecă și îi spusei:

– Pe viața ta! Mai fă-mi cel de pe urmă bine și unge-mă chiar tu cu alifia pe ochiul stâng, întrucât știi să faci lucrul acesta mai bine ca mine, și sunt până peste poate de nerăbdător de-a pune la încercare puterea unsorii pe care am ajuns stăpân.

Iar dervişul nu voi să se lase cumva prea mult rugat și, tot binevoitor și liniștit, luă oleacă de alifie pe vârful degetului și mi-o unse împrejurul ochiului stâng și pe pleoapa stângă, spunându-mi:

– Acuma deschide ochiul acesta stâng și închide-l pe cel drept!

Și deschisei ochiul stâng, cel oblojit, o, emire al dreptcredincioșilor, și îmi închisei ochiul drept. Și numaidecât toate lucrurile cele văzute ochilor mei obișnuiți pieriră,

spre a face loc la niște priveliști puse unele peste altele, cu peșteri de sub pământ și cu peșteri de sub ape, cu trunchiuri de copaci uriași scobiți la rădăcina lor, cu încăperi săpate în stâncă, și cu tainițe de toate soiurile. Și toate erau pline cu comori de pietre rare, de gherdane, de giuvaieruri, de năstrăpate, de argintării, de toate culorile și de toate felurile. Și văzui metalurile în zăcămintele lor, argintul neprihănit și aurul nepipăit, pietrele de cleștaruri în zăcătorile lor, și vinele cele scumpe, cu care este încins pământul. Și nu contenii să mă tot uit și să mă tot minunez decât atunci când simții că ochiul meu cel drept, pe care eram silit să-l țin închis, ostenise și-mi cerea să-l deschid. Atunci, îl deschisei și numaidecât lucrurile priveliștii dimprejur veniră de se așezară singure iarăși la locul lor obișnuit, și toate vedeniile datorate puterii alifiei magicești pieriră depărtându-se.

Și încredințându-mă astfel de adevărul în privința puterii năzdrăvane a alifiii, când ar fi unsă pe ochiul stâng, nu putui a mă împiedica să mă îndoiesc în privința puterii ungerii ei pe ochiul drept. Și îmi zisei în sinea mea: „Tare socot că dervișul este plin de șiretenie și de fățarnicie, și că nu a fost atâta de filotim cu mine și atâta de binevoitor decât ca să mă înșele la urmă. Căci nu este cu puțință ca o alifie să dovedească două puteri atâta de potrivnice, folosind-o la fel, numai schimbând locul.“ Și, râzând, îi spusei dervișului:

— Hei, uallah! o, taică al șiretlicurilor, tare socot că râzi de mine acuma! Căci nu este cu puțință ca o alifie să dovedească niște puteri atâta de potrivnice una față de cealaltă. Ci mai degrabă chitesc, de vreme ce tu chiar nu le-ai încercat asupra ta, că, ungând ochiul drept, alifia aceasta ar avea puterea de a-mi aduce la îndemână comorile pe care mi le-ar arăta ochiul cel stâng. Ce zici? Poți să vorbești deschis. Și, de altminteri, fie că-mi dai dreptate, fie că ba, eu tot vreau să pun la încercare pe

ochiul meu puterea dreptăce a alifiei, ca să nu mai am bănuieli. Te rog, dară, să mi-o ungi pe ochiul cel drept, fără de zăbavă; întrucât trebuie să pornesc la drum până-a amurgi soarele.

Ci, pentru întâia oară de la întâlnirea noastră, dervișul avu o mișcare de supărare și îmi zise:

– Baba-Abdallah, rugămintea ta este nesăbuită și vătămătoare, iar eu nu mă pot hotărî să-ți fac rău, după ce ți-am făcut bine. Nu mă sili, așadar, cu îndărătnicia ta, să te ascult într-o treabă de care ai să te căiești toată viața!

Și adăugă:

– Să ne despărțim, așadar, ca frații și fiecare să se ducă în drumul lui.

Ci eu, o, doamne al meu, nu-l slăbii deloc și fusei tot mai încredințat că împotrivirile ce le făcea nu aveau alt rost decât să mă împiedice de-a avea sub mâna mea, în deplină stăpânire, comorile pe care puteam să le văd cu ochiul stâng. Și îi zisei:

– Pe Allah, o, dervișule, dacă nu vrei să mă despart de tine cu inima rău mohorâtă, și numai dintr-o pricină atâta de lesnicioasă, după toate cele atâta de scumpe câte mi-ai dăruit, nu ai decât să mă ungi la ochiul drept cu alifia, întrucât eu nu știu cum să fac. Și, de altminteri, nu am să-ți dau drumul decât cu învoiala aceasta.

Atunci, dervișul păli cu totul la chip, iar obrazul lui căpătă o înfățișare de o asprime pe care nu i-o știam, și îmi zise:

– Te orbești cu chiar mâna ta.

Și luă oleacă de alifie și mi-o unse împrejurul ochiului drept și pe pleoapa dreaptă. Și nu mai văzui decât neguri cu amândoi ochii mei, și ajunsei orbul pe care îl vezi, o, emire al drept-credincioșilor!

Și, simțindu-mă în starea aceasta înfricoșată, îmi venii deodată în minți și strigai, întinzând mâinile înspre derviș:

– Mântuiește-mă de orbie, o, fratele meu!

Ci nu căpătai niciun răspuns. Iar el rămase surd la rugămințile mele fierbinți și la țipetele mele, și îl auzii cum pornea cămilele la drum și cum se depărta, ducând ceea ce fusese partea și soarta mea.

Eu, atunci, mă lăsai să cad la pământ și șezui prăbușit un lung răstimp de vreme. Și de bună seamă că aș fi murit de durere și de tulburare pe locul acela, dacă o caravană care se întorcea a doua zi de la Bassra nu m-ar fi cules și nu m-ar fi dus la Bagdad.

Și de-atunci, după ce am văzut trecând pe sub mâna mea norocul și puterea, m-am văzut adus la starea aceas-ta de cerșetor pe căile milei. Iar căința pentru lăcomia și pentru nechibzuința mea față de binefacerile Atoate-împărțitorului mi-a intrat în inimă și, spre a mă pedepsi singur, mi-am hotărât osânda de-a fi plătit cu câte o palmă de mâna oricărui ins ce și-ar face pomană cu mine.

Și-aceasta-i povestea mea, o, emire al drept-credin-cioșilor. Și ți-am istorisit-o fără a ascunde nimic din nelegiuirea mea și din ticăloșia patimilor mele. Și iacătă-mă gata să primesc o palmă de la mâna fiecăruia dintre preacinstiții aci de față, măcar că aceasta nu este nicide-cum o pedeapsă îndestulă. Ci milos fără de margini este singur numai unul Allah!

După ce ascultă istorisirea aceasta a orbului, califul îi spuse:

– O, Baba-Abdallah, hotărât! nelegiuirea ta este o nelegiuire mare, iar nesațul ochiului tău este un nesaț de neiertat! Ci eu gândesc că pocăința și umilința ta dina-intea celui Preamilos ți-au și adus iertarea. Și, pentru aceea, doresc ca de acuma înainte, spre a nu te mai ve-dea cum înduri osânda obștească, pe care ți-ai hotărât-o, să-ți fie viața pusă la adăpost din vistieria mea. Și, drept

aceea, vizirul vistieriei are să-ți dea în fiecare zi câte două drahme din haznaua mea, spre a-ți duce zilele. Și aibă-te Allah întru mila lui!

Și porunci ca tot atâta să i se verse și dascălului cel beteag și cu gura ruptă. Și-i opri lângă sine spre a-i cinsti, potrivit cinului lor, cu toată fala ce se cuvenea, pe tânărul stăpân al iepei bălane, șeicul Hassan, și pe călărețul pe urma căruia se cântau cântece indienești și chinezești.

– Ci să nu cumva să crezi, o, mult-norocitul sultan, urmă Șeherezada, că povestea aceasta ar fi de asemuit, mai de aproape ori mai de departe, cu cea a *domniței Zuleica*!

Iar sultanul Șahriar necunoscând povestea aceea, Șeherezada spuse:

POVESTEA CU DOMNIȚA ZULEICA

Mi s-a povestit, o, doamne al vremilor, că se afla în scaunul de domnie al califilor, la Damasc, un sultan din neamul omeiazilor, care avea de vizir un om dăruit cu înțelepciune, cu pricepere și cu harul vorbirii, și care, citind cărțile celor de demult și hronicele și scrierile poeților, ținea minte tot ce citea, și știa, când trebuia, să-i povestească stăpânului său povestirile ce fac viața dulce și vremea desfătătoare. Or, într-o bună zi, văzând că sultanul, stăpânul său, era cam mohorât, se hotărî să-l înveselească și îi spuse:

— O, doamne al meu, m-ai întrebat adesea despre întâmplările din viața mea și despre cum am trăit până a nu fi ajuns rob al tău și vizir al puterii tale. Iar până acuma am tot ocolit să răspund, de teamă să nu par prea băgăreț sau plin de înfumurare, și ți-am istorisit mai degrabă lucruri ce li s-au întâmplat altora, nu mie. Astăzi însă aș vrea, măcar că buna-cuviință ne oprește a ne da de pildă pe noi înșine, să-ți povestesc întâmplarea ciudată care mi-a pecetluit toată viața și de pe urma căreia datorez faptul de-a fi răzbătut până la pragul măreției tale.

Și, văzând că stăpânul său se și arăta plin de luare-aminte, istorisi astfel povestea, spunând:

M-am născut, o, doamne și cunună a capului meu, în cetatea aceasta preafericită a Damascului, dintr-un tată pe care-l chema Abdallah, și care era unul dintre negustorii cei mai de vază din toată țara Șamului. Și nimica

nu s-a precupețit pentru învățătura mea, întrucât am luat învățătură de la dascălii cei mai iscusiți în cercetarea teologiei, a legilor, a algebrei, a poeziei, a astronomiei, a caligrafiei, a aritmeticii și a datinilor credinței noastre. Și tot așa am învățat toate limbile câte se vorbesc în cuprinsul stăpânirii tale, de la o mare până la cealaltă, așa ca, dacă aş străbate într-o zi lumea, din dorul de-a călători, să-mi poată fi de folos prin țările oamenilor. Și astfel am învățat eu, pe lângă toate graiurile limbii noastre, și vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor și ale chinezilor, și când, datorită trudei desăvârșite a dascălilor mei, îmi întipări în minte tot ceea ce învățasem, mă dădeau drept exemplu școlarilor leneși...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și șaptea noapte

Micuța Doniazada se sculă de pe chilimul unde sta ghemuită și o sărută pe soră-sa și îi zise:

– O, Șeherezada, mă rog ție, grăbește de ne istorisește povestea pe care ai început-o, cea cu domnița Zuleica.

Iar Șeherezada spuse:

– Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată sultanului nostru dăruit cu purtări alese.

Și spuse:

Vizirul sultanului de la Damasc își urmă astfel istorisirea pe care o povestea stăpânului său:

După ce, o, doamne al meu, mulțumită osârdiei dascălilor mei, învățai toate științele de pe vremea mea, și graiurile limbii noastre, precum și vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor și

ale chinezilor, și când, datorită trudei desăvârșite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învățasem, părintele meu, liniștit în privința soartei mele, văzu fără de amărăciune cum i se apropie ceasul scris ca soroc oricărei făpturi. Și, până a se săvârși întru mila Domnului, mă chemă lângă sine și îmi grăi:

– O, fiul meu, iacătă că Atoatedespărțitoarea are să rezeze legătura mea cu viața, iar tu ai să rămâi fără de un cap călăuzitor pe marea întâmplărilor. Ci, lăsându-te singur, mă mângâi cu gândul că, mulțumită creșterii pe care ai căpătat-o, ai să știi cum să zorești apropierea ursitei prielnice. Ci, o, copilul meu, niciunul dintre fiii lui Adam nu poate să știe ce-i păstrează soarta și nicio chibzuință nu poate să înfrunte hotărârile din *Cartea Ursitei*. Dacă, dar, o, fiul meu, are să vină o zi când vremile s-ar întoarce împotriva ta și când viața ți s-ar înnegura rău, nu ai decât să te duci în grădina acestei case și să te agăți de creanga cea mai groasă din copacul cel bătrân, pe care îl știi. Iar ea are să te mântuie!

Și tatăl meu, după ce rosti aceste cuvinte ciudate, muri în pacea Domnului, fără a avea vreme să-mi spună mai multe ori a mai lămuri în vreun fel o atare povață. Iar eu, cât ținură zilele de înmormântare și de jale, nu contenii să tot cuget la cuvintele acelea atâta de neașteptate din partea unui om înțelept și temător de Allah, cum fusese părintele meu în toată viața lui. Și mă tot întrebam: „Cum de s-a putut ca tatăl meu să mă sfătuiască, împotriva poruncilor *Cărții celei Sfinte*, să-mi dau moartea prin ștreang, în caz de năpastă, mai degrabă decât să mă încredințez în seama Stăpânului tuturor făpturilor? Acesta-i un lucru ce trece dincolo de orice înțelegere.“

Pe urmă, încet-încet, amintirea acestor cuvinte mi se șterse din minte și, cum îmi plăceau petrecerile și risipa, de cum mă văzui în fruntea moștenirii bogate, de

care aveam parte, nu zăbovii să mă dedau la toate ispi-tele. Și trăii un șir de ani în dârdora nebuniei și a risi-pelor, până într-atâta că sfârșii prin a-mi toca toată averea părintească, și într-o zi mă trezii gol cum ieșisem din pânțele maicii mele. Și îmi zisei, mușcându-mi degetele: „O, Hassane, fiu al lui Abdallah, iacătă-te ajuns la ticăloșie din vina ta și nu din răutatea vremilor. Și nu-ți mai rămâne, drept orice bun, decât casa aceasta cu grădina ei. Și ai să fii silit să le vinzi, ca să-ți mai ții zilele o vreme. După care ai să ajungi la cerșetorie, în-trucât prietenii tăi au să te părăsească și niciunul nu are să dea vreun împrumut cuiva care și-a irosit avutul cu chiar mâinile lui!”

Și atunci, îmi adusei aminte de vorbele cele de pe urmă ale părintelui meu, vorbe pe care, de data aceasta, le găsii chibzuite, zicându-mi: „Hotărât! este mai bine să mor spânzurat decât să cerșesc milă pe drumuri!”

Și, cugetând astfel, luai o frânghie groasă și coborâi în grădină. Și, hotărât să mă spânzur, mă îndreptai înspre copacul pomenit, căutai creanga cea mai groasă și, când ajunsei la ea, așezând două pietre mari la rădăcina po-mului cel bătrân, legai frânghia de ea cu un capăt. Iar cu celălalt capăt întocmii un laț pe care mi-l petrecui pe după gât; și, cerând iertare de la Allah pentru fapta mea, mă aruncaii în jos de pe cele două pietre. Și mă bălân-găneam spânzurat, când creanga, îndoindu-se de greu-tatea mea, trosni și se rupse de la trunchi. Și căzuii la pământ împreună cu ea, mai înainte ca viața să-mi fi părăsit trupul.

Și când mă trezii astfel din leșinul în care mă aflam, și când pricepui că nu eram mort, mă simții tare umilit că irosisem atâta încordare de voință ca să ajung la ne-izbânda aceasta de la urmă. Și mă și ridicam ca să iau de la capăt fapta mea nelegiuită, când văzui o piatră cum cade din pom, și luai seama că piatra aceea strălucea pe

pământ ca un cărbune aprins. Și, spre uluirea mea cea mare, băgai de seamă că, acolo unde mă prăbușisem, pământul era așternut cu pietre de-acestea sclipitoare, și din care încă mai cădeau din pom, chiar de acolo de unde se rupsesse creanga. Și mă suii iarăși pe cele două pietroaie și mă uitai mai îndeaproape la ciot. Și văzui că în locul acela creanga nu era întreagă, ci era scorboroșită, iar din scorbură lunecau pietrele acelea ce erau numai diamante și smaralde și alte nestemate de toate culorile.

La priveliștea aceea, o, doamne al meu, pricepui tâlcul cel limpede al cuvintelor părintelui meu și mi le repetai în gând cu înțelesul lor cel adevărat, aducându-mi aminte că tătâne-meu, departe de-a mă sfătui să mă spânzur, mă povățuise numai să mă agăț de creanga cea groasă a copacului, știind de la bun început că ea are să se rupă sub greutatea mea și că are să dea la iveală comoara pe care chiar el, gândind la niscaiva zile rele, o grămadise anume pentru mine în trunchiul cel gol al copacului bătrân.

Și, cu inima plină de bucurie, dădui fuga în casă să caut un topor și să despic mai larg ruptura. Și văzui că tot trunchiul urieșesc al copacului cel bătrân era scobit și era umplut până la rădăcină cu diamante, și rubine, și peruzele, și mărgăritare, și smaralde, și cu toate neamurile de gemme de pe pământ și din ape.

Eu, atunci, după ce îl preamării pe Allah pentru binefacerile sale, și după ce binecuvântai în inima mea pomenirea tatălui meu, a cărui înțelepciune cugetase la nebuniile mele și îmi pusese deoparte mântuirea aceasta nenădăjduită, mă scârbii de viața mea de mai înainte și de năravurile mele, și de chiolhanuri și de risipe, și mă hotărâi să mă fac om de omenie și de chibzuială. Și, dintru-ntâi, nu vrusei să mai trăiesc într-o cetate ce fusese martoră la toate trăsnaile mele și mă hotărâi să mă duc în

împărăția Persiei, înspre care mă trăgea cu o ispită de neînfrânt cetatea cea vestită a Șirazului, despre care adevseori îl auzisem pe tatăl meu povestind ca despre o cetate în care erau îngemănate toate strălucirile minții și toate dulcele vieții. Și îmi zisei: „O, Hassane, în cetatea aceea a Șirazului ai să te așezi ca negustor de pietre scumpe și ai să cunoști oamenii cei mai plăcuți de pe pământ. Și, cum știi să vorbești persienește, nu are să-ți fie deloc greu!“

Și făcui numaidecât ceea ce hotărâsem să fac. Și Allah îmi scrisese bună pace și, după o călătorie lungă, ajunsei fără de neazuri la cetatea Șiraz, unde domnea sultanul cel mare, Sabur-Șah.

Și descălecai la hanul cel mai bine ținut din cetate, unde luai cu chirie o odaie frumoasă. Și, fără a-mi mai lăsa răgaz să mă odihnesc, îmi schimbai îmbrăcămintea de drum cu niște haine noi și tare frumoase și plecai să mă preumblu pe ulițele și prin sucurile cetății aceleia strălucite.

Or, pe când tocmai ieșeam din geamia cea mare de farfuriu, care îmi bucurase inima cu frumusețea ei și mă cufundase în focul rugăciunii, zării un vizir dintre vizirii sultanului Sabur-Șah venind înspre mine. Și mă zări și el, și se opri dinaintea mea, privindu-mă vrăjit, de parcă aș fi fost un înger. Pe urmă se apropie de mine și îmi spuse:

— O, tu, cel mai frumos dintre flăcăi, din ce țară ești? Întrucât văd de pe hainele tale că ești străin în cetatea noastră!

Iar eu răspunsei, temenindu-mă:

— Sunt de la Damasc, o, stăpâne al meu, și am venit la Șiraz spre a mă șlefui pe lângă locuitorii săi!

Iar vizirul, auzind vorbele mele, se bucură nemărginit și mă strânse în brațe și îmi zise:

— O, ce vorbe frumoase ai în gura ta, o, fiul meu! Câți ani ai?

Iar eu răspunsei:

– Robul tău are șaisprezece ani!

Iar el se bucură încă și mai mult, întrucât se trăgea dintre soții lui Loth, și îmi spuse:

– Frumoși ani, o, copilul meu! frumoși ani! Iar dacă nu ai altceva mai bun de făcut, vino cu mine la sarai să te înfățișez sultanului nostru, căruia îi plac chipurile frumoase, și are să te căftănească printre cămărașii lui. Și, hotărât! ai să fii fala cămărașilor și cununa lor!

Iar eu spusei:

– Pe capul și pe ochii mei, ascult și mă supun!

Atunci, el mă prinse de mână. Și făcurăm drumul împreună, tăifăsuind ba de una, ba de alta. Și tare se mai mira când mă auzea cum vorbesc persienește, limbă care nu era a mea, ușor și curat. Și se minuna de înfățișarea și de hainele mele strălucite. Și îmi spuse:

– Pe Allah! dacă toți tinerii din Damasc sunt ca tine, cetatea aceea este un colț de rai, iar bucata de cer de deasupra Damascului este chiar raiul!

Și ajunserăm în felul acesta la saraiul sultanului Sabur-Șah, și mă duse dinaintea sultanului, și chiar că sultanul zâmbi la vederea mea și îmi spuse:

– Obrazul acesta de la Damasc fie binevenit în saraiul meu!

Și mă întrebă:

– Cum te cheamă, o, flăcău frumos?

Iar eu răspunsei:

– Robul tău, Hassan, o, doamne al vremilor!

Și dacă mă auzi vorbind în felul acesta, se bucură și se luminează, și îmi grăi:

– Niciun nume nu s-ar fi potrivit mai bine cu un chip ca al tău, o, Hassan!

Și adăugă:

– Te căftănesc cămăraș al meu, pentru ca ochii mei să se bucure în fiecare dimineață de vederea ta!

Iar eu sărutai mâna sultanului și îi mulțumii pentru bunătatea pe care mi-o dovedea. Iar vizirul mă luă și mă duse să-mi schimb hainele, și mă îmbracă chiar el cu haine de cămăraș. Și îmi dăde cea dintâi învățătură de cum să mă port în slujba mea cea nouă de copil de casă. Și nu știam cum să-i mărturisesc îndatorința mea pentru toată grija ce-mi arăta. Și mă luă sub oblăduirea lui. Și ajunsei prietenul său. Și, la rândul-le, toți ceilalți copii de casă, care erau toți tineri și tare frumoși, se împrieteniră cu mine. Iar viața mea se vestește dulce în saraiul acela, care îmi și dăduse atâta bucurie și îmi făgăduia atâtea gingașe desfătări.

Or, până atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curând ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească în viața mea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

... Or, până atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curând ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească și încurcătura în viața mea.

Într-adevăr, trebuie să mă grăbesc a-ți mărturisi, o, doamne al meu, că ocrotitorul meu îmi spusese, încă din prima zi:

— Află, o, scumpul meu, că este oprit tuturor cămărașilor de la cele douăsprezece odăi, ca și tuturor dregătorilor de la sarai, și musaipilor, și paicilor, să preumbe noaptea prin grădinile saraiului, de la un anume ceas.

Întrucât, începând de la ceasul acela, grădinile sunt hărăzite numai pentru femeile din harem, ca să poată să vină acolo să se bucure de revedere și să tăifăsuiască între ele. Și dacă vreunul, spre nenorocirea lui, ar fi prins în grădină la ceasul acela, și-ar primejdi capul.

Iar eu mă chibzuisem strașnic să nu alerg niciodată după o primejdie ca aceea.

Or, într-o seară, furat de răcoarea și de dulceața adierii, mă lăsaî răpit de somn pe o bancă din grădină. Și nu știu câtă vreme șezui ațipit acolo. Iar în somnul meu auzeam niște glasuri de femei care spuneau: „Of! e un înger! e un înger! e un înger! Of, ce frumos e! ce frumos e! ce frumos e!“ Și mă trezii deodată. Și nu văzui nimic, decât beznă. Și pricepui că visasem. Și mai pricepui că, dacă aș fi prins la ora aceea în grădini, tare m-aș primejdi să-mi pierd capul, în pofida bunăvoinții ce stărnisem în sufletul sultanului și al vizirului său. Și, plin de spaimă la gândul acesta, sării în picioare, spre a fugi la sarai până a nu apuca să fiu zărit în locurile acelea oprite. Ci iacătă că un glas de femeie ieși deodată din negură și din tăcere, spunându-mi cu un tremur de răs:

— Încotro, încotro, o, frumosule trezit?

Iar eu, mai tulburat decât dacă aș fi fost fugărit de toate străjile de la harem, dădui să-mi slobozesc picioarele în vânt, negândind decât să ajung degrabă la sarai. Ci, până să fac câțiva pași la cotitura unei cărări, sub luna ce ieșea dintr-un nor, văzui ivindu-se o femeie numai frumusețe și strălucire, stând în picioare dinaintea mea și zâmbind, cu doi ochi mari de gazelă îndrăgostită. Iar înfățișarea ei era falnică, precum împărătească îi era privirea. Iar luna ce strălucea pe cerul lui Allah nu era atâta de strălucitoare ca fața ei.

Iar eu, dinaintea acelei iviri, din rai coborâtă, fără de îndoială, nu putui să fac altminteri decât să mă opresc. Și, plin de tulburare, lăsaî ochii în jos și șezui cu

o înfățișare cuminte. Iar ea îmi spuse, cu glasul ei ispititor:

– Încotro te duceai așa de grăbit, o, lumină a ochilor? Și cine te poate sili să fugi așa?

Iar eu răspunsei:

– O, domniță! dacă ești din saraiul acesta, nu ai cum să nu știi temeiurile ce mă împing a mă depărta atâta de grabnic de locurile acestea. De bună seamă, știi, într-adevăr, că le este oprit bărbatilor să întârzie în grădini, peste un anume ceas, și că este cu primejdia pierderii capului a încălca această popreală. Lasă-mă, dar, rogu-te fierbinte, să mă depărtez, până nu apucă paznicii să mă zărească!

Iar tânăra domniță, râzând întruna, îmi spuse:

– O, răcoare a inimii, te-ai trezit cam târzior să pleci! Ceasul despre care vorbești a trecut de mult. Și, în loc de-a căuta să fugi, ai face mai bine să-ți petreci aici cât ți-a mai rămas din noapte, și are să-ți fie o noapte binecuvântată, o noapte de lumină!

Ci eu, încă și mai tulburat, și tremurând și mai tare, nu mă gândeam decât la fugă și mă văicăream, spunând:

– O, pierirea mea-i fără de scăpare! O, fiică de oameni buni, o, stăpână a mea, oricine ai fi, nu-mi pricinui moartea cu ispita farmecelor tale!

Și dădui să scap. Ci ea mi se așeză în cale, întinzând mâna stângă, iar cu mâna dreaptă își trase iașmacul cu totul la o parte și îmi spuse, oprindu-se din râs:

– Uită-te, așadar, la mine, o, tinere fără de minte, și spune-mi dacă poți să întâlnești în orice seară una mai frumoasă ori mai tânără ca mine? Da-abia am împlinit optsprezece ani și niciun bărbat nu m-a atins. Iar obrazul meu, care nu-i chiar urât la privire, niciun bărbat până la tine nu a putut să se laude că l-ar fi întrezărit. Așa că m-ai batjocori amarnic dacă tot ai mai căuta să fugi de mine.

Iar eu îi spusei:

– O, sultana mea, hotărât! tu ești luna plină a frumuseții și, măcar că noaptea pizmașă ascunde ochilor mei o parte dintre farmecele tale, atâta cât întrezăresc ajunge ca să mă vrăjească! Ci, te rog fierbinte, pune-te o clipă în starea mea și ai să vezi cât de jalnică și de gingașă-i.

Iar ea îmi răspunse:

– Mă învoiesc cu tine, o, miez al inimii, că, într-adevăr, starea ta-i gingașă; ci gingășia ei nu vine nicidecum de la primejdia pe care o înfrunți, ci chiar de la făptura care o pricinuieste. Întrucât tu habar nu ai cine sunt eu, nici care este cinul meu la sarai! Iar în ceea ce privește primejdia pe care o înfrunți, apoi primejdia aceea ar fi pentru oricare altul afară de tine, de vreme ce te iau sub apărarea și sub ocrotirea mea. Spune-mi, așadar, cum te cheamă, cine ești și care sunt slujbele tale la sarai!

Iar eu răspunsei:

– O, stăpâna mea, sunt Hassan din Damasc, cămărașul cel proaspăt al sultanului Sabur-Șah și oblăduitul vizirului sultanului Sabur-Șah.

Iar ea se minună:

– A! tu ești preafrumosul Hassan, cel care i-a sucit mințile urmașului lui Loth! O, ce fericire să te am în noaptea aceasta numai pentru mine, o, iubitule! Vino, inima mea, vino! Și încetează de-a mai otrăvi ceasurile de dulceață și de har cu negrele gânduri!

Și după ce grăi așa, copila cea frumoasă mă trase cu putere înspre ea, și își alintă obrazul de al meu, și își lipi buzele de buzele mele, cu patimă. Iar eu, o, doamne al meu, măcar că atunci pentru întâia oară mi se întâmpla o atare treabă, simții la atingerea aceea cum viază năprasnic în mine copilul tătâne-său și, cuprinzând-o cu zvâcnut în brațe pe fetișcana pierită, luai puiul și-l adusei dinaintea cuibului. Ci, la vederea lui, în loc să se

cutremure luând foc, copila mi se smulse dintr-odată din brațe și mă împinse repezit, dând un țipăt de spaimă. Și de-abia apucaî să-mi trag puiul acasă, că și văzui pe dată cum ies dintr-un tufiș de trandafiri zece copilandre care alergară înspre noi, râzând să moară.

Și, la ivirea lor, o, doamne al meu, înțelesei că văzuseră tot și că auziseră tot, și că tânăra cu pricina se veselise pe seama mea, și că nu se slujise de mine decât în bătaie de joc, cu scopul vădit de-a le face să râdă pe soațele sale. Și, de altminteri, într-o clipeală de ochi, toate fetișcanele se și aflau împrejurul meu, chicotind și țopăind ca niște căprioare neastâmpărate. Și, în potopul hohotelor lor de râs, se uitau la mine cu niște ochi sclipind de vicleșug și de ispită, și-i spuneau celei ce mă amăgise:

– O, Kaiiria, sora noastră, ai fost grozavă! Oh, ai fost grozavă! Și ce frumos mai era copilandrul! și ce vioi!

Iar alta spuse:

– Și iute!

Iar alta spuse:

– Și zgondos!

Iar alta spuse:

– Și gingaș!

Iar alta spuse:

– Și frumos!

Iar alta spuse:

– Și fălos!

Iar alta spuse:

– Și arătos!

Iar alta spuse:

– Și zorit!

Iar alta spuse:

– Și uluitor!

Iar alta spuse:

– Un sultan.

Și, totodată, se porniră pe niște hohote lungi de râs, pe când eu stam până peste poate de stânjenit și de tulburat. Întrucât, o, doamne al meu, eu în viața mea nu privisem o femeie în față și nici nu mă aflasem în tovărășia femeilor. Iar acelea de-acolo erau de o nerușinare și de o lipsă de sfiiciune ce nu-și aveau seamăn în hronicile neobrazării. Și stam acolo, în vâlvora chicotelilor lor, descumpănit, rușinat și cu nasul alungit până la picioare, ca un năvleg.

Ci, deodată, din tufișul de trandafiri, ieși, ca luna la răsăritul ei, o a douăsprezecea copilandă, a cărei ivire făcu să se curme numaidecât toate râsetele și toate glumele. Iar frumusețea sa era sultană și făcea să se plece la trecerea ei toate florile. Și veni înspre ceata noastră, care se desfăcu la apropierea ei; se uită la mine îndelung și îmi spuse:

– Hotărât, o, Hassan din Damasc, cutezanța ta este o cutezanță mare, iar năvălirii tale asupra tinerei domnițe de aici i se cade pe drept osânda. Și, pe viața mea! ce păcat de tinerețea și de frumusețea ta!

Atunci, fetișcana care numai ea fusese pricina întâmplării aceleia, și pe care o chema Kaiiria, veni și sărută mâna celei ce rostise asemenea vorbe, și îi zise:

– O, Zuleica, stăpână a noastră, pe viața ta cea scumpă! iartă-i pornirea de adineoari, care nu-i decât dovada năvălniciei lui. Iar soarta îi este în mâinile tale! Așa încât se cade a-l părăsi, ori a-i aduce mântuire acestui preafrumos năvălitor, acestui făptuitor de tâlhării asupra tinerelor fete fecioare!

Iar cea pe care o chema Zuleica șezu o clipă pe gânduri și răspunse:

– Bine, de data aceasta să-l iertăm, de vreme ce chiar tu, care ai suferit încercarea de tâlhărie, pui mărturie pentru el. Să-i fie lăsat capul și să fie slobozit de primejdia în care se află! Ba chiar, spre a le ține minte pe fetele ce l-au slobozit, se cade să ne străduim a-i face oleacă mai

dulce pățania din noaptea aceasta. Să-l luăm, așadar, cu noi și să-l ducem în iatacurile noastre, pe care până acuma niciun bărbat nu le-a prihănit cu suflarea lui.

Și, grăind astfel, făcu semn uneia dintre fetele ce-o însoțeau, care pieri îndată, ușoară, pe sub chiparoși, spre a se întoarce peste o clipită, aducând în brațe o grămadă de mătăsării.

Și desfăcu la picioarele mele mătăsurile acelea, care alcătuiau o rochie minunată de femeie; și, cu toatele, mă ajutară s-o petrec peste hainele mele. Și, străvestit așa, mă cufundai frumos în ceata lor. Și, trecând printre copaci, ajunserăm la iatacurile haremului.

Or, când intrarăm în sala de primire a haremului, toată numai din marmură străcurată și învârstată cu mărgăritare și cu peruzele, fetele îmi spuseră la ureche că sala aceea era încăperea în care fata sultanului avea obicei să-și primească musafirele și prietenele. Și, tot așa, îmi dezvăluiră că fata sultanului nu era alta decât chiar domnița Zuleica.

Și băgai de seamă că în mijlocul acelei săli atâta de frumoase și atâta de goale se aflau douăzeci de preșuri mari de atlas, așezate roată peste chilimul cel mare. Și toate fetișcanele, care nu conteniseră o clipă să-mi facă pe furiș tot felul de ispiteli și să-mi arunce niște ocheade pârjolite, se duseră să șadă rânduite frumos pe acele preșuri de atlas, poftindu-mă să șed și eu în mijlocul lor, față în față cu chiar Zuleica, domnița, care mă privea cu niște ochi ce-mi străpungeau sufletul.

Atunci, Zuleica porunci răcoritoarele, și șase alte roabe, tot atât de frumoase și de bogat îmbrăcate, se iviră într-o clipită și începură a ne împărți niște ștergare de mătășă pe niște tipsii din aur, pe când altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor erau o răcoreală.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

... pe când altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor erau o răcoreală.

Și ne puseră dinainte farfuriurile în care se aflau sorbeturi cu gheață, lapte prins, dulcețuri de chitră, felii de castraveți și lămâi. Iar domnița Zuleica gustă ea mai întâi și, tot cu lingurița de aur pe care o dusesese la buzele sale, mă îmbie cu un pic de dulceață și cu o felie de chitră, apoi cu încă o linguriță de lapte prins. Pe urmă lingurița aceea trecu de mai multe ori din mână în mână, până ce toate fetele se înfruptară din bunătățile acelea minunate, în mai multe rânduri, cât nu mai rămase nimic în farfuriuri. Și atunci, roabele ne aduseră o apă bună, în niște cupe de cleștar.

Iar taifasul nu zăbovi a se încinge, de parcă am fi băut toate soiurile de vinuri. Iar eu mă minunam de cutreanța vorbelor de pe buzele acelor copile, care râdeau în hohote ori de câte ori vreuna dintre ele slobozea vreo năzdrăvănie strașnică și vârtoasă pe socoteala copilului tătâne-său, a cărui vedere le înveselise peste măsură. Iar nurlia de Kaiiria, asupra căreia fusese îndreptată tâlhăria mea, de vreme ce fusese tâlhărie, nu-mi mai păstra nicio umbră de supărare și se așezase față în față cu mine. Și se uita la mine surâzând, și îmi da de înțeles prin graiul ochilor că mă ierta pentru năvălnicia mea din grădină. Iar eu, la rându-mi, îmi ridicam ochii înspre ea din vreme în vreme, pe urmă îi coboram repede, de îndată ce băgam de seamă că ea avea privirile asupra mea; căci,

în pofida tuturor strădaniilor ce le încercam spre a face să mi se ivească oarecare liniște pe față, tot mai păstram, înconjurat de acele fetișcane fără seamăn, o stânjenenlă tare supărătoare. Iar domnița Zuleica și soațele sale, care vedeau limpede starea mea, încercau la rândul-le, cu tot soiul de zâmbre, să-mi stârnească îndrăzneala. Iar Zuleica, până la urmă, zise:

— Oare când, o, prietene al nostru, Hassan din Damasc, ai să iei o față mai slobodă și mai voioasă? Au crezi cumva că fetele acestea neprihănite sunt niște mâncătoare de carne de om? Și nu știi că nicio primejdie nu te paște în iatacurile fetei sultanului, unde niciun hadâmb nu ar cuteza vreodată să intre fără de îngăduință? Uită, așadar, pe-o clipă, că vorbești cu domnița Zuleica și închipuie-te la o clacă de taclale cu niște fete de rând ale vreunor neguțători din Șiraz. Așa că saltă fruntea, o, Hassane, și privește-le în față pe toate aceste tinerele minunate. Și, după ce ai să le cercetezi cu cea mai mare luare-aminte, grăbește de ne spune, cu toată slobozenia și fără a te teme că ne-ai supăra, care-i aceea dintre noi care îți place cel mai mult!

Or, vorbele acestea ale domniței Zuleica, o, doamne al vremilor, în loc să-mi dea inimă și suflet, nu făcură decât să-mi sporească tulburarea și fâstâceala, și nu mă pricepui decât să îngaim niște cuvinte bâlbâite, simțind roșeața sfiiciunii cum mi se suie în obraz. Și aș fi vrut, în clipita aceea, să se caște pământul și să mă înghită. Iar Zuleica, văzându-mi zăpăceala, îmi spuse:

— Văd, o, Hassane, că ți-am cerut un lucru care te pune în încurcătură. Întrucât, fără de nicio îndoială, te temi că, mărturisindu-ți plăcerea pentru una, să nu le superi pe toate celelalte și să le stârnești împotriva ta. Ei bine, greșești, dacă o teamă ca aceasta îți întunecă gândurile. Află, așadar, că eu și cu soațele mele suntem atâta de prietene, și că între noi sunt niște legături sufletești atâta de

strânse, încât un bărbat, orice-ar face cu vreuna dintre noi, nu ar putea să ne strice prietenia. Așa că alungă-ți din inimă temerile care o fac atâta de chibzuită, cercetează-ne cu toată slobozenia și, chiar dacă ai voi să rămânem toate goale dinaintea ta, spune-ne fără de sfială și avem să ne supunem, pe capetele și pe ochii noștri! Ci numai grăbește de ne spune care-i cea aleasă de tine.

Eu atunci, o, doamne al meu, chemai în ajutor cât mi se mai întorsese din bărbăție după atâtea îmbărbătări și, măcar că soațele Zuleicai erau desăvârșit de frumoase și i-ar fi fost cam anevoie până și ochiului cel mai priceput să facă vreo osebite între ele, și măcar că, pe de altă parte, domnița Zuleica era ea însăși pe puțin tot atâta de minunată ca și fetișcanele sale, inima mea jinduia fierbinte după aceea care, cea dintâi, o făcuse să bată atâta de năprasnic în grădină, sclipitoarea și dulcea Kaiiria, mult-iubitoarea de copilul tătâne-său. Ci mă ferii strașnic, în pofida oricărei ispite, să-mi dezvăluiesc simțămintele acelea, care, cu toate vorbele liniștitoare ale Zuleicai, tare ar mai fi putut să tragă asupra capului meu ciuda celorlalte fecioare. Și mă mulțumii, după ce le cercetai pe toate cu cea mai mare luare-aminte, să mă întorc înspre domnița Zuleica și să-i spun:

– O, stăpână a mea, se cade să încep cu a-ți spune că nu aș putea să asemui farmecele tale cu cele ale soațelor tale, căci nu se asemuie strălucirea lunii cu sclipirea stelilor. Și-așa-i frumusețea ta, față de care ochii nu ar putea să aibă priviri decât pentru ea.

Și, rostind cuvintele acestea, nu putui să mă opresc a nu repezi o aruncătură de ochi plină de înțeles înspre Kaiiria cea dulce, în așa fel ca s-o fac să priceapă că numai buna-cuviință îmi șoptea mângulirea aceea față de domniță.

Iar după ce auzi răspunsul meu, Zuleica îmi spuse zâmbind:

– Ai fost strălucit, o, Hassane, măcar că lingușeala este vădită. Așa că acum, când ești mai slobod la grai, grăbește de ne dezvăluie afundul inimii tale, spunându-ne care este, dintre toate aceste fete, aceea ce te ispitește cel mai mult!

Și, la rândul-le, fetișcanele își împreună rugămințile cu cea a domniței, spre a mă îndemna să le dezvăluiesc gândul meu. Și, dintre toate, tocmai Kaiiria se arăta cea mai înflăcărată de dorința de a mă face să vorbesc, ea, cea care îmi ghicise gândurile tainice.

Eu atunci, o, doamne al meu, alungând și ce-mi mai rămăsese din toată sfiiciunea, mă înduplecai față de atâtea stăruințe sporite ale fetelor și ale stăpânei lor, mă întorsei înspre Zuleica și îi spusei, arătând-o cu o mișcare de mână pe tânăra Kaiiria:

– O, sultana mea, iacă, chiar aceasta-i cea pe care o râvnesc! Așa, pe Allah! chiar înspre dulcea Kaiiria merge dorul meu cel mai mare.

Or, nici nu sfârșisem eu bine de rostit vorbele acestea, că toate fetele și izbucniră laolaltă în niște hohote lungi de râs, fără ca pe fețele lor înflorite să se ivească nici cel mai mic semn de ciudă. Și gândeam în sufletul meu, privindu-le cum își dedeau coate și mureau de râs: „Ce poveste ciudată mai este și povestea aceasta! Oare acestea-s femei ca toate femeile și fete ca toate fetele? Oare de când au deprins făpturile de felul lor atâta nepărtinire și atâta virtute, ca să nu se gelozească și să nu se zgârie pe ochi dinaintea izbânzii uneia dintre semelele lor? Pe Allah! niște surori nu s-ar purta cu atâta gingașie și cu atâta lipsă de zavistie față de surorile lor. Iacă un lucru ce întrece priceperea mea.”

Ci domnița Zuleica nu mă lăsa prea mult cufundat în această nedumerire și îmi zise:

– Minunat! minunat! o, Hassan din Damasc! Pe viața mea! tinerii din țara ta au gust ales, ochi iscusit și pricepere.

Și sunt tare bucuroasă, o, Hassane, că i-ai dat întâietate prietenei mele, Kaiiria. Ea este prietena inimii mele și-i cea mai îndrăgită. Și n-ai să te căiești de alegerea ta, o, craiule! De altminteri, nici nu ai de unde să știi tot prețul și toată însemnătatea celei alese, căci noi toate, așa cum ne vezi, n-am putea năzui, nici pe de aproape, nici pe de departe, să fim asemuite cu ea întru frumuseți, întru desăvârșirile trupului și întru farmecele minții. Și chiar că noi suntem roabele ei, măcar că din ce se vede s-ar putea amăgi cineva.

Pe urmă toate la rând începură s-o firitisească pe prea minunata de Kaiiria și s-o laude pentru biruința pe care o dobândise. Iar ea nu se dovedi nicidecum neajutorată la vorbă, ci dete la fiecare dintre soațele sale răspunsul cuvenit, pe când eu eram până peste măsură de uluit.

După care Zuleica luă o alăută din preajma sa și o puse în mâinile preaiubitei sale Kaiiria, spunându-i:

– Suflet din sufletul meu, se cade să-i arăți drăguțului tău un pic din ceea ce știi, ca nu cumva să socoată că ți-am fi înflorit noi harurile.

Și mult-dulcea Kaiiria luă alăuta din mâinile Zuleicăi, o struni și, după un început vrăjitor, cântă încetișor, însoțindu-se de sunetul strunelor:

*Sunt ucenica dragostei. Nebună,
M-a învățat gingașele alinturi
Și a binevoit cu drag să pună
Comori de vise-n sufletu-mi, și jinduri,
Pe care să le-nchin acum buimacă,
Orice-ar fi scris din veci să mi se-ntâmples,
Acestui căprior care mă seacă
Cu scorpionii negri ce se joacă
În jurul preafrumoaselor lui tâmples.*

*Cât voi trăi sub soare și sub stele,
Am să-l iubesc cum n-au iubit crăiese,*

*Căci port credință-n veci iubirii mele,
Flăcăului ce inima-l alese.
O, voi îndrăgostiți, să nu-și deșerte
Iubirea voastră frunza fermecată!
Păstrați-o pururi tânără și verde –
Un bun pierdut, pe veci de veci se pierde
Și nu se mai găsește niciodată.*

*Cât despre mine, fac mărturisirea
Că sunt pe veci de veci îndrăgostită
De căprioru-acesta ca iubirea
Ivindu-se din vis, desăvârșită,
Ca din șoptirea unui zvon de frunze.
Și nu mai știu nici temeri, nici prefaceri.
Privirea lui cu străluciri ascunse
Până-n adâncul inimii-mi pătrunse
Precum tăișul paloșului ager.*

*Pe tânăra lui frunte de lumină
Condeiu frumuseții înseși scrise
Încondeiata vrăjilor deplină
În floarea unor linii nedezise.
Iar ochii lui, blagosloviți de soartă,
Sunt plini de-un farmec fără-asemănare,
Că inima de vraja lor stă moartă
Sub arcul nemilos, care se-ncoardă
Cu negrele-i săgeți ucigătoare.*

*O, tu, cel fără care n-am putere
Să mai trăiesc, și nu mai am cu cine
În suflet să te schimb, că mi te cere
Sufletu-mi tot, hai la hammam cu mine,
Să te slujesc cu dor, iubitul meu,
Sub străluciri de marmură albastră!
Să ardă narduri în cățui mereu,
Să umple sala aburii, iar eu
Pe pieptul tău să cânt iubirea noastră.*

Când sfârși de cântat, întoarse ochii înspre mine cu atâta duiosie, încât, uitându-mi dintr-odată și de întreaga sfială, și de faptul că se aflau de față fiica sultanului și soațele ei cele chicotitoare, mă aruncai la picioarele Kaiiriei, potopit de iubire și până peste marginile desfătărilor. Și, dacă simții mireasma ce se revărsa din hainele ei moi, și căldura trupului ei deasupra mea, mă năpădi o beție, de-o cuprinsei deodată în brațe și începui s-o sărut peste tot pe unde puteam, cu năprâsnicie, în vreme ce ea se alinta ca o turturică. Și nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs, pe care le scoteau fetele văzându-mă dezlănțuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzecea noapte

Urmă:

... nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs, pe care le scoteau fetele văzându-mă dezlănțuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui.

După asta, începură să mănânce și să bea, și să spună la nebunii, și să-și facă pe dedesubt tot soiul de semne și de șotii, până ce intră o roabă bătrână, care dete de veste întregii liote că în curând avea să se lumineze de ziuă. Și toate răspunseră laolaltă:

— O, doică a stăpânei noastre, vestea ce ne-ai adus-o este asupra capului și a ochilor noștri!

Iar Zuleica se ridică, spunându-mi:

— Este vremea, o, Hassane, să mergem la odihnă. Iar tu poți să te bizui pe ocrotirea mea spre a ajunge să te bucuri de iubita ta, căci nu am să precupețesc nimic spre a

te ajuta să ajungi la împlinirea dorurilor tale. Ci, până una alta, avem să te ajutăm să ieși fără zarvă din harem.

Și șopti câteva vorbe la urechea bătrânei sale mance, care mă privi o clipită în ochi și mă luă de mână spunându-mi să merg după ea. Iar eu, după ce mă temenii dinaintea acelui stol de porumbește, și după ce repezii o aruncătură de ochi pătimașă înspre dulcea Kaiiria, mă lăsai călăuzit de bătrână, care mă duse printr-un șir de bolte și printr-o sumedenie de cotituri, și mă scoase la o portiță de la care avea cheia. Și deschise portița aceea. Și mă strecurai afară, și văzui că mă aflu dincolo de împrejmuirile saraiului.

Or, se și luminase de ziuă, iar eu grăbii să mă întorc la sarai pe poarta cea mare, de-a dreptul, în așa fel ca să fiu zărit de străjeri. Și dădui fuga în odaia mea, unde, de cum trecui pragul, îl văzui pe oblăduitorul meu, vizirul cel coborâtor din Loth, care mă aștepta până peste poate de nerăbdător și de îngrijorat. Și se ridică repede când mă văzu intrând, și mă strânse în brațe și mă sărută cu drag, spunându-mi:

– O, Hassane, inima mea era cu tine, și eram tare tulburat în privința ta. Și n-am închis ochii deloc toată noaptea, gândindu-mă că, străin cum ești în Șiraz, înfrunți primejdiile de noapte din partea pușlamalelor care colcăie pe ulițe. Of, scumpule, unde ai fost, departe de mine?

Iar eu mă ferii cu grijă să-i povestesc întâmplarea ori să-i spun că îmi petrecusem noaptea cu niște femei, și mă mulțumii numai să-i răspund că mă întâlnisem cu un negustor de la Damasc, așezat la Bagdad, care tocmai pleca la Bassra cu toată casa lui, și că mă oprise la el toată noaptea. Iar oblăduitorul meu fu nevoit să-mi dea crezare și se mulțumi să scoată câteva oftaturi și să mă mustre prietenește. Și-atâta cu el!

Cât despre mine, îmi simțeam inima și mintea legate de farmecele nurliei de Kaiiria, și îmi petrecui toată ziua aceea și toată noaptea prefirându-mi prin minte până și cele mai mici amănunte ale întâlnirii noastre. Iar a doua zi încă mai eram cufundat în amintirile mele, când un hadâmb veni să bată la ușa mea și să-mi spună:

– Aici locuiește, oare, domnia sa, Hassan din Damasc, cămărașul stăpânului nostru, sultanul Sabur-Șah?

Iar eu răspunsei:

– La el te afli!

El, atunci, sărută pământul dintre mâinile mele și se ridică apoi spre a-și scoate din sân un sul de hârtie, pe care mi-l înmână. Și plecă precum venise.

Iar eu, numaidecât, desfășurai hârtia și văzui că pe ea se aflau aceste rânduri, însemnate cu o scriitură șerpuită:

„Dacă tânărul căprior din țara Șamului va veni în noaptea aceasta, pe lumină de lună, să se preumbe mlădiu pe sub ramuri, are să dea ochii cu o tânără căprioară, zaifă de iubire, topită toată de dorul lui, care-i va spune, în graiul său, cât de tulburată este în inima ei că a fost cea aleasă dintre căprioarele pădurii, și cea mai dorită dintre soațele sale.”

Și, o, doamne al meu, la citirea acelei scrisori mă simții beat fără de vin. Întrucât, măcar că pricepusem, din cea dintâi seară, că ispititoarea de Kaiiria avea o anume pornire spre mine, nu mă așteptam nicidecum la o dovadă ca aceasta din partea dragostei sale. Așa că, de îndată ce izbutii să-mi stăpânesc fiorii, mă înfățișai dinaintea vizirului, oblăduitorul meu, și îi sărutai mâna. Și, după ce dobândii în felul acesta bunăvoința lui, îi cerui îngăduința de a mă duce să-l văd pe un derviş din țara mea, de curând sosit de la Mecca, și care mă poftise să-mi trec noaptea cu el. Și, după ce mi se

dete îngăduința, mă întorsei în odaia mea și alesei dintre nestematele ce le aveam smaraldele cele mai frumoase, rubinele cele mai curate, diamantele cele mai albe, mărgăritarele cele mai mari, peruzelele cele mai gingașe, safirele cele mai desăvârșite și, pe un fir din aur, le întocmii într-un șirag de mătânii. Și, de îndată ce noaptea se așternu peste grădini, mă înmiresmai cu mosc curat și mă dusei fără de niciun zgomot la crânguri, pe porțița cea tainică, pe unde știam drumul și pe care o găsii deschisă anume pentru mine.

Și ajunsei la chiparoșii sub care mă lăsasem furat de somn în seara dintâi, și așteptai cu sufletul sugrumat venirea mult-iubitei. Iar așteptarea îmi ardea sufletul, iar ceasul întâlnirii noastre mi se părea că nu are să mai vină. Și iacătă că deodată, sub razele de lună, o albeață ușoară lunecă printre chiparoși, iar Kaiiria cea ispititoare se ivi dinaintea ochilor mei răpiți. Și mă închinai la picioarele ei, cu fața la pământ, fără a putea să rostesc un cuvânt, și șezui așa până ce, cu glasul ei de izvor șoptit, îmi spuse:

— O, Hassan al dragostei mele, ridică-te și, în locul acestei tăceri dulci și pătimașe, dă-mi dovezi adevărate despre iubirea ta pentru mine! Este, oare, cu puțință, o, Hassane, ca tu chiar să mă fi găsit mai frumoasă și mai vrednică de dorit decât pe toate însoțitoarele mele, fetele acelea dulci, mărgăritarele acelea neatînse, și chiar decât pe domnița Zuleica? Ar trebui să mai aud încă o dată din gura ta toate acestea spre a-mi crede urechilor.

Și, grăind astfel, se plecă înspre mine și mă ajută să mă ridic. Iar eu îi luai mâna și o dusei la buzele mele pătimașe, și îi spusei:

— O, sultană a sultanelor, iată mai întâi pentru tine un șirag de mătânii din țara mea, să-i depeni pietrele de-a lungul zilelor tale de viață fericită, aducându-ți aminte de robul ce ți l-a dăruit. Și, odată cu șiragul acesta de

mătănii, un biet dar mărunț, primește și mărturia dragostei pe care stau gata să o fac legiuită dinaintea ca-diului și a martorilor.

Iar ea îmi răspunse:

– Ce bucuroasă sunt că ți-am stârnit atâta dragoste, o, Hassane, pentru care îmi supun sufletul la primejdiile acestei nopți. Ci, vai, nu știu dacă inima mea se cade să se bucure de biruința ei, ori dacă n-ar trebui să privesc întâlnirea noastră ca pe începutul unor năpaste și al unor necazuri în viața mea.

Și, grăind astfel, își plecă fruntea pe umărul meu, în vreme ce suspinele îi scuturau pieptul. Și îi spusei:

– O, stăpâna mea, pentru ce vezi lumea atâta de neagră dinaintea ochilor tăi, în noaptea aceasta de lumină? Și pentru ce chemi asupra capului tău năpastele, izvodind atâtea presimțiri greșite?

Iar ea îmi spuse:

– Deie Allah, o, Hassane, ca aceste presimțiri să fie greșite! Ci să nu cumva să socoți că ar fi neîntemeiată teama care, în ceasul acesta al întâlnirii noastre atâta de dorite, vine să ne tulbure bucuria. Of, spaimele mele sunt mult prea temeinice.

Și tăcu un răstimp, apoi îmi spuse:

– Află, așadar, o, tu, cel mai iubit dintre iubiți, că domnița Zuleica te îndrăgește tainic și că e gata să-ți mărturisească dintr-o clipă în alta dragostea ei. Or, cum ai să întâmpini tu o mărturisire ca aceea? Iar dragostea pe care spui că o ai pentru mine va putea ea să dureze împotriva falei de-a o avea ca iubită pe cea mai frumoasă și pe cea mai falnică fiică de sultan?

Ci eu îi curmai vorba, spre a mărturisi:

– Da, pe viața ta! o, ispititoare Kaiiria, tu ai să fii pururea mai presus decât domnița Zuleica în inima mea! Și de-ar da Allah să ai o potrivnică încă și mai falnică, ai vedea atunci că nimic nu ar putea să clatine statornicia

inimii mele robite de frumusețea ta! Și chiar dacă sultanul Sabur-Șah, tatăl domniței Zuleica, nu ar avea niciun fiu care să-l moștenească, și i-ar lăsa scaunul de domnie al Persiei aceluia ce s-ar însura cu fata lui, eu ți-aș jertfi un noroc ca acela, o, tu, cea mai vrednică de iubit dintre toate fecioarele!

Iar Kaiiria se minună, spunând:

— O, Hassan, bietule, ce orbire pe tine! Au tu uiți că eu nu sunt decât o roabă în slujba domniței Zuleica? Dacă la mărturia ei de dragoste tu ai să răspunzi cu o neprimire, ai să tragi supărarea ei asupra capului meu și asupra capului tău, și amândoi avem să fim pierduți fără de scăpare. Așa că este mai bine, spre folosul nostru, să te supui celei mai tari. Aceasta-i singura cale de scăpare. Iar Allah are să-și pună balsamul pe inima mânăștilor.

Iar eu, departe de a mă învoi cu povața ei, mă simții până peste poate de supărat de-a fi măcar bănuir de atâta nevolnicie, încât să mă dau biruit față de niște socoteli ca acelea, și mă răzvrătii, strângând-o pe ispititoarea Kaiiria în brațele mele:

— O, rod al darurilor cele mai alese ale Atoateziditorului, nu-mi chinui sufletul cu vorbe atâta de grele. Și, de vreme ce primejdia atârnă asupra capului tău vrăjitor, hai să fugim amândoi în țara mea. Acolo se află niște pustietăți unde nimeni n-ar mai putea să ne afle urmele. Iar eu, datorită Atoateîmpăritorului, sunt destul de bogat spre a te ține să trăiești în toate strălucirile, fie și la capătul lumii celei locuite de oameni!

La vorbele acestea, iubita mea se lăsă dulce să cadă în brațele mele și îmi spuse:

— Ei bine, Hassane, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta și vreau să te scot din amăgirea în care anume te-am lăsat să aluneci spre a-ți pune la încercare simțămintele. Află, așadar, că nu sunt nicidecum aceea pe care o crezi tu, nu sunt nicidecum Kaiiria, prietena domniței Zuleica.

Domnița Zuleica sunt chiar eu, iar aceea pe care o credeai a fi domnița Zuleica este chiar prietena mea, Kaiiria. Și nu am ticluit acest vicleșug decât spre a mă încredința și mai bine de dragostea ta. De altminteri, vei avea numai decât adevărarea spuselor mele.

Și, după vorbele acestea, rosti o chemare, și din umbra chiparoșilor se ivi aceea pe care o credeam a fi domnița Zuleica, și care, de fapt, era prietena ei de inimă, Kaiiria. Și veni să-i sărute mâna stăpânei sale, și să se temenească dinaintea mea precum cere datina. Iar domnița cea ispititoare îmi spuse:

– Acum, o, Hassane, dacă știi că mă cheamă Zuleica și nicidecum Kaiiria, ai să mă mai iubești tot atâta și vei mai avea tu pentru o domniță simțăminte tot atâta de dulci cum aveai pentru o prietenă de rând de-a domniței?

Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviință...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și una noapte

Urmă:

... Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviință, spunându-i Zuleicăi că nu puteam pricepe potopul de fericire ce mă copleșea și nici pe ce cale mi se putuse cuveni ca ea să binevoiască a-și coborî privirile până la robul de mine, și, în felul acesta, să-mi facă soarta mai de pizmuț decât cea a fiilor celor mai mari sultani. Ci ea îmi curmă vorba, spre a-mi spune:

– O, Hassane, să nu te minunezi deloc de ce am făcut pentru tine. Oare nu te-am văzut eu cum dormitai noaptea sub pomi, în lumina lunii? Or, din ceasul acela,

inima mea a fost înrobită de frumusețea ta și nu mai pot, fără a-mi zdrobi zborul inimii, să fac altceva decât să fiu a ta.

Cu asta, și în vreme ce preabuna Kaiiria se preumbla nu departe de noi spre a veghea împrejurimile locului, dădurăm zăgazuri slobode râului înflăcăării noastre, ci fără ca nimica nelegiuit să se petreacă. Și ne trecurăm noaptea sărutându-ne și stând de vorbă dragăstos, până ce prietena veni să ne dea de știre că era vremea să ne despărțim. Ci, până a nu pleca, Zuleica îmi spuse:

– O, Hassane, să te gândești mereu la mine! Îți făgăduiesc că am să-ți arăt în curând cât îmi ești de drag.

Iar eu mă aruncai la picioarele ei spre a-i mărturisi îndatorința mea față de toate hatârurile ce-mi dăruia. Și ne despărțirăm cu lacrimile simțirii în ochi. Și ieșii din grădină prin aceleași întortocheturi ca și întâia oară.

Or, a doua zi, nădăjduiam cu tot sufletul un semn de la mult-iubita mea, care să-mi dea temei a mă bizui pe o nouă întâlnire în grădini. Ci ziua trecu fără a aduce împlinirea nădejzii mele celei mai scumpe. Și nu izbutii să închid ochii în noaptea aceea, neștiitor cum eram asupra pricinii acelei tăceri. Și, în ziua următoare, în ciuda faptului că se afla lângă mine oblăduitorul meu, ce se străduia să ghicească pricina frământărilor mele, și în pofida vorbelor pe care mi le spunea ca să mă veselească, vedeam numai negru dinaintea ochilor și nu vrusei să mă ating de niciun fel de mâncare. Și, la lăsatul serii, coborâi înspre grădini, până când ceasul de poprire încă nu sosise, și, spre marea mea nedumerire, văzui că toate crângurile erau pline de străjeri și, gândindu-mă la vreo întâmplare năprasnică, dădui fuga îndărăt în odaia mea. Și când ajunsei acolo, îl găsii pe hadâmbul domniței așteptându-mă. Și tremura tot, și nu avea o înfățișare deloc liniștită că se afla în odaia mea, de parcă din toate colțurile urmau să sară niște

înși înarmați spre a-l face bucățele. Și îmi dete repede un sul de hârtie, asemeni cu cel pe care mi-l mai adusesese, și plecă zorit.

Iar eu desfășurai sulul și citii cele ce urmează: „*Află, o, miez de duioșie, că tânăra căprioară era să fie prinsă de vânători, după ce s-a despărțit de căpriorul ei cel frumos. Iar acum este păzită de vânătorii care au năpădit toată pădurea. Așa că ia bine seama să nu care cumva să te duci noaptea, pe lumină de lună, să-ți cauți căprioara. Ci mai degrabă caută-ți scăparea și ferește-te de viclesugurile prigonitorilor noștri. Și, mai ales, nu te lăsa cuprins de deznădejde, orice-ar fi să se întâmple și orice-ai putea să auzi zilele acestea. Și nici măcar moartea mea să nu care cumva să te facă să-ți pierzi judecata și să ajungi să uiți chibzuința. Uassalam!*”

La citirea acelei scrisori, o, doamne al vremilor, spaima și grijile mele ajunseră până peste fire, și mă lăsai cuprins de vâlmășagul gândurilor zbuciumate. Încât atunci când, a doua zi, se răspândi în sarai zvonul, ca o bătaie de aripi de cucuvea, despre moartea pe cât de repede, pe-atâta de greu de priceput a domniței Zuleica, durerea mea și ajunsese până peste margini și, fără de nicio vorbă, mă prăbușii leșinat în brațele oblăduitorului meu, cu capul lunecându-mi înaintea picioarelor.

Și rămăsei într-o stare soră cu moartea, vreme de șapte zile și șapte nopți, după care, mulțumită îngrijirilor pline de luare-aminte, pe care nu mi le precupeți oblăduitorul meu, mă întorsei la viață; ci cu sufletul plin de jale și cu inima cuprinsă pe totdeauna de sila de viață. Și neputând să îndur a mai rămâne în saraiul acela cernit de jalea morții mult-iubitei mele, mă hotărâi să fug în taină, la cel dintâi prilej, spre a mă afunda în sihăstriile unde nu se află nicio suflare în afară de cea a lui Allah și de iarba cea sălbatică.

Și, de îndată ce se așternură negurile nopții, strânsei tot ce aveam mai de preț, ca diamante și nestemate, gândind: „Mai bine-ar fi fost să fi vrut ursita să mor spânzurat de creanga copacului cel bătrân, la Damasc, în grădina părintelui meu, decât să trăiesc o viață de jale și de durere mai amară ca smirna!“ Și mă folosii de o lipsă a oblăduitorului meu spre a mă strecura afară din sarai și din cetatea Șirazului, căutând singurătățile, de parte de sălașurile oamenilor.

Și mersei fără de oprire toată noaptea aceea, și toată ziua următoare, până ce, spre seară, la un popas pe care îl făcui pe marginea drumului, la un șipot de apă, auzii în urma mea un galop de cal și văzui la câțiva pași, sosind lângă mine, un călăreț tânăr, cu o față care, luminată de roșeața soarelui în asfințit, mi se păru mai frumoasă decât a îngerului Radwan. Și era îmbrăcat cu niște haine strălucite, cum nu poartă decât emirii și fiii de crai. Și se uită la mine, făcându-mi numai din mână semnul de bun-întâlniș al cuviinței, fără a rosti și vorbele îndătinate ale salamalecului obișnuit între musulmani. Iar eu, întorcându-i în același fel semnele, gândeam: „Ce păcat că tânărul acesta minunat este un necredincios!“ Și, în pofida gândurilor acestea, îl poftii să se odihnească și să-și adape calul, spunându-i:

– Doamne, fie-ți prielnică răcoarea serii, iar apa aceasta fie-i plăcută ostenelii calului tău de soi ales!

Iar el zâmbi a râde la cuvintele acestea și, sărind din șa, își legă calul cu frâul lângă șipotul de apă, veni înspre mine și, deodată, mă cuprinse în brațe și mă sărută cu o patimă nespusă. Iar eu, uluit, mă uitai la el mai cu luare-aminte și dădui un strigăt mare când cunoscuî în flăcăiandrul acela pe mult-iubita mea Zuleica, pe care o credeam sub piatra mormântului.

Și acuma, o, doamne al meu, cum aș putea să-ți spun bucuria ce-mi umplu sufletul când o găsii iarăși pe

Zuleica? Întrucât mai degrabă mi-ar crește părul pe limbă până să apuc a-ți da o părere despre tăria voioșiei ce ne umplu inimile în acele clipe fericite. Ci să mă mărginesc a-ți spune că, după ce șezurăm îndelung unul în brațele celuilalt, Zuleica îmi povesti toate câte se petrecuseră, în toate zilele acelea ale durerii mele proaspete. Și atunci, pricepui că, fiind pârâtă la sultan, tatăl său, se văzuse pusă sub o pază aspră și că, atunci, hotărâtă să îndure orice în locul vieții ce i se rânduise, se prefăcuse moartă și, cu ajutorul tainic al prietenei sale de inimă, izbutise să fugă din sarai, să-mi pândească toate drumurile, să mă urmeze de departe și, încredințată astfel pentru totdeauna de iubirea mea, voia să trăiască împreună cu mine, departe de măreții, și să se dăruiască întru totul numai slujirii fericirii mele. Și atunci, ne petrecurăm noaptea noastră în dulceața împărtășită, sub ochiul cerului. Și-a doua zi încălecarăm amândoi pe același cal și luarăm drumul ce ducea înspre țara mea. Și Allah ne scrisese bună pace, și ajunserăm bine-sănătoși la Damasc, unde soarta mă aduse dinaintea ta, o, doamne al vremilor, și mă ajută să ajung vizirul măririi tale. Și-aceasta-i povestea mea. Iar Allah este mai știutor!

– Ci să nu care cumva să socoți, o, preafericitele sultan, urmă Șeherezada, că povestea aceasta a domniței Zuleica ar putea să fie asemuită cât de cât cu istorisirile scoase din *Divanurile cele nurlii ale tinereții zurlii*.

Și, fără a-i lăsa vreme sultanului Șahriar să-și dea părerea despre povestea cu domnița Zuleica, spuse:

DIVANURILE NURLII ALE TINEREȚII ZURLII

FLĂCĂIAȘUL CEL CĂPĂȚANOS
ȘI SORA LUI CEA CU PICIOR MIC

Se povestește – ci numai unul Allah este atoateștiutor – că într-un sat ca toate satele, dintr-o țară ca toate țările, trăia un om cinstit și supus vrerii Celui Preaînalt, și care avea o soție minunată și temătoare de Cel Atotputernic, și de la care dobândise – datorită binecuvântării – doi copii, un băiat și o fată. Iar băiatul se născuse cu un cap îndărătnic și pietros, iar fata, cu un suflet dulce și cu niște piciorușe tare gingașe. Iar când amândoi copiii ajunseră la o vârstă, tatăl lor muri. Ci, la ceasul morții, o chemase pe soția sa și îi spusese:

– O, *Cutărică*, te povățuiesc cu toată stăruința să veghezi asupra băiatului, lumina ochilor noștri, să nu care cumva să-l bombăni, orice-ar face, să nu care cumva să-l înfrunți, orice-ar spune, și mai cu seamă să-l lași totdeauna să facă așa cum o vrea, în orice împrejurare ar fi din viața lui – fie-i ea cât mai lungă și cât mai îmbelșugată!

Și, după ce soția îi dete făgăduința, plângând, bărbatul muri fericit și nemandorindu-și nimica.

Iar mama nu pregetă să se poarte întocmai după poavața cea din urmă a soțului ei, răposatul. Și, la oarecare vreme, se culcă și ea să moară – că numai unul singur Allah este pururea viu! – și o chemă pe fiică-sa, sora băiatului, și îi spuse:

– Fata mea, să știi că răposatul tată-tău – aibă-l Atoatemilosârdnicul întru mila sa! – m-a pus să jur, când a murit, că nu am să înfrunt niciodată voile fratelui tău.

Or, juruiește-mi-te și tu, la rându-ți, ca să mor liniștită, că ai să urmezi povața aceasta!

Iar fata făcu legământul față de maică-sa, care muri mulțumită, întru tihna Domnului ei.

Or, de îndată ce mama fu îngropată, băiatul se duse la soră-sa și îi spuse:

– Ascultă, o, fiică a tatălui meu și a mamei mele! Vreau pe clipă și pe dată să strângem în casă tot ceea ce avem ca bunuri sub mâna noastră, toate lucrurile, toate roadele, toți bivoli, toate caprele și, într-un cuvânt, tot ce ne-a lăsat tatăl nostru, și să dăm foc la toată casa, cu tot ce se află în ea.

Iar fata, plină de spaimă, făcu ochii mari și se rugă, uitând de povață:

– O, frățioare, păi dacă ai să săvârșești una ca asta, noi ce ne facem?

Iar el răspunse:

– Ce-mi pasă mie!

Și făcu precum zisese. Grămadind totul în casă, puse foc. Și arse tot avutul, se prăpădi tot, până-n temelie. Iar băiatul, băgând de seamă că soru-sa izbutise să mai ascundă felurite lucruri pe la vecini, spre a le scăpa de pârjol, porni să scotocească toate casele acelea, pe care le dibăci ținându-se de urmele lăsate de picioarele cele micuțe ale soră-sii. Și, găsind lucrurile, le dete foc, unul după altul, și lor, și la tot ce se afla în ele. Ci gospodarii, cu ochii bulbucați, se înarmară cu furci și se repeziră și după frate, și după soră, să-i ucidă. Iar fata, moartă de frică, îi spuse:

– Vezi, o, fratele meu, ce-ai făcut? Să fugim! of, să fugim!

Și o luară amândoi la fugă, slobozindu-și picioarele în vânt.

Și fugiră ei vreme de o zi și-o noapte, și izbutiră să scape de cei care le voiau moartea. Și ajunseră la o moșie mare, unde secerătorii strângeau roadele. Și, spre a-și

câștiga pâinea, amândoi se rugară să fie primiți a ajuta la secerat; și, după fețele lor luminoase, fură primiți.

Or, peste vreo câteva zile, băiatul, văzându-se rămas singur acasă cu cei trei copii ai vătafului moșiei, îi luă pe aceștia cu un potop de alinturi spre a se împrieteni cu ei și le spuse:

— Haideți pe arie să ne jucăm de-a împlăcitul grâului!

Și plecară, tuspătru, ținându-se de mână, la aria cu pricina. Iar băiatul, spre a începe joaca, se făcu el mai întâi a fi grâul, iar copiii se veseliră împlăcindu-l, ci fără a-i face vreun rău, numai atâta cât să se poată juca jocul. Și-acuma veni și rândul lor să fie grâu. Și se făcură grâu. Iar băiatul îi luă la împlăcit chiar ca pe niște grâne. Și îi împlăci atâta de strașnic, până ce-i făcu zob. Și muriră, pe arie acolo. Și gata cu ei!

Cât despre fată, sora băiatului, apoi aceasta, când băgă de seamă lipsa fratelui său, se gândi că acela, pesemne, era în dârdora săvârșirii vreunei fapte stricăcioase. Și începu să-l caute, și până la urmă îl găsi desăvârșind zobeala celor trei copii, fiii vătafului.

Și, când văzu treaba, fata îi spuse:

— Repede, să fugim, o, fratele meu, repede, să fugim! Iacătă ce-ai făcut iar! Și tare bine o mai duceam pe moșia aceasta! Da hai repede, să fugim! să fugim!

Și, înșfăcându-l de mână, îl sili s-o ia la fugă împreună cu ea. Și, întrucât acuma băiatul își venise în mințile lui, se lăsă târât. Și porniră. Iar când tatăl copiilor se întoarse acasă și, căutându-și copiii, îi găsi făcuți zob pe arie, și când băgă de seamă că fratele și sora pieriseră, strigă, întorcându-se înspre argații lui:

— Trebuie să dăm fuga după ticăloșii aceia doi, care iacătă cum au mulțumit facerii de bine și găzduirii noastre, omorându-mi tustrei copii!

Și se înarmară cumplit cu săgeți și cu bâzdoace, și porniră pe urmele fratelui și ale surorii-sii, ținând aceleași

cărări ca și ei. Și, la căderea nopții, ajunseră la un copac grozav de mare și de înalt, sub care se culcară, ca să aștepte să se facă ziuă.

Or, fratele și sora se aciuaseră chiar în vârful aceluia copac. Și, când se deșteptară, în zori, văzură sub copac toți inșii care se luaseră după ei și care încă mai dormeau. Iar băiatul îi spuse soră-sii, arătându-i-l pe vătaf, părintele celor trei copii:

– Îl vezi pe găliganul ăla care doarme colo? Eh, am să-mi fac nevoile pe capul lui!

Iar sora, în spaima ei, își dădea un dos de palmă peste gură și spuse:

– O, pieirea noastră-i fără de scăpare! Să nu faci una ca asta, frățiorul meu! Ei încă nu știu că suntem ascunși deasupra capetelor lor și, dacă stai cuminte, au să se ducă și avem să scăpăm.

Ci el zise:

– Ba!

Și adăugă:

– Trebuie să-mi fac cheful asupra capului găliganului ăla!

Și se ciuci pe creanga cea mai de sus, și făcu ce făcu peste fața vătafului, pe care îl năclăi. Și-așa!

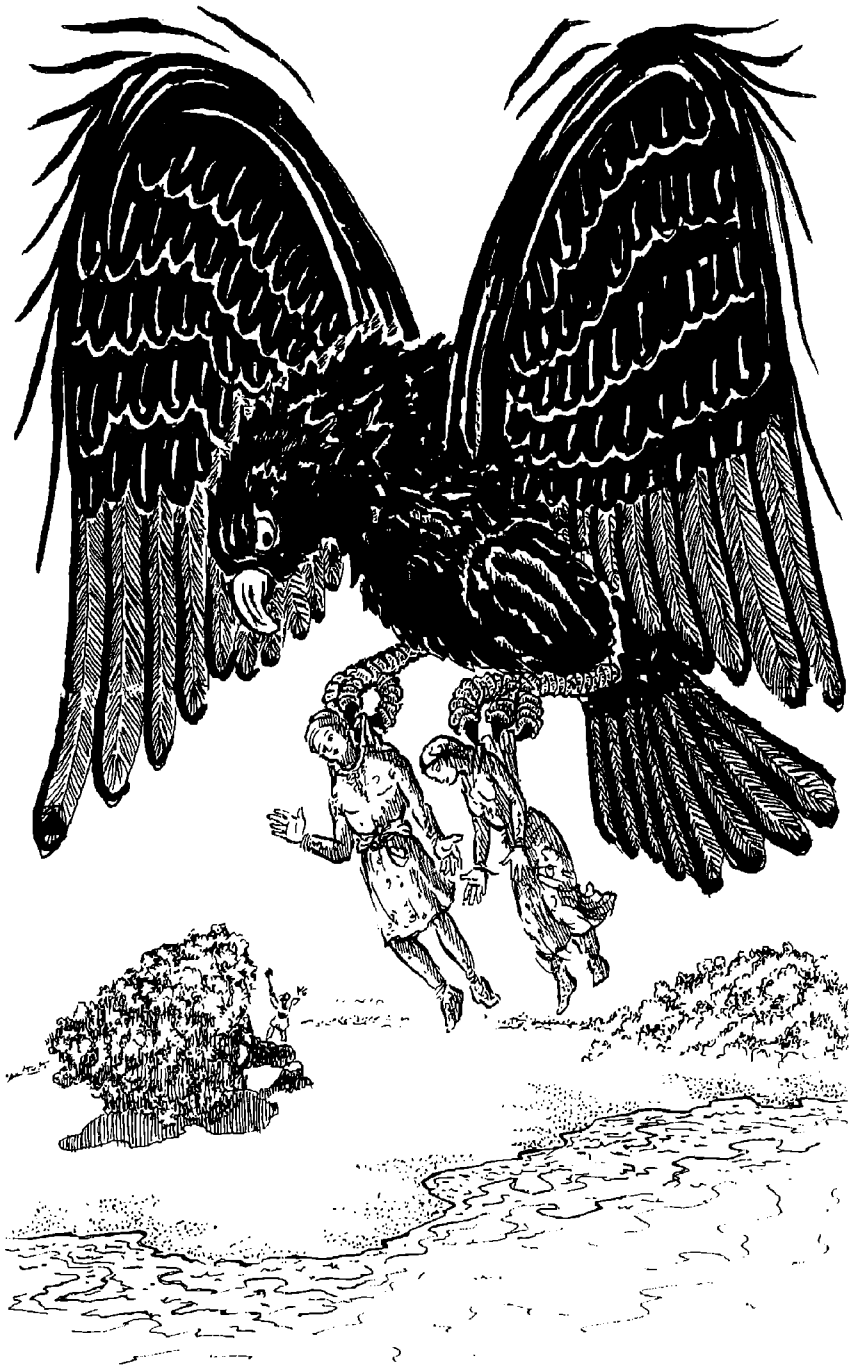
Iar omul, simțind treaba, sări din somn și îl zări în vârful pomului pe băiatul care se ștergea liniștit cu niște frunze. Și, până peste marginile mâinii, înșfăcă arcul și își slobozi săgețile înspre frate și înspre soră-sa. Ci, întrucât copacul era tare înalt, săgețile nu ajungeau până la băiat, că se opreau prin ramuri. Atunci, își trezi oamenii și le spuse:

– Tăiați copacul!

Iar fata, când auzi vorbele acelea, îi spuse băiatului, fratele său:

– Vezi? Suntem pierduți!

El întrebă:

– Cine ți-a spus?

Ea răspunse:

– O, ce chinuri avem să îndurăm, din pricina celor ce-ai făcut!

El spuse:

– Încă nu suntem în mâna lor!

Și, tot atunci, o pasăre uriașă rokh, care trecând pe acolo îi zărise, se repezi asupra-le și îi luă pe amândoi în gheare. Și își văzu de zbor cu ei, în vreme ce copacul se prăvălea sub loviturile de secure, iar vătaful, păcălit, plesnea de turbare și de mânie înfundată.

Cât despre pasărea rokh, apoi ea se ridică mai departe în văzduhuri, ținându-i în gheare pe frate și pe soră. Și tocmai se pregătea să se ducă să-i lase jos pe vreun loc mai la îndemână, așteptând pentru aceasta numai să străbată un braț de mare, peste care zbura, când băiatul îi spuse fetei, sora lui:

– Soro, am s-o gâdilesc pe pasărea aceasta la coadă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și doua noapte

Urmă:

... băiatul îi spuse fetei, sora lui:

– Soro, am s-o gâdilesc pe pasărea aceasta la coadă!

Iar fata, cu inima zvâcnind de spaimă, strigă cu glas tremurat:

– O, te rog fierbinte, frățiorul meu, să nu faci una ca asta, să nu faci una ca asta! Că are să ne lase din gheare și avem să ne prăbușim!

El spuse:

– Am mare poftă s-o gâdil pe pasărea aceasta la coadă!

Ea spuse:

– Avem să murim!

El zise:

– Trebuie! Și gata!

Și făcu întocmai precum spusese. Iar pasărea, gâdilată, făcu o tumbă în lături, atâta de neplăcută îi fu povestea, și dete drumul la ceea ce ținea în gheare, adică fratelui și surorii.

Și amândoi căzură în mare. Și se duseră până la fundul mării, care era cumplit de adâncă. Da cum știau să înoate, izbutiră să se ridice iar la fața apei și să ajungă la țărm. Ci nu vedeau nimic și nu deslușeau nimic, de parcă s-ar fi aflat în toiul unei nopți negre. Întrucât țara în care se aflau era țara beznelor.

Iar băiatul, fără a șovăi, căută pe pipăite niște pietre și izbi două una de alta, până ce începură să scapere. Și strânse o mulțime de vreascuri, și le făcu o grămadă mare, pe care o aprinse cu ajutorul celor două pietre. Și când toată grămada luă foc, văzură limpede. Ci, tot atunci, auziră un muget înfricoșător, ca dintr-un potop de gâtlejuri de bivoli împreunate într-un singur glas. Și, la lumina focului, văzură că venea înspre ei, năprasnică, o gulă neagră și urieșească, răcnind din toată beregata ei căscată ca o genună:

– Cine-i acela care s-a încumetat să facă lumină în țara pe care eu am venit-o beznelor?

Și tare frică-i mai fu surorii de aceasta. Și-i spuse cu glas stins băiatului, fratele ei:

– O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, hotărât că de data aceasta avem să murim. Oh, mi-e tare frică de gula asta!

Și se ghemui în el, gata să moară și leșinată de tot. Ci băiatul, fără a-și pierde firea o clipită, se ridică în picioare, puse piept gulei și luă una câte una crengile aprinse din jăritic și începu să le arunce drept în gura cea larg deschisă a gulei. Și după ce, în felul acesta, aruncă și cea

mai de pe urmă bucată de jărat, gula cea înfricoșătoare plesni pe din două. Și soarele străluci iarăși peste țara aceea menită beznelor. Căci numai gula, înturnându-și spatele cel urieșesc înspre soare, îl oprea să lumineze pământul. Și iacă-așa cu spinarea gulei!

Ci în ceea ce îl privește pe sultanul acelor pământuri, iacă-tă! Când sultanul ce domnea peste acele pământuri văzu iarăși soarele strălucind, după atâția ani trecuți în beznă neagră, pricepu că gula cea cumplită este moartă și ieși din saraiul lui, urmat de străjeri spre a se duce să-l caute pe viteazul ce scăpase țara de sub împilare și de sub întuneric. Și, ajungând la țărmul mării, văzu de departe grămada de lemne fumegând încă și își îndreptă pașii într-acolo. Iar sora, dacă văzu cum venea toată oastea aceea înarmată, în frunte cu Măria Sa, sultanul, strălucind, fu cuprinsă de o mare spaimă și îi spuse lui frate-său:

– O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, să fugim! Of, să fugim!

Iar el întrebă:

– Pentru ce să fugim? Și cine ne amenință?

Ea spuse:

– Allah fie asupra-ți! haide repede, până nu ne ajung oamenii aceia, care vin înspre noi!

Ci el spuse:

– Iaca ba!

Și nici nu se clinti.

Iar sultanul ajunsese cu ceata lui la grămada fumegândă și găsi gula făcută fărâme. Și văzu lângă ea un papucel mititel de fetiță. Or, acela era papucul pe care sora îl scăpase din picioruș când fugise să se adăpostască lângă frate-său, pe după o stâncărie, unde băiatul se dusesese să se culce spre a se odihni oleacă. Iar sultanul le spuse oamenilor săi:

– De bună seamă, acesta este papucul aceluia care a ucis-o pe gulă și ne-a scăpat de întunericime! Căutați-l bine și aveți să-l găsiți!

Iar fata auzi vorbele acelea și se încumetă să iasă de după movilă și să se ducă înspre sultan. Și se aruncă la picioarele lui, cerându-i semnul de ocrotire. Iar sultanul văzu în piciorul ei papucul pereche cu cel pe care îl găsisese. Și o ridică pe fată, și o sărută, și îi zise:

– O, copilă binecuvântată, chiar tu ai ucis gula cea cumplită?

Ea răspunse:

– Ba fratele meu, o, Măria Ta!

El întrebă:

– Și unde-i voinicul acela?

Ea răspunse:

– Nu are să-i facă nimenea niciun rău?

El spuse:

– Dimpotrivă!

Atunci, fata se duse în spatele stâncii și îl luă de mână pe băiat, care se lăsă îndrumat de ea. Iar fata îl aduse dinaintea sultanului, care îi spuse:

– O, frunte a vitejilor și cunună a lor, ți-o dau pe singura mea fată de soție, iar eu o iau de soție pe fetișcana aceasta cu picior mititel, al cărei papuc l-am găsit aici.

Iar băiatul spuse:

– Nu stă nimica împotrivă!

Și toți văcuiură în desfături, în bucurii și în huzururi.

Pe urmă Șeherezada spuse:

BELCIUGUL DE LA GLEZNĂ

Se zice, între cele câte se zic, că erau odată într-o cetate trei fete tinerele, surori după tată, dar nu și după mamă, și care trăiau împreună torcând în spre a-și ține

zilele. Și tustrele erau ca niște lune, da cea mică era cea mai frumoasă, și cea mai dulce, și cea mai fermecătoare, și cea mai dibace ca îndemânare, întrucât ea singură torcea mai mult decât amândouă surorile celelalte la un loc, iar ceea ce torcea era mai bine lucrat și mai fără de cusur cel mai adesea. Și toate acestea le făceau zavis-tioase pe cele două surori ale ei, care nu-i erau surori după mamă.

Or, într-o zi, se duse la suk și, cu banii pe care-i pusesese de-o parte de pe urma vânzării inului ei, își cumpără o glastră micuță de alabastră, pe care-o găsisese pe plac, ca să și-o pună dinainte, cu o floare în ea, atunci când își toarce inul. Da când se întoarse acasă cu ghi-vecelul în mână, cele două surori începură să-și râdă și de ea, și de cumpărătura ei, făcând-o de risipitoare și de zăpăcită. Iar ea, tare tulburată și tare rușinată, nu știu ce să spună și, spre a-și potoli ciuda, luă un tran-dafir și-l puse în ghivecel. Și șezu jos dinaintea ghiveciu-lui și a trandafirului, și începu să-și toarcă inul.

Or, glăstruța de alabastră, pe care o cumpărase torcă-toarea cea tinerică, era o glăstruță năzdrăvană. Iar când stăpâna sa voia să mănânce, glăstruța îi rostuia niște bucate gustoase; iar când voia să se îmbrace, îi da niște haine minunate; iar când avea vreo dorință cât de cât, i-o împlinea. Ci copila, de frică să nu le facă și mai piz-mașe pe surorile sale, care nu-i erau surori după mamă, se feri cu mare grijă să le dezvăluie puterile ghiveciului ei de alabastră. Și, față de ele, se prefăcea că trăiește la fel ca ele și că se îmbracă la fel ca ele, ba chiar și mai să-răcăcios. Da când surorile nu erau acasă, se închidea în odaia ei, singurică, își punea ghivecelul de alabastră dinainte, îl mângâia încetișor și-i spunea:

— O, ghivecelul meu! o, ghivecelul meu! astăzi vreau *cutare* și *cutare* lucru!

Și numaidecât glăstrița de alabastră îi făcea rost de tot ce-i ceruse, și rochii frumoase, și tot felul de zaharicale. Și, singură-singurică, numai cu ea, copila se îmbrăca în rochii de mătase și de zarafir, se împodobea cu giuvaieruri, își punea inele pe toate degetele, brățări la încheieturile mâinilor și la gleznele picioarelor, și mânca niște zumaricale tare bune. După care ghivecelul de alabastră făcea să piară totul. Iar copila îl pune la loc iarăși și se apuca să-și toarcă inul față de surorile ei, cu ghivecelul dinainte, și cu trandafirul.

Și trăi așa o bună bucată de vreme, săracă față de surorile ei pizmașe, și bogată față de sine însăși.

Or, într-o bună zi, sultanul cetății, cu prilejul prăznuirii lui, dete niște oște mari la saraiul său, la care fură poftiți toți locuitorii. Iar cele trei fete fură și ele pof-tite. Iar cele două surori mai mari se împodobiră cu tot ce aveau mai acătărea, și îi spuseră surorii lor mai mici:

– Tu să stai aici, ca să păzești casa.

Ci, de cum plecară ele, copila se duse în odaia ei și îi spuse ghiveciului de alabastră:

– O, ghivecelul meu, în seara aceasta vreau de la tine o rochie de mătase verde, o hăinuță de mătase roșie și o mantie de mătase albă, tot ce ai tu mai strălucit și mai vrăjitor, și niște inele frumoase pentru degetele mele, și niște verigi cu peruzele pentru mâinile mele, și niște belciuge cu diamante pentru picioarele mele. Și mai dă-mi, de asemenea, tot ce trebuiește ca să fiu cea mai frumoasă la sarai, în seara aceasta.

Și căpătă tot ce ceruse. Și se dichisi, și se duse la saraiul sultanului, și intră în harem, unde niște oște aparte erau orânduie femeilor. Și copila fu ca luna în mijlocul stelelor. Și nimenea nu o cunosc, nici măcar surorile ei, până într-atâta strălucirea hainelor îi sporise frumusețea firească. Și toate femeile veneau să se minuneze dinaintea ei, și se uitau la ea cu niște ochi pieriți.

Iar ea le primea minunățile ca o domniță, cu dulceață și cu gingășie, așa fel că vrăji inimile și le făcu pe toate femeile să se îndrăgostească de ea.

Ci când sărbătoarea fu aproape de sfârșit, copila, nevoinde ca surorile să ajungă acasă înaintea ei, se folosi de o clipită, când cântărețele atrăseseră toată luarea-aminte înspre ele, și se strecură afară din harem și ieși din sarai. Ci, în graba fugii, îi căzu, din goană, unul dintre belciugele cu diamante de la glezne într-un jgheab ca un șanț, ce slujea la adăpatul cailor sultanului. Iar ea nu băgă de seamă pierderea acelei verigi de la gleznă, și se întoarse acasă, unde sosi înaintea surorilor sale.

Or, a doua zi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și treia noapte

Urmă:

... Or, a doua zi, când grăjdarii duseră caii fiului sultanului să-i adape la adăpătoare, niciunul dintre caii fiului sultanului nu voi să se apropie de adăpătoare. Și, toți la fel, se traseră îndărăt speriați, cu nările umflate și sforăind amarnic. Căci văzuseră ceva ce strălucea și arunca stele pe fundul apei. Iar grăjdarii îi mână iar să se apropie de apă, fluierându-le stăruitor, ci fără a izbuti să-i înduplece; întrucât caii trăgeau îndărăt de frânghie, închiondorându-se și zvârlind din copite. Atunci, grăjdarii cercetară adăpătoarea și deteră de veriga cu diamante, care căzuse de la glezna copilei.

Iar fiul sultanului, care după obiceiul lui priveghea la îngrijirile ce se dădeau cailor săi și la țeșălatul lor, când cercetă veriga cu diamante, pe care i-o arătaseră

grăjdarii, se minună de gingășia gleznei pe care veriga trebuia s-o înconjoare și gândi: „Pe viața capului meu! nu se află gleznă de femeie atâta de gingașă, încât să fie cuprinsă într-o verigă atâta de mică!“ Și suci veriga în toate chipurile, și văzu că nestematele erau atâta de frumoase, încât până și cea mai mică dintre ele prețuia cât toate gemmele ce împodobeau cununa sultanului, părintele său. Și își zise: „Pe Allah! trebuie s-o iau de soție pe făptura care are o gleznă atâta de vrăjită și care-i stăpâna acestei brățări.“ Și se duse pe clipă pe dată să-l scoale pe tatăl său și să-i arate brățara, spunându-i:

– Vreau s-o iau de soție pe făptura care are o gleznă atâta de vrăjită și care-i stăpâna acestei brățări.

Și sultanul îi răspunse:

– O, fiul meu, nu stă nimica împotriva. Da treaba aceasta o privește pe mama ta și se cade să vorbești cu ea. Întrucât eu nu mă pricep deloc, iar ea se pricepe!

Și fiul sultanului se duse la maică-sa și, după ce îi arătă veriga și îi povesti cum stă treaba, îi spuse:

– Numai tu, o, maică a mea, poți să mă însori cu făptura care are o gleznă atâta de vrăjită, și de care mi s-a legat inima. Întrucât tatăl meu mi-a spus că te pricepi, și că el nu se pricepe!

Iar maică-sa îi răspunse:

– Ascult și mă supun.

Și se sculă în picioare, și își chemă femeile, și plecă împreună cu ele s-o caute pe stăpâna brățării.

Și străbătură toate casele din cetate, și intrară în toate haremurile, încercând pe picioarele tuturor femeilor și ale tuturor fetelor belciugul acela pentru gleznă. Ci toate picioarele se dovediră prea mari pentru strâmtețea podoabei. Și, după cincispreze zile de căutări zadarnice și de încercări, ajunseră la casa celor trei surori. Și sultana, cu chiar mâinile sale, încercă brățara de diamante la

gleznele celor trei fete, și dete un țipăt mare de bucurie când văzu că brățara se potrivea de minune la glezna surorii celei mici.

Și sultana o sărută pe copilă; iar celelalte jupânițe, care o însoțeau pe sultană, o sărutară și ele. Și o luară de mână și o duseră la sarai, unde nunta ei cu fiul sultanului fu hotărâtă numaidecât. Și se sărbători nunta, care avea să dureze patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

Or, în ziua cea din urmă, după ce copilandra fu dusă la hammam, surorile sale, pe care le luase cu ea ca să-și împartă cu ele bucuria și ca să le facă jupânițe mari la sarai, o îmbrăcară și o pieptănară. Și cum fata, crezătoare în dragostea pe care i-o arătau, le dezvăluise taina și puterile ghivecelului de alabastră, nu le fu anevoie să capete de la ghiveciul cel năzdrăvan toate rochiile, toate podoabele și toate giuvaierurile ce trebuiau spre a o împodobi pe proaspăta mireasă cum nu mai fusese împodobită vreodată o fată de crai ori de sultan. Și, când sfârșiră de-a o pieptăna, îi prinseră în pletele cele frumoase niște ace mari de diamant, ca niște pene albe de erodiu.

Or, nici nu apucară ele bine să pună și cel de pe urmă ac la locul lui, că tânăra mireasă se și preschimbă deodată într-o turturea cu un moț pe cap. Și își luă zborul cu bătaii de aripi pe fereastra saraiului. Întrucât acele pe care surorile i le înfipseseră în păr erau niște ace vrăjitoarești, datorite cu puterea de a preschimba fetele în turturele. Și numai zavistia le făcuse pe cele două surori să ceară asemenea ace de la ghivecelul de alabastră.

Iar cele două surori, care la ceasul acela fuseseră singure cu mezina lor, se feriră să-i povestească fiului sultanului adevărul. Și se mulțumiră să-i spună că sora lor ieșise pe-o clipită din odaie și că nu se mai întorsese. Iar fiul sultanului, văzând că mireasa lui nu se mai ivește, puse să fie căutată în toată cetatea și în toată împărăția. Ci căutările nu duseră la nimic. Iar pieirea copilandrei îl

cufundă în jale și în amărăciune. Și iacă-așa cu necăjitul fecior de sultan, mistuitul de dor!

Iar turtureaua venea în toate diminețile și în toate serile și se așeza la fereastra soțului ei cel tânăr, și îngur-luia cu glas trist, îndelung, îndelung. Iar feciorului sulta-nului i se părea că îngurluitul ei răspundea la jalea lui; și o îndrăgi cu o dragoste mare. Și, într-o zi, văzând că turturica nu-și ia zborul când se apropie de ea, întinse mâna și o prinse. Iar ea începu să se zbuciume în mâinile lui și să se scuture îngurluind mai departe cu jale. Iar el începu s-o mângâie încetișor, să-i netezească penele și s-o alinte pe cap. Și iacă că simți sub degetele lui, pe când o alinta pe cap, niște bolduri mici și tari, ca niște capete de ace. Și le scoase încetișor, unul câte unul, de sub moțul turturelei. Și, când trase și cel mai de pe urmă ac, turturica se scutură și se făcu iar fată.

Și trăiră amândoi în huzururi, mulțumiți și înflori-tori. Iar cele două surori rele muriră de pizmă și de o aprindere a sângelui. Iar Allah le dăruî celor doi îndră-gostiți o puzderie de copii, tot atâta de frumoși ca și părinții lor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

POVESTEA CU ȚAPUL ȘI CU FATA SULTANULUI

Se povestește, printre câte se povestesc, că a fost oda-tă într-o cetate din țara Indului un sultan pe care Allah, carele este singur mare și darnic, îl făcuse tată a trei domnițe ca niște lune, desăvârșite din toate privințele și o desfătare pentru ochiul celui ce se uita la ele. Iar sulta-nul, părintele lor, care le îndrăgea până peste fire, gândi, de cum ajunseră la vremea măritişului, să le găsească niș-te soți care să fie vrednici a le prețui cum li se cuvenea

și să le facă fericite. Și, drept aceea, o chemă pe sultană, soția lui, și îi spuse:

– Iată că fetele noastre tustrele, mult-iubitele tatălui lor, au ajuns la vremea măritişului, iar atunci când pomul se află la primăvara lui se cuvine ca, sub primejdia de a nu se usca, să se încunune cu flori vestitoare de roade frumoase. Drept aceea, ni se cade să găsim pentru fetele noastre niște soți care să le facă fericite.

Iar sultana spuse.

– Gândul este minunat!

Și după ce se sfătuiră între ei asupra celor mai bune căi de a ajunge la acel scop, hotărârea să-i pună pe pristavii obștești să dea de știre, peste tot întinsul împărăției, cum că cele trei domnițe se aflau la anii de măritat și că toți feciorii de emiri și de mai-mari, ba și de oameni fără dregătorii, ori chiar și de oameni de rând, erau chemați să se înfațișeze, la zi hotărâtă, sub ferestrele saraiului. Întrucât sultana îi spusese soțului ei:

– Norocul în căsnicie nu ține nici de bogăție, nici de obârșie, ci numai de județul Celui Atotputernic. Mai bine-i, așadar, să lăsăm soarta să aleagă chiar ea pe soții fetelor noastre. Iar ele nu vor avea, atunci când va veni ziua să aleagă, decât să-și arunce fiecare năframa pe fereastră, peste grămada de pețitori. Iar cei peste care au să cadă cele trei năframe au să fie soții celor trei fete ale noastre.

Iar sultanul răspunsese:

– Gândul este minunat!

Și-așa făcură.

Încât, atunci când ziua pristăvită de crainicii domnești veni, și când meidanul ce se întindea sub zidurile saraiului se umplu de mulțimea de pețitori, fereastra se deschise și fata cea mare a sultanului, ca o lună, se ivi cea dintâi cu năframa în mână. Și fata aruncă năframa. Iar vântul o duse și o lăsă pe capul unui emir tânăr, strălucit de frumos.

Pe urmă, cea de-a doua fată a sultanului se ivi la fe-reastră, ca o lună, își aruncă năframa, care căzu pe capul unui crai tânăr, tot atâta de zarif și tot atâta de cilibiu ca și cel dintâi.

Iar cea de-a treia fată a sultanului de la Ind își aruncă și ea năframa asupra mulțimii. Iar năframa se roti o cli-pită, și-apoi coborî spre a se agăța drept în coarnele unui țap, ce se vânzolea și el printre pețitori. Ci sultanul, mă-car că o făgăduise cu sfințenie pe fiică-sa oricui o fi să fie de față și asupra căruia avea să cadă năframa, socoti încercarea ca neîmplinită și porunci să fie luată de la capăt. Și tânăra domniță își aruncă iarăși în văzduh basmaua care, după ce se opri între două adieri de vânt, deasupra meidanului, căzu cu iuțeală și de-a dreptul iarăși pe coarnele țapului. Iar sultanul, până peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt ia-răși încercarea. Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, și se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al țapului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și patra noapte

Urmă:

... Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, și se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al țapului.

La priveliștea aceea, ciuda sultanului, părintele copilei, ajunsse până peste poate, și Măria Sa strigă:

— Nu, pe Allah! mai degrabă s-o văd că îmbătrânește fecioară în saraiul meu decât s-o văd cum ajunge soția unui țap împuțit!

Ci, la vorbele acestea ale tatălui său, copila începu să plângă; și lacrimile curgeau șiroaie pe obraji ei; și, până la urmă, spuse, între două suspine:

– De vreme ce așa mi-e ursita, o, părinte al meu, pentru ce vrei s-o oprești din calea ei? Pentru ce te așezi între mine și orânda mea? Au nu știi că fiecare făptură își poartă ursita legată la gât? Iar dacă soarta mea este legată de acest țăp, pentru ce mă oprești să-i fiu soție?

Și, la rându-le, cele două surori ale ei, care pe sub ascuns erau tare zavistioase pe ea, din pricină că era cea mai tânără și cea mai frumoasă, își împreunară nemulțumirea cu a ei, chitind că măritișul copilei cu acel țăp avea să le răzbune până peste așteptările lor. Și tustrele făcură atâta zarvă, că sultanul, tatăl lor, își dete până la urmă îngăduința la un măritiș atâta de ciudat și de anapoda.

Și se dete poruncă numaidecât ca nunțile celor trei domnițe să fie făcute cu toată vâlva cerută și urmând făloșiile îndătinat. Și toată cetatea fu luminată și împodobită, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, cât se deteră petreceri mari și ospete falnice, cu danțuri și cu cântece. Și bucuria nu mai contenea să stăpânească în inimile toate, și ar fi fost deplină dacă fiecare oaspete nu ar fi fost oleacă îngândurat de urmările unei atare uniri, între o domniță fecioară și un țăp cu o înfățișare de țăp mai amarnic decât toți țăpii. Și, în răstimpul zilelor acelea de pregătire a nopții de nuntă, sultanul și soția sa, la fel ca și femeile vizirilor și ale dregătorilor, își trudiră limba, vrând s-o facă pe copilă să-și schimbe gândul de a-și săvârși măritișul cu o dihanie atâta de urât mirositoare, cu ochiul de foc și cu beleaua înfricoșătoare.

Ci domnița, la toți și la toate, răspundea de fiecare dată cu vorbele acestea:

– Fiecare își poartă ursita legată la gât, iar dacă ursita mea este de a fi soția unui ȧap, nimenea nu va putea să se pună împotriva.

Or, când veni și noaptea de împlinire, domnița fu dusă, cu surorile ei, la hammam. După care fură împodobite, meremetisite și pieptănate. Și fiecare fu dusă în odaia de nuntă, ce-i fusese pregătită. Și fu poftit după fiecare domniță soțul ce-i fusese scris de ursitoare. Și se petrecu ce se petrecu, cu amândouă surorile mai mari!

Ci, în ceea ce-i privește pe domnița cea mică și pe ȧap, soțul ei, iacătă! De îndată ce ȧapul fu poftit în odaia copilei și fu închisă ușa după el, ȧapul sărută pământul dintre mâinile soției sale și, scuturându-se deodată, își lepădă blana de ȧap și se preschimbă într-un flăcău frumos ca îngerul Harut. Și veni lângă față și o sărută între ochi, pe urmă pe vârful bărbiei, pe urmă pe gât, pe urmă cam mai peste tot și îi spuse:

– O viață a sufletelor, să nu care cumva să încerci a afla cine sunt! Ajungă-ți să știi că sunt mai puternic și mai bogat decât tatăl tău, sultanul, și decât cei doi soți, fiii socrilor celor două surori ale tale. Și-i multă vreme de când dragostea de tine sălășluia în inima mea, și nu am izbutit decât acum să ajung până la tine. Și dacă mă găsești potrivit ție, și dacă vrei să mă păstrezi, nu ai decât să-mi faci o făgăduință!

Iar copila, care îl găsi pe flăcăul cel frumos întru totul potrivit și întocmai pe gustul ei, răspunse:

– Și care este făgăduința ce trebuie să-ți fac? Spune-mi-o, iar eu am s-o îndeplinesc oricât de grea ar fi să fie, din dragoste pentru ochii tăi.

El spuse:

– Lucrul este lesne, ya setti. Îți cer numai să-mi făgăduiești că nu ai să dezvăluiești niciodată nimănuia puterea pe care o am de a mă schimba cum îmi place. Întrucât dacă vreodată cuiva numai i-ar trece prin minte că eu

sunt când ȝap, când făptură omenească, aș pieri pe dată și ȝi-ar fi anevoie să mai dai de urma mea.

Iar copila îi făgădui, cu toată încredințarea, și adăugă:

– Mai bine să mor decât să pierd un soț atâta de frumos ca tine!

Atunci, nemaiaivând nicio pricină întemeiată de a sta bănuielnici, se lăsară să lunece pe șleaul pornirii lor firești. Și se iubiră cu o iubire mare, și petrecură, în noaptea aceea, o noapte de binecuvântare, buză pe buză și picior pe picior, în desfătări curate și în schimburi vrăjite. Și nu-și curmară zbegurile și trudele decât odată cu ivirea zorilor. Iar flăcăul se ridică dintre albiturile copilei și își luă iarăși chipul său dintâi de ȝap bărbos, cu coarne, cu copite despicate, cu belea năprasnică și cu tot ce mai urmează. Și din toate câte se petrecuseră nu mai rămase nimic, afară de câteva picături de sânge pe ștergarul cinstei.

Or, dimineața, când veni, cum e datina, să afle vești despre copila sa și să cerceteze cu chiar ochiul ei ștergarul cinstei, mama domniței rămase până peste măsură de uluită văzând că cinstea fetei era zugrăvită pe ștergar și că împlinirea trebii era vădită. Și văzu că fiică-sa era dulce și fericită, și că la picioarele ei, pe covor, sta ȝapul și rumega înțelepțește. Și, dacă văzu așa, dete fuga să-l aducă și pe sultan, soțul ei, părintele domniței, care văzu ceea ce văzu și nu rămase întru nimica mai puțin uluit ca sultana. Și îi spuse fiicei sale:

– O, copila mea, adevăratu-i?

Ea răspunse:

– Adevăratu-i, tată!

El întrebă:

– Și nu ai murit de rușine și de durere?

Ea răspunse:

– Pe Allah! pentru ce să fi murit, când soțul meu a fost atâta de gingaș și atâta de dulce?

Iar mama domniței întrebă:

– Și atunci, nu ai a te plânge de nimic?

Ea spuse:

– De nimic!

Atunci, sultanul spuse:

– De vreme ce nu se plânge de soțul ei, înseamnă că este fericită cu el. Și asta-i tot ce putem să-i dorim fetei noastre!

Și o lăsară să trăiască în tihnă cu ȣapul, soțul ei.

Or, peste o bucată de vreme sultanul, cu prilejul praznicului său, orându-i o întrecere mare pe câmpul meidanului, sub ferestrele saraiului. Și-i pofti la întrecerea aceea pe toți dregătorii de la saraiul său, precum și pe cei doi soți ai fetelor sale. Ci pe ȣap sultanul nu-l pofti, ca să nu se facă batjocura privitorilor.

Și întrecerea începu. Iar călăreții, pe bidiviii lor, care mâncau pământul, năvăliră răcnind amarnic și zvârlindu-și geridele. Iar cei ce se dovediră mai presus de toți fură cei doi soți ai domnițelor. Și mulțimea privitorilor îi și preamărea cu urale de-a valma, când intră pe meidan un călăreț strălucit, care numai cu înfățișarea lui și îi și făcea să-și plece fruntea pe toți luptătorii. Și îi chemă la întrecere, unul după altul, pe cei doi emiri biruitori și, de la cea dintâi lovitură cu geridul, îi și trânti jos din șa. Și fu slăvit de uralele mulțimii, ca biruitor în ziua aceea.

Și-așa, când tânărul călăreț trecu pe sub ferestrele saraiului, salutându-l pe sultan cu geridul său, cum cere obiceiul, cele două domnițe îi aruncară niște priviri pline de ură. Cea mai mică însă, cunoscând în el pe chiar soțul său, nu lăsă a i se ivi nimic pe față, spre a nu-și da taina în vileag; ci luă un trandafir din plete și

i-l aruncă. Iar sultanul și sultana, cât și surorile o văzură și rămaseră până peste poate de supărați.

Iar în cea de-a doua zi, întrecerea se urmă iarăși pe meidan. Și iarăși tinerelul cel frumos și necunoscut fu biruitorul zilei. Și, când trecu pe sub ferestrele saraiului, cea mai mică dintre domnițe îi aruncă fățiș o iasomie, pe care și-o luase din păr. Iar sultanul și sultana, precum și cele două surori o văzură și rămaseră peste măsură de sugrumați. Iar sultanul își zise în sine: „Iacătă că acuma nerușinata aceasta de fată își mărturisește în ochii tuturora simțămintele față de un venetic, și nu se mulțumește că ne-a făcut să vedem neagră lumea, măritându-se cu ȣapul pierzaniei!“ Iar sultana îi aruncă niște priviri poncișe. Iar cele două surori își scuturară hainele, de silă, uitându-se la ea.

Iar în cea de-a treia zi, când biruitorul în cea de pe urmă înfruntare, care fusese tot călărețul cel frumos, trecu pe sub ferestrele saraiului, tânăra domniță, soția ȣapului, își luă din păr, spre a i-o arunca, o floare de tamariscă. Întrucât nu putuse a se stăpâni văzându-l pe soțul ei atâta de strălucitor.

La priveriștea aceea, mânia sultanului și nemulțumirea sultanei, dar și ciuda celor două surori răbufniră cu năprăsnicie. Iar ochii sultanului se făcură roșii, și urechile îi tremurară, și nările i se umflară. Și o luă pe fiică-sa de plete și voi s-o omoare și s-o spulbere de pe pământ. Și zbieră la ea:

– A, dezmățată afuristă, nu te-ai mulțumit numai să aduci un ȣap în neamul meu, ci iacătă că acuma îi stârnești față de toată lumea pe venetici și le aȣați dorințele după tine. Mori, dară, și izbăvește-ne de ticăloșia ta!

Și se pregătea să-i sfarme capul de lepezile de marmură. Și săraca domniță, cuprinsă de spaimă văzându-și moartea dinaintea ochilor, nu se putu opri, așa de scump lucru și drag este sufletul, să nu strige:

– Am să spun adevărul! Cruță-mă și am să spun adevărul!

Și, fără a-și mai trage sufletul, povesti lui tătâne-său, mumână-sii și surorilor tot ce i se întâmplase cu țaful, și ce era cu țaful, și cum era țaful când ța, când fâptură omenească. Și le spuse că era chiar soțul ei călărețul acela frumos, ce ieșise biruitor la întreceri.

Și-așa!

Iar sultanul, și soția sultanului, și cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domnițe, rămaseră năuci de uimire și se minunară de ursita fetei. Și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl privește pe ța, apoi acesta pieri. Și nu mai fu nici ța, nici flăcău frumos, nici mireasmă de ța, nici pomeneală de flăcău. Iar tânăra domniță, după ce îl așteptă în zadar zile în șir și nopți în șir, pricepu că el nu are să se mai ivească, și umbla tot tristă, și îndurerată, plânsă și fără de nădejde...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

... Ci în ceea ce îl privește pe ța, apoi acesta pieri. Și nu mai fu nici ța, nici flăcău frumos, nici mireasmă de ța, nici pomeneală de flăcău. Iar tânăra domniță, după ce îl așteptă în zadar zile în șir și nopți în șir, pricepu că el nu are să se mai ivească, și umbla tot tristă, și îndurerată, plânsă și fără de nădejde.

Și trăi ea așa o bună bucată de vreme, în bocete necurmăte și în istovire, nevoind să primească nicio mângâiere și nicio tihnă. Și răspundea la toți câți încercau s-o facă să-și uite amarul:

– Degeaba, că sunt făptura cea mai năpăstuită, și am să mor, de bună seamă.

Ci, până a nu muri, voi să știe singură de se mai află pe toată întinderea pământului lui Allah o femeie la fel de părăsită de soartă ca ea, și la fel de năpăstuită. Și hoțări dintru-ntâi să plece la drum și să le iscodească pe toate femeile din toate cetățile pe unde avea să umble. Pe urmă părăsi gândul acesta dintâi și puse să se zidească, cu cheltuieli mari, un hammam strălucit, ce nu-și avea seamă în toată împărăția Indului. Și trimise crai-nici să dea de veste în toată împărăția că intrarea la hammam avea să fie fără de plată pentru toate femeile câte vor vrea să vină să se scalde acolo, ci numai dacă fiecare femeie ce se va prileji de această treabă îi va povesti fetei sultanului, spre a o însenina, nenorocirea cea mai mare sau jalea cea mai mare, ce-i va fi întunecat viața. Cât despre cele ce nu aveau nimic de felul acesta spre povestit, apoi acelea nu aveau îngăduința de a intra în hammam.

Încât nu zăboviră a începe să curgă înspre hammamul domniței toate necăjitele din împărăție, toate părăsitele de soartă, năpăstuitele de toate culorile, nevolnicele de toate soiurile, cele ce erau văduve și cele ce erau despărțite, și toate câte fuseseră lovite, într-un chip ori într-altul, de răutatea vremilor ori de prăpădurile vieții. Și fiecare, înainte de a se scălda, îi povestea fetei sultanului tot ce îndurase mai jalnic în viața ei. Unele îi povestiră cu câte lovituri le cinsteau soții lor, iar altele vărsau lacrimi înșiruind povestea văduviei lor, pe când altele își spuneau amărăciunea de a-și vedea soțul cum îndrăgește pe vreo potrivnică de-a lor, cumplită și bătrână, ori pe vreo arăpoaică cu buze de cămilă; ba unele găsiră niște vorbe tare înduioșătoare spre a înșira povestea morții vreunui fiu singur la părinți, ori a vreunui soț tare iubit. Și un an se scurse astfel la hammam, în

dârdora istorisirilor negre și a bocetelor. Ci domnița nu găsi nicio femeie, în mulțimea de femei pe câte le văzuse, a cărei jale să poată fi asemuită cu a ei ca tărie și ca adâncime.

Și tot mai mult se cufunda în jale și în deznădejde.

Și iacătă că într-o zi intră în hammam o biată bătrână, tremurând sub răsufierea morții, și care se sprijinea într-o cârjă spre a pași. Și veni la fata sultanului, și îi sărută mâna, și îi spuse:

– Necazurile mele, ya setti, sunt mai multe decât anii câți i-am trăit, și mi s-ar usca limba până să apuc a sfârși să ți le istorisesc. Drept care nu am să-ți spun decât necazul cel mai din urmă, care mi s-a întâmplat, și care, de altminteri, este cel mai mare dintre toate, întrucât numai lui nu i-am priceput nici tâlcul, nici pricina. Iar necazul acesta mi s-a întâmplat chiar ieri, pe cale. Și dacă tremur așa dinainta ta, ya setti, tremur numai din pricină că am văzut ce-am văzut. Or, iacătă. Află, ya setti, că toată averea pe care o am nu este decât numai cămașa aceasta albastră de stambă, pe care o vezi pe mine. Și cum era de trebuință să fie numaidecât spălată, spre a-mi fi cu puțință să mă înfățișez într-un chip cuviincios la hammamul milei tale, mă gândii să mă duc pe malul vreunei ape curgătoare, în vreun loc pustiu, unde să-mi fie îngăduit a mă dezbrăca fără a fi zărită de cineva, și să-mi spăl cămașa. Iar treaba se petrecu fără de necazuri, și îmi isprăvisem de spălat cămașa și o întinsesem pe pietroaie la soare, când văzui cum venea înspre mine un catâr fără catârgiu, încărcat cu două burdufuri pline cu apă. Iar eu, socotind că și catârgiul are să se ivească numaidecât, zorii să mă îmbrac iarăși cu cămașa care nu era decât pe jumătate zvântată, și lăsaî catârul să treacă. Ci întrucât nu vedeam nici catârgiu, nici umbră de catârgiu, rămăsei tare nedumerită, gândindu-mă la catârul acela fără de stăpân, ce se ducea bălângănind

din cap pe țărmul râului, neabătut de la drumul și de la ținta lui. Și mă împinse ispita să mă scol în picioare și să mă iau pe urmele lui, de departe. Și ajunse dinaintea unei măguri, nu departe de malul apei, și se opri să bată în pământ cu copita. Și de trei ori bătu așa cu copita de la piciorul lui al drept. Și, la cea de a treia bătaie, măgura se întrecrăpă, iar catârul o luă în jos pe o vale dulce, înspre miezul măgurii. Iar eu, cu toată uluiala mea până peste poate, nu putui să-mi opresc sufletul de a se lua după catârul acela. Și intrai pe urma lui în hruba de sub pământ. Și nu avusei mult până ce să ajung într-o bucătărie mare, care pesemne că era, fără de nicio îndoială, bucătaria vreunui sarai de sub pământul acela. Și văzui niște cratițe roșii și frumoase, rânduite cu grijă pe plitele cuptoarelor, și care cântau revărsând o mireasmă de cea mai aleasă, ce-mi umflă toate jindurile inimii și îmi înfioră nărilor. Și o poftă mare îmi răscoli lăuntrurile, iar sufletul meu fu amarnic momit să guste din bucatele acelea minunate. Și nu putui să-mi înfrân jindurile sufletului. Și, cum nu vedeam nici bucătar, nici ajutor de bucătar, nici pe nimeni de la care să cer ceva în numele lui Allah, mă dusei la cratița ce revărsa mireasma cea mai plăcută și-i săltai capacul. Și un abur tare mirositor mă învălui; ci un glas strigă la mine deodată din fundul cratiței: „Hei, hei! Hei, hei! aceasta-i pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!“ Iar eu, cuprinsă de spaimă, lăsaî capacul să cadă la loc pe cratiță și fugii din bucătărie. Și ajunsei în altă sală, oleacă mai mică, unde pe niște tăvi erau orânduite tot felul de dulciuri alese, și niște plăcinte plăcut aromitoare, și o grămadă de alte lucruri de cel mai ales soi, numai bune de mâncat. Iar eu, nemaiputând să-mi înfrân îndemnurile sufletului, întinsei mâna spre o tavă și luai o plăcintă, caldă încă, și moale. Și iacătă că mă lovi ceva peste mână, și lăsaî plăcinta; iar un glas care ieșea din

mijlocul tăvii strigă la mine: „Hei, hei! hei, hei! acestea-s pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!“ Iar înfricoșarea mea ajunse până peste fire, și o luai la fugă drept înainte, tremurând toată pe picioarele mele cele bătrâne, care se topeau sub mine. Și, după ce trecui printr-un șir de săli, și-apoi prin alt șir de săli, mă pomenii dintr-odată într-o sală mare, zidită boltit, de-o mândrețe și de-o bogăție ce nu avea nimica de pizmuit nici la saraiurile sultanilor, ba dimpotrivă! Și, în mijlocul acelei săli, era un havuz mare plin cu apă străcurată. Iar împrejurul havuzului erau patruzeci de jețuri, dintre care unul era mai înalt și mai strălucit decât celelalte. Și nu văzui pe nimenea în sala aceea, în care nu se afla decât răcoare și desăvârșire. Și ședeam acolo de-o bună bucată de vreme, minunându-mă de toată frumusețea aceea, când, în toiul tăcerii, urechile-mi tresăriră la o zarvă ca aceea pe care o fac copitele unui ciopor de capre pe pietre. Și, neștiind cam ce treabă s-ar fi putut să fie, mă ghemuii degrabă pe după un divan ce se afla lângă un perete, în așa fel ca să pot să văd fără ca să fiu văzută. Iar zarva de copite tocănind pe podea se apropie de sală, și văzui în curând cum intrară în încăpere patruzeci de țapi cu niște bărbi lungi. Iar țapul cel de la urmă era călare pe cel de dinaintea lui. Și se duseră cu toții de șezură rânduieți frumos, fiecare dinaintea câte unui jeț, împrejurul havuzului. Iar cel care călărea pe soțul său se dete jos din spinarea celui care îl purta, și se duse de șezu dinaintea jețului cel mare. Pe urmă toți țapii se temeniră înaintea lui, cu capul pe podea, și șezură așa un timp, fără a se mișca. Pe urmă se sculară iarăși cu toții deodată și, odată cu căpetenia lor, se scuturară de trei ori. Și tot atunci blănille lor de țapi căzură de pe ei. Și văzui patruzeci de feciori ca niște lune, iar cel mai frumos dintre ei era căpetenia. Și intrară în havuz, cu căpetenia lor în frunte, și se scăldară

în apă. Și ieșiră de acolo cu niște înfățișări ca de iasomie, care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor. Și se duseră de șezură în jețuri, goi toți cu frumusețea lor. Și, pe când eu mă uitam la flăcăul ce ședea pe jețul cel mare, și mă minunam în inima mea de înfățișarea lui, văzui deodată niște lacrimi mari cum îi picurau din ochi. Și niște lacrimi la fel cădeau și din ochii celorlalți feciori, da nu chiar atâta de multe. Și toți începură să ofteze, spunând: „O, stăpâne al nostru! o, stăpâne al nostru!“ Iar flăcăul, căpetenia lor, suspina: „O, domniță a gingășiei și a frumuseții!“ Pe urmă auzii niște gemete ce ieșeau din pământ, se revărsau din boltă, răzbăteau din ziduri, din uși și din toate lucrurile, rostind cu jale și cu durere tot vorbele astea: „O, stăpână a noastră! o, sultană a gingășiei și a frumuseții!“ Și, după ce plânseră și suspinară, și oftară vreme de un ceas, flăcăul se ridică și spuse: „Când ai să vii? Că eu nu pot să ies! O, sultana mea, când ai să vii, întrucât eu nu pot să ies?“ Și coborî de pe jețul său și intră iarăși în blana lui de țap. Și toți la fel coborâră de pe jețurile lor și intrară iarăși în pieile lor de țapi. Și se duseră așa cum veniseră. Iar eu, când nu mai auzii pe lespezi zgomotul copitelor lor, mă sculai din ascunzătoare și plecai și eu precum venisem. Și nu putui să răsuflu în voie decât când mă văzui afară de sub pământ. Și-aceasta-i, o, domniță, povestea mea. Or, ea este nenorocirea cea mai mare din viața mea. Întrucât nu numai că nu am putut să-mi satur din cratițe și de pe tablale ispitele, ci nici n-am priceput nimic din toate minunățiile câte le-am văzut acolo sub pământ. Și tocmai aceasta-i nenorocirea cea mai mare din viața mea!

Iar când baba își sfârși astfel povestea, fata sultanului, care o ascultase cu inima zvâcnind, nu se mai îndoi că țapul care călărea pe tovarășul său, și care era flăcăul cel mai frumos, n-ar fi cumva mult-iubitul ei, și era să

moară de tulburare. Și când, într-un sfârșit, izbuti să vorbească, îi spuse bătrânei:

– O, maică a mea, Allah cel Milosârdnic nu te-a mînat aici decât pentru ca bătrânețele tale să-ți fie fericite de pe urma mea. Întrucât de-acuma înainte ai să-mi fii ca o maică a mea, și tot ceea ce stăpânește mîna mea va fi și sub mîna ta. Ci, fie-ți milă! dacă ai vreo îndatorință față de binefacerile lui Allah asupra capului tău, ridică-te pe clipă pe dată și du-mă la locul unde l-ai văzut pe catâr întrînd cu cele două burdufuri. Și nu-ți cer să vii cu mine, ci numai să-mi arăți unde este locul!

Iar bătrîna răspunse că ascultă și că se supune. Și, când luna se ridică peste terasa hammamului, plecară amîndouă și se duseră pe malul râului.

Și văzură în curîndă vreme catârul ce venea înspre ele, încărcat cu cele două burdufuri ale lui pline cu apă. Și se luară după el, de departe, și îl văzură cum bătea cu copita la poala măgurii, și cum se afundă în hruba de sub pămînt, deschisă dinainte-i. Iar fata sultanului îi spuse bătrânei:

– Tu așteaptă-mă aici!

Ci bătrîna nu voi nicicum s-o lase să intre singură în hrubă, și se ținu după ea, în pofida spaimei.

Și intrară în hruba de sub pămînt, și ajunseră în bucătărie. Și din toate cratițele cele roșii și mîndre, orînduite frumos pe plite, și care cântau cu dulceață, se revărsau niște miresme de soiul cel mai ales, care umflau foalele inimii, înfiorau nările și risipeau grijile din sufletele necăjite. Iar capacele cratițelor se ridicau singure la trecerea lor, și niște glasuri răsunau voioase, zicînd:

– Bun venit stăpânei noastre, bun venit!

Iar în cea de-a doua sală văzură tablalele orînduite, în care se aflau dulciuri minunate, și clătite presărate cu zahăr, și niște lucruri atîta de bune și atîta de ispititoare,

încât îl săturau numai cu înfățișarea lor pe cel ce le privea. Și din toate tăvile și din afundul căpisterelor cu pâinea proaspătă niște glasuri voioase se învâlmurau la trecerea lor:

– Bun venit! bun venit!

Și până și aerul dimprejurul lor parcă ridica niște freamăte de fericire și răsună de strigăte de bucurie.

Iar bătrâna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei sultanului, arătându-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare:

– O, stăpâna mea, iată pe aici trebuie să intri. Iar eu am să te aștept colea, căci locul slujnicelor este la bucătărie și nu în sălile scaunului împărătesc!

Iar domnița porni singură, prin acele bolte, și ajunse în sala cea mare, pe care i-o zugrăvisse bătrâna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă niște cântări de bun venit. Și în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

... Iar domnița porni singură, prin acele bolte, și ajunse în sala cea mare, pe care i-o zugrăvisse bătrâna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă niște cântări de bun venit. Și în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse bătrâna, domnița se duse de șezu pe jețul cel falnic, ce se înălța la locul de cinstire, pe marginea havuzului. Și nu mai făcu nimic alta decât își trase iașmăcuțul peste față.

Or, de-abia se așezase ea astfel, ca o sultană în jețul său, că un vuiet tare dulce se auzi, nicidecum ca de niște copite bocănind pe podele, ci ca un pas ușor, ce venea

în fugă vestindu-l pe stăpânul său. Și, ca un diamant, intră voinicul.

Și se petrecu ceea ce se petrecu.

Iar în inimile celor doi îndrăgostiți bucuria urmă după vântejuri. Și se îmbrățișară așa cum un iubit se îmbrățișează cu iubita lui, pe când din boltă și din ziduri, și din toate ungherele sălii răsunau dulce cânturile, și se înălțau glasurile slujnicilor întru slava fetei sultanului.

Și, după o bucată de vreme petrecută de cei doi îndrăgostiți în desfături și în huzururi vrăjite, se întoarseră la saraiul sultanului, unde sosirea lor fu întâmpinată cu bucurie, și de rudele lor, ca și de toți cei mici și cei mari, în vâlvora chiuiturilor și a cântecelor, și a împodobirii întregii cetăți de către târgoveții ei.

Și de-atunci trăiră mulțumiți și înfloritori. Ci numai unul singur Allah este cel mai mare!

Iar Șeherezada, întrucât nu se simțea obosită în noaptea aceea, mai spuse:

POVESTEA CU FIUL SULTANULUI ȘI CU BROASCA-ȚESTOASĂ

Se povestește, între câte se povestesc, că în vechimea vremilor și în curgerea veacurilor și a clipelor a fost un sultan puternic, pe care Atoateîmpărțitorul îl dăruise cu trei copii. Și pe acești trei copii, care erau niște flăcăi neînfricați și niște luptători viteji, îi chema: pe cel mai mare, Șater-Ali; pe cel de al doilea, Șater-Hossein; iar pe cel mai mic, Șater-Mohammad. Iar acesta, cel mai mic, era de departe cel mai frumos, cel mai viteaz și cel mai mărinimos dintre cei trei frați. Iar tatăl lor îi iubea cu o dragoste la fel, într-atâta că hotărâse să le lase la fiecare, după moartea lui, o parte așijderea din bunurile și din

împărăția sa. Întrucât era om drept și cinstit. Și nu voia să-l căpătuiască pe unul în paguba celorlalți.

Iar când flăcăii ajunseră la vârsta de însurătoare, sultanul, părintele lor, rămase încurcat și șovăind, și, spre a se sfătui cu careva, îl chemă pe vizirul său, un om înțelept, cinstit și plin de socotință, și îi spuse:

— O, vizire al meu, tare aş vrea să găsesc niște soții pentru cei trei feciori ai mei, care sunt la vârsta de a se însura, și te-am chemat ca să capăt un sfat de la tine în privința aceasta.

Iar vizirul cugetă vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse:

— O, doamne al vremilor, asta-i o treabă tare gingașă! Pe urmă adăugă:

— Norocul și nenorocul sunt învăluite în nevăzut; și nimenea nu ar putea să siluiască județele ursitei. Drept aceea gândul meu este că tustrei feciorii stăpânului nostru, sultanul, să lase în seama soartei lor de a le alege soțiile. Și, pentru aceasta, tot ceea ce au mai bun de făcut cei trei coconi este de a se sui pe terasa palatului, cu arcurile și cu săgețile lor. Și, acolo, să fie legați la ochi, și să fie puși să se învârtască pe loc de mai multe ori. După care, fiecare dintre ei să tragă cu o săgeată înspre partea față de care s-a oprit. Iar casele pe care au să cadă săgețile să fie cercetate; iar stăpânul nostru, sultanul, să cheme pe fiecare dintre stăpânii acelor case și să le ceară de soție fata pentru coconul cu săgeata, dat fiind că fata aceea i-a fost scrisă astfel întru norocul său de către ursită.

Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, sultanul îi spuse:

— O, vizire al meu, sfatul tău este un sfat minunat, iar povața ta este primită.

Și trimise numaidecât după cei trei fii ai săi, care tocmai se întorceau de la vânătoare, îi vesti de înțelegerea

hotărâtă în privința lor între el și vizir și se sui cu ei pe terasa palatului, urmat de toți vizirii și de toți dregătorii.

Iar cei trei coconi, care se suiră pe terasă ducându-și fiecare arcurile și tolbele, își aleseră câte o săgeată și își apucară arcurile. Și fură legați la ochi.

Și, cel dintâi, fiul cel mai mare al sultanului, după ce fu pus să se învâртеască pe loc, își aținti săgeata înspre partea față de care se afla întors. Iar săgeata zvârlită din coarda slobozită năprasnic zbură prin văzduhuri și ajunse de căzu pe casa unui emir mare.

Și, la rândul-i, cel de-al doilea fiu al sultanului își slobozi săgeata, care ajunse de căzu pe terasa baș-căpeteniei oștilor împărăției.

Iar cel de-al treilea fiu al sultanului, care era beizadea Șater-Mohammad, își slobozi săgeata înspre partea spre care se afla întors. Și săgeata ajunse de căzu pe o casă pe al cărei stăpân nu-l știa nimenea.

Și plecară să cerceteze cele trei case cu pricina. Și se văzu că fata emirului cel mare și fata capului oștirii erau două fetișcane ca niște lune. Iar părinții lor fură peste măsură de bucuroși să le mărite cu cei doi feciori ai sultanului. Ci când se duseră să cerceteze și casa cea de-a treia, care era casa unde căzuse săgeata lui Șater-Mohammad, văzură că nu era locuită decât de o broască-țestoasă mare și singuratică.

Iar sultanul, părintele lui Șater-Mohammad, și toți vizirii și emirii, și musaipii se uitară la broasca aceea mare, care trăia singură-singurică în casa aceea, și se minunară ca de-o minune. Ci, întrucât nici nu era de visat măcar o clipită de a i-o da de soție lui beizadea Șater-Mohammad, sultanul hotărî că trebuie să se ia de la cap iarăși încercarea. Și, ca urmare, coconul cel tânăr se sui iarăși pe terasă, ducându-și pe umăr arcul și tolba, și, dinaintea tuturor celor de față, își slobozi a doua oară

săgeata asupra norocului său. Și săgeata, dusă de ursită, ajunsese de căzu taman chiar pe casa locuită de broasca aceea mare și singuratică.

La priveliștea aceasta, sultanul rămase până peste fire de nedumerit și îi spuse beizadelei:

– Pe Allah, o, fiul meu, mâna ta nu are astăzi asupra-i binecuvântarea. Roagă-te întru Prorocul!

Iar coconul cel tânăr răspunse:

– Mântuirea și binecuvântările, și toate milele să fie asupra lui, asupra soților lui și asupra drept-credincioșilor lui!

Iar sultanul adăugă:

– Cheamă în ajutor numele lui Allah și slobozește-ți săgeata pentru cea de-a treia încercare!

Iar coconul cel tânăr spuse:

– În numele lui Allah cel fără de margini Milosârdnic, Atoatefăcătorul-de-bine!

Și, încordându-și arcul, slobozi a treia oară săgeata, care ajunsese, dusă de ursită, de căzu încă o dată tot pe casa în care trăia, în singurătate, broasca aceea mare.

Când văzu, fără puțință de tăgadă, că încercarea era atâta de limpede și de vădită în folosul broaștei-țestoase, sultanul hotărî ca fiul său, beizadea Șater-Mohammad, să rămână neînsurat. Și îi zise:

– O, fiul meu, întrucât broasca aceasta nu este nici de neamul, nici de soiul, nici de legea noastră, este mai bine ca tu să nu te însori deloc, până ce Allah are să ne trimită milele sale!

Ci Șater-Mohammad strigă spunând:

– Pe harurile Prorocului – cu el fie rugăciunea și pacea! –, vremea burlăciei mele a trecut; și, întrucât broasca-țestoasă mi-a fost scrisă de ursită, primesc să mă însor cu ea.

Iar sultanul, până peste măsură de uluit, răspunse:

– Hotărât, o, fiul meu, broasca aceea țestoasă ți-a fost scrisă de ursită; ci de când, oare, fiii lui Adam își iau de soții broaște-țestoase? Acesta-i un lucru de-a mirările!

Ci beizadeaua răspunse:

– Eu pe broasca aceasta o vreau de soție și pe niciuna alta!

Iar sultanul, care își iubea feciorul, nu voi să-l supere cumva, nici să-i facă vreun necaz, și, schimbându-și hotărârea, își dete învoirea la căsătoria aceea ciudată.

Și se porniră niște petreceri mari, și niște ospete mari, și niște zaiafeturi mari, cu danțuri și cu cântece, în cinstea nunții coconilor Șater-Ali și Șater-Hossein, cei doi fii mai mari ai sultanului. Iar când cele patruzeci de zile și patruzeci de nopți cât ținură petrecerile pentru fiecare nuntă se scurseră, cei doi coconi intrară în iatacurile soțiilor lor, pentru noaptea de nuntă, și își împliniră însurătoarea cu deplină fericire și bărbăție.

Ci, când fu rândul nunții coconului cel mic, Șater-Mohammad, cu soția lui, broasca-țestoasă cea singuratică, amândoi frații mai mari, și amândouă soțiile celor doi frați, și părinții, și toate femeile emirilor și ale dragătorilor nu voră să vină la sărbătorire, și nu cruțară nimic spre a face acea sărbătoare cât mai jalnică și mai mohorâtă. Încât coconul cel mic fu umilit în sufletul său și îndură tot felul de jigniri, atât de la privirile, cât și de la rânjetele și întoarcerile de spate ale tuturor. Ci în ce privește ceea ce se petrecu în noaptea nunții, când domnișorul intră la soția sa, nimeni nu putu să știe nimic. Întrucât totul se petrecu sub vălul pe care numai ochii lui Allah pot să-l străbată. Și tot așa fu și în noaptea următoare și, de altminteri, în toate celelalte nopți. Și toată lumea se minuna că o legătură ca aceea putuse să se înfăptuiască! Și nimenea nu pricepea cum un fiu de-al lui Adam putea să sălășluiască alături de o broască-țestoasă, fie ea chiar și mare cât un chiup de cel mai

mare. Și iacă-așa cu nunta lui beizadea Șater-Mohammad cu soția sa, broasca-țestoasă.

Ci iacă că anii, grijile domniei și tulburările de tot felul, fără a mai socoti și durerea ce-i pricinuise însurătoarea fiului său cel mic, îi gârboviră sultanului spinarea și îi subțiară oasele. Și slăbi, și se gălbeji, și își pierdu pofta de mâncare. Iar vederea i se topi odată cu puterile; și ajunse aproape orb de-a binelea.

Când cei trei fii, care îl iubeau pe părintele lor așa cum îl iubeau, văzură starea în care se afla sultanul, chibzuiră să nu mai lase grija sănătății sale în seama femeilor din harem, care erau niște neștiutoare și niște bânuite de eresuri; și se sfătuiră asupra căilor cele mai bune de folosit spre a-i întoarce tatălui lor puterile, odată cu sănătatea. Și veniră la el și, după ce îi sărutară mâna, îi spuseră:

– O, taică la nostru, iacă că fața ta îngălbenește, și că pofta ta de mâncare scade, și că vederea îți slăbește. Iar dacă lucrurile au să urmeze tot așa, nu o să mai avem decât a ne sfâșia hainele, în durerea noastră de a ne pierde și noi odată cu tine, care ești sprijinul și îndrumarea noastră! Se cade, dar, să ascuți de sfatul nostru, întrucât suntem fiii tăi, iar tu ești părintele nostru. Or, noi am chibzuit ca de-acî înainte soțiile noastre să-ți gătească mâncarea, și nicidecum femeile din haremul tău. Căci soțiile noastre sunt tare pricepute la bucătăreală și au să-ți facă niște bucate care să-ți întoarcă pofta de mâncare, și odată cu pofta să-ți întoarcă puterile, și odată cu puterile, sănătatea, și odată cu sănătatea să-ți aducă îndărăt strălucirea vederii și tămăduirea ochilor tăi bolnavi.

Iar sultanul fu nespus de înduioșat de grija aceasta a fiilor săi și le răspunse:

– Reverse-și Allah asupra-vă milele sale, o, fii ai tătânelui vostru! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

– Reverse-și Allah asupra-vă milele sale, o, fii ai tătanelui vostru! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre.

Ci ei strigară, spunând:

– Cum supărare? Da, oare, nu sunt ele roabele tale? Și ce altceva au de făcut mai degrabă decât să gătească bucatele pentru întremarea ta? Și ne-am gândit, o, tată, că pentru tine ar fi cel mai bine ca fiecare dintre ele să-ți facă o tavă cu bucate, gătite de ele, așa ca sufletul tău să poată să-și aleagă dintre tăvi pe aceea ce-ți va fi cea mai pe plac ca înfățișare, ca mireasmă și ca gust. Și, în felul acesta, sănătatea are să ți se întoarcă, iar ochii au să ți se zviduiască.

Iar sultanul îi sărută și le spuse:

– Voi știți mai bine decât mine ceea ce mi se cuvine!

Și, ca urmare a acestei înțelegeri care îi bucură până peste marginile bucuriei, cei trei coconi se duseră la soțiile lor și le porunciră să pregătească, fiecare, câte o tavă cu bucate care să fie minunate ca înfățișare și ca mirosnă. Și fiecare dintre ei stârni mândria soției sale, spunându-i:

–Trebuie ca tatăl nostru să aleagă bucatele gătite în casa noastră, și nu pe cele gătite în casa fraților mei!

Și, estimp, cei doi frați mai mari nu conteneau să-și râdă de fratele lor mezin, întrebându-l cu mare batjocură cam ce-ar putea să trimită soția lui, broasca-țestoasă, spre a face să se întoarcă pofta de mâncare a tatălui lor

și spre a-i îndulci cerul gurii. Ci el nu răspundea la întrebările și la iscodelile lor decât cu un zâmbet cuminte.

Cât despre soția lui Șater-Mohammad, care era broasca-țestoasă cea singuratică, apoi ea nu aștepta decât un prilej ca acela spre-a arăta de ce era în stare. Și, pe clipă pe dată, se apucă de lucru. Și începu cu a o trimite la soția fiului cel mai mare al sultanului pe slujnica sa de credință, cu sarcina de a-i cere să binevoiască a strânge, pentru ea, broasca, toate căcărezele de șobolani și de șoareci de prin casă, dat fiind că ea, broasca, avea numaidecât trebuință de ele spre-a drege orezul, umpluturile și celelalte bucate, și că ea niciodată nu se folosea de alte mirodenii decât de acestea. Iar soția lui Șater-Ali, când auzi una ca asta, își zise: „Nu, pe Allah! ferească-mă sfântul să dau căcărezele de șobolani și de șoareci, pe care mi le cere afurisita aceea de broască-țestoasă. Întrucât o să pot să mă cam folosesc și eu de ele, ca mirodenii, mai bine decât ea!” Și îi răspunse slujnicei:

— Îmi pare rău să răspund cu un refuz. Ci, pe Allah! căcărezele pe care le am de-abia dacă îmi ajung mie!

Și slujnica se întoarse acasă, aducând răspunsul acesta stăpână-sii, broasca-țestoasă.

Atunci, broasca se puse pe răs; și se cutremură de bucurie. Și o trimise pe slujnica de credință și la soția celui de-al doilea fiu al sultanului cu sarcina de a-i cere tot găinașul de la găini și de la porumbei, pe care îl avea la îndemână, întrucât, chipurile, ea, broasca, ar fi având o grabnică trebuință de așa ceva spre a presăra bucatele ce le gătea pentru sultan. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa cu mâna goală și cu niște vorbe jignitoare pe limbă, din partea soției lui Șater-Hossein. Iar broasca, dacă o văzu pe slujnică cu mâna goală, și dacă auzi vorbele cele jignitoare, pe care le aducea pe limbă din partea soției celui de-al doilea fiu al sultanului, se înfioră de

voioșie și de mulțumire, și se puse pe un râs, de se prăbuși pe spate.

După care găti bucatele, așa cum știa ea, le orânduie pe tavă, puse tava într-un coș de răchită și acoperi totul cu un ștergar de in mirosind a trandafir. Și o trimise pe slujnica ei de credință să ducă tava la sultan, pe când, la rândul lor, cele două soții ale beizadelor își trimiteau tăvile lor cu niște roabe.

Și iacătă că veni și ceasul mesei; iar sultanul șezu jos dinaintea celor trei tablale; ci, de îndată ce fu ridicat capacul de pe tava celei dintâi domnițe, o miasmă se revărsă, spurcată și siloasă, de căcăreze de șoarece, în stare să-l înăbușe și pe un elefant. Iar sultanul fu atâta de rău izbit de miasma aceea, încât își întoarse capul și se prăbuși amețit, cu picioarele sub barbă. Iar fiii lui se repeziră împrejurul său, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl vânturară, și izbutiră a-l face să-și vină în fire. Și-atunci, aducându-și aminte de pricina amețelii sale, nu putu să se oprească a-și lăsa mânia să răbufnească împotriva noră-sii și s-o copere cu toate afurisirile.

Și, de la o vreme, ajunseră de-l domoliră, și făcură câte și mai câte până ce îl înduplecară să guste și din tava a doua. Ci, de îndată ce o dezveliră, o miasmă cruntă și împutită umplu sala, de parcă s-ar fi ars acolo găinațul tuturor orățăniilor din cetate. Și miasma aceea pătrunse în beregățile, în nasul și în ochii bolnavi ai prăpăditului de sultan, care gândi că de data aceasta avea să ajungă orb de-a binelea și să-și dea duhul. Ci toți se repeziră să deschidă ferestrele și să ducă de-acolo tablaua, pricină a răului întreg, și să aprindă tămâie și smirnă spre a curăța aerul și a risipi miasma aceea urâtă.

Iar după ce sultanul îngrețșat trase oleacă de aer curat în piept și izbuti să grăiască, strigă:

— Da ce rău le-am făcut eu soțiilor voastre, o, copiii mei, de-l chinuie așa pe un bătrân și-i sapă groapa de viu? Aceasta-i o nelegiuire neiertată la Allah!

Și cei doi coconi, soții celor care gătiseră tablalele, își lăsară nasul în jos și răspunseră că aceasta-i o treabă care trece de înțelegerea lor.

Și, estimp, coconul cel tânăr, Șater-Mohammad, veni să-i sărute mâna părintelui său și îl rugă să-și uite silele ce simțise, spre a nu se mai gândi decât la plăcerea pe care avea s-o aibă de la cea de a treia tavă. Iar sultanul, când auzi așa, fu cuprins de o mânie și de o supărare până peste poate, și strigă:

— Au ce spui tu, o, Șater-Mohammad? Și tu-ți bați joc de părintele tău bătrân? Eu acumă să mă ating de bucatele gătite de broasca-țestoasă, când și cele gătite de niște degete de femei sunt atâta de grețose și atâta de înfricoșătoare? Văd bine că v-ați jurat tustrei să faceți să se verse fiera din mine și să mă faceți să-mi sorb moartea dintr-o înghițitură.

Ci coconul cel mic se aruncă la picioarele părintelui său și îi jură, pe viața lui și pe adevărul cel sfânt al credinței, că tablaua cea de-a treia are să-l facă să-și uite necazurile, și că el, Șater-Mohammad, se leagă să înghiță toate bucatele dacă n-au să fie pe placul tatălui său. Și îl rugă fierbinte, și îl îndemnă, și stăruie cu atâta căldură și cu atâta smerenie să-i facă hatârul de a se uita la tavă, că sultanul, până la urmă, se lăsa înduplecat și-i făcu semn unuia dintre robi să ridice capacul de pe cea de a treia tablă, rostind însă rugăciunea: „Mă adăpostesc întru Allah cel Atoateocrotitorul!”

Ci iacătă că, odată capacul ridicat, se revărsă de pe tablaua broaștei o aromă închipuită din cele mai dulci mirosne de bucătărie, și-atâta de aleasă, și-atâta de plăcut pătrunzătoare, că, tot atunci, se și deznodară băierile inimii sultanului, și i se deschiseră florile boșogilor, și i se înfiorară vânturătoarele nărilor, și i se întoarse pofta de mâncare, cea de atâta vreme pierită, și i se deschiseră ochii, și i se limpezi vederea. Și ca trandafirul i

se făcu obrazul, și hodinită icoana chipului. Și se porni să mănânce fără de răgaz, vreme de un ceas. După care bău dintr-un sorbet minunat cu mosc și cu înghețată mărunțită, și, de plăcere, râgâi de câteva ori niște râgâieli pornite din afundul pântecelui său mulțumit. Și, simțindu-se până peste poate de voios și de îndestulat, îi mulțumi Atoateîmpărțitorului pentru darurile sale, zicând: „*Al Gamdu lillah!*“

Și nu mai știa cum să-i mărturisească fiului său cel mic mulțumirea ce-o avea de la bucatele gătitе de broasca-țestoasă, soția acestuia. Iar Șater-Mohammad primi laudele sfios, spre a nu-i face pizmași pe frații lui și a-i stârni împotrivă-i. Și îi spuse tatălui său:

— Aceasta, o, tată al meu, nu este decât o parte din harurile soției mele! Ci, cu voia lui Allah, are să vină o zi când soției mele are să-i fie dat să-și merite și mai bine firitiselile tale!

Și îl rugă, de vreme ce era mulțumit, să îngăduie ca pe viitor numai broasca-țestoasă să aibă grija de a-i pregăti tăvile cu bucate, în fiecare zi. Iar sultanul primi, spunând:

— Din toată inima mea părintească și plină de dragoste, o, copilul meu!

Și cu mâncărurile acelea se întremă iarăși pe deplin. Iar ochii i se zviduiră și ei.

Și, spre a sărbători vindecarea sa și întoarcerea vederii, sultanul dete o petrecere mare la sarai, cu un ospăț falnic, la care îi pofti pe toți cei trei fii ai săi cu soțiile lor. Iar domnițele se gătiră cât putură mai bine, ca să se arate dinaintea sultanului într-un chip care să facă fala soților și să le lumineze obrazul dinaintea părintelui lor.

Iar broasca-țestoasă se găti și ea spre a-i lumina obrazul soțului ei în fața lumii, cu frumusețea podoabelor și cu hainele-i zarife. Și, după ce fu dichisită întocmai precum voise, o trimise pe slujnica ei de credință la cumnată-sa

cea mare s-o roage să-i împrumute, ei, broaștei-țestoase, gâsca cea mai mare, pe care o avea în poiată, întrucât dorea, ea, broasca, să se ducă la sarai călare pe acea pasăre bună de călărit. Ci domnița îi dăte răspuns, prin mijlocirea limbii slujnicei, că dacă ea, domnița, ar avea o gâscă atâta de frumoasă, s-ar folosi ea însăși de o asemenea pasăre. Iar broasca, la răspunsul acesta, se prăvăli pe spate de răs și o trimise pe slujnică la cea de-a doua domniță, cu sarcina de a-i cere, numai cu împrumut pe-o zi, șaful cel mai mare, pe care îl avea. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa aducându-i pe limbă un refuz însoțit de vorbe amare și de cleveteli neplăcute. Și broasca se stâlci și se cutremură de răs, și fu până peste poate de înveselită și de bucurată.

Și, când veni ceasul petrecerii, și când femeile sultanului se rânduiau frumos, sub porunca stăpânei lor, dinaintea ușii celei mari de la harem, spre a le întâmpina pe cele trei soții ale fiilor sultanului, văzură deodată un nor de pulbere, ce se apropia cu mare repeziciune. Și, din mijlocul aceluia nor, se ivi în curând o gâscă urieșească, ce zbura la fața pământului, cu picioarele zvâcnind, cu gâtul întins și cu aripile zbatute, și ducând-o cocoțată amarnic în spinare-i, și cu fața răvășită de spaimă, pe cea dintâi domniță. Și, numaidecât după ea, călare pe un șa ce behăia și zvârlea din copite, îngălată și colbuită toată, se ivi și cea de-a doua domniță.

Și, la priveliștea aceea, și sultanul, și soția sa rămaseră până peste poate de îmbufnați, și se făcură vineți la chip, de rușine și de supărare. Iar sultanul izbucni împotriva lor în boscorodeli și în muștrări, spunându-le:

— Iacătă-vă că nu sunteți mulțumite de a-mi fi voit moartea prin greață și otrăvire, mai vreți să mă faceți și de râsul lumii, și să ne umiliți și să ne necinstiți pe toți în ochii norodului!

Iar sultana, și ea, le primi cu niște vorbe scortoase și cu niște ochi ponciși. Și nu se știe ce s-ar fi întâmplat, de nu s-ar fi dat de veste chiar atunci de apropierea alaiului celei de-a treia domnițe. Iar inima sultanului și a soției sale se umplură de spaimă; întrucât își ziceau: „Dacă așa a fost alaiul celor două domnițe dintâi, care-s de spița noastră de făpturi omenești, cum are să fie alaiul celei de-a treia, care-i din neamul broaștelor-țestoase?” Și chemară într-ajutor numele lui Allah, zicând: „Nu este ajutor și mântuire decât întru Allah, carele este mare și puternic!” Și așteptară năpasta, ținându-și răsuflarea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și opta noapte

Urmă:

... Și așteptară năpasta, ținându-și răsuflarea.

Și iacătă că ceata celor dintâi vestitori se ivi pe meidan, dând de știre sosirea soției coconului Șater-Mohammad. Și îndată se și văzură patru saizi frumoși, îmbrăcați cu atlazuri și cu niște mantii strălucite, cu mânecile fluturând, care veneau, cu niște vergele lungi în mână, strigând:

— Faceți loc domniței!

Și palanchinul, acoperit cu stofe scumpe și frumos colorate, se ivi purtat pe umeri de niște arapi tuciuarii, și veni de se opri în josul scării de la intrare. Și coborî din el o domniță înveșmântată în strălucire și în frumusețe, pe care nimeni nu o cunoștea. Și, cum se așteptau să vadă coborând tot așa și broasca-țestoasă, crezură că domnița aceea era însoțitoarea broaștei. Da dacă o văzură

că suie numai ea scara și că palanchinul se îndepărtează, fură cam nevoiți să cunoască în ea pe soția lui Șater-Mohammad, și s-o întâmpine cu toate cinstirile datorate cinului ei și cu toată dragostea cuvenită. Iar inima sultanului se umflă de drag la vederea frumuseții, a gingășiei, a iscusinței, a purtării ei alese și a farmecului a tot ce se revărsa din ea, și până și din pașii ori din mișcările ei cele mai mărunte.

Și, întrucât venise ceasul de a se așeza la ospăț, sultanul îi pofti pe fiii săi și pe soțiile fiilor săi să ia loc împrejurul lui și al sultanei. Și începu masa.

Or, felul cel dintâi de bucate aduse pe tablale fu, precum este datina, o tavă mare de orez fiert în unt. Ci, până a avea vreme careva să ia o înghițitură, domnița cea frumoasă apucă tava și și-o turnă pe toată în cap. Și, tot atunci, toate boabele de orez se preschimbară în mărgăritare, care se revărsară de-a lungul pletelor domniței și se împrăștiară împrejurul ei, și căzură pe podea cu un zuruit vrăjit.

Și, până să apuce cei de față să se dezmeticească din uluiala lor dinaintea unei minuni atâta de strălucite, domnița luă un castron mare, plin cu niște ciorbă verde și grasă de mulukhia, și și-o turnă de-a valma pe cap. Iar ciorba cea verde se preschimbă pe dată într-un potop de smaralde precum cea mai frumoasă apă, ce se revărsară de-a lungul pletelor și al hainelor ei și ajunseră de se împrăștiară împrejurul-i, îngemănându-și culorile lor frumoase cu albeața neprihănită a mărgăritarelor de pe podea.

Iar priveliștea acelor minuni îi ului până peste poate pe sultan și pe musafirii săi. Iar slujnicele se repeziră să aducă la masă alte tablale cu orez și cu ciorbă de mulukhia. Iar celelalte două domnițe, îngălbenind de-a binelea de pizmă, nu voră să rămână cumva atâta de șterse sub izbânda cumnatei lor și apucară și ele, la rândul-le, farfuriurile cu bucate. Iar cea mai mare apucă

tava cu orez, pe când cea de-a doua luă castronul cu ciorba cea verzuie. Și și le turnară fiecare pe cap. Iar orezul rămase orez în părul uneia și începu să se scurgă grețos pe capul pe care îl îngălă cu unt. Iar ciorba cea verde rămase ciorbă și se scurse pe părul și pe fața, și pe hainele celei de-a doua, învăluind-o pe toată într-o năclăială verde, ca într-o ocară de vacă, scârboasă și cleioasă, până peste poate.

Iar sultanul, la priveliștea aceea, rămase îngrețșat până peste marginile îngrețșării și țipă la cele două nurori mai mari ale sale să se scoale de acolo și să iasă din sală, departe de ochii lui. Și le dete de înțeles că nu mai voia să le vadă de-aci înainte, nici măcar să nu le mai simtă mireasma. Iar ele se sculară, pe clipă pe dată, și plecară din fața lui, cu soții lor, rușinate, umilite și si-loase. Și-atâta cu ele!

Ci în ceea ce îi privește pe domnița cea minunată și pe beizadea Șater-Mohammad, soțul ei, apoi aceștia rămaseră numai ei în sală cu sultanul, care îi sărută și îi strânse la piept cu bucurie, și le spuse:

– Numai voi sunteți copiii mei!

Și dori să-și scrie pe dată scaunul de domnie pe numele fiului său cel mic, și porunci să se adune toți emirii și toți vizirii, și scrise de față cu ei scaunul de domnie pe capul lui Șater-Mohammad, ca lăsată și ca moștenire, singur lui, fără ceilalți urmași ai sultanului. Și le spusese celor doi:

– Voiesc ca de aici înainte să locuiți cu mine, în sarai, întrucât fără voi aș muri numaidecât.

Iar ei răspunseră:

– A asculta înseamnă a ne supune! Iar dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri!

Iar domnița cea năzdrăvană, ca nu care cumva să fie ispitită a-și mai lua vreodată chipul de broască-țestoasă, care ar fi putut să iște vreo tulburare neplăcută bătrânului

sultan, dete poruncă slujnicei sale să-i aducă pe dată carapacea pe care o lăsase acasă. Și când avu carapacea în mâinile sale, o arse și o făcu cenușă. Și de-atunci rămase pe totdeauna sub chipul de domniță. Și slavă lui Allah, carele a dăruit-o cu un trup fără de cusur, minune a ochilor!

Iar Atoateîmpărțitorul îi coperi mai departe cu miile sale și le dăruiește o puzderie de copii. Și trăiră mulțumiți și înfloritori.

Iar Șeherezada, dacă văzu că sultanul o ascultă nu fără plăcere, mai spuse, în noaptea aceea, povestea cu:

FATA NEGUȚĂTORULUI DE BOABE DE NĂUT

Mi s-a povestit, printre câte mi s-au povestit, că era odată în cetatea Cairo un neguțator de boabe de năut, cinstit și prețuit de toți, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu trei fete și alt nimica să-i ducă stirpea mai departe. Și, măcar că îndeobște fetele nu aduc cu ele vreo binecuvântare, neguțatorul de năut primise cu împăcare darul Zămislitorului său; și își iubea fetele cu o iubire mare. Și-apoi, fetele erau ca niște lune, iar cea mai mică le întrecea pe cele două surori ale ei, și la frumusețe, și la farmec, și la gingășie, și la cumințenie, și la deșteptăciune, și la desăvârșiri. Iar pe micuța aceea o chema Zeina.

Or, în fiecare dimineață, cele trei fete se duceau la o meșteră care le învăța meșteșugul cusutului de horbote pe mătăsuri și pe catifeluri. Căci vânzătorul de năut, părintele lor, omul acela de treabă, dorise ca fetele lui să aibă o creștere aleasă, așa ca ursita să poată să scoată în calea măritişului lor niscaiva feciori de negustori mari, și nu niște fii de precupeți de rând ca el.

Și, în fiecare dimineață, când se duceau la meștera lor de horbote, fetele treceau pe sub fereastra fiului

sultanului, cu mijlocul lor mlădiu, cu înfățișarea lor de domnițe și cu cele șase perechi de ochi babilonici, ce răzbăteau în toată frumusețea prin iașmacul ce-l purtau peste obraz.

Iar fiul sultanului, în fiecare dimineată, când le vedea că vin, le striga de la fereastră, cu un glas ațâțător:

– Salamaleikum asupra fetelor precupețului de boabe de năut! Salamaleikum asupra celor trei slove drepte ale alfabetului!

Iar cea mai mare și cea mai mijlocie răspundeau totdeauna cu un zâmbet ușor din ochi, la urarea fiului sultanului; cea mai mică însă nu răspundea deloc și își vedea de drumul ei, fără ca măcar să-și ridice capul. Da dacă fiul sultanului stăruia, cerând de pildă vești despre boabele de năut și despre prețul pe piață al boabelor de năut, și despre vânzarea boabelor de năut, și despre cât de bune sau cât de rele sunt boabele de năut, și despre sănătatea neguțătorului de boabe de năut, atunci, fata cea mică, numai ea, răspundea, fără ca baremi să se ostenească a-i arunca o privire șahzadelei:

– Da ce-i între boabele de năut și tine, o, față de năut?

Și tustrele pufneau în răs și-și vedeau de drumul lor.

Or, fiul sultanului, care era îndrăgostit cu patimă de fata cea mai mică a neguțătorului de boabe de năut, micuța Zeina, nu mai contenea să se amărase de batjocura, de nepăsarea și de nezorul ei la dorurile lui. Și, într-o zi, când fata își râse de el mai tare ca de obicei, în răspunsul la întrebările lui, văzu că nu are să dobândească nimica de la ea cu vorbe dulci și hotărî să-i plătească umilind-o și pedepsind-o.

Și-așa, cum era fiu de sultan și avea putere deplină asupra sufletelor, porunci să vină la el neguțătorul de boabe de năut și îi spuse:

– Ești chiar tatăl celor trei fete?

Iar precupețul, tremurând, răspunse:

– Da, pe Allah! ya sidi.

Iar fiul sultanului îi spuse:

– Păi, bre omule, vreau ca mâine, la ceasul de rugăciune, să te întorci aici, dinaintea mea, îmbrăcat și gol totodată, râzând și plângând în aceeași clipită, și călare în vreme ce ai să mergi pe picioarele tale. Și dacă, spre nenorocul tău, ai să-mi vii așa cum ești, fără a-mi mulțumi cererile, ori dacă ai să mă mulțumești cu una, da nu ai să le îndeplinești și pe celelalte două, pieirea ta va fi fără zăbavă, iar capul tău are să-ți zboare de pe grumaj!

Și bietul precupeț de boabe de năut sărută pământul și plecă gândind: „Aceasta, cu adevărat, este o treabă până peste poate! Iar pieirea mea este fără de izbavă, hotărât!“

Și, galben de-a binelea la chip, ajunse la fetele sale, cu burdihanul pântecelui întors pe dos și cu nasul alungit până la picioare.

Iar fetele îi văzură îngrijorarea și necazul, iar cea mai mică, tinerica Zeina, îl întrebă:

– Pentru ce, o, părinte al meu, te văd atâta de galben la chip, iar lumea s-a înnegurat dinaintea feței tale?

Și el răspunse:

– O, fata mea, am în lăuntrurile ființei mele o năpastă, iar în piept, o apăsare!

Iar tânăra îi zise vânzătorului de boabe de năut, tatăl ei:

– Povestește-mi năpasta, o, taică, întrucât poate că în felul acesta are să ți se curme apăsarea și are să ți se ușureze pieptul!...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci și noua noapte

Urmă:

... poate că în felul acesta are să ți se curme apăsarea și are să ți se ușureze pieptul!

Iar el îi povesti tot necazul, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu este de nicio trebuință să-l mai spunem și noi încă o dată.

Când auzi povestea necazului tatălui său și când înțelese pricina supărării, a schimbării la chip și a apăsării din pieptul lui, se porni pe-un râs, da un râs, de era să leșine de râs. Pe urmă se întoarse înspre el și îi spuse:

– Așadar, numai atâta era, o, taică al meu? Pe Allah! atuncea, fii fără de păs și fără de grijă, și ține-te de povețele mele în necazul acesta! Și are să-i vie rândul și fiului sultanului, nimicură ăla, să-și muște degetele și să crape de ciudă. Iacă-așa!

Și chibzui o clipă, și zise:

– În ceea ce privește porunca dintâi, nu ai decât să te duci la vecinul nostru, pescarul, și să-l rogi să-ți vândă un năvod de-al lui. Și să-mi aduci năvodul acela, și am să-ți fac o mantie pe care să ți-o pui pe trup, după ce ai să-ți lepezi toate hainele. Și, în felul acesta, ai să fii și gol, și îmbrăcat totodată. Iar în ce privește cea de-a doua poruncă, nu ai decât, atunci când ai să te duci la palatul sultanului, să iei cu tine o ceapă. Și să te freci cu ea la ochi, încă din prag. Și ai să și plângi, și ai să și râzi în aceeași clipită. Și, într-un sfârșit, în ce privește cea de-a treia poruncă, du-te, o, taică al meu, la vecinul nostru, asinarul, și roagă-l să-ți dea împrumut mânzul lui de măgar fătat anul acesta. Și să iei măgărușul cu tine și, când ai să ajungi la fiul sultanului, neisprăvitul acela, să încaleci pe măgăruș și, întrucât picioarele tale au să atingă pământul, ai să mergi totodată pe picioarele tale, pe măsură ce măgărușul are să meargă sub tine. Și, în felul acesta, ai să fii și călare, și pe jos totodată! Și-aceasta-i povața mea! Ci Allah este cel mai puternic, și singur el este înțelept!

Când vânzătorul de boabe de năut, tatăl mintoasei Zeina, auzi vorbele acelea ale fetei sale, o sărută pe față între ochi și îi spuse:

– O, fiică a tatălui tău și a mamei tale, o, Zeina, cine aduce pe lume fete ca tine acela nu mai moare! Slavă Aceluia carele ți-a pus atâta deșteptăciune și atâta minte în cap!

Și, pe clipă pe dată, lumea i se însenină dinaintea ochilor, grijile i se spulberară din inimă și pieptul i se umflă. Și mănă oleacă, și bău un ulcior cu apă, și se duse să facă tot ce-l învățase fiică-sa.

Și-a doua zi, când totul fu gata, cum trebuia, neguțătorul de boabe de năut se duse la sarai și intră la fiul sultanului, cu chipul și cu înfățișarea cerute, îmbrăcat și gol totodată, râzând și plângând într-aceeași clipită, mergând pe jos și tot atunci călărind, pe când măgărușul speriat începuse să zbiere și să se vântuie în mijlocul sălii de primire.

La priveliștea aceea, fiul sultanului se mânie și se îmbufnă până peste fire și, neputând nicicum să-l pună pe neguțătorul de năut să îndure pedeapsa cu care îl probosise, dat fiind că omul îndeplinise poruncile ce i se dase, simți că-i plesnește bășica fierii din ficat. Și se jură în sineși că acum are să-și plătească asupra chiar a fetei, și că are s-o nimicească fără de scăpare. Și îl izgoni pe neguțătorul de boabe de năut și începu să chibzuiască în ce fel să-și împlinească răutățile asupra fetei. Și-așa cu el!

Ci în ceea ce o privește pe tinerica de Zeina, cum era tare mintoasă și cum avea un ochi care vedea departe, iar nasul ei adulmeca mersul întâmplărilor, îi cam dete prin gând, din felul cum taică-său îi zugerăvise starea de furie a fiului sultanului, că afurisitul de băiat are să se ia de ea într-un chip primejdios. Și își zise: „Până a se lua el de noi, ia să ne luăm noi de el!” Și se sculă în

picioare și se duse să caute un meșter de arme tare priceput în meseria lui, și îi zise:

– Vreau să-mi întocmești, o, taică al mâinilor dibace, o platoșă toată numai din oțele, pe măsura mea, și niște pulpare, și niște brățare, și un coif tot din oțel. Da-i numaidecât ca aceste lucruri să fie făcute în așa fel, încât la cea mai ușoară mișcare în mers și la cea mai ușoară atingere să scoată un zangăt ascuțit și un vuiet înfricoșător.

Iar meșterul răspunse că ascultă și că se supune, și nu zăbovi mult până ce să-i făurească lucrurile cerute, întocmai așa precum fuseseră poruncile.

Or, când se lăsă noaptea, tinerica Zeina se străvesti cumplit îmbrăcând hainele de fier și luă în buzunar o pereche de foarfece și un brici de bărbierit, și înșfăcă în mână o furcă ascuțită, și plecă la sarai, întrarmată astfel.

Și, când văzură de departe cum venea viteazul acela înfricoșător, străjerul de la poartă și paicii palatului o luară la fugă în toate părțile. Și, înlăuntrul saraiului, robii înspăimântați de vuietul asurzitor, pe care îl scoteau feluritele părți ale hainelor de fier, și de înfățișarea cruntă a celui ce le purta, și de țâpoiul pe care îl rotea pe sus, urmară pilda străjerului porții și a paicilor și dădură zor să se pitească fiecare, cu burta lipită de pământ, prin vreun ungher bine ferit. Și, în felul acesta, fata precupețului de boabe de năut, neîntâlnind nicio piedică și nici cea mai ușoară năzăreală de împotrivire, răzbătu fără de supărare până la odaia în care ședea, de obicei, licheluța aceea de fecior al sultanului.

Iar fiul sultanului, când auzi tot zăngănitul năprasnic și când văzu că intră peste el acela care îl stârnea, fu cuprins, la vederea lui, de o spaimă mare și gândea că are să vadă ivindu-se vreun efrin răpitor de suflete. Și îngălbeni de tot, începu să dărdâie și să clănțane din dinți, și se prăbuși pe podea, strigând:

– O, preaputernicule efris răpitor de suflete, cruță-mă, și Allah are să te cruțe!

Ci fata îi răspunse, luând un glas cumplit:

– Leagă-ți cleanța și fălcile, o, pușlamao, că de nu, îți înfig furca aceasta în ochi!

Iar băiatul, înfricoșat, strânse din buze și din fălci și nu cuteză nici să mai scoată vreo vorbă, nici să mai facă vreo mișcare. Iar fata precupețului de boabe de năut se duse la el, pe când băietanul sta așa pe podea, nemișcat și pierit; și, scoțând foarfecele și briciul de bărbierit, îi rase jumătate de mustăcioară și jumătate de barbă din partea stângă, jumătate de păr din partea dreaptă și amândouă sprâncenele. După care îl mânji pe față cu balebă de măgar și-i băgă o bucată în gură. Și, când sfârși, plecă așa cum venise, fără a cuteza cineva să i se ațină în cale. Și se întoarse fără de niciun necaz acasă, unde se dezbracă repede de hainele de sârmă și se culcă lângă surorile sale, ca să doarmă un somn bun până dimineața.

Și, în ziua aceea, ca de obicei, cele trei surori, după ce se spălară și se pieptănară, și se dichisiră, plecară de-acasă spre a se duce la meșterița lor întru ale chindiselilor. Și, ca în toate diminețile, trecură pe sub fereastra fiului sultanului. Și îl văzură cum sta, după năravul lui, acolo la fereastră, ci cu fața și cu capul înfololite într-o basma, în așa chip, că numai ochii i se vedeau. Și tustrele, altmintrelea de cum le era felul obișnuit de-a se purta față de el, se uitară la fiul sultanului cu stăruință și cu marghioleli. Iar fiul sultanului își zise: „Nu știu, da socot că se cam dau pe brazdă! Poate că, datorită basmalei care îmi învăluie capul și fața, se face că ochii mi se arată mai frumoși!” Și strigă înspre ele:

– Hei, voi cele trei litere drepte ale alfabetului, o, puiandre ale inimii mele, salamaleikum asupra voastră, tustrele! Ce vă mai fac boabele de năut în dimineața aceasta?

Iar cea mai mică dintre cele trei surori, tinerica Zeina, săltă capul spre el și îi răspunse pentru surorile ei:

– Hei, uallah! și asupra ta să fie salamalecul, o, chip înfoclit! Ce-ți mai fac în dimineața aceasta partea stângă a bărbii și mustățile, și ce-ți mai face jumătatea cea dreaptă a capului, și ce-ți mai fac sprâncenele, și ți-a fost pe gust balega de măgar, o, drăguțule? Deie Allah să ai o mistuire plăcută la inima ta!

Și, după ce grăi acestea, o luă la fugă împreună cu surorile sale, chicotind de râs și făcând din depărtare înspre fiul sultanului niște semne de zeflema și de batjocoră. Și-așa!

Și, când auzi și văzu toate astea, fiul sultanului pri-cepu, fără de vreo îndoială, că efritul de cu noapte nu fusese altul decât fata precupețului de boabe de năut. Și, mănios peste măsură, simțea cum fierea din beșica lui i se suie la nas și se jurui că ori are să-i vie de hac fetișcanei, ori moare. Și, ticluind un gând, așteaptă un răstimp ca să-i crească la loc barba, mustățile, sprâncenele și părul, și-apoi porunci să vie dinainte-i precupețul de boabe de năut, tatăl potrivnicei cea tinerea; și precupețul își zise, mergând înspre saraiul împărătesc: „Cine știe, de data aceasta, ce belea mă mai așteaptă din partea pușlamalei aceleia?” Și ajunsese cam nu prea înseninat dinaintea fiului sultanului, care îi spuse:

– Ia ascultă, bre! vreau să mi-o dai de soție pe fata ta, cea de-a treia, de care sunt îndrăgostit amarnic! Și, de-ai să cutezi să nu vrei, are să-ți zboare căpățâna de pe grumaz!

Iar precupețul de boabe de năut răspunse:

– Nu stă împotriva nimica! Ci fiul sultanului nostru îngăduiască-mi numai un răspas scurt de vreme, ca să mă duc s-o întreb și pe fata mea, înainte de a o mărita!

Iar el răspunse:

– Du-te și întreab-o, dar să știi bine că, dacă n-o să vrea, are să guste ca și tine moartea cea neagră!

Și năucitul de precupeț de boabe de năut se duse la fiică-sa și-i povesti cum stă treaba, și spuse:

– O, fata mea, aceasta-i o năpastă de neabătut!

Ci copilandra începu să râdă și-i zise:

– Pe Allah! o, taică, nu-i în treaba aceasta niciun fel de năpastă și nici măcar mireasmă de năpastă. Întrucât căsătoria aceasta este o binecuvântare pentru mine, și pentru tine, și pentru surorile mele, fetele acestea. Iar eu îmi dau învoirea.

Și precupețul de boabe de năut se duse să ducă răspunsul fetei la fiul sultanului, care se înfioră de bucurie și de mulțumire. Și dete poruncă să se facă fără de zăbavă pregătirile de nuntă, care începură numaidecât. Și-așa cu el!

Ci în ceea ce o privește pe copilandră, apoi ea se duse să caute un cofetar priceput în meșteșugul de a face păpuși de zahăr și îi spuse:

– Vreau de la tine să-mi faci o păpușă toată de zahăr, care să fie de mărimea mea și să semene cu mine, și să aibă culoarea mea, cu părul făcut din fire de zahăr, și cu niște ochișori negri, și cu o guriță și un năsuc drăgălașe și cu niște sprâncene lungi și subțirele, cu tot ce trebuie peste tot.

Și cofetarul, care avea niște degete foarte îndemânatic, îi ticlui o păpușă pe măsura și pe asemănarea ei, atât de bine lucrată, că nu-i lipsea decât graiul spre a fi o fiică de-a lui Adam.

Or, când veni noaptea de împreunare a nunții, fata, ajutată de surorile ei, care ajunseră domnițele sale de fală, își petrecu cămașa peste trupul păpușii, pe care o culcă în pat, în locul ei, și coborî asupra-i pologul patului. Și le dete surorilor sale povețele de trebuință, și se duse să se culce în odaie în dosul patului.

Și, când veni ceasul de împreunare, cele două fete, surorile mintoasei Zeina, ieșiră înaintea soțului și îl poftiră

în odaia de nuntă. Și, după ce îi făcură urările de cuviință și îl dădăciră cum să se poarte cu sora lor, adăugară:

– Este gingașă și ți-o încredințăm! Și-i dragălașă și dulce, și nu o să ai a te plânge de ea!

Apoi își luară rămas-bun de la el și îl lăsară singur în odaie.

Și fiul sultanului, aducându-și aminte atunci toate jignirile câte îl făcuse să le îndure fata procupețului de boabe de năut, și toate mâniile strânse în el împotriva ei, și toate umilințele lui, și toate batjocurile cu care îl năpădisese, se apropie de copila pe care o socotea că e culcată sub polog, și care îl aștepta nemișcată. Și își trase deodată sabia cea mare din teacă, și-i arse o izbitură din toate puterile lui, de-i zbură capul făcut țandări în toate părțile. Iar una dintre bucăți îi intră în gura pe care o ținea deschisă, revărsând un potop de sudalme asupra celei căsăpite. Și simți gustul de zahăr, și se minună cu minunare mare, și strigă: „Pe viața mea! iacătă că după ce m-a făcut, pe când era vie, să mănânc balega amară a măgarilor, mă face acum, când a murit, să gust dulceața cea mai aleasă a cărnii ei.“

Și, încredințat că retezase capul unei făpturi atâta de dulci, își lăsă durerea să răbufnească și vru să-și spintece pânțele cu sabia ce-i slujise să țandărească păpușa.

Ci deodată copilandra cea vie ieși din ascunzătoarea ei și, pe la spate, îl apucă de mână și îl sărută, spunându-i:

– Să ne iertăm, iar Allah are să ne ierte și El!

Iar fiul sultanului își uită toate necazurile când văzu zâmbetul fetișcanei celei dulci, pe care o jinduise atâta. Și o iertă, și-o iubi.

Și trăiră în spornicie, lăsând o puzderie de urmași.

Iar Șeherezada, nesimțindu-se deloc ostenită în noaptea aceea, îi mai povesti sultanului Șahriar povestea următoare, care-i povestea cu Dezlegătorul.

DEZLEGĂTORUL

Se povestește că trăia odată, în prăvălia lui, din cetatea Damascului, din țara Șamului, un tânăr neguțator care era ca luna în cea de-a paisprezecea noapte a ei, atât de frumos și atât de ispititor, încât niciuna dintre cele ce târguiau în suk nu putea să steie împotriva frumuseții lui minunate. Căci, cu adevărat, flăcăul era o bucurie pentru ochiul care îl privea și o osândă pentru sufletul celui ce-l vedea. Și anume despre el a zis poetul:

*Stăpân îmi e sultanul frumuseții,
Iar în făptura-i, parcă plămădită
De însuși Ziditorul lumii, creștii
Sunt toți de fală, pentru că-i zidită
Fără prihană și desăvârșită.*

*Înfățișarea-i dulce-i și gingașă,
Pe cât îi este inima de crudă;
Iar ochii-i lungi, cu geană pătimășă,
Stârnesc război, zavistie și ciudă
Acelora ce-ar vrea să nu le pese
De-atâtea haruri și mândreți alese,
Și pun pojaruri, jinduri și roșeață
Și-n inimile cele mai de gheață.*

*Cârlionțate, pletele-catran
Ca scorpionii-s; mijlocu-i subțire
Precum e ramul arborelui ban,
Ca bambusul, mlădiul peste fire.*

*Bine-ntocmite-s soldurile-i coapte,
Ce tremură, când calcă-n mersu-i lin,
Precum iaurtul crud al unui lapte
În strachina vreunui beduin.*

Or, într-o bună zi, flăcăul ședea, ca de obicei, la geamlăcul prăvăliei sale, cu ochii lui mari și negri și cu ispita

chipului său, când intră o hanâma ca să facă vreo târguială. Iar el o întâmpină cu cinstire și se porni între ei tocmeala asupra vânzării și a cumpărării. Ci, peste o clipită, hanâma, înrobită cu totul de farmecele lui, îi spuse:

– O, chip de lună, am să viu și mâine să te văd. Și ai să fii mulțumit de mine!

Și îl lăsă, după ce cumpără oarece, plătind fără a se preocupa, și plecă în calea ei.

Și, așa cum făgăduise, veni iar la prăvălie, a doua zi, la același ceas. Da ținea de mână o copilandă cu mult mai tânără decât ea, și mai drăgălașă, și mai ispititoare, și mai lipicioasă. Iar neguțătorul cel tânăr, când o văzu pe noua venită, nu mai avu ochi decât pentru ea și nu o mai luă în seamă pe cea dintâi, de parcă nici nu o mai vedea. Iar aceasta, până la urmă, îi spuse:

– O, chip binecuvântat, pe Allah! nu ai ales rău. Și, dacă vrei, am să slujesc de mijlocitoare între tine și fetișcana aceasta, care este chiar fata mea.

Iar flăcăul spuse:

– Binecuvântarea se află în mâna ta, o, prea-aleasă hanâma! Hotărât, pe Prorocul! – asupra lui fie rugăciunea și pacea! – dorul meu este până peste poarte pentru copilanda aceasta, fiica ta. Ci, vai! dorul nu este împlinit aievea și, dacă stau să judec din cele ce se văd, fiica ta este prea bogată pentru mine.

Ci ea se împotrivi, spunând:

– Pe Prorocul! o, fiul meu, nu este nimica! Întrucât avem să te iertăm de zestrea pe care soțul este dator s-o scrie pe numele soției, și luăm pe seama noastră toate angaralele nunții și toate cheltuielile. Așa că nu ai decât să te învoiești și ai să dobândești un culcuș bun, o pâine caldă, un trup proaspăt și bunăstare! Întrucât, atunci când dai de o făptură atâta de frumoasă ca tine, o iei așa cum este, fără a-i mai cere altceva decât să se poarte cu volnicie la ceea ce știi, vartos, dârz și îndelung.

Iar flăcăul răspunse:

– Nu este nimica împotrivă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzecea noapte

Urmă:

... vârtos, dârz și îndelung.

Iar flăcăul răspunse:

– Nu este nimica împotrivă.

Și, acolo pe loc, căzură la învoială în toate privințele, și se hotărî ca nunta să se sărbătorească în cel mai scurt răstimp, fără de slujbe și fără de mosafiri, fără de meterhanale, fără de dănțuitoare și de cântărețe, și fără de preumblări și alaiuri.

Și, la ziua hotărâtă, se trimise după cadiu și după martori. Și fu scris senetul, precum învață *Legea*. Iar mama, de față cu cadiul și cu martorii, îl pofti pe flăcău în odaia de nuntă și îl lăsa singur cu soția sa, spunându-i:

– Bucurați-vă de norocul vostru, o, copiii mei!

Și, în noaptea aceea, nu se mai află în toată cetatea Damascului, din țara Șamului, o pereche mai frumoasă decât a celor doi tineri îmbrățișați, care se potriveau unul cu celălalt ca două jumătăți dintr-o migdală.

Și-a doua zi, după o noapte petrecută în desfătări, mirele se sculă și se duse să-și facă spălările cele de datină la hammam. După care se duse la prăvălia lui, ca de obicei, și șezu acolo până la închiderea sukului. Iar atunci se sculă și plecă la casa lui cea nouă, la nevastă-sa.

Și intră la harem, și se duse drept la odaia de nuntă, unde în ajun se dedulcise cu atâtea lucruri minunate. Și iacătă că,

sub pologul patului, soția lui, cu pletele desfăcute, dormea lipită de un copilandru cu obrazul neadumbrit de-un fir de păr, și care o strângea cu patimă la piept.

La priveliștea aceea, lumea se înnegură pe chipul mirelui, care se buluci afară din odaie spre a se duce s-o caute pe soacră-sa și s-o aducă să vadă ceea ce era de văzut. Și chiar că dete de soacră-sa, care sta în pragul odăii și care, atunci când îl văzu galben la chip și tare tulburat, îi zise:

– Ce ai, o, fiul meu? Roagă-te întru Prorocul!

Iar el răspunse:

– Asupra lui fie rugăciunea și pacea! Ce e asta, o, maică? Ce este ceea ce văd eu în pat? Mă adăpostesc întru Allah împotriva vicleniilor Celui bătut cu pietre?

Și scuiță năprasnic pe jos, ca asupra cuiva ce-ar fi fost la picioarele sale. Iar soacra spuse:

– Și pentru ce, o, fiul meu, toată mânia aceasta și toată tulburarea aceasta? Oare din pricină că soția ta este cu altcineva? Ci, pe vredniciile Prorocului! au tu socoți că poate cineva să se hrănească, oare, cu văzduhul vremurilor? Și socoți că ți-am dat-o pe fata mea de soție, fără a-ți cere nimica de zestre și de diată, ca tu acum să te-apuci să-i osândești purtarea și să-i strici toanele? Da asta-i un naz mare din partea ta, fiul meu! Întrucât mai degrabă ar trebui să-ți spui că două femei ca noi nu ar fi izbândit să-și trăiască zilele dacă nu ar fi fost slobode să facă ce vor! Acuma pricepi?

Iar mirele, buimăcit de toate câte auzea, nu izbuti decât să îngaima:

– Mă adăpostesc întru Allah! El este Atotmilosârdnicul!

Iar soacra urmă:

– Ce, tot te mai plângi? Păi, copile al meu, dacă felul nostru de a trăi nu îți este pe plac, nu ai decât să ne arăți cât îți sunt de late spetele!

La vorbele acestea, tinerelul, până peste măsură de mânios, strigă, în așa fel ca să fie auzit și de mamă, și de fiică:

– Mă despărțesc de ea! pe Allah și pe Prorocul! mă despărțesc!

Și, tot atunci, de sub polog, tânăra nevestă se ridică trosnindu-și oasele și, auzind rostirea despărțeniei, își trase degrabă iașmacul peste față, ca să nu mai stea dezvelită dinaintea aceluia care de aci încolo nu mai era pentru ea decât un străin. Și, odată cu ea, ieși de sub polog și făptura cu care șezuse îmbrățișată atât de dragăstos. Or, făptura aceea, care de departe semăna cu un băiețandru fără barbă, era, numai văzându-i valul părului desfășurat deodată, de-i ajungea până la glezne, era o copilă.

Și, pe când bietul tinerel sta înțepenit de uluială, doi martori, pe care soacra îi ascunsese în dosul unei perdele, se iviră și spuseră:

– Am auzit rostirea de despărțenie și adevărim că te-ai despărțit de soția ta!

Iar mama îi spuse, râzând:

– Eh, fiul meu, nu-ți mai rămâne decât să pleci! Și, ca să nu te duci cu o părere greșită, află că fetișcana de colea, și care era culcată cu soția ta, este fata mea cea mai mică. Iar ceea ce ai gândit tu este un păcat pe sufletul tău! Da să mai știi că soția ta a fost mai întâi măritată cu un tinerel care-i era drag și care o avea și el dragă. Ci, într-o zi, s-au certat și, în toiul dihoniei, ginerele meu i-a spus fetei mele: „Mă despărțesc de trei ori!” Și tu știi că acesta-i jurământul de despărțenie cel mai greu și cel mai sfânt. Iar acela care l-a rostit nu poate să se mai însoare cu soția lui de până aci, dacă i-ar veni cheful într-o zi, decât dacă soția lui leagă alt măritiș cu alt bărbat, care, la rândul-i, s-o lase și el. Și-așa că aveam trebuință de un dezlegător, fiul meu. Și l-am căutat multă vreme pe dezlegătorul acela, fără a-l găsi. Și, până la

urmă, am dat de tine. Și am priceput, de cum te-am văzut, că ai să fii un dezlegător desăvârșit. Și te-am ales. Și s-a petrecut ceea ce s-a petrecut. Uassalam!

Și, cu asta, îl împinse afară din casă și încuie poarta, în vreme ce soțul dintâi, de față cu tot același cadiu și tot aceiași martori, scrise al doilea senet de căsătorie cu soția lui dintâi.

– Și-acesta-i, o, norocitul sultan, povestea cu Dezlegătorul. Ci ea-i departe de-a fi la fel de desfătătoare ca povestea căpeteniei de agii.

POVESTEA CU CĂPETENIA DE AGII

Era odinioară la Cairo un kurd, venit în Egipt pe vremea domniei sultanului cel atotbiruitor, Saladin – aibă-l Allah întru milele sale! Și kurdul acela era un ins cumplit de voinic, cu niște mustați mari și cu o barbă, de i se suia până la ochi, și cu niște sprâncene, de-i cădeau peste ochi, și cu niște smocuri de păr, de-i ieșeau din nas și din urechi. Iar chipu-i era atâta de amarnic, încât ajunse repede căpetenie de agii. Iar pușlamalele din mahala numai cât ce-l vedeau de departe și o și luau la fugă, slobozindu-și picioarele în vânt, mai sprinteni decât dacă ar fi zărit ivindu-se vreo gulă. Iar mamele își speriau copiii spunându-le că au să-l cheme pe kurd, atuncea când aceștia nu erau cuminți. Într-un cuvânt, era spaima mahalalei și a cetății.

Or, într-o bună zi, zdrahonul simți cum îl apasă singurătatea și se gândi că tare bine ar fi, seara, când se întoarce acasă, să găsească și el niște carne proaspătă bună de luat în gură. Și așa că se duse să caute o pețitoare și-i zise:

– Vreau să-mi iau femeie. Da am pățit multe și știu câte belele aduc îndeobște femeile cu ele. Drept aceea,

întrucât doresc să am cât mai puține încurcături cu puțință, vreau să-mi găsești o fată fecioară, care să nu se fi depărtat vreodată de poalele maică-sii și care să fie gata a trăi cu mine într-o casă alcătuită numai dintr-o odaie. Și pun învoiala ca niciodată să nu iasă din casa și din odaia aceea. Și ia vezi dacă poți ori dacă nu poți să găsești o atare fată!

Iar pețitoarea răspunse:

– Pot! Și pune jos arvuna!

Iar căpetenia de agii îi dăde un dinar drept arvună și plecă în calea lui. Iar pețitoarea se sculă în picioare și porni să caute fata cu pricina. Și după mai multe zile de căutări și de umblete, de întrebări și de răspunsuri, găsi până la urmă o fată ce se învoi să trăiască deci cu kurdul, fără să iasă vreodată din casa alcătuită numai dintr-o odaie. Și pețitoarea se duse să-i dea de știre căpeteniei de agii despre izbânda strădaniilor ei, și îi spuse:

– Cea pe care ți-am găsit-o este o fată fecioară, care nu s-a dezlipit vreodată de lângă maică-sa și care mi-a spus, când i-am arătat dorința ta: „Ori că am să trăiesc cu căpetenia cea vitează, ori că stau aici încuiată cu maică-mea, tot aia-i!”

Iar kurdul fu mulțumit foarte de răspuns și o întrebă pe pețitoare:

– Și cum este fata?

Ea răspunse:

– Este grasă și durdulie, și albă!

El spuse:

– Așa-mi place!

Și-așa că, întrucât și tatăl fetei se învoia, și mama fetei se învoia, și fata se învoia, și kurdul se învoia, nunta fu sărbătorită fără de zăbavă. Iar kurdul, taică al acelor mustăți vajnice, o aduse pe fata aceea grasă și durdulie, și albă în casa lui, alcătuită numai dintr-o odaie, și se încuie acolo cu ea și cu ursita sa. Și numai unul Allah

știe ce s-a petrecut în noaptea aceea. Și, a doua zi, plecând să-și vadă de treburile de la agie, kurdul își zise: „Mi-am întemeiat norocul cu fata aceasta.” Iar seara, întorcându-se acasă, îi ajunse numai o privire spre a-și da seama că totul era bine orânduit în casă. Și în fiecare zi își zicea: „Încă nu s-a născut acela căruia să-i fie dat a-și băga nasul în ciorba mea.” Iar liniștea-i era desăvârșită, și tihna, deplină. Și habar n-avea că, în pofida priceperii lui celei multe, femeia-i iscusită din naștere și că, dacă-și dorește ceva, nimica nu poate să-i stea în cale. Și-avea să capete și el, în curând, învățătura aceasta.

Se afla, într-adevăr, pe uliță, chiar peste drum de fereastra casei, un zalhangiu de carne de oaie. Și măcelarul acela avea un fiu, un pezevenghi desăvârșit, care din firea lui era plin de viață și de voioșie, și care de dimineață până seara cânta necurmat, cu un glas tare frumos. Iar tânăra soție a kurdului căpetenie de agii fu înrobătă de farmecele și de glasul fiului măcelarului, și se petrecu între ei ceea ce se petrecu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

... Iar tânăra soție a kurdului căpetenie de agii fu înrobătă de farmecele și de glasul fiului măcelarului, și se petrecu între ei ceea ce se petrecu.

Și jupânul kurd se întoarse acasă în ziua aceea mai devreme ca de obicei, și băgă cheia în broască, spre a deschide ușa. Iar soția lui, care în clipita aceea se afla totmai în dârdora bucuriei, auzi scârțâitul cheii și lăsă toate ca să sară drept în picioare. Și dete zor să-l ascundă pe

drăguțul ei într-un ungher al odăii, pe după frânghia pe care atârnavă toate hainele, și ale soțului, și ale ei. Pe urmă își luă izarul cel mare, cel cu care se învăluia de obicei, și coborî scărița să-l întâmpine pe bărbatul său, zdrahonul care, urcând scara până la jumătate, apucase să adulmece că se petrece în casa lui ceva ce nu se petrecea de obicei. Și îi zise nevastă-sii:

– Ce-i aici? Și ce faci cu izarul?

Iar ea răspunse:

– Povestea cu izarul, o, stăpâne al meu, este o poveste care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu cinstire! Ci, mai întâi, vino și stai colea pe divan, ca să ți-o povestesc!

Și îl trase înspre divan, îl pofti să șadă jos și urmă astfel:

– Află, dar, că era în cetatea Cairo o căpetenie de agii, om amarnic și zuliar, care o veghea pe nevastă-sa fără de răgaz. Și, ca să fie încredințat de credința sa, o închisese într-o casă, cumu-i aceasta, care nu avea decât numai o odaie. Ci, în pofida tuturor iscodelilor lui, muierușca îl încornora din toată inima și se împreuna pe coarnele lui cele nesimțitoare cu fiul unui măcelar vecin al lor, până ce, într-o zi, întorcându-se acasă mai devreme ca de obicei, căpetenia de agii mirosi ceva. Și, într-adevăr, când femeia îl auzise la ușă, dăduse zor să-l ascundă pe drăguțul ei, iar pe bărbatu-său îl trăsese pe un divan, întocmai precum făcui eu cu tine. Și-atunci, muiera îi aruncă pe cap o basma pe care o avea în mână și îl strânse cu ea de gât din toate puterile, uite-așa!

Și, spunând acestea, nevastica aruncă izarul pe capul kurdului și i-l strânse pe după gât, râzând, și urmându-și povestirea astfel:

– Și când puiul de lele fu bine prins în năframă și cu capul, și cu gâtul, femeiușca strigă la drăguțul ei ascuns

pe după hainele soțului: „Hei, drăguțule, iute, iute! fugi!” Iar măcelarul cel tânăr dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să se repeadă, pe scară, în uliță. Și-aceasta-i povestea cu izarul pe care-l țineam în mână, ya sidi!

Și, după ce povesti astfel povestea aceasta, și văzând că drăguțul ei este de mult în afară de orice primejdie, nevestica lăsa izarul pe care îl răsucise vartos împrejurul gâtului soțului ei, kurdul, și se puse pe-un răs, de se prăvăli pe spate.

Iar căpitanul kurd, scăpând din sugrumare, nu știu dacă se cade să râdă ori să se supere de povestea și de joaca soției lui. Și-apoi kurd era și kurd rămânea. Și drept aceea nu pricepu niciodată nimic din toată pățania. Iar mustățile și smoacele lui de păr nu se feșteliră întru nimic. Și muri ca un om fericit, mulțumit și îndestulat, lăsând multă prăsilă pe urma lui.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse și povestea ce urmează, și care-i o înfruntare între mărinimia a trei inși de soiuri osebite, și-anume între un soț, un drăguț și un hoț.

CARE ESTE CEL MAI MĂRINIMOS?

Se povestește că erau la Bagdad un văr și o vară, care de când erau copii se îndrăgiseră cu o dragoste mare. Iar părinții lor îi meniseră unul altuia, zicând totdeauna: „Când s-o face mare Habib, avem să-l însurăm cu Habiba!” Și copiii trăiseră și crescuseră împreună, și odată cu ei crescuse și dragostea lor. Ci, când ajunseră la vârsta să se însoare, ursita nu hotărî însurătoarea lor. Întrucât părinții, loviți de prăvaliștea vremilor, rămăseseră tare săraci; iar tatăl și mama Habibei se socotiră norocoși primindu-l ca soț pentru fata lor pe un preacinstit șeic, unul dintre negustorii cei mai bogați din Bagdad, care o ceruse de soție.

Și, după ce măritișul ei cu șeicul fu hotărât, tânăra Habiba voi să-l vadă pe Habib pentru cea din urmă oară și îi spuse plângând:

– O, fiu al unchiului meu, o, mult-iubitule, tu știi ce s-a întâmplat, și știi că părinții mei m-au dat de soție unui șeic pe care nu l-am văzut niciodată și care nu m-a văzut niciodată. Și iacătă că, prin căsătoria aceasta, suntem prădați pe totdeauna de iubirea noastră, o, verișorul meu! Și poate că moartea noastră ar fi mai de dorit decât viața!

Iar Habib răspunse suspinând:

– O, mult-iubita mea verișoară, amară-i soarta noastră, iar viața noastră de-aci înainte nu mai are nicio însemnătate! Cum am mai putea noi, departe unul de altul, să mai simțim gustul vieții și să ne mai bucurăm de frumusețile pământului? Ofl! ofl! o, verișoara mea, cum avem să mai îndurăm noi povara ursitei noastre?

Și se plânseră unul pe altul, de era să se topească de durere. Pe urmă veniră și-i despărțiră, spunându-le că mireasa este așteptată spre a fi dusă la casa soțului.

Iar deznădăjduita Habiba fu dusă cu alai la casa șeicului. Și, după slujbele cele îndătinate, și după urările și vorbele de binecuvântare, nunta luă sfârșit și toată lumea plecă, lăsând-o pe tânăra mireasă la soțul ei.

Iar când veni și ceasul de împreunare, șeicul intră în odaia de nuntă și o văzu pe nevastă-sa cum plângea în perne și cum pieptul i se zbătea plin de suspine. Și gândi: „De bună seamă, plânge și ea așa cum plâng toate fetele când se despărțesc de mama lor. Ci noroc că nu ține prea mult, îndeobște. Cu un pic de ulei izbutești să-i dai de hac până și lacătului cel mai ruginit, iar cu dulceață se domesticesc până și puii de leu!“ Și se duse lângă fată, pe când ea plângea, și îi zise:

– Ya setti Habiba, o, luminează sufletului, pentru ce îți prăpădești tu așa frumusețea ochilor? Și ce durere-i

pe tine, de te face să uiți până și că lângă tine se află cineva pe care nu l-ai cunoscut până acuma?

Ci fata, auzind glasul soțului ei, fu cuprinsă de alt val de lacrimi și de suspine și își cufundă capul și mai tare în căpătâie. Iar șeicul, cam încurcat, îi spuse:

– Ya setti Habiba, dacă plângi după mama ta, din pricină că te-ai despărțit de ea, spune-mi și mă duc să ți-o aduc pe dată!

Iar copila, drept orice răspuns, scutură din cap între perne, plângând și mai tare, și nimic altceva. Iar soțul zise:

– Dacă după tatăl tău, ori după vreuna dintre surorile tale, ori după doica ta, ori după vreo dihanie dragă, vreun cocoș, ori vreo pisică, ori vreo gazelă, plângi tu ca atâta jale, spune-mi și, pe Allah! plec să ți-o aduc!

Ci numai o mișcare tăgadnică din cap între perne fu răspunsul. Iar șeicul cugetă o clipă și zise:

– Poate că plângi chiar după casa părinților tăi, în care ți-ai petrecut pruncia și copilăria, o, Habiba? Dacă după ea plângi, spune-mi, și te iau de mână și-acolo te duc!

Iar copila, oleacă mai alintată de vorbele cele bune ale soțului ei, ridică un pic capul; și ochii ei frumoși erau plini de lacrimi, iar obrazul ei vrăjitor era ca o flăcără.

Și răspunse, cu un glas tremurând de plâns:

– Ya sidi, nu după mama mea plâng, nici după tatăl meu, nici după surorile mele, nici după doica mea, nici după altele dragi mie! Te rog, dară, fierbinte, să mă ierți a-ți dezvălui pricina lacrimilor și a jalei mele.

Iar șeicul cel minunat, care vedea pentru întâia oară dezvelit obrazul soției sale, rămase tare tulburat de frumusețea sa, de copilăreasca vrajă ce se revărsa din toată făptura ei și de dulceața graiului său. Și îi zise:

– Ya setti Habiba, o, tu, cea mai frumoasă dintre fete și cunună a lor, dacă nu despărțirea de ai tăi și de casa

ta îți face jale, înseamnă că-i altă pricină. Și te rog să mi-o spui, ca să-i caut leacul.

Iar ea răspunse:

– Fie-ți milă! Iartă-mă de a-ți spune!

El grăi:

– Înseamnă, atunci, că pricina nu-i alta decât neplăcerea și sila ce ai față de mine. Or, pe viața ta! dacă mi-ai fi spus, prin mijlocirea mamei tale, că nu voiai să fii soția mea, eu hotărât că nu te-aș fi silit să intri împotri-va voiei tale în casa mea!

Și ea spuse:

– Nu, pe Allah! o, stăpâne al meu, pricina chinului meu nu este nicidecum neplăcerea ori sila! Cum să am simțămintele acestea față de cineva pe care nu l-am văzut niciodată? Ci se datorează cu totul altui lucru, pe care n-aș putea să ți-l dezvăluiesc!

Ci el stăruia mai departe, atâta de dibaci și cu atâta bunătate, că fata, cu ochii în jos, sfârși prin a-i mărturisi dragostea ce-o avea pentru vărul ei, spunând:

– Pricina lacrimilor și a jalei mele este o fâptura dragă, care a rămas acasă, și anume fiul unchiului meu, cel cu care am crescut laolaltă, care m-a îndrăgit și pe care l-am îndrăgit din pruncie! Iar dragostea, o, stăpâne al meu, este o buruiănă care își are rădăcinile înfipite în inimă, și, ca s-o smulgi, ar trebui să smulgi și inima odată cu ea!

La dezvăluirea aceasta a soției sale, șeicul lăsă capu-n jos, fără a scoate o vorbă. Și cugetă un ceas de vreme, pe urmă săltă capul și-i spuse fetei:

– O, stăpâna mea, legea lui Allah și a Profetului său – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – îl oprește pe drept-credincios să dobândească cu sila fie ce-o fi de la un drept-credincios. Iar dacă bucata de pâine nu se cade a fi luată cu sila de la un drept-credincios, ce va fi când este vorba să-i răpească inima? Așa că liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii! Și nimic nu are să se întâmple, decât ceea ce a fost scris la ursitoarea ta!

Și adăugă:

— Ridică-te, dar, o, soție a mea de-o clipă, și, cu îngăduința și cu deplina mea voie, du-te la acela care are asupra ta niște drepturi mai temeinice decât ale mele și fii a lui în toată slobozenia. Și să te întorci aici de cu zori, până a se deștepta slugile și a te vedea când te întorci. Întrucât din ceasul acesta ești ca o copilă a mea, din carnea și din sângele meu! Iar părintele nu se atinge de fata lui. Și, după ce am să mor, tu ai să fii moștenitoarea mea!

Și mai adăugă:

— Ridică-te, fiica mea, fără a șovăi, și du-te de-l alină pe vărul tău, care pesemne că te plânge cum se plâng morții!

Și o ajută să se scoale, și îi puse cu chiar mâna lui rochiile cele frumoase și nestematele de mireasă, și o însoți până la poartă. Iar ea ieși în uliță, cu hainele cele frumoase și cu nestematele ei, ca o idoliță purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioși...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

... Iar ea ieși în uliță, cu hainele cele frumoase și cu nestematele ei, ca o idoliță purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioși. Da nu apucă ea să facă nici douăzeci de pași pe uliță, pe unde niciun suflet nu trecea la ceasul acela de noapte, că deodată o umbră neagră sări din beznă și se repezi la ea. Or, era un hoț, pândind vreo pradă de noapte, și care, văzându-i sclipirea nestemateelor, își zisese: „Iacătă cu ce am să mă îmbogățesc pe toată viața!” Și o înșfăcă vârtos și se găti s-o prade, spunându-i cu glas înfundat și înfricoșător:

– Dacă deschizi gura să strigi, lungimea are să ți se amestece cu lățimea!

Și pusese mâna pe salbe, când privirea lui dete de frumusețea obrazului fetei; și, năucit cu totul, gândi: „Pe Allah! am s-o prad pe ea întregă, că-i mai scumpă decât toate comorile!“ Și îi zise:

– O, stăpâna mea, nu ți se va face niciun rău! Da nu mi te împotrivi, ci vino de bunăvoia ta cu mine. Și noaptea noastră are să fie o noapte binecuvântată.

Căci gândea: „Asta-i o alme! Căci numai almele ies noaptea îmbrăcate cu atâta strălucire. Și pesemne că vine de pe la vreo nuntă de emir!“

Iar copila, drept orice răspuns, începu să plângă. Și hoțul îi zise:

– Pe Allah! pentru ce plângi? Fac jurământ că n-am să te jefuiesc, dacă mi te dai de bunăvoie!

Și, totodată, o luă de mână și vru s-o tragă după el. Atunci, printre plânsete, fata îi spuse cine era și îi istorisi mărinimia șeicului, soțul ei, și nu-i ascunse nimica din toată povestea. Și adăugă:

– Iar acum sunt în mâinile tale. Fă cu mine ce-ai vrea!

Când hoțul, care era cel mai afurisit tâlhar la drumul mare din tot isnaful hoților de la Bagdad, auzi povestea ciudată a fetei și când pricepu toată strălucirea purtării mărinimoase a șeicului, soțul ei, lăsă o clipă capu-n jos și chibzui adânc. Pe urmă ridică fruntea și-i spuse fetei:

– Și unde locuiește fiul unchiului tău, cel pe care îl ai drag?

Ea spuse:

– În *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, unde șade în odaia ce dă spre grădina casei!

Iar hoțul spuse:

– O, stăpâna mea, nu se va putea spune vreodată că doi îndrăgostiți au fost păgubiți de dragostea lor de

către un hoț. Dăruiască-ți Allah milele lui cele mai alese în noaptea aceasta, pe care te duci s-o petreci cu vărul tău! Iar eu am să te călăuzesc și am să te însoțesc, spre a te feri de întâlnirile nedorite cu alți hoți de-ai ca mine!

Și adăugă:

— O, stăpâna mea, dacă vântul este al tuturor, fluerul nu este al meu!

Și, rostind acestea, hoțul o luă pe fetișcană de mână și o însoți, cu toate cinstirile ce se arată față de o domniță, până la casa iubitului ei. Și își luă rămas-bun de la ea, după ce îi sărută poala rochiei, și își văzu de drumul său.

Iar fata împinse poarta de la grădină, străbătu grădina și se duse drept la odaia vărului ei. Și îl auzi cum suspina, singur-singurel, cu gândul la ea. Și bătu la ușă; și glasul plin de plânsete al vărului ei întrebă:

— Cine este la ușă?

Ea spuse:

— Habiba!

Iar el dinlăuntru strigă:

— O, glas al dulcei Habiba!

Și mai spuse:

— Habiba este moartă! Cine ești tu, care îmi vorbești cu glasul ei?

Ea spuse:

— Sunt eu, Habiba, fiica unchiului tău!

Și ușa se deschise, iar Habib căzu leșinat în brațele verișoarei sale. Și când, în urma îngrijirilor dulcei Habiba, se trezi din leșinul lui, Habiba îl puse să se culce lângă ea, îi așază capul pe genunchii ei și îi istorisi ce i se întâmplase cu șeicul, soțul ei, și cu hoțul cel mărinimos. Iar Habib, când auzi, fu atâta de tulburat, că dintru-ntâi nu izbuti să rostească o vorbă. Pe urmă se sculă deodată și îi spuse verișoarei lui:

– Vino, o, verișoara mea mult-iubită!

Și o luă de mână, fără a voi să se prilejuiască de ea, și ieși cu ea în uliță, și o duse, fără a rosti o vorbă, la casa șeicului, soțul ei.

Când șeicul o văzu pe soția sa întorcându-se cu tânărul Habib, vărul ei, și când înțelese pricina care îi aducea astfel pe amândoi la casa lui, îi pofti în chiar odaia lui și îi sărută, așa cum un părinte își sărută copiii, și le spuse cu un glas plin de greutate:

– Când un drept-credincios i-a spus soției lui: „Tu ești fata mea, din carnea și din sângele meu!“, nicio putere nu mai poate să-l dezlege de vorbele lui! Încât, dar, o, copiii mei, nu-mi datorați nimic! Întrucât sunt legat cu chiar vorbele mele!

Și, după ce le grăi astfel, scrise pe numele lor și casa, și bunurile ce le avea, și se duse să locuiască în altă cetate.

Iar Șeherezada lăsă în seama sultanului Șahriar să tragă învățătura, fără a-l întreba nimic în privința aceasta. Și, în noaptea aceea, mai spuse:

BĂRBIERUL JUGĂNIT

Cică era la Cairo un băiețandru, fără seamăn de frumos și de dăruit. Și avea ca prietenă, care îl iubea mult și pe care și el o iubea, o fetișcană al cărei soț era un yuzbașiu, vătaf peste o sută de caralii de agie, om plin de năprâsnicie și de vitejie, care avea niște mâini de numai cu un deget de-al lor și ar fi fost de-ajuns spre a-l strivi pe băiețandru. Și yuzbașiuul acela avea toate însușirile cele minunate în stare să mulțumească haremul său: ci băiețandruul nu avea pic de barbă, iar soția lui era dintre femeile acelea care poftesc mai mult la carnea de miel; și era ca o cârlană dintre acelea cărora le place să se simtă strunite mai cu seamă de către flăcăiandri.

Or, într-o bună zi, yuzbașul intră în casă și îi spuse puiandrei, soția sa:

– O, *Cutare*, sunt poftit în după-amiaza aceasta să mă duc în *cutare* loc, în niște grădini, ca să răsuflu văzduh curat cu niște prieteni. Dacă, dar, pentru o treabă sau alta, va fi nevoie de mine, vei ști unde să mă cauți.

Iar soția îi spuse:

– Nimenea nu are să dorească altceva de la tine decât să te știe în bucurie și în mulțumire! Du-te de te veselește în grădini, o, stăpâne al meu, și aceasta să te însenine și să te înflorească, spre bucuria noastră!

Și yuzbașul se duse pe drumul lui, firitisindu-se, încă o dată, că are o soție atâta de grijulie, și atâta de mult dăruită, și atâta de mult ascultătoare, și atâta de cuviincioasă.

Și, de cum întoarse el spatele, soția strigă:

– Mărire lui Allah, carele îl depărtează de la noi, în după-amiaza aceasta, pe yuzbașul acesta crunt! Iacătă că am să trimit după clenciul inimii mele!

Și îl chemă pe hadâmbuțul pe care îl avea în slujba ei, și-i spuse:

– O, băiatule, du-te degrabă după *Cutărică*, din partea mea. Iar dacă nu ai să-l găsești acasă, să-l cauți peste tot până ce ai să-l găsești și să-i spui: „Stăpâna mea îți trimite salamalecul și îți spune să te duci la ea acasă, chiar acum!”

Iar hadâmbul cel micuț ieși de la stăpâna lui și, negăsindu-l pe flăcăiandru acasă, porni să străbată, în căutarea lui, toate prăvăliile din suk, pe unde avea năravul de-a se duce să stea. Și, până la urmă, îl găsi în prăvălia unui bărbier, unde intrase spre a se rade pe cap. Și se apropie de el taman în clipita când bărbierul îi înfășură gâtul cu un ștergar curat, și îi spuse:

– Deie Allah ca bărbieritul să-ți fie plăcut!

Iar hadâmbuțul, apropiindu-se, așadar, de flăcău, se plecă înspre el și-i spuse la ureche:

– Stăpâna mea, *Cutare* îți trimite salamalecturile ei cele mai alese și mă însărcinează să-ți spun că astăzi țărmul este limpede și că yuzbașul este la grădini! Dacă, dar, ții să te bucuri, nu ai decât să vii fără de amânare și fără de zăbavă.

Iar băiețandrul, auzind acestea, nu mai putu să rabde a mai zăbovi acolo nicio clipită și-i strigă bărbierului:

– Șterge-mă repede pe cap, că mă duc; și am să mă întorc altă dată!

Și, rostind vorbele acestea, îi puse în mână o drahmă din argint, întocmai ca și când ar fi fost dichisit pe cap de bărbier. Iar bărbierul, văzând atâta dărnicie, își zise: „Îmi dă o drahmă când nici nu l-am ras pe cap! Ce-are să fie când are să și fie ras pe cap? Pe Allah! iacătă un mușteriu pe care n-am să-l scap din ochi. Fără de nicio îndoială, când am să-l rad pe cap are să-mi dea un pumn de drahme de-acestea!”

Estimp, flăcăiandrul se ridică repede și ieși în uliță. Iar bărbierul îl însoți până în pragul prăvăliei, spunându-i:

– Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Nădejdea mea-i că, după ce ai să-ți orânduiești daravelile cele zornice, ai să te întorci în prăvălia aceasta, din care ai să ieși încă și mai frumos decât la intrare. Allah fie cu tine!

Iar flăcăul răspunse:

– Taiieb! prea bine! am să mă întorc!

Și o zbughi degrabă, și pieri după colțul uliței.

Și ajunse dinaintea casei drăguței sale, soția yuzbașului. Și tocmai era gata să bată în ușă, când, spre uluirea lui nespusă, văzu răsărindu-i dinainte, venind din partea cealaltă a uliței, bărbierul. Și neștiind cam care putea să fie treaba ce-l făcea să fugă așa pe bărbier, care de departe îi făcea niște semne de chemare, nu mai bătu în poartă. Iar bărbierul îi spuse:

– O, stăpâne al meu, Allah fie cu tine! Mă rog ție să nu uiți de prăvălia mea, care s-a înmiresmat de venirea ta și s-a luminat. Iar înțeleptul spuse: „Când te-ai dedulcit într-un loc, să nu mai cauți altul!“ Iar doftorul cel mare al arabilor, Abu Ali el Hossein Ibn Sina – asupra-i fie milele Celui Preaînalt! – a spus: „Niciun lapte nu este de asemuit, pentru copil, cu laptele mamei! Și nimica nu-i este mai dulce capului decât mâna unui bărbier dibaci!“ Nădăjduiesc, dar, de la tine, o, stăpâne al meu, că ai să cunoști prăvălia mea dintre toate celelalte prăvălii din suk.

Iar flăcăiandrul zise:

– Hei, uallah! de bună seamă, am s-o cunosc, o, bărbierule!

Și împinse poarta, care se și deschisese de dinlăuntru, și grăbi s-o închidă în urma lui. Și urcă să se întâlnească cu drăguța sa, spre a-și face treaba cea îndătinată.

Ci bărbierul, în loc să se întoarcă la prăvălia lui, rămase înfipt în uliță, dinaintea porții, zicându-și: „Cel mai bine-i să-l aștept chiar aici pe mușteriu acesta, ca să-l călăuzesc chiar eu la prăvălie, de teamă să nu care cumva să greșească la cele ale vecinilor mei!“

Și, fără a slăbi ușa măcar o clipită din ochi, se proțăpi acolo.

Ci în ceea ce îl privește pe yuzbașiu, după ce ajunse la locul de întâlnire, prietenul său îi zise:

– Ya sidi, iartă-mi necuviința fără de pereche, de care mă fac vinovat față de tine. Ci a murit maică-mea și trebuie să-i orânduiesc înmormântarea. Iartă-mă, dar, de-a nu putea să mă bucur astăzi cu tine, și iartă-mi purtarea cea urâtă. Allah e milos! și avem să venim altă dată împreună aici, cât mai curând.

Și își luă rămas-bun de la el, tot cerându-și întruna iertăciune, și plecă pe drumul lui. Iar yuzbașiu, cu nasul

cam alungit, își zise în sineși: „Bătu-le-ar Allah pe babele cele afurisite, care înnegurează într-un chip atâta de ticălos zilele de voieșie! Și afunda-le-ar Pârdalnicul în hăurile cele mai adânci dintr-al cincelea iad!“

Și, grăind acestea, scuipe o dată cu năduf...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

... Și, grăind acestea, scuipe o dată cu năduf, mormăind în barbă: „Scuipe pe tine și pe pământul care-o să te astupe, o, mamă a pacostelor!“ Și își luă calea îndărăt înspre casă, și ajunse pe ulița lui, cu niște ochi bulbucăți de mânie.

Și îl zări pe bărbierul ce sta înțepenit, cu privirile pe ferestrele de la casa lui, ca un câine care așteaptă să i se arunce un os. Și îl umflă și-i zise:

– Ce-i cu tine, bre? Și ce treabă-i între tine și casa aceasta?

Iar bărbierul se temeni până la pământ și răspunse:

– O, sidi yuzbașiule, îl aștept aici pe cel mai bun mușteriu al prăvăliei mele! Întrucât pâinea mea este în mâinile lui!

Iar yuzbașiul, tare uimit, îl întrebă:

– Ce bășădești tu, mă javră de efriți? Nu cumva casa mea o fi acuma loc de întâlnire pentru mușterii unor bărbieri de teapa ta? Cară-te, o, pușlamao, că, de nu, ai să-mi afli greutatea mâinii!

Iar bărbierul spuse:

– Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpâne al meu, yuzbașiule, și asupra casei tale, și asupra celor care locuiesc în preacinstita-ți casă, sălaș al bunei-cuviințe și al

tuturor virtuților ! Ci, pe preascumpa-ți viață! mă juru-iesc că mușteriu meu cel mai bun a intrat chiar aci! Și, întrucât iacă că-i cam de mulțisor de când se află aici, iar meseria și prăvălia mea mă pun în neputință de a-l mai aștepta, mă rog ție să-i spui, când ai să-l vezi, să nu zăbovească mai mult!

Iar soțul fetișcanei îi zise:

– Și ce fel de om este mușteriu tău, o, plod de co-doși și prăsilă de pezevenghi?

El spuse:

– Este un tinerel frumos, cu niște ochi iacă-așa, și cu un mijlocel iacă-așa, și cilibiu foc! E un șalabi întru totul, zarif la purtări și la strai, și filotim! și dulce! o bucată de zahăr, ya sidi, un fagure de miere, uallahi!

Când vâtaful cel de peste o sută de caralii de agie auzi asemenea laudă și asemenea zugrăvire a celui ce intrase în casa lui, îl înșfăcă pe bărbier de ceafă și, zgâl-tâindu-l de câteva ori, îi spuse:

– O, prăsilă de pușlamale și pui de lele!

Iar bărbierul cel zgâlțâit strigă:

– Nu am nimic împotrivă!

Iar yuzbașiu urmă:

– Încă mai cutezi să rostești asemenea vorbe despre casa mea?

Iar bărbierul zise:

– O, stăpâne al meu, ai să vezi ce are să-ți spună mușteriu meu când ai să-i spui: „Bărbierul cel cu mână dulce te așteaptă la poartă!”

Iar yuzbașiu, spumegând, răcni la el:

– Dacă-i așa, șezi aci și-așteaptă până mă duc să-ți cercetez spusele!

Și se repezi în casă.

Or, estimp, muierușca, văzând și auzind de după fe-reastră tot ce se întâmpla în uliță, avusese destul răgaz să-l ascundă pe drăguțul ei în fântâna casei. Și când yuzbașiu

intră în odaie, nu mai era acolo nici flăcău, nici nimic ce să se asemuie cât de cât cu așa ceva. Și o întrebă pe nevastă-sa:

– Hei, pe Allah! o, femeie, oare chiar este cumva de crezut că un bărbat să fi intrat în casa noastră?

Iar nevasta, ca supărată până peste poate de o atare bănuială, strigă:

– O, ce rușine asupra casei noastre și asupra mea! Cum să fi putut, o, stăpâne al meu, să intre aici un bărbat? Izgonit fie Cel-Rău!

Iar yuzbașii spuse:

– Păi un bărbier, care se află în uliță, mi-a spus că așteaptă să iasă de la noi un tinerel, mușteriu de-al lui!

Ea spuse:

– Și nu l-ai sfârâmat de zid?

El spuse:

– Mă duc să-l sfârâm!

Și coborî, și îl înșfăcă pe bărbier de ceafă, și începu să-l răsucescă, răcnind la el:

– O, codoș al maică-tii și-al nevesti-tii! Ai cutezat să rostești asemenea vorbe despre haremul unui drept-credincios?

Și urma, fără de îndoială, să-i facă dintr-odată lungimea să-i treacă prin lățime, când bărbierul strigă:

– Pe adevărul pe care ni l-a dezvăluit Profetul, o, yuzbașiiule, l-am văzut cu ochii mei pe flăcău când a intrat în casă! Da nu l-am văzut să fi ieșit!

Iar celălaltul îl opri din răsucescă și rămase până peste măsură de uluit auzindu-l pe insul acela stăruind a mărturisi asemenea lucru până și dinaintea morții. Și îi zise:

– Nu vreau să teucid până a nu-ți dovedi că minți, o, câine! vino-ncoace!

Și îl târî în casă, și începu să străbată cu el toate odăile, și de jos, și de sus, și peste tot. Și, după ce cercetară și răscoliră tot, coborâră în curte și scotociră prin toate

colțurile, fără să găsească nimic. Și yuzbașiul se întoarse înspre bărbier și-i spuse:

– Nu este nimic!

Iar celălalt spuse:

– Dreptu-i, da mai este și fântâna aceasta, pe care încă nu am cercetat-o.

Și-așa! Iar flăcăul auzea toată vânzoleala și toate vorbele lor. Și, la vorba din urmă, despre fântână și despre cercetarea fântânii, îl blestemă în inima lui pe bărbier, gândind: „A, puiul de codoașe ale pușlamalâcului! Are să mă ducă la spânzurătoare!” Iar nevastica, la rându-i, îl auzi și ea pe bărbier vorbind de cercetarea fântânii și coborî în graba mare, strigându-i soțului ei:

– Da până când, o, bărbate, ai să-l mai lași să-ți bată curtea și haremul pe plodul ăsta dintr-un potop de încornorați ai nerușinării? Și nu ți-e rușine ție să-l bagi așa în tihna sălașului tău pe un străin de teapa ăstuia de co-lea? Ce mai aștepți de nu-l osândești după nelegiuirea lui?

Iar yuzbașiul spuse:

– Drept spui tu, o, femeie, trebuie să-l pedepsesc. Ci tu ești cea ponegriță, așa că tu se cade să-l osândești. Pedepsește-l după greutatea și după fapta clevetirilor lui!

Atunci, puicana se sui în casă și luă un cuțit de la bucătărie, și îl încinse la foc până ce se făcu alb de fierbinte. Și veni la bărbierul pe care yuzbașiul îl și așternu-se la pământ dintr-o smucitură. Și, cu cuțitul cel încins, îi arse vinișoarele, și îi scoase oușoarele, în vreme ce yuzbașiul îl ținea proptit la pământ. După care îl aruncară în uliță, strigând în urma lui:

– Țasta are să te învețe minte să mai pălăvrăgești despre haremurile oamenilor cinstiți!

Iar amărâtul de bărbier zăcu acolo până ce niște trecători miloși îl ridicară și îl duseră la prăvălia lui. Și gata cu el!

Ci în ceea ce îl privește pe flăcăiandrul închis în fântână, apoi acesta, de îndată ce toată zarva din casă contenî, dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să-și slobozească picioarele în vînt. Și Allah coperi ceea ce avea de coperit!

Iar Șeherezada nu voi să lase cumva noaptea aceea să treacă fără a-i mai povesti sultanului Șahriar și povestea cu Faiiruz și cu soția lui.

POVESTEA CU FAIIRUZ ȘI CU SOȚIA LUI

Se povestește că un sultan ședea într-o zi pe terasa sarauiului său, revenindu-se și bucurându-și ochii cu priveliștea cerului de deasupra capului și cu grădinile cele frumoase de la picioarele sale. Și dete deodată cu privirea, pe terasa unei case așezate peste drum de sarauiul său, de o femeie cum nu mai văzuse nicicînd alta asemenea ca frumusețe. Și se întoarse înspre cei care îl înconjura și îi întrebă:

— A cui este casa aceea?

Iar ei răspunseră:

— A slujitorului tău, Faiiruz. Iar femeia este soția lui!

Atunci, sultanul coborî de pe terasă; iar patima îl și lăsase beat, fără de vin, și dragostea era în inima lui. Și îl chemă pe slujitorul său, Faiiruz, și îi spuse:

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în *cutare* cetate, și adu-mi răspunsul!

Și Faiiruz luă scrisoarea, și se duse acasă la el, și își puse scrisoarea sub cap, și își trecu așa noaptea toată. Iar când se făcu dimineață, se sculă, își luă bun-rămas de la soție și plecă înspre cetatea cu pricina, habar neavînd ce rosturi avea domnul său împotriva lui.

Estimp, sultanul se ridică degrabă, numaidecât după ce soțul plecă, și se îndreptă, îmbrăcat în haine străvestite,

înspre casa lui Faiiruz, și bătu la ușă. Iar soția lui Faiiruz întrebă:

– Cine este la ușă?

Și el răspunse:

– Sunt eu, sultanul, stăpânul soțului tău!

Și ea deschise. Iar el și spuse, așezându-se:

– Am venit ca musafir.

Iar ea zâmbi și răspunse:

– Mă adăpostesc întru Allah de un astfel de musafir!.

Întrucât chiar că nu mă aștept la nimica bun de la el!

Ci sultanul spuse:

– O, alean al inimilor, noi suntem stăpânul soțului tău și socotim că nu ne prea cam cunoști!

Iar ea răspunse:

– Ba te cunosc, o, doamne și stăpâne al meu, și cunosc și ce gând ai, și știu și ce vrei, și că ești stăpânul soțului meu. Și, spre a-ți dovedi că pricep prea bine care ți-e treaba, te povățuiesc, o, sultane al meu, să ai sufletul atâta de sus înălțat, cât să ți se potrivească și ție stihurile poetului:

*Nu am să-mi fac vreodată cale
Pe drumul către vreun izvor
Ce stă cu ghizdul buzei sale
La bunăvoia tuturor
Și-și lasă proaspetele ape
Toți trecătorii să-i adape.*

*Când muștele cele murdare
Și-abat pe farfuria mea
Roirea lor bâzâitoare,
De mi-ar fi foamea cât de grea,
Las farfurie și bucate,
Că altceva nu se mai poate.
La fel și leul ocolește
Un drum ce duce la vreun vad*

*La care, strecurați hoțește,
Și câinii vin la adăpat,
Să lipăie și ei la fel
De unde se adapă el.*

Și, după ce spuse stihurile, soția lui Faiiruz adăugă:
– Ci tu, o, Măria Ta, ai bea din fântâna pe care alții
înaintea ta și-au pus buzele?

Iar sultanul, auzind vorbele acestea, se uită la ea cu uimire. Și fu atâta de tulburat, încât întoarse spatele, fără a mai găsi o vorbă de răspuns; și, în graba lui de a fugi, își pierdu acolo unul dintre papuci. Și-aceasta-i fu pățania.

Ci în ceea ce îl privește pe Faiiruz, iacătă! După ce ieși din casă, spre a se duce unde îl trimisese sultanul, căută scrisoarea în buzunar și nu o găsi. Și își aduse aminte că o pusese sub căpătâi. Și se întoarse din drum, și intră în casă chiar la o clipită după ce sultanul tocmai ieșise. Și văzu imineul sultanului, pe prag. Și numaidecât înțelese pricina trimiterii lui afară din cetate, în niște locuri depărtate. Și își zise: „Sultanul, stăpânul meu, nu mă trimite acolo decât ca să-și dea frâu slobod la o patimă tănuită!“ Da păstră tăcerea și, intrând fără zarvă în odaie, luă scrisoarea de unde o lăsase și plecă iar, fără ca soția să fi prins de veste de întoarcerea lui. Și părăsi cetatea în grabă, și se duse să-și îndeplinească solia cu care fusese însărcinat de sultanul, stăpânul său. Și Allah îi scrisese bună pace, și omul duse scrisoarea la locul poruncit, și se întoarse în cetatea sultanului aducând răspunsul cerut. Și, până a se duce să se odihnească la el acasă, dete zor să se înfățișeze dinaintea sultanului care, spre a-l răsplăti pentru vrednicia lui, îl dăruie cu o sută de dinari. Și nimica nu se pomeni despre ceea ce știm.

Iar Faiiruz, luând cei o sută de dinari, se duse la sukul giuvaiergiilor și al argintarilor și cumpără, de toți banii,

niște lucruri strălucite, tot felul de podoabe plăcute femeilor. Și le duse pe toate nevesti-sii, spunându-i:

– Acestea-s spre a sărbători întoarcerea mea!

Și adăugă:

– Ia-le și pe astea, și tot ce ai aici, și întoarce-te la casa tatălui tău!

Iar ea îl întrebă:

– Pentru ce?

– Pentru că sultanul, stăpânul meu, m-a coperit cu bunătața lui. Și pentru că vreau ca toată lumea să afle, și ca tatăl tău să se bucure văzând la tine toate podoabele acestea, drept aceea doresc să te văd cum pleci acolo unde îți spun.

Iar ea răspunse:

– Cu drag și cu toată inima bucuroasă!

Și se împodobi cu tot ce-i adusese bărbatu-său, și cu tot ce mai avea, și plecă la casa tatălui ei. Și taică-său se bucură foarte de venirea ei și de toate mândrețele pe care le vedea pe ea. Și șezu în casa tatălui său vreme de o lună întreagă, fără ca soțul ei, Faiiruz, să se mai fi gândit să vină după ea, și fără ca baremi să fi trimis să ceară știri despre ea.

Încât, la capătul lunii aceleia de despărțire, fratele tinerei neveste veni la Faiiruz și-i zise:

– O, Faiiruz, dacă nu vrei să dezvăluiești pricina mâniei ce-o ai împotriva soției tale, și pricina părăsirii în care ai lăsat-o, vino măcar și apără-te, în pricina cu noi, dinaintea sultanului, stăpânul nostru!

Iar Faiiruz răspunse:

– Dacă voi vreți să vă judecați, eu nu am să mă judec!

Iar fratele tinerelei spuse:

– Ci vino totuși, ca să mă auzi ce păra am!

Și se duse cu el dinaintea sultanului.

Și îl găsiră pe sultan, în sala de județe, cu cadiul stând jos lângă el. Și fratele tinerei femei, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, spuse:

– O, stăpâne al nostru, vin să mă judec pentru o pricină!

Iar sultanul îi spuse:

– Pricinile de judecat îl privesc pe domnia sa, cadiul. Cu el se cade să vorbești!

Iar fratele tinerei femei se întoarse înspre cadiu și zise:

– Allah lumineze județele domnului nostru, cadiul! Or, iacăta pâra și jalba noastră: i-am închiriat, numai ca închiriere, omului acesta, o grădină frumoasă, bine ocrotită cu ziduri înalte și păzite, minunat îngrijită și sădită cu flori și cu pomi roditori. Ci omul acesta, după ce a strâns toate florile și a mâncat toate poamele, a dat jos zidurile, a lăsat grădina vraște în cele patru vânturi și a adus totul în stare de jaf. Și-acuma vine să rupă învoiala și să ne dea îndărăt grădina în starea în care a adus-o! Și-aceasta-i plângerea noastră și pricina noastră, ya sidi'l cadi!

Și cadiul se întoarse înspre Faiiruz și îi zise:

– Da tu ce ai a spune, o, tinere?

Și el răspunse:

– Într-adevăr, le dau îndărăt grădina într-o stare mai bună decât era înainte!

Iar cadiul îi spuse fratelui:

– Este adevărat că dă îndărăt grădina în stare mai bună, precum ne mărturisește?

Iar fratele zise:

– Nu. Ci aș vrea să aflu de la el pricina care l-a împins să ne-o dea îndărăt!

Și cadiul întrebă, întorcându-se înspre Faiiruz:

– Ce ai de zis, o, tinere?

Și Faiiruz răspunse:

– Le-o dau îndărăt din toată inima mea și în pofida inimii mele! Iar pricina acestei dări îndărăt, întrucât dorește s-o afle, este că am intrat în grădina cu pricina și

am văzut pe pământul ei urmele trecerii leului și ale piciorului lui. Și mi-a fost frică să nu mă sfâșie leul, de m-aș mai încumeta încă o dată. Și pentru aceea am dat grădina îndărăt stăpânului ei. Și nu am făcut treaba aceea-ta decât din cinstire față de leu și din frică pentru mine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

... Și nu am făcut treaba aceasta decât din cinstire față de leu și din frică pentru mine.

Iar sultanul, care sta tolănit pe perne și asculta fără a lăsa să se vadă, când auzi vorbele lui Faiiruz, slujitorul său, și pricepu unde bate tâcul, se ridică pe jumătate și îi spuse tânărului:

– O, Faiiruz, liniștește-ți sufletul, alungă-ți temerile și întoarce-te la grădina ta. Întrucât, pe adevărul și pe sfințenia Islamului! grădina ta este cea mai bine apărată și cea mai bine păzită din câte am văzut eu în viața mea; iar zidurile ei sunt la adăpost de orice călcare; iar pomii, roadele și florile ei sunt cele mai curate și cele mai frumoase din câte am văzut vreodată!

Și Faiiruz înțelese. Și se întoarce la soția lui. Și o iubi. Și, în felul acesta, nici cadiul, nici nimenea dintre cei mulți câți se aflau de față în sala de județe nu putu să priceapă nimic din pricina aceea, care rămase tănuită între sultan și Faiiruz și fratele soției. Ci numai unul Allah este Atoateștiutor!

OBÂRȘIA ȘI DEȘTEPTĂCIUNEA

Era odată un om, șamit de baștină, pe care Allah îl dăruise, ca pe toți șamiții din neamul său, cu un sânge vârtos și cu o minte întunecată. Întrucât este lucru știut că, atunci când Allah a împărțit darurile sale oamenilor, a pus în fiecare pământ însușirile cele bune și însușirile cele rele, care urmau să se treacă din neam în neam tuturor celor ce aveau să se nască acolo. Și-așa îi dăruie el cu minte și cu isteciune pe locuitorii din Cairo, cu putere bărbătească pe cei din Egiptul-de-Sus, cu dragoste de poezie pe părinții noștri arabi, cu vitejie pe călăreții din pustie, cu obiceiuri cuviincioase pe locuitorii din Irak, cu prietenie față de oaspeți pe triburile cele rătăcitoare, și cu multe alte daruri și multe alte pământuri; ci sirienilor nu le dăde decât patima după chilipir și dorul de neguțătorie, și îi uită cu totul când împărți darurile cele plăcute. Drept aceea, orice-ar face, un șamit, din țările care se întind de la marea cea sărată până la marginile pustiului Damascului, are să fie pururea un mocofan cu sânge vârtos, iar mintea lui nu are să fie vreodată deschisă decât la ispita cea grosolană a chilipirului și a pișicherlăcului.

Și-așa că sirianul cu pricina se trezi într-o bună zi cu dorința de a se duce să chilipirgească pe la Cairo. Și, fără de nicio îndoială, numai soarta lui cea păcătoasă i-a suflat gândul acesta de a se duce să trăiască printre oamenii cei mai plăcuți și mai isteți de pe pământ. Ci, ca toți cei din neamul lui, era plin de îngâmfare și gândi că avea să-i năucească pe oamenii de acolo, întrucât avea să ducă niște lucruri frumoase cu el. Luă, într-adevăr, în niște lăzi, tot ceea ce avea mai strălucit ca mătășării, ca bogasiuri scumpe, ca arme luminate și alte lucruri asemenea, și se cărauși în cetatea cea ocrotită, Misr Al-Kahirah, Cairo!

Și purcese cu a închiria o prăvălie pentru mărfurile sale și o odaie pentru sine într-un han din cetate, în inima sukurilor. Și începu să se ducă în fiecare zi pe la mușterii și pe la neguțători, poftindu-i să vină să-i vadă mărfurile. Și urmă să lucreze tot așa o bucată de vreme, până când într-o bună zi, cum se duse să se preumbe, și se tot uita ba la dreapta, ba la stânga, se întâlni cu trei fetișcane ce veneau aplecate și legănate, și care râdeau spunându-și niște lucruri așa și-așa. Și erau toate una mai frumoasă decât cealaltă, și mai ispititoare, și mai dulci. Și, când le zări, mustățile i se zburliară și i se cutremurară; și se apropie de ele, când fetele îi aruncară niște ocheade, și le zise:

— Se poate, oare, să veniți a-mi ține tovărășie plăcută, la hanul meu, spre a ne veseli în noaptea aceasta?

Iar ele răspunseră, zâmbărește:

— Binevoim, într-adevăr, și vom face ceea ce ne vei spune să facem, spre a-ți fi pe chef.

Iar el întrebă:

— La mine sau la voi, o, stăpânele mele?

Ele spuseră:

— Eh, pe Allah! la tine! Ce, tu crezi cumva că soții noștri ne-ar lăsa să aducem acasă bărbați străini?

Și adăugară:

— În noaptea aceasta vom veni la tine! Spune-ne, așadar, unde locuiești.

El spuse:

— Locuiesc într-o odaie la *cutare* han, pe *cutare* uliță.

Iar ele spuseră:

— Dacă-i așa, pregătește-ne o cină și ține-ne-o la cald; iar noi vom veni la tine după ceasul rugăciunii de noapte.

Iar el spuse:

— Vorbele voastre sunt desăvârșite!

Și fetele îl lăsară, spre a-și vedea de drum. Iar el, la rândul-i, se duse după merinde și cumpără pește, castraveți,

stridii, vin și mirodenii, și le aduse pe toate în odaia lui; și pregăti cinci feluri de bucate cu carne, fără a mai pune la socoteală și orezul, și legumele; și le găti chiar el, cu mâna lui; și ținu totul gata, cât mai bine cu putință.

Iar când se făcu vremea de cină, cele trei femei veniră, așa cum făgăduiseră, învăluite în niște căbănițe albastre, ce le făceau de nerecunoscut. Ci, după ce intrară, își aruncară hainele de pe umeri și șezură jos ca niște lune. Iar sirianul se sculă și veni dinaintea lor, stând apoi și el jos, ca un ulcior, după ce rânduise cum se cuvine farfuriile pline cu bucate. Și fetele mâncară fiecare atâta cât încăpu în ele. Iar el le aduse pe urmă sofraua cu vinuri. Și cupa începu să se poarte între ei. Și sirianul, la îndemnurile lor stăruitoare, nu lăsă să-l treacă niciun rând de la băutură și bău până ce începu capul să i se bălângăne în toate părțile. Și atunci, prinzând oarecare inimă, începu să se uite în ochii tovarășelor sale; și putu să se minuneze de frumusețea fetelor și să se bucure de nurii lor. Și se învârti între uluială și năuceală. Și se clătină între aiureală și zăpăceală. Și nu mai știu să osebească bărbat de femeie. Iar starea lui fu ne-maipomenită, și soarta – jalnică. Și privea fără a vedea, și mânca fără a bea. Și dete să se slujească de picioare, și căzu-n cap. Și își roti ochii împrejur, și scutură din nas mahmur. Și suflă, și strănută. Și râse, și plânse. După care se întoarse înspre una dintre cele trei mioare și îi făcu întrebare:

– Allah fie asupra ta! ya setti, ce nume-i fi având tu, oare?

Ea răspunse, cum se cuvine:

– Ai-mai-văzut-vreodată-pe-cineva-ca-mine?

Iar mintea lui zbură și mai tare, și strigă în gura mare:

– Nu, uallahi, nu am mai văzut pe cineva ca tine!

Pe urmă se întinse pe jos, sprijinindu-se în coate, și o întrebă și pe cea de-a doua:

– Da pe tine, ya setti, o, sângele vieții inimii mele, cum te cheamă?

Ea răspunse:

– N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine!

Iar el strigă:

– Inșallah! fie voia lui Allah, o, stăpână a mea, N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine!

Pe urmă se întoarse înspre cea de-a treia și o întreabă:

– Da pe tine, ya setti, o, pojar al inimii mele, cam care poate fi preacinstitul tău nume?

Ea răspunse:

– Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști!

Și, auzind acest al treilea răspuns, sirianul se rostogoli pe dușumea, strigând cât îl ținea gura:

– Nu am nimica împotriva, o, stăpână a mea, Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști!

Și ele preumblară pocalul neconținut și îl deșertară în gâtlejul lui, până ce se prăbuși, cu capu-naintea picioarelor și cu suflarea împiedică. Atunci, văzându-l în starea aceea, fetele se ridicară și îi scoaseră turbanul, și îi puseră pe cap o tichie de nebun. Pe urmă se uitară împrejurul lor și puseră gabja pe tot ce găsiră la îndemână, și bani, și lucruri de preț. Și, încărcate cu prada, și cu inima ușoară, îl lăsară în hanul lui să grohăie ca un bivoli, și lăsară odaia în seama stăpânului ei. Iar Atoateacoperitorul acoperi ceea ce avea de acoperit.

Or, a doua zi, când se trezi din beția lui, sirianul se văzu singur în odaie și nu zăbovi a băga de seamă că odaia fusese măturată de tot ce se afla în ea. Și deodată își dobândi pe deplin simțurile și strigă:

– Nu este măreție și putere decât numai întru Allah Slăvitul și Marele!

Și se repezi afară din han, cu tichia de nebun pe cap, și începu să-i întrebe pe toți trecătorii dacă nu întâlniseră

pe numitele *Cutare*, și *Cutare*, și *Cutare*. Și rostea numele pe care i le spusese cele trei femei. Iar oamenii, văzându-l împopoțonat așa, îl credeau scăpat de la maristan și răspundeau:

– Nu, pe Allah! nu am văzut niciodată pe cineva ca tine!

Iar alții ziceau:

– Niciodată nu am văzut pe cineva care să ți se asemuie!

Iar alții răspundeau:

– Ne uităm la tine, într-adevăr, da nu te cunoaștem!

Încât, la capătul întrebărilor, nu mai știu ce să facă și nici cui să se plângă și, până la urmă, întâlni un trecător milos și bun de sfat, care îi spuse:

– Ascultă-mă pe mine, o, șamitul! Cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut, în împrejurarea aceasta, este de a te întoarce în țara Șamului, fără de amânare și fără de zăbavă, întrucât la Cairo, vezi tu, oamenii știu să răsucească și capetele tari, și pe cele ușoare, și știu să se joace cu ouăle tot atâta de bine ca și cu pietrele.

Iar șamitul, cu nasul alungit până-n pământ, se întoarce în țara lui, din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată.

Și, întrucât adesea li s-au întâmplat asemenea pățanii, cei de baștină din țara Șamului îi clevesc în gura mare pe copiii Egiptului.

Iar Șeherezada, sfârșind de istorisit povestea aceasta, tăcu. Și sultanul Șahriar îi zise:

– Numai unui Allah este Învățător și Luminător!

Iar ea adăugă:

– Da ce-ar mai rămâne din snoavele acestea, pe lângă *Povestea cu Cartea magică*?

Iar sultanul Șahriar zise:

– Ce-i cu cartea aceea magică, o, Șeherezada, și care-i povestea ei?

Iar ea spuse:

– Las' să ți-o povestesc, o, Măria Ta, în noaptea următoare, de-o vrea Allah și dacă așa este plăcerea ta!

Iar sultanul zise:

– De bună seamă! vreau să ascult, în noaptea următoare, povestea aceea, pe care nu o știu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și cincea noapte

Micuța Doniazada se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită și zise:

– O, sora mea, când ai să începi să ne povestești povestea cu cartea magică?

Iar Șeherezada răspunse:

– Fără amânare și fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorința stăpânului nostru, sultanul.

Și spuse:

POVESTEA CU CARTEA MAGICĂ

Se povestește, în hronicile noroadelor și în cărțile din vremurile vechi – ci numai unul Allah știe trecutul tot și poate să vadă cele ce vin! – că într-o noapte ca toate nopțile califul, fiul califilor urmași drepecți ai lui Abbas, Harun Al-Rașid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, și așa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul Măriei Sale, care s-a și înfășșat numaidacă dinainte-i. Și califul i-a zis:

– O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare și grea peste pieptul meu, și doresc să-mi risipești posomorală.

Iar Massrur a răspuns:

– O, emire al drept-credincioșilor, scoală-te și haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noștri pologul cerurilor presărat cu stele, și să vedem cum se preumblă luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cântecul clipocitor al apelor, și suspinele roșilor scărțătoare ale pușurilor cu scripeți de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul:

*Fântâni cu scripeți jalnic suspinând,
De lacrimi pline și de geamăt blând,
V-asemuiți cu-ndrăgostiții, când,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gând,
Și zi, și noapte-și trec mereu oftând,
Fără-a-i mai da și bucuriei rând.*

Și tot poetul acela, o, emire al drept-credincioșilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare:

*Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă și tot ea îmi cântă,
Ca o grădină fără asemănare:
Izvoare-s ochii-i, cu privire blândă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.*

Și Harun îl ascultă pe spătarul său și clătină din cap, și zise:

– Nu de asta am chef în noaptea de-acum!

Și Massrur zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, se află în saraiul tău trei sute șazeci de puiande de toate culorile, asemenea cu tot atâtea lune și gazele, și îmbrăcate în rochii frumoase ca niște flori. Scoală-te și hai să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Și ai să le asculți cântecele, și ai să le vezi jocurile, și ai să te uiți la zbungurile lor. Și atunci, sufletul tău are să se simțească îmbiat înspre vreuna dintre ele. Și ai s-o iei de soață, în noaptea aceasta, și ea are să se dedea plăcerilor ei cu tine. Și avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămână din posomorala ta!

Ci Harun spuse:

– O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numai-decât!

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere. Și se duse să-l caute pe Giafar acasă, și îi spuse:

– Hai la emirul drept-credincioșilor!

Și Giafar răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și se sculă pe clipă pe dată, se îmbracă și purcese cu Massrur la sarai. Și se înfățișă califului, care se afla tot în pat, și sărută pământul dintre mâinile lui, și zise:

– Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău!

Iar Harun spuse:

– Nu este de nimic alta decât de bine, o, Giafar! Ci sunt cam mohorât în noaptea aceasta, și chinuit, și

apăsat. Și l-am trimis pe Massrur să-ți spună să vii aici ca să mă veselești și ca să-mi risipești urâtul.

Iar Giafar chibzui o clipită și răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, când sufletul nostru nu voiește să se veselească nici cu frumusețea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceața vântului, nici cu vederea florilor, nu mai rămâne decât un leac, și anume cartea. Întrucât, o, emire al drept-credincioșilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărți. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce și cea mai vrăjită dintre preumblări! Scoală-te, așadar, și haidem să căutăm vreo carte, la întâmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărți!

Iar Harun răspunse:

— Drept grăiești, o, Giafar! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urâtului. Și deloc nu mă gândisem la el.

Și se sculă și, însoțit de Giafar și de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărți.

Iar Giafar și Massrur țineau fiecare câte o făclie, și califul lua cărțile din dulapurile cele strălucite și din lăzile de lemn înmiresmat, și le deschidea, și-apoi le închidea iarăși. Și cercetă așa multe lăzi și dulapuri și, până la urmă, puse mâna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întâmplare. Și nimeri peste un lucru care pesemne că l-o fi ispitit strașnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, șezu jos și începu s-o cerceteze foaie cu foaie și să citească cu luare-aminte. Și iacătă că deodată începu să râdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăși cartea și își urmă citirea. Și iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui; și începu să plângă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă până pe cartea pe care o ținea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei și se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plângând și râzând, nu se putu stăpâni să nu-i spună stăpânului său:

– O, emire al drept-credincioșilor și domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut și să râzi, și să plângi aproape tot într-aceeași clipită?

Iar califul, auzind întrebarea, se mânie până peste marginile mâniei și răzni la Giafar, cu un glas sugrumat:

– O, câine din câinii de barmakizi, de unde atâta neobrăzare din partea ta? Și ce te privește pe tine? Iacă că îți iei nasul de a te dovedi supărător și îngâmfat, și treci peste marginile rostului tău! Nu-ți mai rămâne acum decât să-l mai și sfrunzezi pe calif! Or, pe ochii mei! de vreme ce te bagi unde nu te privește, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îți poruncesc, așadar, să te duci să cauți pe careva care ar putea să-ți spună pentru ce am răs și am plâns la citirea acestei cărți, și care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintâi foaie până la cea din urmă. Și dacă nu ai să-l găsești pe insul acela, am să-ți tai capul și-am să-ți arăt eu atunci ce m-a făcut să râd și să plâng.

Când auzi vorbele acestea și când văzu mânia califului, Giafar spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, am săvârșit o greșală. Iar greșeala este faptă de oameni de teapa mea, pe când iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al Măreției Tale.

Ci Harun răspunse:

– Nu! și mă leg cu jurământ! Să te duci să-mi cauți pe careva care să-mi spună numaidecât tot ce cuprinde cartea asta! De nu, am să-ți tai capul pe clipă pe dată.

Și Giafar spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, Allah a zidit cerurile și lumile în șase zile, și, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut așa, a fost spre a arăta fapturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să porcezi cu chibzuință și răbdare. Cu

atât mai mult când este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioșilor. Ci, dacă ții neabătut să mă duc să-l caut pe insul în stare să ghi-cească tot ce te-a făcut să râzi și să plângi, îngăduie robului tău măcar un răspas de trei zile!

Iar califul spuse:

– Dacă nu-mi aduci insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă!

Iar Giafar răspunse:

– Mă duc în solia poruncită!

Și ieși numaidecât, schimbat la față, cu sufletul tremurând și cu inima plină de amar și de mâhnire.

Și se duse acasă, cu inima amară, mai întâi să-și ia bun-rămas de la tatăl său, Yahia, și de la fratele său, El-Fadl, și să plângă. Iar ei îi spusera:

– Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare și de mâhnire, o, Giafar?

Iar el le povesti tot ce se întâmplase între el și calif, și îi înștiință despre porunca primită. Și adăugă:

– Cine se joacă cu un tăiș ascuțit se taie la mână; iar cine se luptă cu leul are să fie ucis. În ceea ce mă privește, nu se mai află loc pentru mine lângă calif; întrucât de-acî înainte șederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca și pentru tine, o, părintele meu, și ca și pentru tine, o, fratele meu! Așa că este mai bine să mă duc departe de ochii lui. Întrucât a-ți mântui viața este un lucru tare scump și niciodată nu e destul de cântărit la chiar prețul lui. Iar depărtarea este cea mai bună mântuire pentru gâturile noastre. Și-apoi, poetul a spus:

*Tu viața-ți mântuie de tângă
Și de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plângă
Acelui ce-a zidit-o bine.*

Iar la acestea, părintele său și fratele răspunseră:

– Nu pleca, o, Giafar, întrucât califul s-ar putea să te ierte!

Ci Giafar spuse:

– A făcut jurământ! Or, cum aş putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintâi privire pricina ce l-a făcut pe calif să râdă și să plângă, precum și ce cuprinde, de la început până la sfârșit, afurisita aceea de carte?

Și Yahia răspunse, atunci:

– Drept grăiești, o, Giafar! Numai plecarea ta ne mai poate mântui capetele. Și cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, și să șezi acolo până ce prăvălișul soartei are să se sfârșească și are să ni se întoarcă norocul cel bun.

Iar Giafar întrebă:

– Și în lipsa mea ce are să se facă soția mea și haremul meu?

Iar Yahia spuse:

– Du-te și nu te mai îngriji de nimic. Acestea-s niște porți pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât așa ți-a fost județul ursitei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

... Acestea-s niște porți pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât așa ți-a fost județul ursitei.

Și Yahia adăugă:

– Cât despre ceea ce ar putea să se mai întâmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.

Ca urmare, Giafar vizirul își plecă urechea la vorbele părintelui său și, fără de amânare și zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, își puse sileaful și jungherul, își luă rămas-bun de la tatăl său și de la fratele său, încălecă pe un catâr și, neînsoțit de niciun rob și de niciun slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Și, de-a dreptul prin pustie, se tot duse și nu conțeni să drumețească decât în cea de a zecea zi, când ajunse la câmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Și văzu Minaretul Miresei cel frumos, care țâșnea din verdeața împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie până în vârf cu cahle daurii, și grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori; și câmpiile cu mirți, și dealurile cu albăstrele, și șesurile cu leandri. Și se opri să se uite la toate acele mândreți, ascultând păsările ciripitoare de prin copaci. Și văzu că cetatea aceea era o cetate a cărei pereche nu fusese zămislită nicăieri pe fața pământului. Se uită la dreapta, se uită la stânga și, până la urmă, zări un om. Și se duse la omul acela și îi spuse:

– O, fratele meu, care-i numele acestei cetăți?

Iar omul răspunse:

– O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, și despre ea grăiește poetul în stihurile acestea:

*Jullag îmi e străvechiul nume,
Și inimilor le sunt drag!
Prin mine râuri curg șirag,
Și-n preajmă-mi, din afund de veac.*

*Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preț,
Damasc, cetate-a mea, și steag,
Chilim de vis, tărâm măreț,*

*Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decât prea-albii tăi pereți.*

*Mult prea frumoasele-ți terase
Să fie binecuvântate,
Și pururi fie-ți lăudate
Prea-falnicele frumuseți
De pe terasele-ți frumoase.*

Iar omul care prociti stihurile adăugă:

– Se mai cheamă și Șam, altfel zis Grăunte-de-Frumusețe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseții lui Dumnezeu pe pământ.

Iar Giafar simți o dulce înfiorare auzind lămuririle acestea. Și îi mulțumi omului, și descălecă de pe catâr, și îl luă de frâu spre a putea să meargă așa cu el printre case și geamii. Și, încetișor, se preumbla cercetând una după alta casele cele frumoase, pe dinaintea cărora trecea. Și, privind așa, zări, în fundul unei ulițe bine măturate și bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătăasă înflorată, împodobit cu chilimuri strălucite de Khorassan, și cu perdele bogate, și ticsit cu perne de mătăasă, cu scaune și cu sofale. Iar un bărbat tânăr ședea jos, în mijlocul cortului, ca luna când răsare în cea de a paisprezecea zi a ei. Și era îmbrăcat ușor, neavând pe cap decât o basma, iar pe trup – numai o hăinuță de culoare trandafir. Iar dinaintea lui ședeau cu luare-aminte o mulțime de inși, și băuturi de toate felurile și de cele mai alese.

Iar Giafar se opri un răstimp să-și bucure ochii cu priveliștea aceea și se simți tare mulțumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tânăr. Și, uitându-se mai cu luare-aminte, zări lângă bărbat o femeie tânără și frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în brațele mamei sale. Și cânta stihurile acestea:

*Vai de acei ce inima și-o lasă
În mâinile spre care doru-i poartă:
Când vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să și-o mai găsească decât moartă.*

*Au dăruit-o mâinilor iubite
Atunci când și-au simțit-o-ndrăgostită –
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.*

*Adânc din piept și-au smuls-o fără minte!
Rostește tu, o, pasăre, mereu:
„Din piept și-au smuls-o, neluând aminte
Că are să le fie tare greu!”*

*Au omorât-o fără nicio vină,
Iar mult-iubitul-acum își bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Și care arde-n dulcele ei foc.*

*Eu sunt acel ce caută iubirea,
Eu sunt iubirea, fratele ei sunt;
Eu, mistuit, îmi plâng nefericirea
Întruna suspinând și repetând:*

*„Priviți-l pe cel ce iubirea crudă
L-a vestejit! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineși, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormântat!”*

Iar Giafar, auzind cuvintele și cântecul, simți o mulțumire nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile aceluia glas, și rosti: „Pe Allah! e frumos!” Ci copilandra și începuse iarăși, pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cânte stihurile acestea:

*Plin de aceste simțăminte,
La dragoste să iei aminte:*

*Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atâta dor.*

*Spre tine mâna mi-o întind,
Cerându-ți milă și șoptind,
Cu umilință, să te-nduri,
Să-mi dai surâsul dulcelui guri!*

*Îmi trece chinuită viață
Pierind sub ochiul tău de gheață.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surâsul drag, mult așteptat.*

*De-atâta dor, plâns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.*

Până ce cântarea acestor stihuri să se sfârșească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mânat de desfătarea pe care o simțea de a o auzi și de a o privi pe copilandra care cânta. Și, deodată, tânărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunței și îi spuse:

– Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din fața noastră?

Iar copilandrul spuse:

– Da!

Iar tânărul bărbat spuse:

– Trebuie să fie vreun străin, întrucât văd asupra lui semnele drumețitului. Dă fuga de mi-l adu, și ai grijă să nu-l superi.

Și băiatul răspunse:

– Cu bucurie și plăcere!

Și zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind; și băiețelul îi spuse:

– În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ție, aibi bunătatea de-a veni la stăpânul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul și, ajungând dinaintea intrării în cort, își lăsa catărul pe seama robilor îndatoritori și trecu pragul. Iar stăpânul cel tânăr se și afla în picioare, într-o cinstea sa; și veni înspre el, desfăcându-și larg mâinile, și îl întâmpină cu niște urări de bun venit, de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, și, după ce mulțumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cântă:

*O, oaspete al meu, bine-ai venit!
 Sosirea ta ne-aduce bucurie,
 Și ne dă viață chipul tău vrăjit.
 Pe chipul tău mă jur: simt cum învie
 Inima-n piept, de cum te-am fost zorit –
 Și aș muri, de-ar fi să pieri, vai mie!*

Și, după ce cântă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise:

– Placu-ți de-a sta, o, dulce doamne al meu! Și măriri lui Allah pentru fericita ta venire!

Și prociti rugăciunea pentru oaspetele de la Allah și își urmă astfel cântecul:

*De-am fi avut vreun semn de înștiințare
 Despre venirea ta, pe sub picioare
 Am fi întins în calea ta, covor,
 Curatul sânge-al inimilor noastre
 Și catifeaua neagră-a ochilor.
 Căci mai presus ne ești, venit din astre,
 Decât ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.*

Și, după ce sfârși cântecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile și îi spuse:

– O, stăpâne al meu, ziua de azi este o zi fericită și, de n-ar fi și fost o sărbătoare, aș fi făcut-o eu, spre a da mulțumire lui Allah!

Iar robii se buluciră numaidecât dinaintea lor; și el le spuse:

– Aduceți-ne cele pregătite!

Iar ei aduseră tăvile cu mâncăruri, cu fripturi și cu toate celelalte lucruri minunate, iar tânărul îi spuse lui Giafar:

– O, doamne al meu, înțelepții spun: „Dacă ești pof-tit, îndestulează-ți sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta.” Or, noi, dacă am fi știut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ți-am fi gătit însăși carnea noastră și ne-am fi junghiat și pruncii în cinstea ta.

Iar Giafar răspunse:

– Pun, așadar, mâna, și am să mănânc până ce am să mă satur!

Iar tânărul începu să-i dea cu chiar mâna lui bucățile cele mai bune și să stea la taifas cu toată dragostea și cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul și ligheanul, și i se spălară mâinile. După care tânărul stăpân îl pof-ti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetișcanei să cânte. Iar ea luă lăuta, îi potrive strunele, o sprijini pe pieptul ei și, după ce murmură o clipită, cântă:

*Iacătă-l, mândrul oaspe, a căruia venire
De toți e-ntâmpinată cu drag și cu cinstire,
Mai dulce ca nădejdea, măreț de strălucire.*

*Din plete-i se revarsă o negură curată,
De care înșși zorii, cu fața speriată
Și rușinați, sărmanii, nici nu se mai arată.*

*Iar când ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduința-i; și el, venind din zare,
Întoarse vieții-un suflet din moarte și pierzare.*

*Și iată-mă acuma sunt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.*

Iar Giafar fu cuprins de o voioșie până peste poate, la fel cu voioșia tânărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicidecum a rămâne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul și în purtarea lui. Și nu rămase nevăzută ochilor tânărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoșat, îngându-rat și chinuit de ceva. Iar Giafar, la rându-i, pricepu că tânărul băgase de seamă starea sa și că, din bună-cuvi-ință, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, până la urmă, tânărul îi zise:

– O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înțelepții:

*Nu-ți fie teamă și nu te-ntrista
De cele câte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un poc al și bea
Otrava sfântă a acestui vin
Ce-alungă și necaz, și voie-rea.*

*Nu vezi cum zugrăviră mâini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe vița viei scrise cu dichis?*

*Dacă te-apasă gânduri și tristețe,
Tu leagănă-le-ncetător și blând,
Pentru ca-n somn adânc să se răsfete
La sânul băuturilor, cântând,
Al florilor și-al fetelor iubete.*

Pe urmă îi spuse lui Giafar:

– Nu-ți chinui și nu-ți zbucliuma inima, o, stăpâne al meu.

Și îi zise fetișcanei:

– Cântă!

Iar ea cântă. Și Giafar, care se desfăta la acele cântece și era vrăjit de ele, spuse, într-un sfârșit:

– Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme și are să vină noaptea cu negurile ei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

– Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme și are să vină noaptea cu negurile ei.

Și tânărul le porunci robilor să aducă niște cai. Iar ei se supuseră îndată; și îi aduseră oaspetelui stăpânului lor o iapă împăratească. Și amândoi săriră pe spinarea cailor și porniră să străbată Damascul, și să se bucure de priveliștea sukurilor și a ulițelor, până ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit și împodobite cu fanare de toate culorile; iar dinaintea unei porți se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spânzurând de un lanț de aur. Iar în curtea casei erau niște chioșcuri înconjurate de cioplitori în piatră minunate, și pline cu toate neamurile de păsări și cu toate soiurile de flori; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tânărul deschise ușa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însuflețită de cântecele păsărilor și de miresmele florilor, și de clipocitul izvoarelor. Și casa toată răsună de feluritele graiuri ale acelor păsări, și era căptușită numai cu mătăasă, și bine chivernisită cu perne de atlas și cu pene de struț. Și se mai afla acolo, de asemenea, o grămadă nenumărată

de tot soiul de lucruri rare și de minunății scumpe, și era îmbălsămată de mireasma florilor și a poamelor; și adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogății falnice, farfurii și tacâmuri din argint, cupe de preț, cățui pentru ars mirodenii, și grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe și de poame uscate. Într-un cuvânt, era ca locuința zugrăvită în stihul acesta al poetului:

*Era o casă albă, -ntr-o grădină,
Și care strălucea ca o lumină
Din toată măreția ei deplină.*

Și, după ce Giafar șezu jos, tânărul îi spuse:

– Un potop de binecuvântări s-a coborât din cer asupra capului nostru, o, doamne și oaspete al meu, odată cu venirea ta!

Și îi mai spuse încă multe alte lucruri gingașe, și îl întrebă, într-un sfârșit:

– Și care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în cetatea noastră? Aici găsești prieteni și bunăstare, și toată dragostea!

Iar Giafar răspunse:

– Eu, o, stăpâne al meu, sunt oștean de meserie, și poruncesc peste o ceată de oșteni. Iar de baștină sunt din cetatea Bassrei, de unde vin acum. Iar pricina sosirii mele este că, neputând să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viața mea și am luat fuga cu capu-n pământ, de frică. Și nu m-am oprit din goană, prin câmpuri și prin pustiuri, până ce m-a adus la tine soarta.

Iar tânărul spuse:

– O, venire binecuvântată! Și care-i numele tău?

El răspunse:

– Numele meu este ca și al tău, o, doamne al meu.

Iar tânărul, auzind aceasta, zâmbi și spuse râzând:

– O, doamne al meu, așadar te numești Abu'l Hassan! Ci mă rog ție să nu mai ai nicio strângere de inimă și nicio tulburare în pieptul tău.

Și dete poruncă să fie aduse bucatele. Și li se aduseră niște tablale pline cu tot felul de bunătăți alese și desfătătoare, și mâncară, și rămaseră mulțumiți. După care masa fu ridicată și se aduseră ibricul și ligheanul. Și se spălară pe mâini, și se ridicară, și se duseră în sala de băuturi, care era plină cu flori și cu poame într-un chip desăvârșit. Iar tânărul vorbi cu fetișcana în privința muzicii și a cântecului. Iar ea îi încântă pe amândoi și îi desfătă cu desăvârșirea meșteșugului ei; și până și casa, cu ziduri cu tot, era tulburată și mișcată. Iar Giafar, în vâlvora înflăcăării sale, își scoase hainele și le azvârli cât colo, după ce le făcu bucățele. Iar tânărul îi spuse:

– Uallahi! deie Allah ca sfâșierea hainelor să aibă drept urmare bucuria și nicidecum supărarea și necazul. Și alunge Atotputernicul amarul urâtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecât îi aduse lui Giafar niște haine noi, ce prețuiau o sută de dinari, și îl ajută să se îmbrace. Iar tânărul îi spuse fetișcanei:

– Schimbă glasul alăutei!

Iar ea schimbă glasul și cântă stihurile acestea:

*Privirea-mi pățimașă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea și cântecul, strigând:
„Iubirea-mi pentru tine nici crâncenul mormânt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicând!”*

Iar când se isprăvi și cântecul acesta, Giafar iarăși se despuie de haine chiuind. Și tânărul îi spuse:

– Fie ca Allah să-ți îmbuneze viața și facă el ca începutu-i să-i fie sfârșitul, iar sfârșitul să-i fie începutul!

Iar robii îl îmbrăcară pe Giafar iarăși cu haine noi, mai frumoase decât cele dintâi. Iar fetișcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe când cei doi ședeau la taifas. Pe urmă tânărul îi spuse lui Giafar:

– Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre țara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvântată.

Și-i spuse fetișcanei:

– Cântă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Și copila cântă:

*O, dulce strălucire-a nopții noastre
În valea-mbeșugatului Rabwat,
Pe unde vântu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat!*

*E-o salbă împrejur-i, sclipitoare:
De pomi înalți, de ierburi unduind.
Câmpiile-i chilimuri sunt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.*

*Livezile-i, când ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lor pomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,
Sorbim taclale-n cupe de poet.*

*Frumoasă este valea noastră scumpă,
Și darnică-i, iar vântul șoptitor,
Când pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.*

Când copila sfârși de cântat, Giafar, pentru cea de-a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tânărul stăpân se ridică și îl sărută pe frunte, și porunci să fie îmbrăcat cu alt veșmânt. Căci tânărul acela, așa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos și cel mai minunat de pe

vremurile lui, iar dărnicia mâinii sale și înălțimea sufletului său erau pe puțin tot atât de mari ca și cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Și tăifăsui cu el mai departe despre întâmplările zilelor, și despre tâlcuri, și despre snoave, și despre izbânzile cele mai de seamă ale poeziei. Și îi zise:

– O, doamne al meu, nu îți împovăra mintea cu griji și cu îngândurări.

Iar Giafar îi spuse:

– O, stăpâne al meu, mi-am părăsit țara fără a avea răgaz nici să mănânc, nici să beau. Și am făcut-o cu gândul de a mă veseli și de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în țara mea, și dacă rudele mele, și prietenii mei, și vecinii mei au să mă cerceteze și au să mă iscodească, întrebându-mă unde am fost și ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit și hatârurile pe care le-ai grămadit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din țara Șamului. Și am să le spun ce am văzut aici, și ce am văzut dincolo, și am să le rostesc niște cuvântări tare frumoase, și am să le dezvăluiesc niște lucruri pline de învățăminte despre toate cele cu câte are să mi se îmbogățească mintea pe lângă tine, în cetatea ta.

Iar tânărul răspunse:

– Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gândurilor de mândrie! Numai El este singur mare.

Și adăugă:

– Vei rămâne cu mine atâta cât vei voi, zece ani, ori mult, precum ți-o fi placul! Întrucât casa mea este casa ta, cu stăpânul ei și cu tot ce se află în ea.

Și, estimp, făcându-se noapte târzie, intrară hadâmbii și așternură pentru Giafar un pat gingaș în capătul sălii, la locul de cinste. Și mai așternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Și plecară, după ce orânduiri și dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul,

văzând acestea, își zise în sine: „Pesemne că gazda mea este neînsurată! Și de aceea și-a pus patul lângă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare.“

Și, ca urmare, cuteză să o întrebe pe gazda sa:

– O, stăpânul meu, ești holtei sau ești însurat?

Iar tânărul răspunse:

– Sunt însurat, o, doamne al meu!

Iar Giafar răspunse la aceasta:

– Pentru ce, dar, dacă ești însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău și să te culci ca oamenii însurați?

Iar tânărul răspunse:

– Pe Allah, o, stăpâne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-și ia zborul și voi avea mai târziu tot timpul să mă duc și acolo să mă culc. Ci acum ar fi prea grosolan și urât din parte-mi, și grozav de necioplit, și, vai, cât de rușinos! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei-cuviințe și datorințelor ospetiei! Și, cu adevărat, o, stăpâne al meu, atâta timp cât șederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, câtă vreme nu se va rosti bun-rămasul între tine și mine, în ziua care îți va plăcea și pe care o vei alege, când ai să vrei să te întorci cu pace și tihnă în cetatea și în țara ta!

Iar Giafar își zise în sineși: „Asta-i o treabă de-a mirările, minunătoare până peste poate!“ Și dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, se sculară și se duseră la hammam, unde tânărul – căruia, de fapt, i se spunea Attaf-cel-Darnic – trimisese, pentru folosința oaspetelui său, un rând de haine falnice. Și, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe niște cai

minunați, pe care îi găsiră gata înșăuați la poarta hamamului, și porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormântul Sultanei, și își petrecură toată ziua aceea prefirând cu gândul viețile oamenilor și morțile lor. Și tot așa făcură și mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piață, când alta, și dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

... Și tot așa făcură și mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piață, când alta, și dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar își simți sufletul plin de tristețe și gândurile abătute; și, într-o bună zi, șezu jos și plânse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzându-l că plânge, îl întrebă, spunându-i:

– Allah alunge de la tine mâhnirea și amarul, o, stăpâne al meu! Pentru ce te vâd plângând? Și ce a putut să-ți pricinuiască mâhnirea aceasta? Dacă ți-e pieptul apăsător, pentru ce nu îmi dezvăluiești pricina ce-ți face inima grea și sufletul amar?

Iar Giafar răspunse:

– O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsător până peste poate și mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe ulițele Damascului, și mi-ar plăcea tot așa să-mi potolest gândurile cu vederea geamiei ommiazilor!

Și Attaf-cel-Darnic răspunse:

– Da cine, oare, ar putea să te oprească, o, fratele meu? Au nu mai ești slobod să te duci să te preumbli pe

unde vrei și să-ți răcorești sufletul cum îți place, în așa fel ca pieptul să ți se ușureze și mintea să ți se însenineze și să ți se bucure? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic!

Și Giafar se sculă să plece, când gazda îl opri spre a-i spune:

– O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ți poată înșăua o iepșoară.

Ci Giafar răspunse:

– O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos; întrucât omul care-i călare nu se mai poate bucura privind și luând seama împrejurul său; ci ceilalți oameni se bucură privindu-l și luând seama la el.

Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse:

– Fie! Ci lasă-mă barem să-ți dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta și să împărți bani cu pumnul, aruncându-i mulțimii!

Și adăugă:

– Acuma, poți să te duci să te preumbli. Și deie Allah ca aceasta să-ți liniștească sufletul, și să te ușureze, și să te facă să te întorci la noi plin de voieșie și de mulțumire!

Ca urmare, Giafar luă de la preadarnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari și ieși din casă, însoțit de urările prietenului său.

Și se îndreptă încetișor, cu gândurile la năpasta în care îl băgase califul și tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întâmplare să-i îngăduiască a dovedi tâlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, și ajunsese așa dinaintea geamiei celei falnice, și sui cele trei zeci de trepte de marmură de la ușa cea mare, și își bucură ochii minunându-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele și de marmorele strălucite, care o împodobeau pe toate părțile, și de havuzurile cele

frumoase, în care curgea o apă atâta de curată, că nici nu se vedea. Și se înălță cu gândul la Allah, și își făcu rugăciunea, și ascultă predica, și șezu acolo până la prânz, simțind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet și îi liniștea inima. Pe urmă ieși din geamie și îi milui pe calicii de la ușă, rostind stihurile acestea:

*Văzut-am frumusețile minune
Strânse aci-n geamia din Jullag.
Și pe pereți văzut-am ce tâlc spune
Preasfântul frumuseților șirag.*

*Și-am înțeles, precum ca să se știe,
Din toată sfânta frumusețe scrisă:
Norodul, când se duce la geamie,
Găsește ușa pururea deschisă!*

Și, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, își urmă preumblarea prin mahalale și pe ulițe, privind și luând seama, până ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfățișare domnească, împodobită cu niște feres-tre din argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, și cu niște perdele de mătăasă la fiecare fereastră. Și, în fața porții, se afla o laviță de marmură așternută cu un chilim. Și, cum se simțea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar șezu jos pe laviță și începu să se gândească la sine, la starea lui, la întâmplările din vremea din urmă și la ce s-o fi putut întâmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Și, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte și o mână albă toată, urmată de stăpâna ei, se ivi cu o stropitoare micuță din aur. Și femeia aceea era ca luna plină, cu niște priviri pierzătoare de minți și cu un chip ce nu-și avea sor' pe lume. Și zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, niște flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe

și de micsandre. Iar mișcările ei erau numai gingășie, numai duioșie și frumusețe, pe când stropea cu mâna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, își simți inima rănită de iubire. Și se ridică în picioare, și se temeni până la pământ dinaintea ei. Iar tinerica, sfârșind de stropit florile, se uită pe uliță și îl zări pe Giafar cum sta plecat până la pământ. Și, dintru-ntâi, dete să închidă fereastra și să plece. Pe urmă se răzgândi și, aplecându-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar:

– Casa aceasta este cumva casa ta?

Iar el răspunse:

– Nu, pe Allah! o, stăpâna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la ușa ei este robul tău! Și așteaptă poruncile tale!

Iar ea spuse:

– Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauți aici și pentru ce nu pleci?

Iar el răspunse:

– Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta câteva stihuri!

Iar ea întrebă:

– Și cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule?

Și numaidecât Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc:

*Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i și cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai: „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Și fără-a mai rosti niciun cuvânt!
Cu tine-aș fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sunt.
Slăvit să fie pururi Sfântul Nume,
Acela care surâzând îți scrise*

*Cu trandafiri obrații amândoi –
 El singur poate să ia niște vise
 Și chip aievea să le dea apoi!
 Albă îți este rochia, cum este
 Și mâna-ți albă, și precum deplină
 Îți este soarta, ca într-o poveste:
 Un alb în alb, lumină în lumină. “*

Pe urmă, întrucât în pofida acestor stihuri ea tot voia să plece, Giafar strigă:

– Așteaptă, fie-ți milă, o, stăpâna mea! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfățișarea și despre gingășia ta!

Iar ea spuse:

– Și cam ce-ai putut să spui tu în privința mea?

Iar el rosti următoarele stihuri:

*Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
 Și, cu tot vălul care îl adumbră,
 E ca o lună luminând pe zare?*

*De strălucirea lui, preasfânta umbră
 A templelor în care e slăvită
 Se luminează toată-ntr-o clipită,
 Iar soarele, când o privește-n față,
 Zavistnic se întunecă și-ngheață.*

*Îngălbenește roșul trandafir
 Când îi zărește fruntea, de necaz;
 Iar mărul rumen pare tibișir
 Pe lângă-mbujoratul ei obraz.*

*Un muritor, dacă o vede-o dată,
 Rămâne pururi jertfă a iubirii,
 Arzând pe veșnicie, fără pată,
 În flăcările chinului simțirii.*

Când tânăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar:

– Ai fost strălucit! Ci acestea-s niște vorbe mai mari decât tine!

Și îi aruncă o otheadă care îl săgetă, închise fereastra și pieri grabnic. Iar vizirul Giafar șezu răbduriu pe laviță, nădăjduind și așteptând ca fereastra să se mai deschidă o dată și să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra minunii abia zărite. Și ori de câte ori da să se ridice și să plece, patima îi spunea: „Stai!“ Și nu conțeni să tot facă așa până ce se lăsă seara. Atunci, se sculă, cu inima lulea, și se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Și îl găsi pe Attaf așteptându-l chiar la intrarea casei, în prag, și strigând, când îl văzu:

– O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărât de lipsa ta! Iar gândurile mele erau cu tine, din pricina așteptării îndelungi și a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Și se aruncă la pieptul lui și îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, și sta pierit. Iar Attaf se uită la el și citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la față, și galben, și mohorât. Și îi zise:

– O, doamne al meu, te văd tulburat la chip și cu mintea aiurea!

Iar Giafar răspunse:

– O, doamne al meu, din clipa când m-am despărțit de tine și până acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucât am dormit greu as'noapte pe căpătâiul meu. Iar la geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioșii. Iar starea mea este jalnică, și sănătatea mea-i mișelnică!

Atunci, Attaf-cel-Darnic își luă oaspetele de mână și îl duse în sala în care le plăcea lor, de obicei, să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mâncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănânce nimic și ridică mâna. Iar tânărul îl întreabă:

– Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mâna și o de-
părtezi de la mâncare?

Iar el răspunse:

– Pentru că masa de as’dimineată mi-a căzut greu și
nu mai pot să cinez. Ci nu este nicio supărare din asta!
Întrucât nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă răul
să treacă, iar mâine n-o să mai am nimic la stomah!

Ca urmare, Attaf porunci să se aștearnă patul lui
Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse
pe pat, cu gândurile tare clătinate. Și își trase învelitoa-
rea peste el, și începu să cugete la fetișcană, la frumu-
seșea, la gingășia, la făptura, la alcătuirea ei fericită și la
tot ceea ce Atoatedătătorul – preamărit fie El! – îi
dăruise ca frumusețe, ca strălucire și ca desăvârșire. Și își
uită de toate câte i se întâmplaseră în zilele trecutului
său, și de necazul cu califul, și de porunca primită, și de
neamurile, și de prietenii, și de țara lui. Și așa era de
amarnic zbuciumul gândurilor sale, încât se simți cu-
prins de amețelă, iar trupu-i fu năpădit de înfiorare. Și
nu mai conținu să se tot sucească și să se tot răsucescă,
potopit de foc, în patul lui, până dimineăta. Și era ca un
ins pierdut pe marea dragostei.

Și, cum se făcuse ceasul la care, de obicei, se sculau,
Attaf se sculă cel dintâi și se plecă asupra-i, și-i zise:

– Cum o duci cu sănătatea? Gândurile mele au stat
toată noaptea plecate asupra ta. Și am văzut limpede că
n-ai gustat din somn până la ziuă.

Iar Giafar răspunse:

– O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun
chef...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se
luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

– O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun chef.

Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare până peste marginile tulburării și trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul dete fuga să-și împlinească misia, și nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc și cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.

Și doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduți, și se uită la fața lui, și îi zise:

– Nu te tulbura că mă vezi, și darul sănătății să fie asupra-ți! Dă-mi mâna!

Și îi luă mâna, și îi pipăi bățile vinelor, și văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nicio vătămătură, fără de nicio suferință și fără de nicio durere, iar bățile inimii erau pline și opririle dintre băți erau opriri sănătoase. Și, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului și că bolnavul era bolnav de dragoste. Și nu voi, de față cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Și, ca să facă lucrurile cu gingășie și fără multă zarvă, luă o bucată de hârtie și scrise pe ea leacul. Și puse încetișor hârtia sub capul lui Giafar, spunându-i:

– Leacul se află sub capul tău! Și ți-am hotărât o curățenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.

Și, grăind astfel, hakimul își luă ziua-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalți bolnavi ai săi, care erau mulți. Și Attaf îl însoți până la poartă, unde îl întrebă:

– O, hakimule, ce are?

Și hakimul răspunse:

– Lucrul se află pe hârtie.

Și plecă.

Iar Attaf se întoarse la oaspetele său și îl găsi sfârșind de citit poezia aceasta:

*Într-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mână,
Să-mi măsoare, cum se cere,
Ale inimii bătăi.
Eu strigai: „Ci lasă mâna,
Că nu-n mână și nu-n vână,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n vâpăi!”*

*El, atunci, îmi spuse iarăși:
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă
Și nu spune nimănui!”
Eu îi răspunsei: „Siropul
Bine-l știu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obraji
Pentru care mă pierdai.”*

*Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă?
Și cum aș putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viața,
Dorul care-n piept mă-nghimpă?”
Și atunci, hakimul-mi spuse:
„Ești îndrăgostit rău, iată!”*

*Eu îi spun: «Da!» El răspunde:
„Nu-i decât un singur leac:
Să aduci pricina boalei
Lângă tine-aci-n iatac!”*

Iar Attaf, care nu auzise stihurile și nu prinsese din ele decât versul de la urmă, fără a-l pricepe, șezu la capătul patului și îl întreabă pe oaspetele său ce-i spusese și ce îngrijiri îi hotărâse hakimul. Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, mi-a scris o hârtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hârtia de sub pernă și o citi. Și găsi pe ea rândurile acestea, scrise de mâna hakimului:

„În numele lui Allah cel Atoatevindecătorul, părintele leacurilor și al tămăduirilor!

Iată ce este de luat, cu ajutorul și cu binecuvântarea lui Allah!

Trei măsuri de înfățișare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială și cu oleacă de teamă de-a nu fi pândit de către pizmași; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă și de depărtare; apoi, două dramuri de duioșie curată și de gingășie, fără amestec de tărațe de despărțenie; să se facă un ir cu bob de tămâie de săruturi, cu care să se ungă dinții și mijlocul; câte două măsuri din fiecare fel; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecându-le printre buze, urmând datina porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor; apoi, două măsuri potrivite de mângâieri de Alep și de suspine de Irak; apoi, două oca de vârfuri de limbă, în gură și în afara gurii, de mestecat și de frământat bine; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de boabe de Egipt, adăugându-se untură de cea bună, și a se fierbe în apa dragostei și în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul patimii; după care să se strecoare totul printr-un divan cât mai moale și să se adauge două oca de sirop de gură și să se bea pe nemâncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prânz o felioară din pepelele iubirii, cu lapte de migdală și cu zeamă de lămâie de jind; apoi, într-un sfârșit, să se ia trei măsuri de frământătură de coapse. Și să se încheie cu o baie, întru desăvârșirea zviduirii. Și salamaleikum!”

Când Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a râde și de a-și bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar și îi spuse:

– O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar priceperea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire!

Și adăugă:

– Spune-mi, așadar, cine te-a fermecat și de cine te-ai îndrăgostit?

Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete niciun răspuns și nu voi să rostească nicio vorbă. Iar Attaf se simți tare mâhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, și o păstrase față de el, și rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, și îi spuse:

– O, fratele meu, au nu îmi ești tu mai mult decât prieten, au nu ești tu în casa mea așa cum e sufletul într-un trup? Iar între mine și tine au nu sunt, oare, patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărășie, întru tăifăsuială și întru dragoste curată? Pentru ce, dar, să-mi tăinuiești starea ta? În ceea ce mă privește, sunt tare întristat și înfricoșat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atâta de gingașă! Tu, într-adevăr, ești un străin, nu ești din cetatea aceasta de scaun, pe când eu sunt fiu al acestei cetăți și pot să te ajut cu folos, și pot să-ți risipesc tulburarea și îngândurarea. Pe viața mea, peste care ești stăpân, și pe pâinea și sarea care sunt între noi, mă rog ție să-mi dezvăluiești taina ta!

Și nu încetă să-i tot vorbească așa, până ce îl hotărî să se destăinuiască. Și Giafar săltă capul și-i spuse:

– Nu am să-ți tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu! Și de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiții care sunt bolnavi de dor și de nerăbdare. Întrucât iacătă că mi s-a întâmplat o dă-ravelă la care niciodată nu m-aș fi gândit că are să mi se întâmple, nu, niciodată! Și nu știu ce are să mi se tragă

din asta, întrucât pățania mea este o pățanie atât de afurisită și de încurcată, încât ar putea să mă ducă la pierderea vieții.

Și îi povesti ce i se întâmplase; cum, după ce șezuse jos pe lavița de marmură, fereastra se deschisese dinaintea lui și cum o muierușcă se ivise, cea mai frumoasă de pe vremea ei, care își stropise grădina de la fereastră. Și adăugă:

– Acuma inima mea pățimașă se zbuciumă de dragoste pentru ea! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe ulița unde mă aflam, și a trântit-o atâta de repede, de parcă un străin ar fi văzut-o fără iășmac pe față. Și, din pricina preamultului zbucium și a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sunt bun de nimic, nu mai sunt în stare nici să mănânc, nici să beau ceva; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care și-a așezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă:

– Și-aceasta-i pățania mea, o, Attaf, fratele meu, și ți-am povestit tot ce mi s-a întâmplat, fără a-ți ascunde nimic.

Când mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său și când le înțelese tot tâlcul, lăsă capu-n jos și chibzui vreme de un ceas. Întrucât din toate arătările și din toate semnele auzite, și din zugrăvirea casei, a ferestrei și a uliței, pricepuse, fără putință de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decât chiar soția lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, și care și ea îl iubea, și care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele și roabele ei. Și își zise sieși: „O, Attaf, nu se află ajutor și putere decât numai întru Allah Preaînaltul și Atotputernicul! Și de la Allah venim și la El ne întoarcem!”

Iar mărinimia și strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, și gândi: „Nu am să fiu, în prietenia

mea, asemenea aceluia care zidește pe nisip și pe apă, ci, pe Allah cel Atotmăreț! am să-mi slujesc oaspetele cu sufletul și cu tot bunul meu.“

Și, chibzuind așa, se înturnă cu o față zâmbitoare și liniștită înspre oaspete și îi spuse:

– O, fratele meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucât iau asupra capului meu de a face ca socotințele tale să răzbată la ținta înspre care năzuiești. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit și care de câteva zile este o femeie despărțită de soțul ei. Și am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviință. Iar tu, o, fratele meu, așteaptă în deplină liniște întoarcerea mea și ai să fii mulțumit.

Și îi mai spuse și alte vorbe spre a-l liniști, apoi plecă.

Și se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, și intră în sala bărbaților, fără a-și schimba hainele și fără a spune o vorbă nimănui; și îl chemă pe unul dintre hadâmbii cei tineri și îi porunci:

– Du-te la socrul meu, părintele stăpânei tale, și spune-i să vină aici!

Iar hadâmbuțul dete fuga la socru și îl aduse la stăpânul său.

Și Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întâmpina, și îl sărută, și îl pofți să șadă, și îi spuse:

– O, taică al meu, nu e nimic decât de bine! Află că, atunci când Allah își trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată și calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucât inima mea înclină înspre Mecca și dorește să se ducă să vadă casa lui Allah și să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă și mormântul Profetului – asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele și binecuvântările! Și am hotărât să mă duc la locurile sfinte anul acesta, și

să-mi fac hagiălăcul la ele, ca să mă întorc hagiul desăvârșit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datorințe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucât niciun om nu știe dacă mâine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Și, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ți înmâna semnul că mă despart de fiica ta, soția mea!

Când socrul preadarnicului Attaf, părintele soției sale, auzi vorbele acestea și înțelese că Attaf voia să se despărtească de soție, rămase până peste poate de tulburat și, dând în mintea lui alt tâlc dedesubturilor acelei hotărâri, spuse:

— O, Attaf, fiul meu, ce te silește a săvârși atare faptă? Dacă vrei să pleci, lăsând-o aici pe soția ta, oricât de lungă ți-ar fi lipsa și oricât răspas ar fi să te călătorești, soția ta nu ar avea de ce să-ți fie mai puțin soție, și avere a ta, și bun al tău! Că nimica nu te silește să te despărtești de ea, o, fiul meu!

Iar Attaf răspunse, pe când lacrimile îi curgeau din ochi:

— O, taică al meu, am făcut jurământ, iar ceea ce este scris trebuie să se întâmple!

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simți jalea cum îi năpădește inima. Iar tânăra soție a lui Attaf, la știrea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în nopte, în amărăciune și în durere. Întrucât îl iubea din copilărie pe soțul ei, Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sută nopți

Urmă:

... Întrucât îl iubea din copilărie pe soțul ei, Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate.

Iar Attaf, după ce îl înștiință pe socrul său de hotărârea luată, grăbi să se ducă la oaspete și să-i spună:

– O, fratele meu, m-am îngrijit de treaba cu tânăra cea despărțită de bărbatul ei și a vrut Allah să facă a izbândi mijlocirea mea. Bucură-te, așadar, întrucât acum împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te și scutură-te de mahnire și de mohorală.

Și Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, și mănca și bău cu poftă, și îi mulțumi Ziditorului. Și atunci, Attaf îi spuse:

– Află acum, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă și mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să știe că ești un străin și să nu-mi spună: „O, Attaf, da de când își mărită părinții fetele cu bărbați străini, pe care nu îi cunosc?“ Așa încât gândul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cât mai prielnic pentru tine. Și, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine niște corturi la marginea cetății, cu niște chilimuri frumoase, cu perne, cu lucruri scumpe și cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să știe cineva că ieși de aici, să te așezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeție, și să-ți faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rândul-mi, o să am grijă a răspândi în toată cetatea zvonul că ești un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că ești însuși Giafar Al-Barmaki și că vii din partea emirului drept-credincioșilor ca să cunoști cetatea noastră! Iar valiul Damascului, și cadiul, și naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înștiințez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întâmpinarea ta, și au să ți se închine cu salamalecurile lor, și au să sărute pământul dintre mâinile tale. Iar tu atunci să le

spui la fiecare vorbă ce se cade să se spună și să-i cinstești după cinurile lor. Și am să vin și eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturor: „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliștea și spre a găsi o soție pe placul meu! Și, cum am auzit vorbindu-se despre frumusețea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soție!“ Și atunci, o, fratele meu, nu are să se întâmple decât ceea ce jinduiești.

Așa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume și despre a cărui stare nu avea habar, și care nu era altul decât Giafar Al-Barmaki din cap până-n talpă. Și nu se purta în felul acesta față de el decât pentru că îi era oaspete și pentru că Giafar gustase din pâinea și din sarea găzduirii lui. Întrucât Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare și cu simțăminte dumnezeiești. Și nu s-a mai aflat vreodată pe pământ, până la el, om care să i se asemuie, și nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giafar, când auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare și luă mâna lui Attaf și dete s-o sărute; ci Attaf nu voi să-l lase, ci își trase mâna repede. Și Giafar, tăinuindu-și mai departe numele și cinul lui de mare vizir, și de cap al barmakizilor, și de cunună a lor, îi mulțumi gazdei sale cu toată căldura sufletului și își petrecu noaptea aceea cu el, și se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amândoi și își făcură spălările, și rostiră rugăciunea de dimineață. Pe urmă pleară împreună, și Attaf îl însoți pe prietenul său afară din cetate.

După care Attaf porunci să se așeze corturile și să se rostuiască toate cele de trebuință, și cai, și cămile, și cătări, și mameluci, și lăzi cu tot soiul de daruri de împărțit, și sipete mari cu pungi de galbeni și de arginți. Și trimise toate astea afară din cetate, tainic, și se duse iarăși la prietenul său, și îl îmbrăcă într-o mantie de

mare-vizir, strălucită întru totul și de mare preț. Și puse să i se întocmească în cortul cel de fală un jeț de mare vizir, și îl pofti să șadă pe el. Și habar nu avea Artaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele vizir Giafar era, într-adevăr, chiar Giafar, fiul lui Yahia barmakidul! Și, acestea fiind făcute și ticluite, trimise ca pristavi niște robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul cel mare, trimis cu solie de către calif.

Și, de îndată ce naipul Damascului fu înștiințat despre acea venire, ieși din cetate, însoțit de mai-marii cetății de sub zabetul și de sub ocârmuirea sa, și se duse în întâmpinarea vizirului Giafar, și sărută pământul dintre mâinile sale și îi spuse:

– O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de știre mai devreme despre binecuvântata ta venire, ca să ne fi fost cu putință a-ți orândui o primire vrednică de cinul tău?

Și Giafar răspunse:

– Nu era nicidecum de trebuință! Miluiască-te Allah și să te ocrotească și să-ți sporească sănătatea deplină; ci eu nu am venit aici decât cu gândul de a-mi schimba oleacă priveslile și de a cunoaște cetatea voastră. Și, de altminteri, nu am să rămân aici decât puțină vreme, numai atât cât să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales și doresc de la tine să tocmești treaba cu tatăl ei, și să mi-o dobân-dești de la el de soție.

Iar naipul Damascului răspunse:

– Ascult și mă supun. Că soțul ei tocmai s-a despărțit de ea, întrucât dorește să se ducă la Hedjaz în hagiâlăc. Și, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărțirii are să se scurgă, nu are să mai fie nicio piedică pentru ca logodirea cu Luminăția Ta să-și capete locul.

Și își luă ziua bună de la Giafar, și plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soția cea despărțită de

mult-darnicul Attaf, și îl pofti să vină la corturi, și îi spuse că vizirul cel mare, Giafar, își mărturisise dorința de a-și sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viță aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decât că ascultă și că se supune.

Atunci, Giafar dete porunca de a se aduce caftanele de fală și pungile cu aur și de a se împărți plocoanele. Și ceru să vină cadiul și martorii și, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Și puse să se scrie, ca zestre și ca adiată pentru tânăra nevastă, zece lăzi cu scumpeturi și zece pungi cu aur. Și porunci să fie scoase darurile, și cele mari, și cele mici, și, cu filotimia lui de barmakid, puse să se împartă celor de față, bogați și săraci, pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Și, după ce senetul fu scris pe o bucată de hârtie de mătasă, porunci să se aducă apă și zahăr, și puse să se întindă dinaintea oaspeților mesele cu mâncăruri și cu bunătăți. Și toată lumea mănca, și se spală pe mâini. Pe urmă se aduseră dulceturile și poamele, și băuturile cele răcoritoare.

Și când totul se isprăvi și după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar:

– Mă duc să orânduiesc o casă pentru șederea ta și pentru primirea soției tale!

Ci Giafar răspunse:

– Aceasta nu este cu putință. Mă aflu aici trimis în solie de emirul drept-credincioșilor și trebuie s-o iau cu mine pe soția mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soției spuse:

– Ia-ți nevasta, și ai să pleci când îți va plăcea.

Și Giafar răspunse:

– Nici așa nu se poate, întrucât mai întâi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, și, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea!

Și tatăl răspunse:

– Nu am nimica împotriva!

Iar când hainele miresei fură gata, și dacă toate lucrurile merseară cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Și alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulțime de lume. Și, după bun-rămasurile și dintr-o parte, și din cealaltă, se dete semnul de plecare. Și Giafar, pe calul său, și soția, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreață și bine orânduită.

Și călătoriră o bucată de vreme. Și tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el'Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de Damasc, când Giafar se uită în urma lui și zări departe, înspre Damasc, un călăreț ce venea după ei în goana calului. Și porunci numaidecât caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar când călărețul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el și iacătă că era Attaf-cel-Darnic, care venea după ei strigând:

– Nu te opri, o, fratele meu!

Și se apropie de Giafar și îl sărută, și îi spuse:

– O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu'l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut și să nu te fi cunoscut niciodată, întrucât acum nu mai pot să-ți îndur lipsa.

Și Giafar îi mulțumi și îi spuse:

– Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleșit. Ci mă rog la Allah să îlesnească întâlnirea noastră cât mai curând și să nu ne mai despărțească niciodată. El este cel Atotputernic și El poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal și porunci să se aștearnă un chilim de mătase, și șezu alături de Attaf. Și li se aduse un cocoș fript, niște puiandri, niște zaharicale și alte bunătăți. Și mâncară. Și li se aduseră poame uscate, și curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas și încălecară iar pe caii lor. Și Giafar îi spuse lui Attaf:

– O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strânse la piept, și îl sărută între ochi, și îi spuse:

– O, frate al meu, Abu'l Hassane, să nu curmi trimiteră scrisorilor tale către noi, și să nu-ți alungești lipsa de lângă inima noastră. Și dă-mi știri, despre toate câte ți s-or întâmpla, așa fel încât să fie ca și cum aş fi lângă tine.

Și își mai spuseră și alte vorbe de rămas-bun, și se despărțită, și fiecare plecă pe drumul său. Și iacă-așa cu Giafar, vizirul cel mare, de care prietenul său nici cu gândul nu gândea că ar fi chiar Giafar. Și-așa și cu Attaf-cel-Darnic!

Iar în ce o privește pe copilandra cea despărțită de bărbat, soția cea proaspătă a lui Giafar, iacă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute una noapte

Urmă:

... Iar în ce o privește pe copilandra cea despărțită de bărbat, soția cea proaspătă a lui Giafar, iacă. Dacă pricepu că și cămilele, și caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin și îl văzu pe vărul ei, Attaf, așezat jos pe chilim lângă Giafar, și cum ședeau amândoi mâncând și bând laolaltă, și cum își luară pe urmă rămas-bun. Și ea își zise în sineși: „Pe Allah! acela este vărul meu, Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră și peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, când îmi stropeam grădina de la fereastră. Și, fără nicio îndoială, este prieten cu verișorul meu. S-a îndrăgostit de mine și a zugrăvit casa mea; și

atunci, dărnicia și mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice; și s-a despărțit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soție.“ Și, cugetând astfel, începu să plângă singurică, în palanchin, și să se căineze despre cele ce i se întâmplaseră, despre despărțenia de verișorul său, pe care îl iubea, de părinții și de rudele ei. Și își petrecu prin minte cine este ea acum și cine fusese. Și lacrimi fierbinți îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea:

*Plâng când îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmiere.
Plâng frumuseți și bucurii, și jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osândiți, oh, pe cel ce iubește
Și care din iubire-nebunește!*

*Aceste locuri și aceste piețe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumusețe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.*

*Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni! Și mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăși înapoi.*

Iar când sfârși de rostit stihurile, plânse și se jelui, și iarăși spuse:

*Mă mir cum fără voi mai pot trăi,
Sub vișorul atâtor vijelii.
Of, prea-iubiții mei care vă las,
Până la cel din urmă-al vieți-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.*

După care iar plânse și suspină, și nu se putu opri a-și aminti și stihurile acestea:

*O, voi, cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceți-vă iarăși lângă mine.
Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, și greu îmi vine.*

*Cu milă se cuvine să privești
La jertfa unei vieți care se curmă,
Și până-n ceasul morții pământești
Spre tine-și mână dorul cel din urmă.*

*O, nu mă minunez că v-am pierdut:
M-aș minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.*

Și-atâta cu ea! Ci în ceea ce îl privește pe vizirul cel mare, Giafar, iacăta. De îndată ce caravana porni iarăși la drum, veni lângă palanchin și îi spuse celei proaspăt măritate:

— O, stăpână a palanchinului, ne-ai omorât!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceață și cu sfiiciune, și răspunse:

— Nu se cade să-ți vorbesc, întrucât sunt verișoara-soție a prietenului și a tovarășului tău, Attaf, emirul mărinimiei și al dărnicii față de prieteni. Dacă pâlpâie în tine cel mai mărunț simțământ omenesc, s-ar cădea să faci și tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Când auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare tulburat în sufletul său; ci, pricepând cât de plină de măreție era acea împrejurare, îi spuse tinerei soții:

— O, tu, oare, chiar îi ești verișoara-soție?

Iar ea spuse:

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în *cutare* zi, când s-a întâmplat *cutare* și *cutare* lucru, și când inima ți s-a aprins după mine. Și i-ai povestit lui. Iar el s-a despărțit de mine. Și, așteptând să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate câte îmi pricinuiesc atâta mâhnire acuma.

Și, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ți mai rămâne acum decât să te porți ca un om.

Când auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunând:

– De la Allah venim și la el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi ești poprită, și ai rămas în mâinile mele ca un zălog sfânt, până ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăți.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui:

– Te însărcinez cu paza stăpânei tale.

Și călătoriră așa mai departe, zi și nopte; și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl privește pe califul Harun Al-Rașid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simți amărât și plin de mâhnire din pricina lipsei lui. Și fu cuprins de o mare nerăbdare, și tulburat de dorul de a-l vedea iar. Și se căi de porunca peste puțină de împlinit, la care îl osândise pe vizir, nevoindu-l astfel să rățăcească prin pustii și sihăstrie ca un pribeag, și silindu-l, la ananghia aceea, să-și părăsească locurile de baștină. Și trimise crainici în toate părțile să-l caute. Ci nu putu să capete nicio știre despre el și rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Și așa că îi ducea dorul și îl aștepta.

Or, când Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înștiințat despre aceasta și se bucură în sufletul său, și își simți inima cum i se ușurează și pieptul cum i se înfiorează. Și ieși întru întâmpinarea lui, și, de îndată ce ajunse lângă el, îl sărută și îl strânse la piept. Și se întoarseră împreună la sarai, iar emirul drept-credincioșilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături și îi zise:

– Acuma, istorisește-mi povestea ta din clipa când ai ieșit din saraiul acesta și tot ce ți s-a întâmplat în răstimpul cât ai lipsit.

Și Giafar îi istorisi toate câte i se întâmplaseră, din clipa plecării sale până în clipa întoarcerii. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, și zise:

– Uallahi! mi-ai pricinuit multă mâhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aș dori să-l cunosc pe prietenul tău! Iar în ceea ce o privește pe copilandra din palanchin, socotința mea este că se cade să te despărțești numaidecât de ea și s-o pornești pe drumul de întoarcere, însoțită de o slugă de credință. Întrucât dacă tovarășul tău are să vadă în tine un vrăjmaș, are să ne fie și nouă un vrăjmaș; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie și nouă tot prieten. Și avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, și avem să-l vedem, și are să ne facă bucurie a-l aștepta, și avem să ne petrecem vremea cu el în voioșie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare și multe alte lucruri folositoare.

Și Giafar răspunse:

– A asculta înseamnă a ne supune.

Și porunci să se orânduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, și puse la poruncile ei un șir întreg de robi și de slugi. Și îi trimise încă chilimuri și farfuriuri și toate lucrurile celelalte de câte s-ar fi putut a avea trebuință. Ci nu se duse pe la ea și nu căută s-o vadă vreodată. Și în fiecare zi îi trimitea salama-lecurile lui și vorbe liniștitoare în ceea ce privește întoarcerea sa acasă și întâlnirea cu vărul ei. Și îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Și-atâta cu Giafar și cu califul, și cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl privește pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură! Într-adevăr, de cum își luă bunrămas de la Giafar și porni îndărăt pe drumul său, toți cei care erau zavistioși pe el se prilejuiră de întâmplare spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Și îi spuseră naipului:

– O, doamne al nostru, au cum de nu-ți arunci ochii înspre Attaf? Ori tu nu știi că vizirul Giafar era prietenul lui? Și nu știi că Attaf a dat fuga după el, spre a-și lua rămas-bun, atunci când oamenii noștri s-au întors, și că l-a însoțit până la Katifă? Și nu știi că Giafar i-a spus atunci: „Nu ai trebuință de nimic ce ți-aș putea rostui, o, Attaf?” Și că Attaf i-a răspuns: „Da, am trebuință da ceva. Și anume de un firman al califului, prin care să fie mazilit naipul Damascului.” Și astea au fost spuse și făgăduite între ei. Și lucrul cel mai cuminte care îți rămâne de făcut este să-l poștești la tine la masa de dimineață, până a nu te pofti el la masa lui de seară. Întrucât izbânda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decât pe acela care cutează.

Și naipul Damascului răspunse:

– Bine ați grăit! Aduceți-l, așadar, la mine numai-decât.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniștit, fără să aibă habar că cineva ar putea să țese ceva împotriva sa. Și se aruncară asupra-i, înarmați cu junghere și cu bâte, și-l bătură până îl umplură de sânge. Și îl târâră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa. Și robii lui, și bunurile lui, și toți ai lui trecură în mâinile afurisiților. Și Attaf întrebă:

– Care este nelegiurea mea?

Iar ei răspunseră:

– O, față de catran! au chiar atâta ești de neștiutor al județului lui Allah (preamărit fie El!), încât să-l viclenești pe naipul Damascului, domnul și părintele nostru, și pe urmă să socoți că poți să dormi tihnit în casa ta?

Și i se dete poruncă gădelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Și gădea îi rupse o bucată din mantie și îl legă la ochi. Și chiar apucase să ridice spada asupra gâtului lui Attaf, când unul dintre emirii ce se aflau de față la osândă se ridică și zise:

– O, naipule, nu te grăbi așa să poruncești a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Șeitan, iar zicala spune: „Numai acela ajunge la țintă care poartă răbdarea în inima sa, pe câtă vreme greșeala este fapta aceluia ce se grăbește.” Oprește-te, dar, de a te grăbi în ceea ce privește gâtul acestui om; întrucât s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decât niște mincinoși. Și nimenea nu este ocolit de zavistie. Așa că ai răbdare, întrucât s-ar putea să te căiești mai târziu că i-ai luat viața pe nedrept. Și cine știe ce are să se întâmple când vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul și tovarășul său! Și-atunci capul tău nu are să-ți mai stea în tihnă pe grumaz...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute doua noapte

Urmă:

... Și-atunci capul tău nu are să-ți mai stea în tihnă pe grumaz.

Când auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui și ridică mâna, și opri spada ce amenința de-atâta de aproape viața lui Attaf. Și porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniță și legat cu lanțul de gât. Și îl târără, în pofida țițetelor și a rugămintilor lui, în temnița cetății, și fu legat de gât cu lanțul, precum fusese poruncit. Și toate nopțile, și toate zilele Attaf și le trecea plângând, luându-l de martor pe Allah și rugându-l să-l izbăvească de chinuri și de năpaste.

Și trăi astfel vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi și se umili dinaintea lui Allah, și făcu câțiva pași prin temnița lui, atâta cât îi

îngăduia lungimea lanțului. Și văzu că era singur în temniță și că temnicerul, care în ajun îi adusese pâinea și apa, uitase să încuie ușa în urmă-i. Și de la ușa aceea întredeschisă venea o limbă de lumină. Iar Attaf, dacă văzu așa, își simți deodată vinele cum i se umflă de o putere până peste poate și, dintr-o zvâcnitură, rupse lanțul care îl lega. Și, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniței adormite și, până la urmă, se pomeni dinaintea chiar a porții ce da înspre uliță. Și nu avu mult de scotocit până să găsească cheia, spânzurată într-un cui. Și, deschizând ușa, fără niciun zgomot, ieși în uliță și fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră până dimineața.

Și de îndată ce porțile cetății se deschiseră, ieși amestecându-se printre lume și grăbi pasul înspre Alep. Și, după o drumeție lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, și intră în geamia cea mare. Și acolo văzu o ceată de oameni străini, care se pregăteau vădit de plecare. Și îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră:

– La Bagdad!

Și Attaf strigă pe dată:

– Merg și eu cu voi!

Iar ei spuseră:

– Trupurile noastre ale pământului sunt, ci zahereaua nu ne vine decât numai de la Allah!

Și plecară, cu Attaf între ei. Și, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa; și își urmară așa călătoria până ce ajunseră la Bagdad. Și Attaf văzu o cetate strașnic zidită, și falnică, și bogată în palate mărețe, care se înălțau până la cer, și plină de grădini frumoase; și trăiau în ea deopotrivă și învățați, și neștiutori, și săraci, și bogați, și buni, și răi. Și intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos și deșirat, și cu o barbă neșesălată și cu niște plete tare lungi peste ochi. Și starea lui era jalnică. Și așa intră el pe ușa de la cea dintâi

geamie din cale. Și nu mâncase de două zile. Și șezu jos într-un colț, să se odihnească și să cugete cu jale, când un cerșetor, din tagma cerșetorilor care milogesc pe la porțile lui Allah, intră în geamie și veni de șezu chiar dinaintea lui. Și puse jos de pe umeri un sac vechi, pe care îl avea în cârcă, și îl deznodă, și scoase o pâine, pe urmă un pui, pe urmă altă pâine, pe urmă niște plăcinte, pe urmă o portocală, pe urmă niște măslinae, pe urmă niște gogoși cu curmale, pe urmă un castravete. Și flămândul de Attaf cu ochii vedea și cu nasul adulmeca. Iar cerșetorul începu să mănânce, și Attaf să se uite la el, pe când cerșetorul își înfuleca tihnit prânzul, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miramei (asupra lor a amândurora fie pacea și binecuvântarea lui Allah!). Și Attaf, care nu numai că nu mâncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, își zise în sineși: „Pe Allah! tare aș mai lua o îmbucătură din puicanul acela minunat, și o bucată din pâinea aceea, și baremi o felie din castravetele acela grozav.“ Și dorința de pâine, și de pușor, și de castravete ardea atâta de tare în ochii lui, încât cerșetorul se uită la el. Și, de atâta foame năprasnică, Attaf nu se putu opri să nu plângă, iar cerșetorul dete din cap uitându-se la el și, după ce înghiți îmbucătura de minunăție, care îi umplea gura, prinse grai și spuse:

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii și ca javrele cele hămesite, care cerșesc cu ochii bucățica pe care o mănâncă stăpânul lor? Pe ocrotirea lui Allah! de-ai vărsa tu atâtea lacrimi cât să umpli cu ele și Yaxartul, și Bactrosul, și Dajlahul, și Eufratul, și apa Bassrei, și apa Antiohiei, și Orontele, și Nilul Egiptului, și marea cea sărată, și adâncurile tuturor mărilor, tot nu ți-aș da nicio bucată din ce mănânc. Da dacă vrei să mănânci pui alb și pâine caldă, și miel fraged, și toate zaharicalele și plăcintele lui Allah, nu ai decât să bați la poarta vizirului cel mare, Giafar, fiul lui Yahia barmakidul. Întrucât și el a primit la Damasc găzduire de la un om

pe nume Attaf, și întru amintirea, și întru cinstirea ace-luia își împarte și el acuma milele; și nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Când auzi vorbele acestea ale cerșetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf își ridică ochii înspre cer și grăi: „O, tu, cel ale căror gânduri sunt de nepătruns, iacătă că îți reverși iarăși milele tale asupra slujitorului tău!” Și rosti stihurile acestea:

*De-ndată ce-ți vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate,
Pe urmă șezi lângă necazul tău
Și-alungă de la tine gândul rău.*

După care se duse la un neguțător de hârtie și îi ceru să-i dea de milă o bucățică de hârtie și să-i împrumute un calam, numai cât să scrie câteva cuvinte. Și neguțătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Și Attaf scrisese cele ce urmează:

„Din partea fratelui tău, Attaf, pe care Allah îl știe! Cel ce stăpânește lumea să nu care cumva să se îngâmfe, întrucât într-o zi va fi doborât și va rămâne singur în țărână cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea, nu m-ai mai cunoaște, din pricina sărăciei și a ticăloșiei; căci po-trivniciile vremilor, foamea, setea și un drum lung mi-au adus și trupul, și sufletul în stare de sfârșeală. Și iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Și pacea fie cu tine!”

Pe urmă împături scrisoarea și dete calamul îndărăt stăpânului lui, mulțumind cu căldură. Și întrebă unde este casa lui Giafar. Și, după, ce i se arătă unde este, Attaf se opri și șezu dinaintea porții, la oarecare depărtare. Iar străinii de la poartă îl văzură cum sta așa în picioare acolo și nerostind nicio vorbă. Și nici ei nu-i ziseră nimic. Și tocmai când începea să se simtă tare încurcat de șederea aceea, un hadâmb, îmbrăcat într-o mantie falnică și

încins cu un brâu din aur, trecu pe lângă el. Și Attaf se duse la hadâmb și îi sărută mâna, și îi spuse:

– O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) a spus: „Mijlocitorul unei fapte bune este ca și acela care săvârșește fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rândul preafericitorilor lui Allah în cer.“

Și hadâmbul întrebă:

– Și de ce ajutorință ai lipsă?

El spuse:

– Doresc de la bunătatea ta să duci hârtia aceasta stăpânului acestei case, spunându-i: „Fratele tău, Attaf, este la poartă.“

Când auzi asemenea vorbe, hadâmbul fu cuprins de o mânie mare și ochii îi ieșiră din cap, și zbieră:

– O, mincinos sfruntat! Așa socoți tu că arată fratele vizirului Giafar?

Și, cu mâna în care ținea un toiag cu capătul din aur, îl plesni pe Attaf peste față. Și sângele lui Attaf țâșni din obraz, și bietul de el căzu cât era de lung la pământ, întrucât osteneala, foamea și plânsetul îl slăbiseră până peste poate. Ci stă scris la *Sfânta Carte*: „Allah a pus simțământul bunătății în inima unor robi, întocmai cum a pus simțământul răutății în inima unor nerobi.“; drept aceea, un alt hadâmb, care văzuse de departe tot ce ceea se petrecuse, se duse la cel dintâi, plin de mânie și de supărare față de cele ce făcuse, și de milă față de Attaf. Iar hadâmbul dintâi spuse:

– N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar?

Iar cel de al doilea hadâmb îi răspunse:

– O, om al răutății, și fiu al răutății, și rob al răutății! O, blestematele! O, mișelule! Da ce, Giafar o fi vreun proroc de-ai noștri? Au nu e și el un câine de-al pământului ca și noi? Au nu toți oamenii sunt frați, dacă au ca tată și ca mamă pe Adam și pe Eva, și n-a zis poetul:

*Toți oamenii pe lume-s frați de-o seamă;
Părinte li-e Adam, și Eva mamă.*

Și osebirea nu se află, oare, numai în bunătatea mai multă ori mai puțină din inimi?

Și, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, și îl ridică, și îl ajută să șadă jos, și îl șterse de sângele ce-i curgea pe față, și îl spălă, și îi scutură praful de pe haine, și îl întrebă:

– O, fratele meu, ce dorești?

Și Attaf răspunse:

– Nu doresc decât ca hârtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar și să-i fie dată în mână.

Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hârtia din mâinile lui Attaf și intră în sala în care ședea vizirul cel mare, Giafar barmakidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor și al prietenilor săi, unii stându-i de-a dreapta, iar alții de-a stânga. Și toți beau, și spuneau stihuri, și se desfătau cu zvoana de alăute și cu cântările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mână, le spunea celor dimprejurul său:

– O, voi toți câți sunteți laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă și lipsa din inimă. Și nimica nu poate să mă oprească a nu mă gândi la fratele meu, Attaf, și să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii și al anilor lui. Mi-a dăruit cai, și robi tineri, albi și negri, și fete tinere, și haine frumoase, și lucruri scumpe, atâtea cât să întocmească zestrea și adiata pentru soția mea. Și dacă nu s-ar fi purtat așa, eu hotărât că m-aș fi prăpădit și aș fi pierit fără de mântuire. Și a fost binefăcătorul meu, fără să știe cine sunt, și a fost darnic fără niciun gând de câștig ori de vreun folos!

Când auzi vorbele acestea ale săpânului său, slujitorul cel cu suflet bun se bucură în inima lui, și pași înainte, și își plecă gâtul și capul dinainte-i, și îi înfățișă

hârtia. Iar Giafar o luă și, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Și nu mai știu nici ce face, nici ce spune. Și căzu cât era de lung, drept cu fața pe podea, încă mai ținând în mână cupa de cleștar și hârtia. Și cupa se sparse într-o puzderie de bucățele, și îl tăie la frunte, adânc. Și sângele începu să curgă, iar hârtia îi scăpă din mână.

Când slujitorul văzu toate astea, dete zor să-și sloboadă picioarele în vânt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpânul lor și îi opriră curgerea sângelui. Și strigară:

– Nu se află mântuire și putere decât întru Allah cel Preaînalt și Atotputernic! Blestemații aceștia de slujitori sunt pururea bântuiți de firea lor cea rea: tulbură viața domnilor din palate și îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah! acela care a scris hârtia aceasta chiar că ar trebui să fie târât la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege și să-l arunce în temniță.

Și, ca urmare, robii vizirului ieșiră să-l caute pe cel care scrisese hârtia. Și Attaf curmă toată căutarea spunând:

– Eu sunt, o, stăpânii mei!

Iar ei îl înșfăcă și îl târără dinaintea valiului, și cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Și valiul așa făcu. Și, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanțurile lui din temniță: „Pe viață.” Așa-i făcură lui Attaf-cel-Darnic! Și iarăși îl aruncară la popreală, unde șezu alte două luni, și unde urmele i se pierdură și i se șterseră.

Și, după aceste două luni, se născu un copil la emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni și să se facă daruri la toată lumea, iar întemnițații să fie sloboziți din temnițe și din popreliști. Iar printre cei ce fură scoși astfel din lanțuri se afla și Attaf-cel-Darnic.

Când se văzu slobozit de la opriș, slab, flămând, prăpădit și gol, Attaf își ridică privirile spre cer și strigă:

„Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea!“ Și oftă și zise: „Am îndurat toate acestea, din pricină, fără de îndoială, că oi fi săvârșit vreo greșeală cândva, întrucât Allah m-a fericit cu milele sale cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare și cu răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucât mă cufundasem prea tare în stricăciune și în purtarea mea cea ticăloasă!“

Pe urmă rosti stihurile acestea:

*O, Doamne, muritorul săvârșește
Ce nu se cade și ce nici gândește!
E-un biet sărman, și-ntreaga viață ține
Numai de sfânta milă de la tine.*

*Într-ale vieții patimi și plăceri,
De sine-și uită, și de ce-a fost ieri,
Plin de prostie pururi va rămâne,
Tu iartă-i lui greșalele, stăpâne!*

Și mai vărsă câteva lacrimi, și își zise în sineși: „Acuma ce să fac? Dacă plec înspre țara mea, slab cum sunt, am să mor înainte de-a ajunge acolo; iar de-aș avea norocul să ajung, nu aș avea nicio liniște pentru viața mea, din pricina naipului; iar dacă rămân aici, printre cerșetori, să cerșesc și eu, niciunul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucât nimenea nu mă cunoaște; și nu pot să-mi fiu pentru mine de niciun ajutor și de niciun folos.

Drept aceea, am să las grija soartei mele aceluia carele este stăpânul soartelor...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute treia noapte

Urmă:

... Drept aceea, am să las grija soartei mele aceleia carele este stăpânul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea și totul este potrivit așteptărilor mele. Și multă dreptate avea poetul atunci când spunea:

*Am străbătut întreg pământul
Din Răsărit până-n Apus,
Și numai trudă și durere
Aflai oriunde m-am fost dus.*

*Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Și nici prieten nesmintit.*

Și iarăși plânse și jeli: „O, Allah! dă-mi virtutea răbdării!” După care se ridică și porni înspre o geamie, în care intră. Și șezu acolo până după-amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decât să sporească; și Attaf zise: „Pe milosârdia și pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de Tine!” Și șezu în geamie, fără a întinde mâna la niciun drept-credincios, până la căderea nopții. Și-atunci ieși, zicând: „Știu spusa profetului – asupra-i fie binecuvântarea și tihna lui Allah! – care zice: «Allah îți îngăduie să dormi în sfântul lăcaș, ci tu lasă lăcașul pentru închinătorii săi, căci sfântul lăcaș este pentru rugăciune și nu pentru dormit.»”

Și rătăci pe uliți o vreme, până ce, într-un sfârșit, ajunse la niște ziduri năruite, unde intră spre a-și trece noaptea și a dormi. Și, în beznă, se împiedică și căzu cu fața la pământ. Și simți că se prăbușise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Și văzu că era trupul unui om ucis de curând. Iar cuțitul ucigașului se afla lângă el pe pământ.

Iar Attaf, când pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrențele de pe el năclăite de sânge. Și șezu așa, împietrit,

bui măcit și neștiind la ce să se îndemne, zicându-și: „Oare să stau ori să fug?” Și, pe când se afla în starea aceea, valiul și cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină; și Attaf strigă:

– Veniți de vă uitați aici!

Iar ei intrară cu făcliile lor și găsiră trupul celui omorât, și cuțitul lângă el, și pe nenorocitul de Attaf în picioare, la capul celui omorât, cu zdrențele lui cruntate de sânge. Și răcniră la el:

– O, mișelule, tu l-ai ucis!

Iar Attaf nu dete niciun răspuns. Ei, atunci, se repeziră pe el, iar valiul le zise:

– Legați-l belci și aruncați-l în temniță, până ce avem să dăm seama despre întâmplarea aceasta marelui vizir, Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigașului, avem să-l dăm în seama călăului.

Și făcură precum spuseră.

Și-așa că a doua zi calemguiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întâmplarea, ticluită astfel: *„Am intrat într-o ruină și am dat acolo peste un ins care îl omorâse pe altul. Iar noi l-am cercetat și el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptașul omorului. Care sunt, dară, poruncile tale?”* Iar vizirul porunci să-l dea morții. Și, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniță, îl târâră la locul unde se făceau spânzurătorile și tăierea capetelor, rupseră o fâșie din zdrențele lui și îl legară cu ea la ochi. Și îl deteră în seama gădelui. Iar gâdea îl întrebă pe valiul:

– O, doamne al meu, să-i retez gâtul?

Și valiul răspunse:

– Kes!

Iar gâdele își roti paloșul cel ascuțit, care străluci și aruncă sclipiri în văzduh; și îl răsuci, și îl și adusese înainte spre a-i zbura căpățâna lui Attaf, când un strigăt se auzi în spatele lui:

– Oprește-ți mâna!

Și era glasul vizirului cel mare, Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieși înaintea și sărută pământul dintre mâinile lui. Și Giafar îl întrebă:

– La ce s-a strâns aici atâta lume?

Și valiul răspunse:

– La osânda unui tânăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită și care, la toate întrebările noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea în privința insului de viță aleasă, pe care l-a ucis.

Și Giafar zise:

– Aha, un om a venit de la Damasc până aici ca să se bage într-o belea ca aceasta? Uallahi, iacătă un lucru peste putință!

Și porunci să fie adus osânditul dinaintea lui. Și când osânditul ajunsese dinainte-i, Giafar nu îl cunoscuse, întrucât înfățișarea lui Attaf se schimbaseră, iar chipul său cel frumos și toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Și Giafar îl întrebă:

– Din ce țară ești, o, tinere?

Iar el răspunse:

– Sunt un om din Damasc!

Și Giafar întrebă:

– Chiar din cetate, sau de prin satele învecinate?

Iar Attaf răspunse:

– Uallahi! o, doamne al meu, sunt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Și Giafar întrebă:

– Nu cumva l-ai cunoscut, din întâmplare, pe un om vestit pentru mărinimia și pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf?

Iar osânditul la moarte răspunse:

– L-am cunoscut pe vremea când erai prieten cu el și ședeai la el, în *cutare* casă, pe *cutare* uliță, din *cutare* mahală, o, stăpâne al meu, și când vă duceați amândoi să vă

preumblați împreună prin grădini! L-am cunoscut atunci când te-ai însurat cu verișoara și soția lui! L-am cunoscut când v-ați luat rămas-bun pe drumul Bagdadului și când ați băut din aceeași cupă!

Și Giafar răspunse:

– Da! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat! Da ce s-a întâmplat cu el după ce ne-am despărțit?

Și el răspunse:

– O, stăpâne al meu, a fost bătut de soartă; și i s-a întâmplat *cutare*, și *cutare*, și *cutare* lucru!

Și îi înșirui istorisirea a toate câte i se întâmplaseră, din ziua despărțirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, până în clipa când gădele era să-i reteze gâtul. Și spuse stihurile acestea:

*M-a luat în gheare timpul
Și m-a supus și-nfrânt,
Pe când tu îți duci viața
În slavă și în cânt.*

*Jur împrejur-mi lupii
Se strâng să mă sfâșie,
Pe când tu, leul falnic,
Stai plin de măreție.*

*Orice-nsetat din lume
La ușa ta când bate,
Tu îi alini durerea
Și buzele-nsetate.
E cu putință, oare,
Ca eu să mor de sete,
Când tu ești tuturora
Izvor de zăiafete?*

Și, după ce rosti stihurile acestea, strigă:

– O, Giafar, doamne al meu, te cunosc!

Și mai strigă:

– Eu sunt Attaf!

Iar Giafar, la rândul-i, se ridică în picioare, dând un strigăt mare, și se repezi în brațele lui Attaf. Și-atâta de mare fu bucuria lor, încât rămaseră ca amețiți o bucată de vreme. Și, când își veniră iarăși în fire, se sărutară și se întrebară unul pe altul despre toate câte li se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Și încă nu sfârșiseră ei de a-și face toate destăinuirile, când un strigăt mare se auzi; și se întoarseră și văzură că strigătul fusese scos de un șeic, care venea spunând:

– Nu este omenește ceea ce se petrece aici!

Și se uitară la el și văzură că șeicul acela era un bătrân cu o barbă cănită cu hennea, și cu capul coperit de o basma albastră. Și Giafar, când îl văzu, îl pofti să vină la el și îl întreabă ce necaz îl aduce. Iar șeicul cel cu barba cănită strigă:

– Depărtați-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satâr! Întrucât omorul acela nu este săvârșit de el, și el n-a ucis pe nimeni; iar leșul tânărului omorât nu este fapta lui, și nu are niciun amestec în treaba aceasta! Întrucât ucigașul nu sunt decât chiar eu!

Și Giafar, vizirul, spuse:

– Atunci, tu l-ai omorât?

El răspunse:

– Da!

El întreabă:

– Și pentru ce l-ai ucis? Au nu ți-e pic de teamă de Allah, în inima ta, de ucizi așa un fiu de neam ales, un hașimit?

Iar șeicul răspunse:

– Tânărul pe care l-ați găsit mort era bunul meu și eu însumi l-am crescut. Și în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se

ducea să petreacă ba cu unul, Șumușag, ba cu unul, Najiș, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghușir, ba cu alți ticăloși; și își petrecea zilele cu ei, dându-mă uitării pe mine. Și, pe barba mea! toți se lăudau că l-au avut, până și Odis măturătorul de gunoaie, până și Abu-Butran, papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decât să sporească în fiecă zi. Și degeaba l-am povățuit, și degeaba m-am strădui să-l fac să-și schimbe purtările, că n-a ascultat de niciun sfat și de nicio dojană; până când, într-un sfârșit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Șumușag, mățălarul; și, când l-am văzut așa, s-a înnegurat lumea dinaintea feței mele și, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am și omorât! Și m-am dezlegat așa de toate chinurile câte mi-a pricinuit. Și asta-i povestea mea!

Pe urmă adăugă:

— Și am păstrat tăcere până astăzi. Da când am auzit ca în locul făptașului avea să fie osândit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina și am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure! Și iacătă-mă dinaintea voastră: frângeți-mi grumazul și luați viață pentru viață! Da dați-i mai întâi drumul tânărului acestuia nevinovat, care nu are niciun amestec în treaba asta!

Iar Giafar, auzind vorbele șeicului, cugetă o clipă și zise:

— Pricina este îndoielnică! Și, la îndoială, nu ai alta de făcut decât să depărtezi mâna! O, șeicule, du-te în pacea lui Allah și să ți se ierte!

Și îi dăde drumul.

După care îl luă pe Attaf de mână și îl strânse iarăși la piept, și îl duse la hammam. Și, după ce prăpăditul de Attaf se învioră și se întremă, se duse cu Giafar la saraiful califului. Și intră la calif și sărută pământul dintre mâinile lui, și zise:

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al drept-credincioșilor! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care

m-a omenit cu atâta cinstire, cu atâta bunătate și cu atâta dărnicie, și care m-a așezat mai presus decât chiar sufletul lui!

Și Al-Rașid spuse:

— Adu-l la mine numaidecât!

Și Giafar îl aduse așa cum era, slăbit, vlăguit și tremurând încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile și salamalecurile sale, în cel mai frumos chip și cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Rașid suspină când îl văzu și spuse:

— În ce stare te văd, o, bietul de tine!

Iar Attaf plânse; și, la poftirea lui Al-Rașid, își istorisi toată povestea, de la început până la sfârșit. Și în vreme ce povestea, Al-Rașid plângea și suspina, la fel ca și Giafar, plin de mâhnire.

Și iacătă că, estimp, intră șeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Și califul, când îl văzu, începu să râdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să șadă și îl puse să-și mai spună o dată povestea. Și când Attaf sfârși de istorisit, califul se uită la Giafar și îi zise:

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoți să faci pentru frațele tău, Attaf?

Și el răspunse:

— Mai întâi, sângele meu este sângele lui, iar eu îi sunt rob. Apoi, țin gata, anume pentru el, niște lăzi în care se află trei milioane de dinari din aur; apoi, de tot atâtea milioane, am pregătit pentru el niște cai de soi ales, niște copilandri, niște robi albi și negri, niște fete din toate țările, și tot felul de bunuri. Iar el are să șadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Și adăugă:

— În ceea ce privește verișoara și soția sa, aceasta-i o treabă între mine și el!

Și califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni; și le îngădui să plece. Și Giafar îl duse pe Attaf acasă și îi spuse:

– O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă și că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi ne-am despărțit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute patra noapte

Urmă:

– O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă și că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi ne-am despărțit. Și iacătă că m-am dezlegat și m-am despărțit de ea, lăsând-o ție; și am șters senetul de nuntă dintre mine și ea. Și îți dau îndărăt, tot în starea în care se află, zălogul cel scump, pe care l-ai pus în mâinile mele.

Și așa fu. Iar Attaf și verișoara sa se găsiră iarăși, cu aceeași dragoste și cu aceeași bucurie.

Iar în ceea ce îl privește pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul își trimise caralii să-l zeberească și să-l lege în lanțuri, și să-l arunce în temniță. Și să-l lase acolo până la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad câteva luni, în fericire desăvârșită, alături de verișoara lui și alături de Giafar, prietenul său, și în tovărășia lui Al-Rașid. Și tare ar mai fi vrut să-și petreacă toată viața la Bagdad; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor și a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în țara

lui; și socoti că era dator să facă așa. Și se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduința, da nu fără păreri de rău și nu fără suspine de prieten. Ci nu voi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoință. Așa încât îl căftăni valiu al Damascului și îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Și porunci să fie însoțit de un alai de călăreți și de o caravană de catări și de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Și așa fu dus cu pohfală până la Damasc.

Și toată cetatea Damascului fu luminată și împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii cetății. Întrucât Attaf era iubit și cinstit de tot norodul din toate stările, și mai cu seamă de către cei săraci, care îi plânseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privința lui osândindu-l la moarte, pentru nedreptățile ce săvârșise. Ci preabunul Attaf puse vorbă în apărarea sa pe lângă Al-Rașid, care atunci se mărgini a-i schimba osânda cu întemnițarea pe viață.

Cât despre Cartea cea magică, în care califul citise lucrurile acelea, ce-l făcuseră să râdă și să plângă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucât Al-Rașid, cu totul bucuros că-l avea iarăși alături pe vizirul său, Giafar, nu-și mai aduse aminte de niște lucruri trecute. Iar Giafar, care la rândul-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Și, de altminteri, nu este de niciun folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucât, de atunci încolo, toți trăiră în fericire, și în prietenie netulburată, și în toate huzururile vieții, până la sosirea Sfărâmătoarei de bucurii și Ziditoarei de morminte, cea care șade la porunca Stăpânului ursitelor, Singurul viu, Atotmilosârdnicul față de dreptcredincioșii săi.

— Și asta este, o, mult-norocitul sultan, urmă Șeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape, nici pe departe, cu aceea pe care am de gând să ți-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ți-au împovărat sufletul.

Iar Șahriar răspunse:

— Ce tot spui tu, o, Șeherezada? Povestea aceasta m-a umplut de învățămintă, și m-a luminat, și m-a făcut să cuget. Și iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintâi.

Atunci, Șeherezada spuse:

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ CU CRĂIȘORUL DIAMANT

Se povestește în cărțile oamenilor desăvârșiți, ale învățaților și ale poeților care și-au deschis saraiul înțelepciunii lor și pentru cei care dibuiesc în nevolnicie laude multe și alese aceluia carele, pe pământ, i-a dăruit cu strălucire pe câțiva dintre oameni, întocmai cum a așezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseții lui; carele a înveșmântat cerul în mantia de mătăasă a norilor, și pământul în caftanul cel luminos al verdeții; carele a împodobit grădinile cu pomi, și pomii cu hainele lor verzi; carele a dat însetaților izvoarele cele cu ape bune, petrecăreților le-a dat umbra viței-de-vie, femeilor le-a dat frumusețea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zâmbetul, și, spre a încununa trandafirii, le-a dat gâtlejul cântător al privighetorilor; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorința, ca pe un giuvaier în inima pietrei! – se povestește, așadar, că într-o împărăție de printre împărățiile cele mari era un domn falnic, al căruia fiecă pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie și un noroc, și care era mai drept decât Chosroe-Anușirvan, și mai darnic decât Hatim-Tai.

Și domnul acela cu fruntea senină se chema Șams-Șah, și avea un fiu cu purtări alese și cu farmece minunate, asemănător la frumusețe cu steaua Canope când strălucește peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său și zise:

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, și sufletului meu îi e dor să plece la vânătoare și la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atâta zaiflăc, am să-mi sfâșii hainele de pe mine.

Când auzi vorbele feciorului său, sultanul Șams-Șah, dată fiind dragostea cea mare, pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuință pentru vânătoare și pentru preumblarea cu pricina. Și chehaelele de vânătoare și pășararii pregătiră șoimii, iar grăjdarii înșăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine clădiți și o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vânatorească, spre a-și risipi sastiseala din suflet.

Și, călărind într-un vârtej turbat, ajunse până la urmă la poalele unui munte ce da cu vârful de cer. Și, la poalele aceluia munte, era un copac mare; iar la poalele aceluia copac curgea un izvor; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Și Diamant, vrăjit de priveliște, porunci oamenilor lui să-și oprească pe loc caii și să-l lase să se ducă singur să ispitească și să prindă vânatul acela. Și se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic și mândru...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute cincea noapte

Urmă:

... Și se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic și mândru, care, pricepând că viața-i

spânzura de-o clipită, făcu o săritură mare și, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeții, pe cele patru picioare ale lui, mâncând depărtarea sub copite, spre câmpie. Iar Diamant, slobozit, în vântul goanei, se luă după cerb în câmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Și își văzu de urmărirea lui, până ce calul, tot numai o spumă și fără de răsuflare, lăsă să-i spânzure o limbă uscată, în pustiul acela, în care nu se vedea nici urmă și nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, și unde, drept orice suflare, nu se afla decât duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip, care îi închidea zarea și pe după care cerbul pie-rise. Iar Diamant, mohorât, se sui pe colină și, ajungând pe povârnișul celălalt, văzu deodată o altă priveliște așternându-i-se sub priviri. Întrucât, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă își ducea acolo traiul de verdeață, udată de pârâuri și împodobită cu straturi sălbaticе de flori roșii și de flori albe, asemănătoare cu asfințitul și cu zoritul de zi. Și Diamant simți cum sufletul i se însenină și cum inima-i înflorește, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Radwan, străjerul cel întraripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvârșirea lucrării Atoatezămislitorului, după ce își adăpă calul și după ce bău și el din apa cea bună a oazei, în căușul mâinii, se ridică și își roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Și iacătă că la umbra unui copac tare bătrân, ce părea că își are rădăcinile afundate până la porțile cele de dinlăuntru ale pământului, văzu un jeț singuratic. Și pe jețul acela ședea un crai bătrân, cu capu-ncununat de coroana împărătească și cu picioarele desculțe, cufundat în gânduri. Și Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalec. Iar sultanul cel bătrân îi răspunse la salamalec și îi zise:

– O, fecior de crai, pentru care pricină ai străbătut pustia cea amarnică, pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi și unde sângele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere?

Iar Diamant îi istorisi pățania lui, și adăugă:

– Da tu, o, mult-bătrâne doamne, poți să-mi spui pricina șederii tale în locul acesta împresurat de sihăstrie? Întrucât povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată!

Și sultanul cel bătrân răspunse:

– Hotărât, povestea mea este ciudată și de-a miră-rile! Ci atâta-i de ciudată, încât ar fi mai bine ca tu să nu stăruiești a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi și de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse:

– Poți să vorbești, o, bătrâne, întrucât sunt hrănit cu laptele maicii mele și sunt fiul tatălui meu.

Și stăruiești întruna spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci, sultanul cel bătrân, stând pe jețul lui de sub pom, spuse:

– Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsu-lia inimii. Strânge-le și pune-le în pulpana hainei tale.

Și își plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică și grăi astfel:

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pământurile de la Babil, în mijlocul bogățiilor, al sara-iurilor, al oștilor și al slavei mele. Iar Allah Slăvitul – Preamărit fie El! – îmi hărăzise ca urmași șapte copii împărătești, care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor și care erau bucuria inimii mele. Și toate din împărăția mea se petreceau în pace și în îmbelșugare, până ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagiu că în țările cele depărtate ale Sinnului și ale Masinnului trăiește o

domniță, fiica sultanului Camus, fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra și care nu-și are seamăn pe lume; că desăvârșirea frumuseții ei înnegurează fața lunii pline; și că Iosif și Zuleikha dinaintea ei își au urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, că e plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului:

*E-o frumusețe care-și face pradă
Din inimile celor ce-o privesc;
Sidef din rai e păru-i ca o nadă,
Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.*

*Iar buzele-i rubine-s și zahar;
Și dinții-i albi surâd chiar și-n mânie.
E-o frumusețe care pune jar
În suflete, și care le sfâșie.*

Și chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că sultanul Camus nu mai are alt copil, decât pe mult-norocita aceea de fată. Iar mlădița cea fermecătoare din grădina frumuseții fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, și albinele începând să roiască prin preajma trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soț, să se adune de prin toate țările toți domnișorii cei tineri în vârstă de-a cere și de-a fi primiți. Ci se hotărî că peșitorii sunt datori să răspundă numaidecât la o întrebare pe care avea să le-o pună domnița, întrebare ce nu cuprindea decât vorbele acestea: *Care sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?* Și-atâta era tot ce i se cerea peșitorului ca zestre pentru domniță din partea soțului, ci cu legământul că aceuia care nu va ști să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul și i se va agăța în vârful saraiului.

Or, când fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pârljoli ca o bucată de carne pe grătar;

și veni la mine, vărsând lacrimi ca dintr-un nor de poatoape. Și, gemând, îmi ceru îngăduința să plece, spre a se duce să încerce a dobândi domnița din țările Sinnului și Masinnului.

Iar eu, speriat peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucât doftoria povețelor rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Și atunci, îi spusei fiului meu:

– O, luminează ochilor mei, dacă nu poți, fără a muri de jale, să te oprești de-a pleca înspre meleagurile Sinnului și Masinnului, unde domnește sultanul Camus, fiul lui Tammuz, părintele domniței Mohra, am să te însoțesc în fruntea oștilor mele. Și, dacă sultan Camus are să primească de bunăvoie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine; dacă nu, pe Allah! am să poruncesc să se dărâme asupra-i zidurile saraiului său și am să-i spulber împărăția în vânt. Și așa, fata are să ajungă o roabă și un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arată deloc a găsi gândul meu pe placul său și îmi răspunse:

– Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila ceea ce nu ni se dăruiește cu bună-credință. Așa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut și s-o dobândesc astfel pe fata sultanului.

Eu, atunci, pricepui mai bine decât oricând că nicio faptură nu poate, față de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să șteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în Cartea Ursitelor diacul cel întraripat. Și, văzând că așa fusese scris la soarta copilului meu, îi dădui, nu fără prisos de suspine, îngăduința de a se duce. Și, ca urmare, își luă bun-rămas de la mine și plecă să-și caute ursita.

Și ajunse pe meleagurile cele afunde, peste care domnește sultanul Camus, și se înfățișă la saraiul unde șade domnița Mohra, și nu putu să răspundă la întrebarea

despre care ți-am spus, o, străinule. Și domnița cea fără pic de milă puse să i se taie capul și să-i fie agățat în vârful saraiului. Iar eu, la știrea aceasta, plânsei toate lacrimile deznădejdiei. Și, îmbrăcat cu haine de moarte, șezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toți prietenii își coperiră capul în cenușă. Și de durere ne sfâșiarăm hainele. Și tot saraiul răsuna de țipete de jale și de un zbucium ca acela de la Învierea de Apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mâna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghițind ca și frate-său băutura morții. Căci, ca și fratele lui mai mare, voi să facă și el încercarea. Pe urmă veni rândul celorlalți cinci copii ai mei, care, în același chip, luară calea pieirii și muriră ca jertfe ale simțământului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră și doborât de o jale fără de nădejde, îmi lăsa scaunul de domnie și țara și plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Și trecui, ca un lunatic, prin câmpii și prin pustietăți. Și ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap și cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, așteptând moartea în jețul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea sultanului cel bătrân, fu lovit și el de săgeata simțământului ucigaș și începu să scoată niște oftaturi de dor, ce scăpărau scânteii. Întrucât, cum a spus poetul:

*S-a strecurat iubirea-n mine
Și fără ca s-o fi văzut,
Doar prin auz! Și nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită
Să-mi fure inima vrăjită.*

Și iacă-asa cu sultanul de odinioară de la Babył, cel care sta pe jețul lui, în oază, și iacătă povestea lui cea tristă!

Cât despre soții de vânătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijați foarte de lipsa crăișorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute și, într-un sfârșit, îl găsiră tocmai când ieșea din oază. Și beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, și cu chipul cuprins de veștețire. Iar ei se strânseseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, și îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, ușor ca o adiere de vânt, care gonea mai iute decât închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintâi slugilor din alaiul său, și încălecă pe cel ce i se adusese, și care avea o șa aurită și un frâu împodobit cu mărgăritare. Și ajunseră cu toții, fără de necaz, la saraiul sultanului Șams-Șah, părintele lui Diamant.

Și sultanul, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit și cu o inimă ușurată, în urma acelei preumblări și a acelei vânători, îl găsi tare mohorât la obraz și confundat într-un noian de mâhnire neagră. Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab și fără de putere, și acuma îi mistuia inima și sufletul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șasea noapte

Urmă:

... Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab și fără de putere, și acuma îi mistuia inima și sufletul.

Și sultanul, după multe stăruinți și rugăminți, izbuti până la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiească pricina acelei stări pline de jale. Și, odată dat la o parte vâlul tainei, sultanul îl sărută pe fiul său și îl strânse la piept, și îi spuse:

– Nu-i niciun necaz! Însenină-ți ochii și liniștește-ți sufletul cel drag, întrucât am să trimit la sultan Camus, fiul lui Tammuz, care domnește peste țările Sinnului și ale Masinnului, niște soli cu o scrisoare scrisă de mâna mea, spre a i-o cere de soție pentru tine pe fiica lui, Mohra. Și am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulțime de calabalâcuri cu haine de preț, cu giuvaieruri scumpe și cu daruri de toate soiurile, vrednice de domni. Și dacă, spre prăpădul vieții lui, părintele domniței Mohra nu va primi cererea noastră și are să ne fie astfel un pri-sos de rușinare și de supărare, am să trimit asupra-i oștile de poghiaz, care să-i năruiască în sânge scaunul de domnie și să-i spulbere coroana în vânt. Și așa avem s-o dobândim cinstit pe preafrumoasa Mohra, cea cu purtări năzdrăvane.

Așa îi vorbi, de pe jețul său daurit, sultanul Șams-Șah fiului său, Diamant, de față cu vizirii, cu emirii și cu ule-malele, care încuviințară din cap vorbele împărătești.

Ci beizadea Diamant răspunse:

– O, adăpost al lumii, nu putem face așa! Mai degrabă am să mă duc chiar eu și am să dau răspunsul cerut. Și numai prin vrednicia mea am s-o dobândesc pe domnița cea vrăjitoare.

Iar sultanul Șams-Șah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată niște gemete îndurerate și spuse:

– O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat până acuma, datorită ție, și strălucirea ochilor, și vlaga trupului, căci tu ești singura mângâiere a inimii mele bătrâne de sultan, și singurul stâlp al frunții mele. Cum de poți să mă părăsești ca să dai fuga în calea morții celei fără de mântuire?

Și îi vorbi așa mai departe, spre a-i înduioșa inima. Ci în zadar. Și, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Și crăișorul Diamant încălecă pe un cal frumos ca un vis, luând drumul ce ducea înspre împărăția lui Camus. Iar tatăl său și mama sa, și toți ai săi își frământară mâinile de deznădejde și se cufundară în fântâna cea fără de fund a mâhnirii.

Și coconul Diamant drumeți din otac în otac, și, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse, într-un sfârșit, în mult-depărtata cetate de scaun din inima împărăției lui Camus. Și se pomeni dinaintea unui sarai mai înalt decât un munte. Iar în vârful aceluia sarai spânzurau cu miile capetele de beizadele și de crai, unele cu coroana lor, iar altele goale și pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile de atlazuri de zafafir și de satinuri chinezești, cu perdele de muselinuri daurite.

Și, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a saraiului sta spânzurată o toabă împodobită cu nestemate, la fel ca și măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sânge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domnița Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta.“ Și Diamant, fără a șovăi, descălecă din șa și se duse drept la poarta cu pricina. Și luă măciuca împodobită cu nestemate și izbi cu ea în vuvă atâta de năprasnic, încât huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Și numaidecât slugile de la sarai se înfățișară și îl duseră pe beizadea la sultanul Camus. Și sultanul, la vederea frumuseții lui, își simți sufletul răpit și gândi să-l scape pe crăișor de la moarte. Și-așa că îi spuse:

— Vai de tinerețea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ți pierzi viața, ca toți cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ți milă de zilele tale și te fac musaip al meu. Întrucât nimenea, afară numai de Allah cel Atoateștiutor, nu cunoaște tainele și nu poate să descurce gândurile cele zănatice ale unei fete.

Și, întrucât beizadea Diamant stăruia în hotărârea lui, sultan Camus îi mai spuse:

– Ascultă, o, fiul meu! Îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atâta de frumos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ție, până a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuiește vreme de trei zile; și numai atunci întoarce-te să ceri hatârul ce are să despărțească dulcele-ți cap de împărăția trupului tău.

Și îi făcu semn să plece.

Iar coconul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la sarai. Și, spre a-și trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri și prin prăvălii, și văzu că oamenii din țara aceea a Sinnului și a Masinnului erau plini de cuviință și de isteciune. Ci se simțea mânat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei viață îl momise din afundul țării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Și ajunse dinaintea grădinii saraiului, și gândi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniță și să-și mulțumească sufletul cu vederea ei. Ci nu știa cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă; când iacătă că zări un șanț ce-și vărsa apa din grădină, pe sub zid. Și își zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundându-se dintr-odată în apa din șanț, trecu fără de nicio piedică pe sub zid în grădină. Și șezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-și zvânta hainele la soare.

Pe urmă se sculă și începu să se preumbe cu pași agale printre pomi. Și se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor și împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare; și unde floarea trandafirului alb îi zâmbea surorii sale de pe trandafirul cel roșu; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiții lor, trandafirii,

era duios ca o cântare dulce pe niște stihuri gingașe; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumuseți; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminți, pe care a necăjit-o cineva; unde păsărelele din livadă, bete de voieșie, cântau toate cântecele din gâtlejul lor, pe când printre crengile chiparoșilor cei drepți de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gâtul împodobit de salba sfii-ciunii; unde, într-un sfârșit, totul era atâta de desăvârșit de frumos, încât, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau să fie decât un tufăriș de spini.

Și, cum se preumbla așa, domol și cu luare-aminte, crășorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era așternut un chilim de mătăasă. Și pe chilimul acela ședea tolănită leneș, ca o panteră la odihnă, o copilă atâta de frumoasă, încât toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosițelor părului ei era atâta de tare, încât răzbătea până în cer, ca să înmiresmeze cu ambra mințile huriilor.

Și beizadea Diamant, la vederea acelei mult-norocite copile, pe care nu mai putea să se sature privind-o, așa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumusețe ca aceea nu putea să se reverse decât numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se mistuiau ca niște fluturi într-o făclie.

Și iacătă că, pe când Diamant sta răpit de vrajă și de minunare, o copilandră dintre însoțitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns și dete să umple cu apă de la izvor un pocal din aur, pe care îl ținea în mână. Și deodată fata scoase un țipăt de spaimă și scăpă în apă pocalul din aur. Și se întoarse în fugă, tremurând și cu mâna la inimă, între soașele ei. Iar acelea o duseră

numaidecât la stăpâna lor, Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii și a scăpării pocalului în apă.

Și copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-și mai potolească oleacă bățile inimii, îi spuse domniței:

– O, cunună a capului meu, o, stăpâna mea, pe când mă aflam aplecată asupra râului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atâta de frumos, că nici nu știu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginii. Și, de tulburare, mi-a scăpat pocalul din aur din mână în apă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptea noapte

Urmă:

... oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atâta de frumos, că nici nu știu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginii. Și, de tulburare, mi-a scăpat pocalul din aur din mână în apă.

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domnița Mohra, spre a se încredința, porunci ca o altă fată dintre însoțitoarele ei să se ducă îndată și să se uite în apă. Și numaidecât o altă fată dete fuga la râu și, când văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă și gemând de iubire, să-i spună stăpână-sii:

– O, stăpână a noastră, Mohra, nu știu, da așa zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginii! Ori poate că o fi coborât în râu chiar luna!

La spusele acestea ale însoțitoarei sale, domnița Mohra simți tăciunile ispitei cum i se aprinde în suflet;

și dorința de a vedea chipul vrăjit îi zvâcni în inimă. Și se sculă pe picioarele ei cele gingașe și, mândră ca păunul, porni înspre izvor. Și văzu chipul lui Diamant. Și se îngălbeni de tot la obraz, și căzu pradă dragostei.

Și, clătînându-se, șezu sprijinită de soațele ei; apoi porunci să fie chemată în mare grabă doica ei și îi spuse:

– Du-te, o, doică, și adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindește în apă. Ori de nu, am să mor!

Iar manca răspunse că ascultă și că se supune, și plecă, scociorând cu ochii în toate părțile.

Și, după un răstimp, privirea-i căzu, într-un sfârșit, asupra cotlonului unde ședea pitit crăișorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau până și sorii cerului. Și, la rându-i, văzându-se dovedit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gândul, spre a-și scăpa viața, să se prefacă nebun.

Încât, când doica veni să-l ia de mână, cu toate grijile ce se pun atunci când se ating aripile unui fluture, și îl duse dinaintea stăpânei sale celei fără de asemuire, flăcăul cu obraz de soare, crăișorul cu trup vrăjitor începu să râdă ca smintiții și să spună:

– Sunt flămând și nu mi-e foame!

Și, tot așa, să spună:

– Un munte de bumbac s-a făcut ca pământul din pricina apei!

Și la fel spuse, dându-și ochii peste cap:

– Ceara s-a topit din pricina zăpezii; cămila a mâncat jarul; șoarecele a mistuit pisica!

Și adăugă:

– Eu, și nimeni altul, am să mănânc lumea toată!

Și urmă, fără a-și pierde răsuflarea, să înșiruiască tot așa o sumedenie de vorbe fără cap și fără coadă, fără rost și fără tâlc, până ce domnița se încredință de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumusețea lui, se simți cutremurată în inimă și tulburată în cuget, și, plină de mâhnire, spuse, întorcându-se înspre însoțitoarele sale:

– Vai, vai! uf, ce păcat!

Și, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră și se scutură ca un puișor de găină pe jumătate mort. Întrucât dragostea, pentru întâia oară, intrase în sinea ei și stârnise urmările cele de obște.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău și spuse cu tristețe soațelor sale:

– Cum vedeți, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui și-au făcut sălaș ginnii. Iar voi știți că nebunii lui Allah sunt niște sfinți mari, și că este un păcat tot atâta de mare lipsa de cuvioșie față de sfinți precât este acela de a te îndoii de însăși puterea lui Allah sau de obârșia cerească a *Coranului*. Așa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie și să facă tot ce-o vrea. Și nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-și dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfânt cucernic, și îi spuse, sărutându-i mâna cu o evlavie smerită:

– O, preacinstite cucernice, fă-ne hatârul de a-ți alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îți va fi de trebuință.

Și cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant în carne și oase, răspunse, bulbucându-și ochii:

– De trebuință! de trebuință! de trebuință!

Și adăugă:

– Chiar nimic! chiar nimic! chiar nimic!

Atunci, domnița Mohra îl lăsă, după ce se temeni pentru cea din urmă oară dinaintea lui, și plecă lămurită și mohorâtă, urmată de prietenele și de manca ei bătrână.

Și-așa că preacucernicul tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri și de îngrijiri. Iar chioșcul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniței Mohra și, de dimineața până seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot saraiul. Și-așa că toți veneau în graba cea mai mare să măture țărâna pe unde umblase el și să strângă rămășițele de la mesele lui, ori bucățile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-și face talismane din ele.

Or, într-o zi, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, și care era prietena cea mai dragă a domniței Mohra, intră la cucernicul cel tânăr, care era singur, și se duse lângă el, galbenă toată de tulburare și tremurând, și își puse capul cu umilință la picioarele lui și, oftând și gemând întruna, îi spuse:

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpâne al desăvârșirilor, Allah Preaînaltul, izvoditorul frumuseții cu care ești însemnat, are să se facă încă și mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduiești. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă și se topește de dragoste precum ceara, căci săgețile privirilor tale au lovit-o, iar sulița iubirii a străpuns-o. Spune-mi, așadar, fie-ți milă! cine ești și cum ai ajuns în grădina noastră; așa încât, cunoscându-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniței Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele rugătoare și de privirile pătimașe ale fetișcanei, și urmă mai departe a se rosti tot așa cum fac cei a căror minte este, într-adevăr, sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemând și suspinând, se rugă mai departe de flăcău și se învărti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Și, întrucât el tot nu se da

în vileag, răspunzând pe de lături, ea, într-un sfârșit, îi spuse:

– Pe Allah și pe Prorocul! deschide-ți lăuntrurile inimii și dezvăluie-ți față de mine taina. Întrucât este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbește-te, așadar, pentru dragostea care se și află spre folosul tău în sipetul acesta, și spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune!

Când auzi vorbele acestea ale gingașei Creangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredință că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele ei și că, așa fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingașei fete cum stă treaba. Se uită, așadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă; pe urmă zâmbi la rândul-i și, deschizându-și băierile inimii, spuse:

– O, preafrumoaso, dacă am ajuns până aici, după ce am îndurat un potop de cazne și m-am primejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniței Mohra, și anume: „Care sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?” Dacă, o, preamiloaso, știi tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l și simțămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute opta noapte

Urmă:

... și simțămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Și beizadea Diamant adăugă:

– Să nu ai nicio îndoială!

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse:

– O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă! nu am nicio îndoială în ceea ce privește simțămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ți răspund în privința întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduiește-mi pe adevărul credinței noastre că ai să mă iei de soție și că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăția ta.

Atunci, beizadea Diamant luă mâna fetei și și-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunții și cinul pe care i-l cerea.

Când Creangă-de-Mărgean dobândi de la beizadea Diamant făgăduiala și încredințarea, se înfioră de voie bună și de mulțumire, și îi spuse:

– O, comoară a vieții mele, află că sub patul de fildeș al domniței Mohra stă ascuns un arap negru. Și acel arap a venit și s-a oploșit acolo, neștiut de nimeni, afară de domniță, după ce a fugit din țara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de arap a stârnit-o pe domnița noastră să le pună fiilor de crai întrebarea aceea ciudată. Așa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea arapului, carevasăzică în cetatea Wakak. Și numai așa poate să fie dezlegată taina. Și-atâta-i tot ce știu eu în privința legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos. Ci Allah este mai știutor!

Când auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant își zise în sineși: „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă până a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucât de acum, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea arapului, și anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească.“ Pe urmă se întoarse înspre fată și îi spuse:

– O, preamiloaso, de bună seamă! atâta vreme cât nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea arapului, și nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nicio tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotință și m-o ajută să răzbat la dobânda jinduită, am să-ți împlinesc, atunci, dorința. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul până la Ziua de Apoi.

Și, după ce grăi astfel, crăișorul Diamant își luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinândă, cea gemândă, cea oftândă, și, cu inima topită, ieși din grădină, nevăzut de nimeni, și se duse la hanul unde își avea lucrurile de drum, și încălecă pe un cal frumos ca un vis, și plecă pe drumul lui Allah.

Ci întrucât habar nu avea în ce parte era așezată cetatea Wakak, și nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, și nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-și întoarce privirile înspre toate zărilor, căutând vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, când iacătă că dete cu ochii de un derviş îmbrăcat într-o mantie verde și cu picioarele încălțate în niște papuci de saftian galben ca lămâia, cu un toiag în mână și semănând cu Khizir străjerul, așa de strălucitoare față avea și așa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor; și dervişul acela venea înspre beizadea. Și Diamant se duse la preacinstitul derviş, îl întâmpină cu un salamalec și descălecă de pe cal. Și, după ce dervişul îi întoarse salamalecul, Diamant îl întrebă:

– În ce parte, o, preacinstite, este așezată cetatea Wakak și la ce depărtare se află?

Iar dervişul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îi spuse:

– O, fecior de crai, oprește-te de-a purcede pe un drum fără de ieșire și pe o cale înfricoșată. Leapădă-te de gândul nebunesc și apucă-te de orice altă caznă, întrucât, de-ai sta toată viața să-ți răsucești capul căutând

drumul acela, și tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, râvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vântului morții și ființa, și viața ta cea scumpă!

Ci beizadea Diamant îi spuse:

– O, preacinstite și preacucernice șeic, ținta mea este o țintă mare, iar rostul meu este un rost atâta de însemnat, încât mai degrabă aș fi gata să jertfesc o mie de vieți ca a mea decât să mă lepăd de gândul meu. Dacă, așadar, știi ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizir străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu voia să se abată cu niciun chip de la gândul lui, în pofida multelor povește de tot felul, ce urmasa a i le da, derviful îi spuse:

– O, tinere binecuvântat, află că cetatea Wakak este așezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălășluiesc ginnii, marezii și efriții, atât în lăuntrul, cât și în afara ei. Și, spre-a ajunge acolo, sunt trei drumuri: un drum pe la dreapta, altul pe la stânga și altul pe la mijloc; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, și nu pe cel din stânga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumețești o zi și o noapte, și după ce au să se arate zorii cei adevărați, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citești. Și numai după citirea ei urmează să-ți orânduiești drumurile!

Iar beizadea Diamant îi mulțumi bătrânului și îi sărută mâna. Pe urmă încălecă iarăși pe cal și o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Și merse o zi și o noapte pe drum, și ajunse la poalele minaretului dervifului. Și văzu că minaretul era mare cât bolta sinilie a cerurilor. Și în zidul lui era învrâstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea așa: „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la țara Wakak.

Dacă purcezi pe cel din stânga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căiești. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoșător!”

După ce își desluși scrierea și după ce îi pricepu tot tâlcul, beizadea Diamant luă un pumn de țărână și, aruncându-l în deschizătura hainei sale, spuse: „Să fiu făcut țărână, da să ajung la țintă!” Și iarăși sări în șa și, fără a șovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Și merse o zi și o noapte, neabătut. Și, dimineța, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de niște copaci cu crengile până la cer. Iar copacii erau rânduiți ca un gard ce slujea și de hotar al unei grădini înverzite, și de adăpost al ei împotriva vântului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stâncă mare. Și acolo, spre a străjui poarta și grădina, ședea un arap cu o față atâta de neagră, încât așternea o umbră întunecată peste toată grădina, și de la care noaptea cea fără de lună își trăgea negurile. Și plodul acela de păcură era uriaș. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu niște pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spânzura până la gât. La piept ținea o piatră de moară, ce-i slujea de pavăză; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atârna la brâu făcut dintr-un lanț de fier atâta de gros, încât prin oricare dintre zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Și, la ceasul acela, arapul sta culcat cât era de lung pe niște blăni de jivină; iar din gura-i căscată larg ieșeau niște sforăituri surori cu tunele.

Și beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agățâ frâul calului nu departe de căpățâna arapului și, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atâta de minunată, încât crengile pomilor se clătinau ca niște oameni beți. Iar pe sub pomi treceau niște căpriori mari, care aveau

în coarne niște podoabe din aur bătute cu nestemate, pe când o haină de horbote le coperea spinarea, iar niște basmale de atlas fluturau legate la gâtul lor. Și toți căpriorii aceia, și cu copitele de dinainte, și cu picioarele de dindărăt, și cu ochii, și cu sprâncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în seamă semnele lor, și socotind mai degrabă că acei căpriori nu fac așa din ochi, din sprâncene și din picioare decât spre a-și răzvedi și mai limpede bucuria ce-o aveau de a-l întâmpina, începu să se preumblă liniștit pe cărările din grădină.

Și, într-un sfârșit, ajunse, preumblându-se așa, la un sarai ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin ușa întredeschisă se șteea un chip vrăjit de fetișcană, care era o zână și care ar fi făcut-o până și pe luna cea nouă să se răsucescă de pizmă. Și căpșorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară până și pe floarea de zarnacadea, se uita ba într-o parte, ba într-alta, zâmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită și totodată răpită de frumusețea lui. Și șezu un răspas de vreme așa; pe urmă îi răspunse la salamalec și îl întrebă:

– Cine ești, o, tinere plin de cutezanță, care îți îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-și fâlfâie aripile?

Așa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atâta de frumoasă, încât era prăpădul vremilor ei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute noua noapte

Urmă:

... Așa grăi către Diamant copilandra, pe care o cheama Latifa, cea atâta de frumoasă, încât era prăpădul vremilor ei. Și Diamant se temeni până la pământ dinaintea sa și, ridicându-se apoi, răspunse:

– O, mlădiță din grădina desăvârșirii, o, stăpâna mea, sunt *cutare*, fiul lui *cutare*, și mă aflu aici pentru *cutare* și pentru *cutare* lucru!

Și îi istorisi povestea lui de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar avea niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mână și îl pofti să șadă jos lângă ea pe chilimul întins sub bolta de viță de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse:

– O, chiparos umblător din grădina frumuseții, ce păcate pe tinerețile tale!

Pe urmă adăugă:

– O, ce gând amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Și mai zise:

– Trebuie să-ți schimbi gândul, dacă ții la sufletul tău cel scump. Și mai degrabă rămâi aici cu mine, pentru ca mâna ta cea binecuvântată să se prindă de gâtul darurilor mele. Întrucât desfătările cu o fată frumoasă, și ca o zână la chip, cum sunt eu, socot a fi mai de dorit decât să cauți necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

– Câtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak și nu voi fi dezlegat taina cu pricina, și anume: „Care sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?“, orice bucurie și orice mulțumire îmi sunt oprite. Ci, o, preaminunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurându-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gâtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunând:

– O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Și porunci să fie aduse niște fete a căror vedere uluia soarele și luna, și ale căror plete unduinde stârneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiților. Și porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute și de cântece. Iar gingășia fetelor, îngemănată cu cea a cântecelor, răpea și îmbăta inimile toate, și pe cele deschise, și pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-și lua rămas-bun de la copilandră. Și îi spuse, după ce îi așternu dinainte urările și mulțumirile lui:

– O, domniță a lumii, acum aș vrea să-mi cer învoire de la tine; întrucât, precum știi, drumul pe care îl am de străbătut este lung și, dacă aș zăbovi o clipită mai mult, pojarul dragostei tale și-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbânda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinței și să-mi potolesc setea inimii arse.

Când fetișcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărârea lui de-a o părăsi, se sculă și ea în picioare și luă un toiag lucrat în chip de șarpe, asupra căruia bojmodi niște vorbe într-o limbă neînțeleasă. Și deodată roti toiagul și îl izbi cu el pe beizadea în umăr atâta de strașnic, încât acela se răsuci de trei ori pe loc și căzu jos, pierzându-și pe dată înfățișarea de om. Și se preschimbă într-un căprior ca toți căpriorii.

Și numaidecât Latifa îi agăță în coarne niște podoa-be asemenea cu cele ce le purtau ceilalți căpriori, și îi legă la gât o năframă de mătasă înhorbotată, și îi dete drumul în grădină, strigându-i:

– Du-te între semenii tăi, de vreme ce n-ai voit să te bucuri de un chip frumos de zână!

Și Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfățișare, da rămânând asemeni fiilor lui Adam în ceea ce privește însușirile lăuntrice și simțămintele.

Și umblând așa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca și el hălăduiau semenii lui preschimbați în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adânc la starea cea nouă, ce-i fusese dată, și să chibzuiască în ce fel ar putea să-și dobândească slobozenia și să scape din mâinile vrăjitoarei. Și, târcolind așa, ajunse într-un colț din grădină unde zidul era cu mult mai jos decât în toate celelalte părți. Și, după ce își înălță sufletul înspre Stăpânul ursitelor, își luă vânt și dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeași grădină, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid; și se încredință atunci că lucrul acesta era urmarea puterilor vrăjii. Și-apoi de șapte ori la rând sări peste zid în același chip, dar fără mai multă izbândă, întrucât se pomenea tot în același loc. Atunci, nedumirea lui ajunse până peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Și porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cușcă, până ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpate în zid, și care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea și, cu mare caznă, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Și se pomeni într-altă grădină, a cărei mirosnă desfătătoare înmiresma mințile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un sarai. Iar la una dintre ferestrele saraiului văzu un obraz tânăr și dulce la culoare ca lăleaua cea gingașă, și cu niște ochi ce-ar fi stârnit zavistia gazelei chinezești. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strânseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Și avea fața zâmbitoare și îndreptată înspre Diamant.

Or, atunci când căpriorul Diamant ajunsese aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă și coborî în grădină. Și smulse câteva smocuri de iarbă; și, ca spre a-l îmblânzi și a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălășie, plescăindu-și limba. Iar Diamant căpriorul, care nu voia mai mult decât să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dând fuga așa cum fac animalele flămânde. Și numaidecât copila, pe care o chema Gamila și care era soră cu Latifa după tată, da nu și după mamă, apucă panglica de mătasă de la gâtul beizadelei-căprior și se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mâna înlăuntrul palatului ei. Iar acolo, dete zor să-l îmbie cu poame și cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mănca și bău până ce se sătură.

Și-apoi își lăsă capul pe-o parte, și-l puse pe umărul copilei și începu să plângă. Iar Gamila, tare tulburată când văzu lacrimile cum curg așa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaș cu mâna ei cea dulce. Iar el, simțind asupra-și duiosia aceea, își puse capul jos la picioarele fetei și începu să plângă și mai tare. Iar ea îi spuse:

– O, căpriorul meu drag, de ce plângi? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi!

Ci el își îndoi plânsetele și lacrimările, și își alintă capul de picioarele dulcii și miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nicio putință de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăși înfățișarea lui cea ome-nească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitorița Latifa, sora ei mai mare, se sculă și se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipețel împodobit cu nestemate. Și, atunci pe loc, își făcu spălările cele sfinte, se înveșmântă cu șapte rochii de in, proaspăt înălbite, și luă un picuț din lictarul ce se afla...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute zecea noapte

Urmă:

... Și, atunci pe loc, își făcu spălările cele sfinte, se înveșmântă cu șapte rochii de in, proaspăt înălbite, și luă un picuț din lictarul ce se afla în sipețel. Și îi dete căpriorului să mănânce lictarul acela și, în aceeași clipită, îl trase cu putere de năframa vrăjită, care îi înconjura gâtul. Iar căpriorul se scutură o dată și, ieșind din forma lui de rumegător, își luă iarăși înfățișarea de fiu de-al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pământul dintre mâinile tinerei Gamila și, mărturisindu-i mulțumirile, îi spuse:

– Iacătă, o, domniță, că m-ai scăpat din gheara blestemului și mi-ai dat iarăși viața de făptură omenească. Deci, cum aș putea, cu limba mea, să-ți mulțumesc pe măsura bunătății tale, când toate firele făpturii mele cântă preamărirea bunăvoinței și a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos și, îmbrăcându-l în haine împărătești, îi spuse:

– O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine și a cărui frumusețe ne luminează casa și grădina, cine ești și ce nume ai? Și care este pricina căreia îi datorăm cîntecul venirii tale, și cum ai fost prins în ițele suorii mele, Latifa?

Atunci, crășorul Diamant istorisi mântuitoarei sale toată povestea lui. Iar când isprăvi de grăit, fata îi spuse:

– O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ție fierbinte, de gândul cel primejdios și fără de roadă, care te frământă, și nu te duce să-ți pui tinerețea cea dulce și viața, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute.

Întrucât este dincolo de orice socotință a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămâi aici și umple-ți cupa vieții cu vinul desfătărilor. Întrucât iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea și a pune huzurul tău mai presus de al meu, ascultându-te precum ascultă un copil de glasul mamei sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domniță, datorințele ce le am față de tine sunt atâtea de grele asupra aripilor sufletului meu, încât ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori și să încalț cu ei picioarele tale gingașe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăși cu înfățișarea mea de om, scoțându-mă din blana de căprior și mântuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai că, deocamdată, dacă mărinimia va avea să se reverse asupra-mi, mă rog ție fierbinte să-mi îngăduiești neamănat o învoire de câteva zile, spre a izbuti să-mi îndeplinesc dorul. Și-atunci când, mulțumită ocrotinței pe care o aștept de la Allah Preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecât pe calea desfătărilor tale, așternându-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Și, făcând așa, nu voi socoti decât că îndeplinesc datorințele unei inimi care știe să păstreze recunoștința.

Când fata văzu că oricât ar urma să mai stăruie spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea și că rămânea prins de gândul lui cel fără de nădejde, nu putu să facă altfel decât să-i îngăduiască să plece. Drept care, plângând, oftând și gemând, îi spuse:

— O, ochi al meu, întrucât nimeni nu se poate scutura de ursita prinsă la gâtul lui și-i scrisa ta să mă părăsești îndată după ce ne-am întâlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ți înlesni întoarcerea și spre a-ți ocroti sufletul cel scump, vreau să-ți dăruiesc trei lucruri ce mi-au fost hărăzite ca moștenire!

Și se duse de luă un sipet mai mare dintr-o altă firidă din perete, îl deschise și scoase din el un arc din aur cu săgețile lui, o spadă de oțel chinezesc și un jungher cu plăselele de jad, și le înmână lui Diamant, spunându-i:

– Arcul și săgețile acestea au fost ale prorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea și pacea! Spada aceasta, care este știută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este atâta de strașnică, încât, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Și, într-un sfârșit, jungherul acesta, făurit odinioară de înțeleptul Tammuz, este de neprețuit pentru cel care îl are, întrucât îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă:

– Ci, o, Diamant, nu ai să poți răzbate până la cetatea Wakak, de care ne despart șapte oceane, decât cu ajutorul uncheșului meu, Al-Simmurg. Pentru aceea, lipește-ți urechea de buzele mele și ascultă bine povețele ce vor izvorî spre folosul tău.

Și tăcu un răstimp, apoi spuse:

– Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fântână; și chiar lângă fântâna aceea este saraiul unui sultan negru, cu numele de Tak-Tak. Iar saraiul lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etio-pieni sângeroși, fiecare având sub poruncile lui o oaste de cinci mii de arapi crunți. Or, sultanul Tak-Tak are să fie binevoitor față de tine, date fiind lucrurile pe care ți le înmânez; ba are să-ți facă multe chefuri, măcar că, îndeobște, are năravul de-a pune să fie prăjiți în frigare trecătorii de pe drum, și a-i mânca fără de sare și fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeție la el. După care Tak-Tak are să te trimită cu alai la saraiul moșului meu, Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbați până la cetatea Wakak și să dezlegi taina legăturilor dintre Rода-bradului și Chiparos.

Iar ca încheiere spuse:

– Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu care cumva să te depărtezi nici măcar cu un fir de păr de la ceea ce ți-am spus!

Pe urmă îl sărută, plângând, și îi zise:

– Și-acuma, când din pricina lipsei tale viața are să fie o povară pentru inima mea, până ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zâmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i țin cugetului meu neconținut deschisă ușa mâhnirii. Suspinele au să curgă neostoit din inima mea și nu am să vreau să mai știu nimic despre făptura mea. Întrucât, fără de putere și fără de nicio stălpăre lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decât oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostească stihurile acestea:

*O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă și arde.
O, tu, cel care nu te-ai bețivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decât de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crâșmă iar, să-și bea amarul!
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De oștile ce-mprăstie pojarul
Țâșnind de sub prădalnicele-ți pleoape;
Cum, când s-a spart, rămâne spart paharul,
Așa va sta, până-mi vei fi aproape,
Și haina mea, de zbucium și de dor!
O, frumusețe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi și zace de ispite
Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite!
O, inima-mi de fată fără minte,
La vârsta cea mai caldă-a tinereții,
Cât va să zacă ea de-aci-nainte
Și până la adâncurile vieții,*

*În jurul unui fur de vise sfinte,
Tâlhar de inimi, soare-al frumuseții!*

Pe urmă copila își luă rămas-bun de la Diamant, chemând asupra lui binecuvântările și urându-i bună pace. Și zori să se întoarcă în sarai, spre a-și ascunde lacrimile ce-i scăldau obrazii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginni și își urmă drumul din olac în olac, întrebând de cetatea Wakak. Și călărind așa, până la urmă ajunse fără de necaz la o fântână. Or, aceea era chiar fântâna copilei. Și chiar acolo se înălța cetatea de strajă a sultanului arapilor, năprasnicul Tak-Tak. Și Diamant văzu, într-adevăr, că împrejurimile aceluia castel erau străjuite de niște etiopieni înalți de zece coți, cu chipurile înfricoșătoare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă:

... Și Diamant văzu, într-adevăr, că împrejurimile aceluia castel erau străjuite de niște etiopieni înalți de zece coți, cu chipurile înfricoșătoare. Și, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, își legă calul sub pomul de la fântână și șezu jos la umbră spre a se odihni. Și îi auzi pe arapi cum vorbeau între ei:

– Într-un sfârșit, iacă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu niște carne proaspătă. Puneți iute gabja pe chilipirul acesta, să-și mai îndulcească și sultanul nostru limba și cerul gurii.

Și, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunți porniră înspre Diamant, ca să-l înșface și apoi, fript la frigare, să-l ducă sultanului lor.

Când văzu că ceasul vieții lui chiar sosise, Diamant trase de la brâu spada solomonească și, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre câmpiile morții. Iar când procleții aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniți, știrea ajunsese printr-un crainic și la sultanul Tak-Tak care, cuprins de o mânie vânătoare, îl trimise numaidecât, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătăful arapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliți, ca o roire de viespi. Și moartea fulgera din ochii care-și căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică pe cele două picioare ale sale și îl așteptă cu pulpele încordate. Și ticălosul de Mak-Mak, șuierând ca o năpărcă încornorată, și mugind pe nările lui găvănnoase, veni drept asupra lui Diamant, își ridică ghioaga cea sfărâmată de tigve și o învârti în așa chip, de vâjâia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel preaiubit își zvâcni brațul întrarmat cu jungherul lui Tammuz și, ca într-o sticlire de fulger, înfipse lama între coasta etiopianului cel uriaș și îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornorați să bea moartea dintr-o sorbitură. Și pe dată îngerul morții veni lângă blestemat, aducându-i ceasul de pe urmă.

Și-atunci, arapii din ceata lui Mak-Mak, când îl văzură pe vătăful lor căzut la pământ, cu lungimea-i turtită peste lățime, își sloboziră picioarele în vânt și își luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vartos. Iar Diamant se luă după ei și îi omorî pe care îi omorî. Și scăpară care scăpară.

Când sultanul Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mânia i se sui la nas atâta de năprasnic, încât nu-și mai osebea mâna dreaptă de mâna stângă. Și prostia lui îl stârni să se ducă însuși să-l înfrunte pe Diamant,

viteazul munților și al văilor, cununa vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scârbavniceii cu nas mare își simți vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se chircește și vântul morții cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi și, slobozind înspre el una dintre săgețile prorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea și pacea! –, îl făcu să-și înghită țărâna de pe călcâie și, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălășluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi și căra calabalăcurile.

După care Diamant făcu terci din arapii ce-l înconjurau pe sultanul lor mort și tăie drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflete. Și ajunse așa, biruitor, la poarta saraiului unde domnise Tak-Tak. Și bătu la poartă, așa cum bate un stăpân la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una căreia acel Tak-Tak al blestemului îi răpise și scaunul de domnie, și moștenirea. Și era o copilandă ca o gazelă speriată, și avea un chip atâta de ispititor, încât presăra sare pe rana din inima iubetilor. Și dacă nu ieșise mai de departe în întâmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea șoldurilor de sub mijlocelul ei gingaș nu i-o îngăduise, și pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropițe, era atâta de falnic și de binecuvântat, încât nu putea să și-l miște decât anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului și ca o bucată de pestil de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Și îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemnițate față de cel care îi aduce slobozenia. Și voi să-l suie în scaunul de domnie al sultanului răposat. Ci Diamant nu voi să primească și, luând-o de mână, o pofți să urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Și nu-i ceru nimic în

schimbul atâtor faceri de bine. Atunci, biruită de mări-nimia lui, copila îi spuse:

– O, preafrumosule, de ce credeaști tu, de săvârșești binele așa, fără a nădăjdui răsplată?

Iar Diamant răspunse:

– O, domniță, credința Islamului este credința mea, și legea lui este legea mea!

Iar ea îl întrebă:

– Și pe ce sunt stătorite, o, stăpânul meu, legea aceea și credința aceea?

El răspunse:

– Sunt stătorite numai pe adevărarea Unității, prin mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Ea întrebă:

– Și poți tu să-mi faci hatârul de a-mi dezvălui, la rândul-ți, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atâta de desăvârșiți?

El spuse:

– Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte: „Nu este alt dumnezeu decât unul, Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah!“ Și oricine le rostește din inimă, pe clipă pe dată se și încunună întru Islam. Și, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioși, ajunge numai-decât deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domnița Aziza își simți inima înfiorată de credința cea dreaptă; așa că ridică deodată mâna și, ducându-și degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *șehadaua* și se încunună numaidecât întru Islam...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă:

... așa că ridică deodată mâna și, ducându-și degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *șehadaua* și se încunună numaidecât întru Islam.

După care, domnița Aziza îi spuse lui Diamant:

– O, stăpâne al meu, acum, că m-ai făcut sultană și sunt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mâinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, și gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, așadar, să-mi faci hatârul de a primi de soție pe sultana acestei țări și să trăiești cu ea oriunde ți-o plăcea, luând-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseții tale?

Și Diamant răspunse:

– O, stăpână, îmi ești tot atâta de scumpă ca și viața mea, ci acum a o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit și tatăl, și mama, și împărăția, și țara. Și poate că părintele meu, sultanul Șams-Șah, chiar m-o și plânge, la ceasul de-acum, ca pe un mort, ori încă și mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă așteaptă ursita, în cetatea Wakak. Și, la întoarcerea mea, inșallah! am să mă însor cu tine și am să te iau în țara mea, și am să mă bucur de frumusețea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă știi, unde se găsește Al-Simmurg, moșul domniței Latifa. Întrucât numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde șade și nu știu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo ființă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la știință despre uncheșul domniței Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbește de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Și asta-i tot ceea ce îți cer deocamdată, dat fiind că dorești să-mi fii pe plac.

Când auzi de ținta lui Diamant, domnița Aziza se necăji în inima ei și se mohorî până peste poate. Ci,

văzând bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar izbuti să-l destoaarne pe tânărul beizadea de la hotărârea lui, se sculă din jeț și, luându-l de mână, îl duse în tăcere pe sub bolțile palatului și ieși cu el în grădină.

Și era o grădină asemenea cu aceea peste care Radwan este străjer întraripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea peste trandafirii aceia, și părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea și îmbălsăma mințile. Acolo lealeaua îmboboceă beată de propriu-i sânge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cântecul măsurat al filomelei. Acolo izvoarele alergau ca niște copii râzând, pe sub trandafirii ce-și înstrunau cu ele mugurii.

Și-așadar, domnița Aziza, târându-și după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subțirel, ce se prăpădea sub o povară atâta de vajnică, ajunse împreună cu Diamant la poalele unui copac mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzarul-i măreț somnul unui uriaș. Iar domnița își apropie buzele de urechea lui Diamant și-i spuse cu glas șoptit:

– Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauți, unchiul domniței Gamila, Al-Simmurg cel zburător. Dacă, atunci când are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-și deschidă ochiul drept înaintea ochiului stâng, are să fie bucuros a te vedea și, cunoscând după armele tale că ești trimis la el de către fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul și spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stâng are să se deschidă cel dintâi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă; întrucât are să te înșface, cu toată vitejia ta, și, ridicându-te de la pământ cu puterea brațelor lui, are să te ție sus, ca pe o vrabie în ghearele unui șoim, și are să te trântască de pământ, sfărâmându-ți oasele cele dulci, o, preascumpul meu, și făcând să se îngemăneze lungimea trupului tău prearâvnit cu lățimea!

Pe urmă adăugă:

– Și acum Allah să te ocrotească, și să te păstreze, și să zorească întoarcerea ta lângă o îndrăgostită pe care au și năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta!

Și îl lăasă, depărtându-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi și cu obrajii înroșiți ca florile de rodie.

Iar Diamant așteptă vreme de un ceas ca uriașul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Și gândea în cugetul său: „De ce s-o fi numind uriașul acesta zburător? Și cum o fi putând el, fiind atâta de uriaș, să se înalțe fără aripi în văzduh și să umble altfel decât un elefant?” Pe urmă își pierdu răbdarea văzând că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanți tineri; și-așa că se aplecă și îl gâdilă la talpa picioarelor. Iar uriașul, la pipăitul acela, se cutremură scurt și bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoșătoare. Și, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă:

... se cutremură scurt și bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoșătoare. Și, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată.

Și îl văzu pe tânărul crăișor, și pricepu că el era făptașul gâdileii de la talpă. Drept care, ridicându-și piciorul, îi slobozi crăișorului drept în obraz o vântuitureală care ținu vreme de un ceas și care ar fi otrăvit, la patru parasanji de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decât datorită puterii ascunse în armele pe care le purta la el.

Și-așa, când uriașul Al-Simmurg își isprăvi zahereaua, se răsuci pe șezutul său și, uitându-se cu mirare la domnișorul cel tânăr, îl întrebă:

– Ce? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ți l-am slobozit, bre, făptură omenească?

Și, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte și văzu armele pe care le purta.

Atunci, se sculă pe cele două picioare ale lui și se temeni dinaintea lui Diamant, și îi spuse:

– O, stăpâne al meu, iartă-mi purtarea! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ți-aș fi așternut chiar pletele mele pe pământul pe care aveai să pășești. Nădăduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia și fără de gând rău din partea mea. Încât fă-mi hatârul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ți-ai luat osteneala să vii până în locul acesta, unde nu pot să răzbată nici ființe omenești, nici jivine. Grăbește, dar, de-mi lămurește pricina, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, și să te ajut a-ți izbândi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredință pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Pe urmă îi spuse:

– Și nu am venit până la tine, o, taică al zburătorilor, decât spre a dobândi ajutorul tău și a răzbate până la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, își duse mâna la inimă, apoi la frunte, și răspunse:

– Pe capul și pe ochiul meu!

Pe urmă adăugă:

– Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostim zahereaua mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vânez niște măgari sălbatici, de care este plină pădurea de aici, și am să aduc vreo câțiva ca să fac niște chebap din carnea lor,

și niște burdufuri din pieile lor. Și, când avem să fim rostuiți amândoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Și așa am să te ajut să treci peste cele șapte oceane. Iar când am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap și apă, până ce avem să ajungem la ceratea Wakak.

Și întocmai precum spusese, plecă numaidecât la vânătoare și prinse șapte măgari sălbatici, câte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, și făcu din ei chebapul și burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant și îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei șapte măgari sălbatici o desagă pe care și-o petrecuse pe după gât, și după ce își pusese în spinare cele șapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, când Diamant se văzu cocoșat așa pe grumazul lui Al-Simmurg uriașul, își zise în sineși: „Uriașul acesta este mai mare decât un elefant și se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri! Pe Allah! acesta-i un lucru de-a mirările și de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.“ Și, în vreme ce cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vânt prin crăpătura unei uși, și băgă de seamă că pânțelele uriașului se umflă văzând cu ochii și ajunge pe dată mare cât o boltă de casă. Și vuietul acela de vânt se făcea acuma asemenea cu un șuierat de foale, pe măsură ce pânțelele uriașului se umfla. Și deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pământ și se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înalță mai departe în ceruri, mișcând din picioare ca o broască prin apă. Și, când ajunse la o înălțime potrivită, lunecă drept înspre apus. Și, când se simțea dus împotriva voii lui, de către vânt, mai sus decât dorea, slobozea vreo două-trei vântuituri, de felurite țării și lungimi. Iar când, dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pânțelele i se dezumfla,

sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas și pe urechi. Și numaidecît se ridica iarăși în văzduhul siniliu, și luneca drept și iute ca pasărea.

Și călătoriră așa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor și străbătînd unul după altul oceanele. Și, de fiecare dată după ce străbăteau câte o mare dintre cele șapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pământ tare, să mănânce chebap de măgar sălbatic și să bea apă din burdufuri.

Totodată uriașul își îmbrospăta și tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelele călătoriei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar cînd fu cea de a nouă sute paisprezecea noapte

Urmă:

... Totodată uriașul își îmbrospăta și tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelele călătoriei. Și, după șapte zile de străbateră prin văzduh, ajunseră într-o dimineață deasupra unei cetăți cu totul și cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant:

– Tu de acuma înainte îmi ești ca un fiu și nu-mi pare rău deloc de ostenelele câte le-am îndurat ca să te car până aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak și în care fără de nicio îndoială că ai să găsești dezlegarea pe care o cauți la ghicitoarea aceea, și anume: „Care sunt legăturile dintre Rода-bradului și Chiparos!”

Pe urmă adăugă:

– Da, aici este cetatea arapului cel negru, care se află sub patul de fildeș al domniței Mohra. Și aici ai să poți

tu cunoaște întru cât este acel arap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Și, rostind acestea, coborî dezumflându-se încet-încet și îl lăsa pe beizadea Diamant, binișor și fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Și, luându-și bun-rămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunându-i:

– Păstrează cu grijă asupra-ți firele acestea din barba mea și să nu te desparți de ele niciodată. Iar când ți s-o întâmpla vreo năprasnă amarnică, și ori de câte ori vei avea trebuință de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decât să dai foc la unul dintre firele acestea de păr și ai să mă și vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Și, cu asta, se umflă iar și se înălță în văzduh, lopotând ușor și spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, șezând pe terasă, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Și se întreba cam cum urma să porceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de oamenii ce locuiau în casă, când deodată văzu că se ivește pe scară venind înspre el un tinerel de o frumusețe fără pereche, și care era chiar stăpânul acelei case. Iar flăcăiandrul cel zâmbitor la chip îl întâmpină cu un salamalec și îi ură bun venit, spunând:

– Ce dimineată luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu, cel mai frumos dintre oameni? Ești în-ger, ești ginn ori ești făptură omenească?

Iar Diamant răspunse:

– O, flăcăule drag, sunt ființă omenească, bucuroasă că își începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Și mă aflu aici pentru că aici m-a mânat ursita mea. Și atâta-i tot ceea ce pot să-ți spun despre rostul meu pe binecuvântata-ți casă.

Și, grăind astfel, îl strânse pe tinerel la piept. Și amândoi își jurară prietenie. Și coborâră laolaltă în sala de

primire, și mâncară, și băură împreună. Mărire Aceluia carele împrieteneste două ființe frumoase și carele netezește în calea lor stavilele și dezleagă încurcăturile!

Or, după ce prietenia se legă între Diamant și băiețandrul care se numea Farah și care era chiar prietenul de taină al sultanului cetății Wakak, Diamant îi zise:

– O, prietene Farah, tu, care ești preaiubit de sultan și tovarăș al lui de inimă, și, drept urmare, nimic nu poate să-ți rămână ascuns din treburile împărăției aces-teia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ți cere nicio cheltuială?

Iar tânărul Farah răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei, o, prietene Diamant! Gră-iește și, de-ar fi să-mi dau și pielea ca să-ți faci din ea papuci, m-aș supune cu bucurie și cu mulțumire!

Iar Diamant îi zise, atunci:

– Poți tu numai să-mi spui care sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos? Și poți să-mi lămurești, cu același prilej, rostul arapului cel negru culcat sub patul de fildeș al domniței Mohra, fiica sultanului Tammuz ben Camus, stăpânul peste meleagurile Sinnului și Masinnului?

Când auzi întrebarea lui Diamant, tânărul Farah se schimbă cu totul la chip, și fața i se făcu galbenă, și tulbure privirea. Și începu să tremure de parcă s-ar fi po-menit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzându-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i liniști sufletul și a i-l scutura de spaime. Iar tânărul Farah îi grăi, într-un sfârșit:

– O, Diamant, afla că sultanul a poruncit să fie omorât orice băștinaș și orice străin care ar rosti numele Chiparos sau Roada-bradului. Întrucât Chiparos este chiar numele sultanului nostru, iar Roada-bradului este numele sultanei noastre. Și iacătă tot ce știu eu despre

această taină înfricoșată. În ceea ce privește legăturile dintre sultanul Chiparos și sultana Rода-bradului, habar n-am, tot așa precum limba mea nu știe să-ți spună nimic despre rostul arapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ți spun, o, Diamant, spre a te mulțumi, este că nimeni altul, afară doar de sultanul Chiparos, nu cunoaște taina aceea ascunsă. Iar eu stau gata să te călăuzesc la sarai și să te duc dinaintea sultanului. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobândești dragostea, și poate că ai să izbutești, atunci, să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Și Diamant îi mulțumi prietenului său pentru ajutor și hotărî împreună cu el ziua când să se ducă la sultanul Chiparos. Și când ceasul așteptat veni, plecară împreună la sarai; și se țineau de mână, ca doi îngeri. Iar sultanul Chiparos, când îl văzu pe Diamant, se umplu de desfătare și de zâmbet. Și, după ce își bucură privirile uitându-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea sultanului și, după temenelile și urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roșu, pe care îl purta legat la un șirag de mătânii de chihlimbar galben, atâta de scump, că toată împărăția Wakak nu ar fi putut să-i plătească prețul și nici domnii cei mai mari nu ar fi putut să dobândească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulțumit până peste poate și primi peșcheșul, spunând:

– Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă:

– O, flăcău împodobit cu gingășie, poți să-mi ceri în schimb orice hatâr vei voi; îți este îndeplinit de la început.

Și Diamant, de cum auzi vorbele acestea, pe care le nădăjduia, răspunse:

– O, doamne, al vremilor, ferească-mă Allah de a-ți cere alt hatâr decât acela de a-ți fi rob! Ci, dacă binevoiești

chiar a-mi îngădui și dacă îmi dăruiești iertarea vieții, ți-aș spune ceea ce am pe inimă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă:

... ți-aș spune ceea ce am pe inimă!

Și Diamant adăugă:

— O, doamne al meu, surzii și orbii sunt tare fericiți că nu sunt ispitiți de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii și prin urechile noastre. Întrucât, în necazul care este necazul meu, urechile mele sunt cele care au tras asupra-mi nenorocul! Întrucât, o, tu, pavăză a lumii, din ziua cea neagră când am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ți povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.

Și îi istorisi de șart toată povestea. Ci nu ar fi de niciun folos s-o luăm iarăși de la cap. Pe urmă adăugă:

— Și acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prealuminosoasei tale fețe, o, doamne al vremurilor, și dacă binevoiești a-mi dărui, ca pe un hatâr neprețuit, mila pe care îmi îngăduiești a ți-o cere, am să-ți cer numai să-mi spui care sunt întocmai legăturile dintre stăpânul nostru, sultanul Chiparos, și stăpâna noastră, sultana Rода-bradului, și să-mi spui, cu prilejul acesta, și care este rostul arapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fiica sultanului Tammuz ben Camus, oblăduitorul peste țările Sinnului și ale Mesinnului.

Așa îi vorbi Diamant sultanului Chiparos, domnul cetății Wakak. Iar sultan Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit și la față, și la starea sufletului.

Iar când Diamant își încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul; și pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea într-un tot cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Și rămase o clipă fără a putea să scoată nicio șoaptă. Și deodată răbufni, zicând:

– Vai de tine, o, străinașule! Pe viața capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca și sfânt, în urma jurământului ce-am făcut de a-ți dărui iertarea vieții, într-o clipită ți-aș fi și despărțit căpățâna de grumaz!

Iar Diamant spuse:

– O, doamne al vremilor, iartă-i robului tău necuviința! Ci nu am săvârșit-o decât după îngăduință. Iar acum, orice ai spune, nu poți, dată fiind făgăduința ta, să faci altfel decât să te îndupleci față de rugămintea mea. Întrucât tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ți o dorință, iar dorința aceasta, pe care mi-o cunoști, este chiar singura dorință care mă arde.

Atunci, sultan Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de încurcat și de mohorât. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-și ține făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, și încă cu mult, cea mai aprigă. Izbuti totuși să și-o înfrâne deocamdată și îi zise lui Diamant:

– O, fiu al sultanului Șams-Șah, pentru ce vrei tu să mă silești a-ți da pe vânt viața degeaba? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gândul prăpădului care te stăpânește și să-mi ceri în schimb altceva, fie și o jumătate din împărăția mea?

Ci Diamant stăruie, spunând:

– Sufletul meu nu-și dorește nimica mai mult, o, sultane Chiparos!

Atunci, sultanul îi spuse:

– Nu am nimica împotriva. Da să știi bine că, după ce am să-ți dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ți se taie capul, fără de mântuire!

Iar Diamant zise:

— Pe capul și pe ochii mei, o, doamne al vremurilor! după ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, și anume: care sunt legăturile dintre stăpânul nostru, sultanul Chiparos, și stăpâna noastră, Rода-bradului, și care-i rostul arapului cu domnița Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri cu capul tăiat!

Atunci, sultanul Chiparos rămase tare posomorât, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluie o taină la care ținea mai mult decât la sufletul său, ci și din pricina morții nesăbuite a lui Diamant. Șezu, așadar, cu capu-n jos și cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care puse paicii să golească sala domnească și le dete prin semne câteva porunci. Iar paicii ieșiră, și-apoi se întoarseră din nou peste o clipită, ținând de o curea din piele roșie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea sturzului. Și pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare și pătrat, de atlas. Iar ogarul veni și se așeză pe unul dintre colțurile chilimului. După care intrară în sală câteva femei roabe, având în mijlocul lor o copilandă, cu trup gingaș, cu mâinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunți. Și roabele o puseră pe fetișcană să șadă pe colțul dimpotrivă al chilimului, și dinaintea ei o tablă pe care se afla un cap de arap. Iar acel cap era ținut în sare și în balsamuri, și părea tăiat de curând.

Pe urmă sultanul făcu alt semn. Și numaidecât intră baș-bucătarul saraiului, urmat de niște robi ce aduceau tot soiul de mâncăruri ispitite la vedere și la gust; și așeză toate bucatele acelea pe o față de masă dinaintea ogarului. Și, după ce câinele măncă și se sătură, rămășițele fură puse într-o strachină murdară și amărâtă dinaintea copilei celei frumoase, care avea mâinile legate. Și fata începu dintru-ntâi să plângă; pe urmă să zâmbească; și lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare,

iar zâmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strânsesă cu gingăsie mărgăritarele și trandafirii, și le deteră sultanului.

După care sultanul Chiparos îi spuse lui Diamant:

– A venit ceasul morții tale, fie sub paloș, fie în ștreang!

Ci Diamant zise:

– Da, de bună seamă, o, Măria Ta! dar nu până ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceea ce am văzut acuma. După care am să mor!

Atunci, sultanul Chiparos își săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stâng și, cu bărbia în palma dreaptă, grăi așa:

– Află, dar, o, fiu al sultanului Șams-Șah, că această copilandă, pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate și ale cărei lacrimi și zâmbete sunt mărgăritare și trandafiri, se cheamă Rода-bradului. Și este soția mea. Iar eu, sultanul Chiparos, sunt stăpânul acestei țări și al acestei cetăți, care este cetatea Wakak...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaisprezecea noapte

Urmă:

– Află, dar, o, fiu al sultanului Șams-Șah, că această copilandă, pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate și ale cărei lacrimi și zâmbete sunt mărgăritare și trandafiri, se cheamă Rода-bradului. Și este soția mea. Iar eu, sultanul Chiparos, sunt stăpânul acestei țări și al acestei cetăți, care este cetatea Wakak.

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflu plecând din cetatea mea la o vânătoare, când fusei cuprins în câmp de o sete amarnică. Și, asemenea celui pierdut

Într-un pustiu, umblai prin toate părțile căutând apă. Și, după destule cazne și căutări, într-un sfârșit, dădui peste o groapă întunecată, cu apă, săpată de neamurile cele de demult. Și îi mulțumii lui Allah Preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mișc. Da chemând într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung până la ghizdurile gropii, la care era greu să răzbați, din pricina năruiturilor și a sfărâmaturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată și de turbanul adăugat la brâul meu ca de o frânghie, lăsaî totu să alunece în fântână. Iar inima mi se și răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai! când vrusei să trag frânghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucât fesul se făcuse atâta de greu, de parcă ar fi strâns în el toate năpastele. Și mă străduii în toate chipurile, încercând să-l mișc, fără a izbuti. Și, la capătul deznădejdii și nemaiputând să îndur setea ce mă seca, strigai: „Nu este ajutor și putere decât la Allah! O, ființe ce v-ați ales lăcașul în groapa aceasta, ori că sunteți ginii, ori că sunteți făpturi omenești, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morții, și lăsați-mă să-mi scot din fântână găleata. O, preastrăluciților stăpâni ai acestei fântâni, mi se usucă sufletul și mi se îneacă răsuflarea în gură!”

Și începui să-mi strig așa obida, și să gem lung, până ce, într-un sfârșit, răzbătu din fântână până la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea: „Viața este mai de preț decât moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne scoți din puțul acesta, avem să te răsplătim. Viața este mai de preț decât moartea!”

Eu atunci, uitând pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile câte îmi mai rămăseseră și, opintindu-mă, ajunsei, într-un sfârșit, să izbândesc a scoate din fântână fesul cu tot ce atârna de el. Și văzui, încheștate cu mâinile de fesul meu, două muieri tare bătrâne, și oarbe, și cocârjate la

trup ca un arc, și atâta de slabe, încât ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundați în cap, fălcile fără dinți, capetele se băteau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Și când, cuprins de milă și uitându-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era pricina de sălășluiau în puțul cel vechi, ele îmi spuseră:

– O, tinere preamilos, am stârnit odinioară mânia stăpânului nostru, domnul ginnilor cei Dintru-ntâi Născuți, care ne-a văduvit de vedere și a poruncit să fim aruncate în puțul acesta. Și iacătă-ne gata să te ajutam să dobândești, drept mulțumire, tot ce ți-ai putea dori. Ci, mai întâi, avem să-ți arătăm cum să ne lecuiești de orbie. Și, odată lecuite, avem să fim dobânda binefacerii tale.

Și urmară astfel:

– Nu departe de aici, în *cutare* loc, se află un râu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de *cutare* culoare. Du-te și caută niște baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi și, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăși vederea. Ci, atunci când vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucât, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunându-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla râul cu pricina, pe care nu-l văzusem în căutările mele de mai înainte, și ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după niște stufărișuri. Și nu peste mult timp văzui că iese din apă o vacă albă ca argintul. Și, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelșugat, apoi începu să pască la iarbă. După care intră iarăși în apă și pieri.

Eu mă ridicai numaidecât din locul meu, strânsei balega de la vaca aceea albă și mă întorsei la fântână. Și unsei cu balegă ochii bătrânelor, iar ele numaidecât își căpătară vederile și se uitară în toate părțile.

După care îmi sărutară mâinile și îmi spuseră:

– O, stăpâne al nostru, dorești bogăție, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mândrețe de fată?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei:

– O, mătușele mele, Allah Preadarnicul m-a și miluit cu bogăție și cu sănătate. Ci, în ceea ce privește frumusețea, niciodată nu am avut la îndemână cu ce să-mi astâmpăr inima! Dați-mi parceaia aceea de mândrețe, despre care pomenești!

Iar ele îmi spuseră:

– Pe capul și pe ochii noștri! avem să-ți dăm parceaia de mândrețe. Este chiar fiica sultanului nostru. E asemenea cu bobocul cel zâmbitor al trandafirului din grădină, și-i ea însăși un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sunt galeși ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potolește un potop de necazuri dintre cele mai negre. În ceea ce privește frumusețea ei, în totului tot, soarele se topește dinainte-i, luna se luminează de la ea și toate inimile cad răpuse, iar părinții ei, care o au dragă până peste poate, o țin toată vremea la pieptul lor și își încep ziua bucurându-și ochii cu frumusețea ei. Și-așa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; și ai să te bucuri de ea; iar ea, la fel, de tine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

... iar părinții ei, care o au dragă până peste poate, o țin toată vremea la pieptul lor și își încep ziua bucurându-și ochii cu frumusețea ei. Și-așa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; și ai să te bucuri de ea; iar ea, la fel, de tine. Așa că avem să te călăuzim la ea; și amândoi aveți să faceți ceea ce aveți de făcut. Ci să iei seama ca părinții ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrățișărilor; întrucât te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul

acela nu are să fie fără de leac; întrucât noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta și a te scăpa de la moarte. Și chiar că nimica nu are să ți se întâmple decât bine, întrucât noi avem să venim la tine în temniță și avem să te ungem pe trup cu untură de șarpe faraonic, încât, de-ar fi să stai și o mie de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păți nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atâta de răcoasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Și, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întâmple, și mă liniștiră de la început în ceea ce privește sfârșitul lucrurilor, cele două bătrâne mă purtară, cu o iuțeală ce mă amețea, până la saraiul cu pricina, care era saraiul sultanului ginnilor cei Dintru-ntâi Născuți. Și deodată mi se păru că mă văd în raiul cel desăvârșit. Iar în sala lăaturalnică, în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumusețea ei și culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Și, hotărât! față de strălucirea ei s-ar fi rușinat până și soarele; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ți-ai fi spălat mâinile de înțelepciune și de viață. Și-atunci, numaidecât, săgeata cea ageră a dorinții de desfătare cu ea lovi adânc în inima mea. Și rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe când copilul ce-mi fusese lăsat de moștenire se însufleși amarnic și nu mai râvnea nimica alta decât să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliștea aceea, copila cea lunară își încruntă sprânceana, îndemnată parcă de vreun simțământ de rușine, în vreme ce privirea-i plină de viclesuguri își da îngăduința. Și îmi spuse cu un glas pe care îl voia mănios:

– O, făptură omenească, de unde ai venit și ce-i cu asemenea cutezanță la tine? Au nu te temi că o să-ți speli mâinile cu chiar viața ta?

Iar eu, pricepându-i gândurile cele adevărate față de mine, răspunsei:

– O, stăpâna mea ca de miere, ce viață este mai de dorit decât clipa aceasta, în care sufletul meu se bucură de icoana ta? Pe Allah! mi-ai fost scrisă de la ursitoare și am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog, așadar, ție, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipești cu vorbe deșarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci, copilandra se scutură dintr-odată de înfățișarea ei adormită și se repezi la mine, împinsă parcă de un dor nebiruit, și mă luă în brațe, și mă strânse la pieptu-i cu nesaț, și se îngălbeni de tot, și căzu topită în brațele mele. Și nu zăbovi a se zmuci, a zvâcni și a icni, cu atâta foc, încât, atunci pe loc și numaidecât, copilul cel nătărău se și strecură în leagănul său, fără de țipete ori necaz, întocmai ca peștele într-un pârau ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decât la desfătul fierbinte și la ce avea dinainte. Și ne trecurăm ziua toată, și noaptea toată, fără a vorbi, fără a mânca, fără a bea, numai în frământ de șolduri și de coapse, și în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă și întru ceea ce se ia. Și berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oița aceea războinicoasă, iar bățile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vânjos la grumaz, iar zumarica pe care o dăruî fu o zumarica bine mestecată, iar tătânele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căușul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năprasnicului cel chior mertic, iar catârca iabrașă fu domolită de cârja dervişului la ispașă, iar mierloiul cel mut de față își potrivi glasul după filomela cea cântăreață, iar iepurica fără ureche întocmai cu cocoșul cel fără de glas o pereche, iar zbanțul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, și, într-un cuvânt, tot ceea ce era de luat fu luat, și ceea ce era de dat fu dat; și nu mai contenirăm

treaba măreață decât atunci când se făcu dimineață, ca să rostim rugăciunea amândoi și să ne ducem să ne spălăm apoi.

Și petrecurăm așa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva că mă afluam în sarai și de viața grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte și de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu contenea s-o trăiască iubita mea, că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl și mama sa, teamă atâta de amarnică, într-adevăr, încât smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atâta de înfricoșată nu zăbovi a veni. Întrucât, într-o dimineață, tatăl copilandrei, când se scula, se duse în iatacul fetei sale și luă seama că frumusețea ei lunară și frăgezimea ei se cam ofiliseră și că un fel de lânzezeală grea îi adâncea trăsăturile și i le acoperea cu o veștejeală. Și, pe dată, o chemă și pe mamă, și îi spuse:

– Pentru ce s-o fi schimbat așa la culoare fața fetei noastre? Au nu vezi și tu cum vântul cel jalnic al toamnei a veștejit trandafirii din obraji ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută și cu ochi bănuielnici, la fata care dormea cuminte, și, fără a rosti un cuvânt, se duse lângă ea, săltă cu o mișcare repede cămașa și, cu două degete de la mâna stângă, despărți cele două jumătăți vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Și cu ochii ei văzu ceea ce văzu, și anume dovada neabătută a fetei ce-și luase zborul de la iepurița de culoarea iasomei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optsprezecea noapte

Urmă:

... Și cu ochii ei văzu ceea ce văzu, și anume dovada neabătută a fetei ce-și luase zborul de la iepurița de culoarea iasomie. Și, la dovedirea aceea, era să leșine de tulburare și strigă:

– O, rușinea și cinstea ei jefuite! O, fată dezmațată și atâta de ticăloasă! O, urmele cele de netăgăduit de pe haina fecioriei ei!

Pe urmă o zgâlțâi repezit și o trezi, țipând la ea:

– Dacă nu mărturisești adevărul o, cățeano, am să te fac să guști moartea cea cruntată!

Și tinerica, trezită așa deodată și văzând-o pe maică-sa cu un nas plin de mânie neagră împotriva ei, îi dete-n gând ce se întâmplase și pricepu tulbure că ceasul amar-nic venise. Încât nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu puțință de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Și chibzui să lase-n jos capul și pleoapele, și să păstreze tăcere. Și, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulțumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecât peste ochii buimăciți. Cât de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Și când, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor și al vuietelor de furtună, mama își simți glasul răgușit și gâtlejul că nu mai scoate niciun grai, o lăsă pe fiică-sa acolo și ieși clo-cotind să dea poruncă să se cerceteze tot saraiul, spre a-l dibui pe făptașul pagubei. Și mă dibuiră peste tare puțină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Și-așa că mă înhățară și mă duseră afară din harem și din sarai; și, strângând o grămadă mare de lemne, mă dezbrăcară și se pregătiră să mă arunce pe rug. Și, în clipita aceea chiar, cele două bătrâne din fântână veniră înspre mine și le spuseră străjerilor:

– Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omenești un chiup cu ulei de lampă, pentru ca

focul să se lipească mai bine de el și să ne scape cât mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrâne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc, despre ale cărui puteri mă lămuriseră, și mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nicio bucătică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaș și-i deteră foc. Și, în puțină vreme, flăcările mânioase mă împresurară. Ci limbile roșii, care mă atingeau, mi se păreau mai dulci și mai răcoroase decât mângâierea apei din grădinile Iremului. Și șezui acolo de dimineța până seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atâta de nevătămat ca și în ziua când ieșisem din pânțelele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntâia Naștere, și care ațâțaseră focul în care credeau că de mult mă și făcusem scrum, îl întrebară pe stăpânul lor ce aveau de făcut cu cenușa mea. Iar sultanul le răspunse să ia cenușa și s-o arunce iarăși în foc. Iar sultana adăugă:

— Ci, mai înainte, udați-vă pe ea!

Și, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenușa și a se uda pe ea. Și mă găsiră zâmbitor și nevătămat, în starea în care am spus.

La priveriștea aceea, sultanul și sultana ginnilor cei Dintru-ntâia Naștere nu mai avură nicio îndoială în ceea ce privește puterile mele. Și cugetară în mintea lor, și chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atâta de strălucit. Și găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Și veniră, și mă luară de mână, și își cerură iertăciune pentru purtarea lor, și mă înconjurară cu multă cinste și căldură. Și, când le dezvălui că sunt fiul sultanului de la Wakak, se bucurară până peste marginile bucuriei, binecuvântând ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii

lui Adam. Și sărbătoriră cu toată pohfala și bucuria în-surătoarea mea cu mândrețea aceea cu trup de trandafir.

Și când, peste un șir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce la împărăția mea, cerui îngăduința de la socrul meu, tatăl soției mele. Și măcar că le era cu durere să se despărțească de fata lor, nu voriră să se pună cumva împotriva dorinței mele.

Și porunci să ni se pregătească un car din aur, tras de șase perechi de ginii zburători, și îmi dăruî, în chip de peșceș, o grămadă de giuvaieruri și de gemme minunate. Și, după bun-rămasuri și urări de bine, fuserăm duși, într-un răstimp de cât să închizi un ochi și să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mâinile legate la spate, este fata socrului meu, sultanul ginnilor De-la-Obârșii. Chiar ea este soția mea și o cheamă Roada-bradului. Și despre ea a fost vorba până acum, și tot despre ea are să fie vorba și în ceea ce am să-ți povestesc de aci înainte.

Și-așa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lângă soția mea, Roada-bradului. Și, din pricina căldurii, care era mare, mă trezii, cum nu aveam obiceiul, și băgai de seamă că, în ciuda fierbințelii înăbușitoare, picioarele și mâinile Roadei-Bradului erau mai reci ca gheața. Și rămăsei nedumerit când simții răceala aceea ciudată și, temându-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetîșor și îi spusei:

– Dulceața mea, ești rece toată! Ți-e rău sau ce ai?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător:

– Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuință și, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sunt reci picioarele și mâinile.

Iar eu crezui că spusele ei sunt adevărate și, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste câteva zile, se petrecu același lucru; iar soția, la întrebarea mea, dete aceeași lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulțumit deloc și o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Și din clipita aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sîpetul inimii și trăsei zăvorul tăcerii la ușa limbii mele...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

... Ci îmi încuiai toate bănuielile în sîpetul inimii și trăsei zăvorul tăcerii la ușa limbii mele. Și, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoși. Și văzui caii pe care îi țineam numai pentru folosința mea, dată fiind fuga lor mai iute ca vîntul, că ajunseseră atîta de slabi și de topiți, încât le ieșeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Și eu, nemaipricepînd nimic, poruncii să vină dinainte-mi toți grăjdarii și îi întrebai:

– O, pui de cățele, ce-i asta? Și cum așa?

Iar ei se aruncară cu fața la pămînt dinaintea mîniei mele, și unul dintre ei săltă un pic fruntea tremurînd, și îmi spuse:

– O, stăpîne al nostru, am a-ți spune câteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i:

– Spune-mi adevărul, și nu-mi ascunde nimic, altminteri țeapa te așteaptă!

Atunci, el spuse:

– Află, o, stăpîne al nostru, că în fiecă noapte, neabătut, sultana, stăpîna noastră, îmbrăcată în hainele

sale împărătești, gătită cu podoabele și cu giuvaerurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi Măriei Tale, încalecă pe el și pleacă să se preumbe. Și, pe la sfârșit de noapte, când se întoarce, calul nu mai este bun de nimic și cade la pământ, sfârșit. Și iacătă că de mult ține starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de știre sultanului, stăpânul nostru!

Or eu, aflând treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, și bănuielele mi se înrădăcinară adânc în minte. Și toată ziua îmi trecu astfel, fără să am o clipită de liniște spre a mă gândi la treburile domniei. Și așteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvâcnea picioarele și mâinile fără de voia mea. Încât, atunci când se făcu ceasul la care mă duceam, de obicei, lângă soția mea, noaptea, intrai la ea și o găsii gata dezbrăcată și troznindu-și încheieturile a somn. Și îmi zise:

– Sunt tare ostenită și nu mai am alt dor decât să mă culc. Iacătă că somnul mi se și așterne pe ochi. Uf! haide să ne culcăm!

Iar eu, la rându-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric și, prefăcându-mă a fi încă și mai toropit de somn decât ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, și începui să răsuflu cu sforăituri, ca bețivanii care dorm prin cârciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică și îmi puse la buze o ceașcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag; ci, răsucindu-mă oleacă înspre perete, ca și cum aş fi dormit mai departe, scuipei pe tăcute în pernă zeama de bang, pe care mi-o turnase în gură. Iar ea, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic și se vânzoli în voie prin odaie, și se spală, și se dichisi, și își dete cu kohl la ochi, și cu nard prin păr, și cu sârmea indienească pe

sprâncene, și cu missie tot indienească pe dinți, și se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, și se împodobii cu giuvaieruri, și ieși călcând de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o așteptai să iasă, mă sculai din pat și, aruncându-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu pași furișați. Și o văzui cum se duce la grajduri, și cum alege un cal frumos și sprinten ca acela al domniței Șirin. Și încălecă pe el, și plecă. Și vrusei și eu să încălec pe un cal, și să mă țin după ea; ci mă gândii că tropotul copitelor ar ajunge la urechile soției dezvățate și că astfel ar bănuii ceea ce trebuia să-i rămână neștiut. Încât, strângându-mi brâul pe după mijloc așa cum fac saizii și olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soției mele, slobozindu-mi picioarele în vânt. Iar când mă poticneam, mă sculam numaidecât; iar când cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Și fugii așa mai departe, sfâșiindu-mi picioarele în pietrele de pe drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi coala dinaintea ta, cu gâtul împodobit cu zgardă din aur, plecase după mine și gonea credincios alături fără a da glas.

Și, după câteva ceasuri de goană fără de răgaz, soția mea ajunsese într-o câmpie goală, în care nu se afla decât numai o casă, mică și zidită din ceamur, unde sălașluiau niște arapi. Și descălecă din șa și intră în casa arapilor. Iar eu vrusei să intru după ea; ci ușa se închise, până să apuc să ajung în prag, și mă mulțumii să mă uit printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Și iacătă că arapii, care erau în număr de șapte și se asemuiau cu niște bivoli, o întâmpinară pe soția mea cu înjurături înfricoșate, și o înșfăcară, și o tăbăciră la pământ, și o călcară în picioare cu lovituri atâta de cumplite, încât gândii că i-au frânt oasele și că și-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea

cruntă, din care și astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pânțele și pe spinare, se mulțumea să le spună arapilor:

– O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta, numai din pricină că sultanul, soțul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz până peste ceasul lui obișnuit. Altminteri, oare, aș fi așteptat eu atâta până să viu și să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor voastre?

Iar eu, văzând acestea, nu mai știam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Și îmi ziceam în cugetul meu: „Ya Allah! nu am atins-o niciodată pe Rода-bradului nici măcar cu un trandafir! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară?” Și, pe când eu cugetam astfel, îi văzui pe arapi, domoliți de rugămințile de iertare ale soției mele, cum o dezbracă din creștet până în talpă, rupând hainele de pe ea și smulgându-i giuvaierurile și podoabele, pe urmă cum se reped peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părțile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu niște suspine înfundate, cu niște ochi albi și cu găfâituri.

Eu atunci, neputând să îndur mai mult priveliștea, mă aruncau prin bageacă în mijlocul odăii și, înșfăcând o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala arapilor, care gândeau că o fi coborât peste ei vreun ginn, și tăbărâi asupra-le, și îi doborâi cu lovituri strașnice, bine alduite în capetele lor. Și pe cinci dintre ei îi deznodai în felul acesta de deasupra soției mele, și îi dădui de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzând, ceilalți doi arapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soția mea și își căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul și, dintr-o lovitură, îl și așternui la picioarele mele; și, cum nu era decât amețit, luai o frânghie și vrusei să-l leg de

mâini și de picioare. Ci, pe când mă aplecam, soția mea se repezi deodată pe la spate și mă împinse cu atâta putere, de mă întinse jos. Atunci, arapul se folosi de prilejul acela spre a se scula și a mi se aburca pe piept. Și tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, când câinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată și îl doborî la pământ, rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejui numaidecât de clipita prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu și, dintr-o răsucitură de mână, îi și priponii mâinile și picioarele. Pe urmă veni și rândul Roadei-Bradului, s-o iau și s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scânteii.

Sfârșind treaba, îl târai pe arap afară din casă și îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soția mea și o pusei dinainte-mi în șa, de-a curmezișul, ca pe o desagă. Și, urmat de ogarul care îmi scăpase viața, mă întorsei la sarai, unde cu chiar mâna mea îi tăiai capul arapului al cărui trup, târât tot lungul drumului, nu mai era de mult decât o zdreanță vie, și dădui carnea lui câinelui s-o mănânce. Și poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpățâna pe care, iacătă, o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-Bradului. Și, drept orice osândă pentru soția mea, dezmățata, o pedepsii numai cu priveliștea zilnică a capului pe care i l-am tăiat arapului, hândrălăul ei. Și-așa cu ei cu amândoi.

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al șaptelea arap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură până ce nu ajunse în țările Sinnului și Masinnului, unde domnește sultanul Tammuz ben Camus. Și, după un șir de sforării, ticălosul de arap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fata sultanului Tammuz. Și-acuma este sfetnicul ei de taină. Și nimeni din sarai nu știe că arapul se află sub crivatul domniței.

Și iacără, o, tinere, toată povestea mea cu această Rooda-bradului. Și-acesta-i rostul arapului cel negru, la ceasul de-acum sub crivatul de fildeș al fetei sultanului de la Sinn și Masinn, domnița Mohra, ucigașa atâtor feciori de crai.

Așa îi grăi sultanul Chiparos, stăpânul cetății Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă adăugă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzecea noapte

Urmă:

... Așa îi grăi sultanul Chiparos, stăpânul cetății Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă adăugă:

– De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nicio făptură omenească nu știe, întinde-ți capul, care nu mai este al tău, și spală-te pe mâini de viață!

Ci Diamant răspunse:

– O, doamne al vremilor, știu că mi-e capu-n mâinile tale și sunt gata să mă despărțesc de el fără prea multe păreri de rău. Însă până acuma nodul cel mai de seamă al poveștii tale nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucât încă nu știu pentru ce și-a ales cel de-al șaptelea arap ca adăpost tocmai subpatul domniței Mohra, și nu alt loc de pe pământ, și mai ales cum se face că domnița s-a învoit să-l țină în iatacul ei! Așa că lămurește-mă cum s-a petrecut lucrul; și, de îndată ce am să aflui, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri!

Când auzi vorbele acestea ale lui Diamant, sultanul Chiparos rămase până peste poate de uluit. Întrucât nu

se aștepta la o asemenea întrebare și, de altminteri, nicio dată nu-l mânase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevoind să arate că habar nu avea de o pricină atâta de însemnată, îi spuse tânărului beizadea:

– O, călătorule, ceea ce mă întrebi acum este ceva ce ține de tainele puterii domnești și, dacă ți le-aș dezvălui, aș trage asupra capului și a împărăției mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ți cruț viața și capul, și am să-ți iert cutezanța. Grăbește-te, așadar, să pleci din sarai, până a nu mă desturna din hotărârea mea de a te lăsa să pleci slobod!

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atâta de lesne, sărută pământul dintre mâinile sultanului Chiparos și, dumirit acumă despre toate câte voise să știe, ieși din sarai dând slavă lui Allah carele îi menise mântuirea. Și se duse să-și ia rămas-bun de la tânărul său prieten, Farah, copilandrul cel drăgălaș, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei și arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Și numaidecât se dezlănțui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i.

Și, după ce îl întrebă ce voiește, îl luă în spinare, îl trecu peste cele șapte oceane și îl aduse cu dragoste și bunăvoință la sălașul său. Și îl ținu să se odihnească vreme de câteva zile. După care îl luă iar în spinare și îl duse la domnița Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-și îngemănau bobocii. Și Diamant o găsi pe dulceața aceea, care îi plângea lipsa și suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii de rodie. Și, când îl văzu că intră, însoțit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi; și fata se ridică de jos, tremurând precum căprioara când sare la chemarea căpriorului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stânjenească, ieși din sală, lăsându-i să se alinte în voie. Iar când se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrățișați, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care își împlinise toate dorurile, îi spusese lui Al-Simmurg:

– O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriașilor și cunună a lor, aș dori acuma de la tine să ne porți până la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă așteaptă pe chilimurile roșii ale dorului!

Și Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amândoi, câte unul pe fiecare umăr, și îi duse, într-un răstimp cât să închizi și iarăși să deschizi un ochi, până la gingașa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristețe, nemaștiind nimica de făptura ei, și suspinând stihurile acestea:

*O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte!
Iar dacă tu nu te-ai bețivănit,
Să nu-l cerți pe cel care n-are parte
Decât de-alinul unui vin coclit –
Ci du-l în crâșmă iar, să-și bea necazul!
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oștile ce și-au pornit poghiazul,
Stârnite de sub vajnicile-ți pleoape!
Și nu mai știu să-mi răcoresc obrazul
La niciun șipot, al niciunei ape!
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumusețe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior!
De-atâta chin, de-atâtea lungi ispite,
Supusă zac sub cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite!
O, inima mea, ca un foc fierbinte,
La vârsta fără minte-a tinereții,
Cât i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftând de dorul dragostei și-al vieții,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseții?*

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum câte datorințe avea față de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb și îl slobozise din vrăjitoriile suorii ei, Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magicești, cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simțămintele sale de îndatorință. Și, după revărsările de bucurie ale întâlnirii, o rugă pe sultana Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată și împărțea cinstită, și ieși, împreună cu Al-Simmurg. Iar când, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în brațele lui Diamant.

Atunci, Diamant, căruia îi plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soții ale sale și înspre Al-Simmurg, și le spuse:

– Gândesc că este vremea să hotărâm și rosturile domniței Latifa, vrăjitorița, care este sora ta, ya Gamila, și fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

Și toți răspunseră:

– Nu avem nimica împotrivă!

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură până la nepoata sa, vrăjitorița Latifa, și, dintr-o rotitură de mână, îi legă mâinile la spate și o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tânărul cocon, luând seama la ea, zise:

– Spre-a o judeca, să ședem aici roată și să chibzuim asupra osândeii.

Iar după ce luară loc unii în fața altora, Al-Simmurg își dete cu socoata, spunând:

– Se cade ca, fără de șovăire, să izbăvim neamul omenesc de făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spânzurăm cu capu-n jos și pe urmă s-o tragem în țeapă. Sau am mai putea, după spânzurare, să dăm carnea ei s-o mănânce vulturii și păsările de pradă.

Iar Diamant se întoarse înspre sultana Aziza și îi ceru părerea. Iar Aziza spuse:

– Eu socot că ar fi mai bine să uităm greșelile ei față de soțul nostru, Diamant, și s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvântată!

Și, la rândul-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale și să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfățișarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci, Diamant spuse:

– Bine, iertarea și slobozia să fie asupra ei!

Și îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise:

– Acuma ar trebui să mă lăsați cu ea vreme de un ceas!

Și se învoiră numaidecât cu dorința lui. Iar când se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată și mulțumită, în brațele flăcăului.

Și, după ce Latifa îi întoarse la înfățișarea lor dintâi pe domnișorii și pe ceilalți inși pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, și când îi slobozi, după ce le dete să mănânce și cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant și pe cele trei soții ale lui și îi duse, în scurt răstimp, până în cetatea sultanului Tammuz ben Camus, tatăl domniței Mohra. Și ridică niște corturi anume pentru ei, la marginea cetății, și îi lăsa acolo să se odihnească oleacă, ducându-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadâna Creangă-de-Mărgean. Și o vesti pe copilă de sosirea lui Diamant, pe care fata îl aștepta cu suspine și cu inima potopită de dor. Și nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Și o aduse în cortul în care Diamant ațipise, și o lăsa singură cu el, luându-le pe celelalte trei soții. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, știu să-i dovedească gingașei Creangă-de-Mărgean că nu își uitase făgăduielile și, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de bucurie și de mulțumire, iar cele trei soții ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant și cele patru soții ale sale, flăcăul se gândi să-și îndeplinească și dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Și ieși din cort, și porni singur înspre cetate, și ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniței Mohra, acolo unde spânzurau, cu miile, căpățânile de crăișori și de domni, unele purtându-și cununile, iar altele goale de tot și cu părul vânzolit. Și se duse la tobă, și o vuvăi cu tărie, spre a da de știre că stă gata să-i dea domniței Mohra răspunsul pe care îl cerea de la pețitorii ei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzeci și una noapte

Urmă:

... spre a da de știre că stă gata să-i dea domniței Mohra răspunsul pe care îl cerea de la pețitorii ei.

Și pe dată străjerii îl duseră la sultanul Tammuz ben Camus, care îl cunoscuse numaidecât pe flăcăul a cărui frumusețe îl fermecase și căruia îi spusese, întâia oară: „Cugeta vreme de trei zile și întoarce-te apoi să ceri înfățișarea care are să despărțească de trup preagingașu-ți cap.”

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie și îi zise:

– O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui! Tot mai stăruiești a voi să afli tainele și să descâlcești gândurile cele năstrușnice ale unei copile?

Iar Diamant spuse:

– Iscusiința ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngâmfă de darurile lui Allah! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, și la care cere dezlegarea, nimeni nu o cunoaște. Ci eu am cheia.

Iar sultanul spuse:

– Păcat de tinerețile tale! Iacătă că vii să-ți speli mâinile de viața ta!

Și, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gândul cel amarnic, porunci robilor să dea de știre stăpânei lor, Mohra, că un cocon străin a venit, cu gândul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Și numaidecât în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, întră fecioara domniță cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atâtor vieți, aceea la care nu te mai saturai să te uiți, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, și pentru care mii de suflete se mistuiau ca fluturii în flacără. Și, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscă în Diamant pe santonul cel tânăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atâta inima. Și, ca urmare, rămase peste măsură de uluită; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Și se mânie în sufletul ei, și își zise: „De data aceasta nu are să-mi mai scape.“ Și, după ce șezu pe lavița jețului domnesc, alături de tată-său, îl privi pe flăcău în față, cu ochii înnegurați, și îi spuse:

– Toată lumea cunoaște întrebarea! Răspunde! Care sunt legăturile dintre Rода-bradului și Chiparos?

Iar Diamant grăi:

– Răspunsul, o, domniță, iacătă-l: legăturile dintre Rода-bradului și Chiparos sunt rele. Întrucât Rода-bradului, care este soția lui Chiparos, sultanul cetății Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvârșit. Și sunt și niște arapi în povestea ei!

La vorbele acestea ale lui Diamant, domnița Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpânindu-și tulburarea, spuse:

– Vorbele tale nu sunt limpezi. Așa că, numai după ce ai să-mi dai și alte lămuriri, am să văd dacă știi adevărul sau dacă minți.

Dacă văzu că domnița Mohra nu vrea să se dea bătută față de ceea ce era vădit și că se încapățânează să nu priceapă din jumătate de cuvânt, Diamant îi spuse:

– O, domniță, dacă vrei să-ți povestesc mai pe larg, dând la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar! Întrucât nu este cu putință să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toți cononii de până la mine!

Și, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre sultan și spuse:

– O, doamne al vremilor, nu se cade să mai rămâi neștiutor în ceea ce privește taina în care trăiește cinstita-ți fiică, și mă rog ție să-i poruncești a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o!

Iar sultanul se întoarse înspre frumoasa Mohra și îi făcu din ochi un semn care voia să zică: „Vorbește!“ Ci Mohra pastră tăcerea și, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu voi nicidecum să-și dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci, Diamant îl luă pe sultanul Tammuz de mână și, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniței Mohra. Și deodată se aplecă și, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeș al domniței. Și iacătă că deodată sipetul tainei domniței se sparse în țândări pe piatra truditorului, iar arapul, sfetnicul ei, se arată ochilor tuturor, cu capul lui cel creț.

La priveliștea aceea, sultanul Tammuz și toți cei de față rămaseră cufundați în uluire; pe urmă, de rușine, își acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Și bătrânul sultan nu mai întrebă nimic, nevoind ca ocară lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în

toată deplinătatea ei. Și, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-sa în mâinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Și adăugă:

– Nu îți cer, o, fiul meu, decât să te duci cât mai degrabă de aici, luând-o pe fata aceasta stricată, așa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, și ochii mei să nu mai îndure vederea ei!

Cât despre arap, apoi pe acela îl traseră în țeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrânului sultan și, luând-o pe domnița pierită, o duse la corturile lui, legată de mâini și de picioare, și îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-l care, cu toate soțiile lui, până la poarta cetății tătâne-său, sultanul Șams-Șah. Lucru ce fu săvârșit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg își luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a voi să-i primească mulțumirile. Și, umflându-se, plecă în calea lui. Și-atâta cu el!

Cât despre sultanul Șams-Șah, tatăl lui Diamant, când știrea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse până la el, seara amarului i se preschimbă în dimineată de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fântână. Și ieși în întâmpinarea fiului, pe când crăinicirea bunei vestiri se răspândea în toată cetatea, iar voioșia se ridica în toate casele. Și se duse la el, tremurând de tulburare, și îl lipi pe beizadea de pieptul său, și îl sărută pe gură și pe ochi, și plânse îndelung asupra lui, țipând. Iar Diamant, cu mâinile împreunate, se străduia să-i oprească plânsetele și suspinele. Iar când, într-un sfârșit, bucuriile cele dintâi se mai potoliră olecă, și când bătrânul sultan putu să grăiască, îi spuse fiului său, Diamant:

– O, ochi și lampă a casei părintelui tău...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

... O, ochi și lampă a casei părintelui tău, istorisește-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu gândul zilele lipsei tale celei jalnice.

Și Diamant îi istorisi bătrânului sultan Șams-Șah toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Da nu ar fi de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată. Pe urmă i le înfățișă, una câte una, pe cele patru soții ale sale, iar la sfârșit o aduse dinainte-i pe domnița Mohra, cea cu mâinile și cu picioarele priponite. Și îi spuse:

– Acuma, o, taică al meu, poruncește tu în privința ei orice vei voi.

Și bătrânul sultan, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte și cu înțelepciune, gândi în sineși că fiul său, în adâncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetișcana aceea cruntă, pricină a morții atâtor coconi frumoși, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile și toate ostenelele. Și își zise că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar întrista, fără de nicio îndoială. Încât, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse:

– O, fiul meu, acela care, după multe cazne și piedici, dobândește un mărgăritar fără de preț, trebuie să-l păstreze cu grijă! De bună seamă, domnița aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvârșite din vrerea celui Preaînalt. Și dacă atâția flăcăi au fost văduviți de viață din vina ei, este pentru că așa a scris în Cartea Ursitei acela carele scrie ursitele. Pe de altă parte, să nu uiți, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat față de tine cu multă gingășie, atunci când te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Și-apoi știi și tu că mâna dorinții nimănuia, fie arap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomișorului făpturii ei, și că

nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioșat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atâta mai mult cu cât preanorocitele cele cu gingașe purtări, soțiile sale, sprijiniră cu încuviințarea lor județul sultanului, drept care, alegând o zi și un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană, asemănătoare cu șarpele de pe comori. Și avu de la ea, ca și de la celelate patru soții legiuite ale sale, niște copii minunați, ai căror pași s-au dovedit tot atâtea fericiri, și care au avut de robi, ca și părintele lor, Diamant cel Strălucit, și ca și bunicul lor, Șams-Șah cel Măreț, norocul și fericirea.

Și-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvniile câte i s-au întâmplat... Încât, slavă aceluia carele a lăsat poveștile celor de demult ca învățătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiți cu minte să învețe înțelepciunea!

Iar sultanul Șahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adâncă, îi mulțumi întâia oară Șeherezadei, spunând:

— Laudă ție, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gândurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Șeherezada văzând aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, doamne al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lângă cele ce am să-ți povestesc despre *Dascălul lafurilor și al perdafurilor*?

Iar sultanul Șahriar întrebă:

— Cine este, o, Șeherezada, dascălul acela al lafurilor și al perdafurilor, de care eu habar n-am?

CUPRINS

ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAȘID

PE PODUL DIN BAGDAD (continuare)	5
Povestea șeicului cu mâna darnică	6
Povestea dascălului de școală olog și cu gura ruptă	37
Povestea orbului care cerea să fie pălmuit pe pod	43

POVESTEA CU DOMNIȚA ZULEICA	59

DIVANURILE NURLII ALE TINEREȚII ZURLII	90

Flăcăiașul cel căpățânos și sora lui cea cu picior mic	90
Belciugul de la gleznă	98
Povestea cu țăpul și cu fata sultanului	104
Povestea cu fiul sultanului și cu broasca-țestoasă	120
Fata neguțătorului de boabe de năut	135
Dezlegătorul	145
Povestea cu căpetenia de agii	151
Care este cel mai mărinimos?	155
Bărbierul jugănit	162
Povestea cu Faiiruz și cu soția lui	170
Obârșia și deșteptăciunea	176

POVESTEA CU CARTEA MAGICĂ	182

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ

CU CRĂIȘORUL DIAMANT	245

